

Norsko 2010

aneb

Poslední divočinou Evropy

Předmluva

Nerudovská otázka aneb kam s námi?

Že to bude opět sever bylo jasné, jen co jsme se vrátili z Finska. A když už sever, tak v tomto případě sever nejsevernější na Starém kontinentu, tedy severní Norsko. Jelikož jsme si oblíbili /tedy já jsem si oblíbila/ holé pláne severské tundry a tajgy, zvolili jsme si přechod přes Finnmarksviddu, kontrétně trek po staré poštovní stezce mezi městy Alta a Karasjok. A když už tak daleko, tak navštívit i Václavák Nordkapp.

Tentokrát příprava probíhala ve zminimalizované podobě. Nedopátrala jsem se žádných bližších informací ohledně naší destinace. V literatuře jsem našla rozcházející se údaje o délce trasy, ovšem lišily se prakticky jen nepatrně. Jeden uváděl 80km a druhý 120km. Takový nepodstatný detail, ale Lubošovi jsem se o tom jaksi zapoměla zmínit.

Nejpodrobnější mapa, kterou jsem sehnala, byla silniční 1:400tis. Její použití bylo jediné – dalo se podle ní zorientovat v okamžiku, když jsme Finnmarksviddu po několika dnech bloudění opustili na pusté silnici, tak jsme se byli podle mapy schopni postavit na správnou stranu a stopovat do Karasjoku, nikoliv opačným směrem. Jo, a ještě k něčemu nám byla. Psali jsme si na ni telefonní číslo do kempu a kousek s naším telefonním číslem jsme používali místo vizitky.

Povedlo se mi dostat se k ručně kresleným černobílým mapám nešťastníka, který to kdysi přešel. Tyhle mapy též měly výborné použití. Sloužily na podpal při zapalování ohně.

Na mužstvo aneb expediční sestřih

Loni proběhl mezi mnou a holičkou následující rozhovor:

„Dobrý den, potřebovala bych ostříhat co nejvíce nakrátko, odjíždím na tři týdny mimo civilizaci.“
Chvilku ticha, holička přemýšlí. Nakonec se vítězně usměje:

„Aha, takže tam nebude fén, že?“

Mezitím jsem si ji vycvičila, takže když jsem nyní vznesla stejný požadavek, nepárala se s tím a vzala na mě strojek. Výsledkem byla hlava jako tenisák s cca 5mm vlasy, čímž vynikla šišatost mé kebuly. Celkový dojem kamarád nazval „ostřihání na mužstvo“ a zaskočila jsem tím i své pacienty, kteří jsou zvyklí na ledacos a už si spojili, že když přijdu s podobnou šíleností na hlavě, asi se chystám do zimy a na sever.

Hlavně aby v červnu nesněžilo aneb pacienti tuší, že asi budu střelená

Pošťačka v ordinaci se se mnou loučila se slovy „Hlavně aby Vám na dovolené nepršelo.“. Bylo zrovna horko, kolem 25°C, svítilo sluníčko. Pohlédla jsem na ni a s vážnou tváří odpověděla: „Copak aby nepršelo, ale hlavně aby nesněžilo.“ Chvilí na mě zírala docela vytřeštěně, než se zmohla na slovo, a jen úcta k mé profesi jí zabránila okomentovat moji normálnost.

Vysvětlila jsem jí, kam vlastně vyrážíme, a evidentně se jí ulevilo. I tak ale vypadala, že sebe i celou rodinu přehlásí někam jinam.

Zdroje informací:

Pokud není uvedeno přímo v textu, čerpala jsem z následujícího:

Miroslav Málek – Hory Norska II.

Lonely Planet – Norsko

Rough Guide – Norsko

www.wikipedia.cz

Věnováno mému tatínkovi,

který náhle zemřel krátce po našem návratu z Norska a nedočkal se setkání s námi.

Část první

Pouští a bažinami

Finnmarksvidda

Finnmarksvidda je rozsáhlá náhorní plošina ve vnitrozemí kraje Finnmark a skutečné srdce Laponska. Spolu s Hardangenviddou tvoří největší a přírodně nejzachovalejší náhorní plošinu v celé Skandinávii. Táhne se od města Alta až po finskou hranici. Na této plošině a v jejích blízkosti žije většina „sobích“ Laponců. Celou rozlohu náhorní plošiny křížuje jen několik cest, ale na většině území najdete jen pozůstatky po několikatisícové populaci kočovných Sámů, kteří tvoří většinu místní populace. Mnoho Sámů si ještě dnes obléká tradiční kroje charakteristické jasnými barvami a ženy si stále nasazují červený čepce a modré kazajky nebo oblek vyzdobený červenými, bílými a žlutými výšivkami. S nejrůznějšími permutacemi těchto tradičních krojů se setkáte na celém území Finnmarky, ale především u stánků se suvenýry a o nedělích před laponskými kostely. Navzdory náporu turistického průmyslu, který stále přináší na tato území cizorodé prvky západní kultury, zůstává život na území Finnmarksviddy pozoruhodně neměnný již po staletí. Což je bezesporu dobře. Sámové se živí zejména chovem obrovských stád sobů, ale rovněž rybolovem a lovem zvěře. Jejich život tedy v naprosté závislosti na zvířatech. V zimním období se sobi popásají na plochých planinách a v mělkých údolích střední části náhorní plošiny, na počátku května, kdy sníh začne tát, pak migrují k pobřeží. V říjnu se lidé i sobi vydávají zase zpět za zimní pastviska. Její průměrná nadmořská výška je 300-400 metrů, je charakteristická pouze několika málo strmějšími horskými formacemi. Vegetací tvoří řídké březové lesy, mlázi a zakrslé keře nebo vřes a rašeliniště. Chůze je všude snadná kromě míst, kde zpomalují postup husté mlaziny, měkké močály a řeky. /Evidentně jsme měli štěstí právě na taková místa/. Vzdálenosti se jen velmi těžko odhadují /pozor, ohnisko bouře se najednou z ničeho nic může objevit přímo nad Vámi/ - on tam autor opravdu musel být – vzduch je krystalicky čistý a dává vyniknout bělavému slunečnímu svitu. Finnmarksvidda je poseta jezery a jezírky bohatými na ryby a protkána řekami a bystřinami. V říčních údolích jsou roztroušené osady a laponské vesnice Karasjok a Kautokeino. Jedinečné jsou lyžařské túry v dubnu a květnu. Zhruba od poloviny dubna je zde již hodina denního svitu. Ovšem nejlepší turistická sezóna zde bývá v srpnu a začátkem září. Předtím je terén podmáčený a bažinatý a velmi obtěžují komáři. /pravdu dí autor, a to ve všech bodech obžaloby, ověřili jsme si v praxi/ Všem se doporučuje mít s sebou kompas a patřičné mapy a je dobré denní trasu prokonzultovat s domorodci. Ve výstroji jsou nutností holínky, protože je tu spousta močálů, potoků a i něco řek k brodění. Některé řeky vyhlížejí nevinně, ale vždy si pamatujte, že se máte brodit s pomocí tyče pro udržení lepší stability, a také to, že se postup je úhlopříčně proti proudu řeky. Finnmarksvidda je největší náhorní plošina v Norsku s rozlohou 22 000 km². Má kontinentální

klima a nejnižší naměřené teploty v Norsku. Nejchladnější měřená byla $-51,4^{\circ}\text{C}$ v Karasjoku v lednu 1886. Denní průměrná v lednu a červenci v Karasjoku je $-17,1^{\circ}\text{C}$ a $13,1^{\circ}\text{C}$, zatímco roční průměr je $-2,4^{\circ}\text{C}$. Normální roční srážky jsou jen 366mm a Alta má menší úhrn srážek než Sahara /v tom případě můžeme být rádi, že nám tak strašně přšelo – vždyť normálně by nemělo, tedy se jednalo o vzácnou věc, téměř zázrak/. Karasjok měřil teploty až na $32,4^{\circ}\text{C}$ v červenci, což dává možnost rozsahu teplot 84°C , který je zřídka viděn v Evropě. Sihčajavri v Kautokeino má roční průměrnou teplotu -3°C a to je nejnižší teplota pro kontinentální Norsko /stranou od některých vysokých horských oblastech/, a je dokonce chladnější než Jan Mayen a Bjornoya.

Den 0., neděle 13.6.

Soumaři na výletě aneb uneseme se?

Konečně nadešel kýžený den. Pohodově jsem nás nabalila ve čtvrtek večer, v pátek jsme jen doladřovali, v sobotu jsme sebe i bagáž dopravili do Prahy do hotelu Krystal, kde jsme přespali, a v neděli jsme v poledne opouštěli Prahu.

Tou dobou jsem byla přesvědčená, že svoji bagáž nejsem schopna unést. Jelikož jsem se rozhodla z důvodu cestování po zbytku Norska v druhé půlce treku mít i příruční baťůžek, upevnila jsem si ho na dobu přesunu na velký baťoh. Ale ouha! Nepříjemně mi to změnilo těžiště, a byl tedy pro mě nadlidský úkol odnést se z domu na šalinu, z šaliny na nádraží, z nádraží pak na metro, z metra na autobus, z autobusu na hotel.

Popruhy batohu mě celou dobu nepříjemně řezaly do ramenou a celý systém mě převažoval dozadu. Představa, jak se cpu do narvaného autobusu na letiště mi způsobovala nepříjemné sevření okolo žaludku. Nakonec jsme to vyřešili tak, že jsme si na recepci domluvili taxíka a postarší taxikářka nás za přijatelných 350Kč hodila až k odletové hale.

Tam jsme se několikrát rozbalili, sbalili, opět rozbalili, než jsme se dopracovali k vahám batohů do 20kg každý. Příručně nám zůstaly malé batohy, bundy, mikiny a foto/video technika.

Přes check-in jsme prošli oba až na druhý pokus, naše pohory se jevily zaměstnancům ostrahy jako teroristické, museli jsme se oba zout, boty, které zatím ještě byly čisté, projely dvakrát přes rentgen a pak je ještě snímaly nějaký přístrojem /asi na detekci výbušnin/. Já pak absolvovala osobní prohlídku, kdy kromě vyšetření konečnicku mi nesympatická pracovnice zkontrolovala celé tělo.

Balíci ve Skandinávii aneb jak funguje samoodbavení

Po loňské zkušenosti, kdy jsme na polárním kruhu skončili my, ale již nikoliv naše zavazadla, neměli jsme odvalu nechat se v Praze odbavit rovnou do Alty. Pěkně jsme si v Oslu vylezli z bezcelní zóny a batohy si převzali, abychom řešili, jak získáme palubní lístky. Totiž tam se počítalo s tím, že každý se odbaví u automatu, klasický způsob jako u nás tam moc nefunguje.

První automat se s námi nebavil, což jsme mu odpustili – byl jiný letecké společnosti. Povedlo se nám nakonec najít správný automat, načkat Amadeus kód, zvolit počet zavazadel k odbavení, a vyjely nám asi metr dlouhé lepítka a palubní lístky. Co s tím?

Nějak jsme si poradili a pásky na batohy umístili, ale zůstal nevyřešen problém, jak je odevzdat. Zeptat jsme se neměli kde, info jsme nenašli. Zoufale jsme pobíhali po letišti, povedlo se nám nacpat k přepážce první třídy, odkud nás nasupený Nor vyhodil. Nakonec jsme po obíhání celé haly objevili nadměrné zavazadla, kam jsme jim nacpali batohy. Sympatický chlapík je pobaveně přijal a bylo to.

„Vlajce Vám křídlo, kapitáne.“ „Aha, zase se utrhl izolepa.“

Norové se fakt neštvoú. Druhé letadlo patřilo SAS neboli skandinávským aerolinkám. Usazena jsem byla opět u křídla, takže jsem nevěřičně zírala na kus izolepy na okraji. Z mého úhlu pohledu do fakt vypadalo, že někdo takhle řešil opravu. Rozhodli jsme to brát fatalisticky, když spadneme, tak spadneme. /aneb jak mi jednou řekla sestřička v ordinaci: „Letadlo mrzáčky nedělá.“/

Norové se domnívají, že celý svět přeci jejich krásnému jazyku musí rozumět. Díky tomuto přesvědčení veškeré informace v letadle byly podávány pouze norsky. Netrápilo nás to,

bezpečnostní školení jsme vyslechli v předchozím českém letadle a doletět do cílové destinace snad dokážeme na první pokus.

Omyl. Po cca dvou hodinách letu jsme začali přistávat, což ve mně vyvolalo hrůzu snad ještě větší, než pohled na olepené křídlo. Okolní majestátní hory by neměly být tak vysoké, pokud se blížíme do Alty.

Nepřistávali jsme v Altě. Nápis Tromso nás bil do očí. Něco je špatně. Pokazilo se snad letadlo? Nebo jsme ve špatném letadle? Uklidňovalo nás pouze vědomí, že Tromso je na území Norska. Palubní personál angličtinou moc nevládl, ale zželelo se nás jednomu starším cestujícimu, který nám vysvětlil, že hlavní destinace je Tromso, letadlo zde má mezipřistání, a do Alty pak doletí jen tak mimochodem.

Evidentně to byla pravda, vystoupila většina cestujících, pár nešťastníků naopak nastoupilo, a opět jsme startovali. Během dvanácti hodin potřetí.

Pachatel se vrací na místo činu, aneb opět v Norsku

Za necelou půlhodinku jsme začali kroužit nad Altou a přistáli jsme. I zde jsme spatřili zasněžené hory, ale ne tak vysoké, jako předtím v Tromso. Město jimi bylo sevřeno ze tří stran, ze čtvrté ho omývaly vody fjordu. Vzduch byl studený, sychravý a prosycený solí.

Počkali jsme si u pásu na naše batohy a vydali se před letištní halu. Bylo kolem 23,30 a před halou byl hlouček lidí z našeho letadla. Postavili jsme se k nim a začaly nás postupně odvážet taxíky. K našemu údivu to nebyli sdílené taxíky jako ve Finsku, ale každý sám měl pro sebe vozidlo. Tímto tempem na nás přijde řada tak za půl hodiny.

A taky že ano. Když odvezli poslední pasažérku před námi, zůstali jsme tam sami dva poslední, opuštění. Vytáhla jsem průvodce, kde byla mapa Alty, a letiště bylo asi 4km od města, takže při dobré vůli by se to dalo dojít.

Jenže já dobrou vůli neměla, stále jsem se potácela pod nevyváženým baťohem. Stáli jsme tedy před halou dalších 20 minut, než konečně přijel taxík i pro nás. Nahlásili jsme mu destinaci „kemp Kronstad“ a on vyjel. To nás trochu uklidnilo, protože info o kempu jsme vyčetla v několik let starém průvodci, ale už nebyl vyjmenován v seznamu kempů v brožuře, kterou jsem si objednala před odjezdem.

Toto tábořiště jsme si vybrali proto, že se nacházel na východním konci města, tedy nejbližší začátku plánovaného treku.

Nemluvný chlapík nás dovezl k bráně a zkasíroval o 120 NOKů. Byla půlnoc, všechno bylo opuštěné, recepce kempu zavřená, tak jsme si našli klidné místo a vydali se k jedinému stanu,

který se na ploše nacházel.

Pojedli jsme zbytky baget, nakoupených ještě na letišti v Oslu, postavili stan, umyli se v otevřených sociálních zařízeních, a zalehli. Bylo zima, 3°C, foukal mrazivý vítr a přinášel slaný vzduch od moře. Všechno bylo prosyceno vlhkostí.

Den 1, pondělí 14.6.

Angličtina je nedůležitý jazyk

Poprvé a naposled jsme při přechodu Finnmarksviddy vstávali na zazvonění budíku. Celý další týden jsme už plně využívali výhod polárního dne.

Zašla jsem do již otevřené recepce, kde jsem se postarší Norce snažila vysvětlit, že jsme přišli o půlnoci a chceme si zaplatit tuto noc. Pořád to nemohla pochopit a divila se, že fakt chceme platit, nakonec to dopadlo tak, že nám na lístek napsala příchod dnes s odchodem zítra. Bylo mi to jedno, hlavně že jsme zaplatili.

V recepci se nacházel obchůdek se základní outdoorovou výbavou, jen plynové bomby zde chyběly. Pro ně se budeme muset vypravit do města. Snažili jsme se anglicky zeptat, jak daleko to je, ale paní neovládala tento, zřejmě dle obecného norského mínění menšinový a nedůležitý jazyk. Naštěstí do recepce nakouknul i její syn a ten nám anglicky vysvětlil, že do centra je to příjemnou chůzí asi hodinka.

Chtěla bych být dítětem v Norsku

Vydali jsme se doporučeným směrem a po půl hodině chůze jsme identifikovali odbočku k letišti. Hm, při troše dobré vůle, kterou jsme neměli, se to včera dalo dojít.

Cestou jsme míjeli autobusové zastávky, jejichž jízdní řád nám byl srozumitelný, ale chyběl nám údaj o čase, hodinky totiž zůstaly v kempu a mobil se nám nechtělo s ohledem na baterky zapínat. Přiblížili jsme se již k centru a sem tam se nacházel obchod. Nejvíce jsme se zdrželi před pekařstvím, vůně čerstvých rohlíků výrazně dráždila naše chuťové buňky. S nosy nalepenými na sklo jsme se rozhodli, že si sem skočíme, až vyřídíme pochůzky.

Vybrali jsme si na to smíšené zboží, kde se dalo koupit vše od potřeb po táborníky přes potraviny až po drogerii a oblečení. Náš primární cíl byly plynové bomby a zapalovače, chleba jsme se rozhodli vzít ve vedlejší voňavé pekárně.

Co se nedalo přehlédnout bylo dětské outdoorové vybavení, a to již pro nejmenší děti. Bundy, funkční trička, kalhoty, boty, spacáky, dokonce i malé stany! Rázem jsem zatoužila stát se dítětem v Norsku. Neovládla jsem se a probrala jsem veškeré zboží, slintala jsem zejména nad bundičkami. Velmi nerada jsem vše vracela do regálů.

Výběr našeho proviantu probíhal mnohem rychleji než obdivování dětských věcí. Do košíku jsme si

dali velkou bombu, následně k tomu Luboš přihodil jako pojistku ještě jednu a vypadli jsme. Na zapalovač jsme si nevzpomněli. /Poučka první: piezo je výborná věc pro postarší zapomnětlivé turisty/

K čemu mapa, stačí odhodlání

Když jsem si schovávala účtenku, napadlo mě juknout na čas nákupu. Bingo! Takhle jsme zjistili, kolik je hodin, a tím pádem že nám za pár minut jede bus. Nasedli jsme do něj, zmateně se s řidičem domlouvali, že míříme do centra. Zmateně proto, že Alta má fikaně centra dvě.

Po chvíli domlouvání nám řidič nabídl, že nás hodí přímo k turistickým informacím. Sice je to pro něj oklika, ale co by neudělal pro dva tak milé turisty.

V ten moment nám došlo, že jsme tak rychle vypadli z obchodu, že jsme prostě zapomněli na nákup čerstvého pečiva. Holt, co už naděláme. /Poučka druhá: co neuděláš hned, zapomeneš/

V infocentru jsme s požadavkem na koupi map neuspěli, odkázali nás na knihkupectví na náměstí. Tam sice mapy měli, ale bohužel náš trek přes Finnmarksviddu byl rozmístěn asi na 8 mapách, z nichž každá stála v přepočtu asi 600Kč. Navíc mi silně připomínaly ručně kreslené mapy, které jsem měla ve stanu, tyto byly jen v barevném provedení. Sympatickému postaršímu Norovi jsme vysvětlili, že nejsme přeci žádní žabaři a že to zvládneme i bez map. Ubezpečil nás, že problém nebude, trasa je dobře značená. Jen nám poopravil plánovaný začátek, chtěli jsme dle průvodce v Bjornstadu, ale doporučil nám začít kousek vedle, ve Stille.

Vrátili jsme se do infocentra vyzvědět bližší informace, mladá ochotná Norka věděla jen to, že se můžeme opravdu bez obav vydat bez mapy, trasa je dobře značená, zabloudit se nedá a žádné nebezpečí nehrozí. Poskytla nám brožurku o Altě a okolí, kde byla hrubě vyznačena

Finnmarksvidda. Tím hrubě mám na mysli, že na mapce 10x10cm se nacházelo celé severní Norsko. Náušnice té Norky byly sladěny s řetízkem na krku a nehty měla tak dlouhé, že jí činilo problémy oddělit brožurku od ostatních.

Když s námi mluvila, vypadala velmi přesvědčivě a vzbudila v nás dojem, že námi vytipovaný trek přešla. Nebyla ale schopna se vyjádřit k dopravě, respektive se vyjádřila zcela jednoznačně. K začátku treku nic nejede a bez auta nemáme možnost se tam dopravit. Potvrdila nám ale radu prodavače knih, nezačínat v Brjornstadu, ale ve Stille.

S úlevou, že se vlastně vydáváme na Václavák jsme vypadli hledat zastávku busu do kempu.

/Poučka třetí: nikdy nevěř místním!/

Vzhůru do hor! Neboli vzhůru na roviny náhorní

plošiny

Zmateně jsme se motali v centru a ne a ne najít zastávku busu. Je to logické, předtím nás řidič hodil přímo k infu, takže jsme netušili, kde je oficiální zastávka. Nakonec se nám ji na hlavní cestě povedlo objevit a zrovna nám to vyšlo tak, že jel autobus, což bylo překvapivé vzhledem k frekvenci jednou za hodinu a půl.

Nasedli jsem do něj a zoufale jsme si uvědomili, že opět nemáme pečivo na přechod. No nevádí, v kempu byl obchůdek, snad něco seženeme. Taky nesmíme zapomenout na zapalovače, bez nich těžko něco uvaříme.

V kempu jsme hned zamířili do obchodu v recepci, chleba neměli, ale majitelka byla ochotná nám upéct, prý bude za hodinu. Hrozně jsme se těšili na voňavý, křupavý, čerstvě upečený chleba. Ale bylo to jinak. Norka si totiž spletla pojmy, chleba nám vytáhla z mražáku a rozmrazila.

Zapalovače jsme vzali pro jistotu tři. Co kdyby byl jeden z nich vadný. Vadné byly všechny tři a měla jsem později chuť je majitelům narvat do míst, kde potrava opouští naše tělo.

Snažili jsme se jich zeptat na možnost odvozu do Stilly, kde bychom měli začít naše putování. Paní si zavolala syna, a ten s námi rozebíral možnosti. Taxík nedoporučovali, pod 700Noků se prý nedostaneme. Nakonec jsme je ukecali, že nás tam za 350NOKů odveze on, a spojí to zrovna s nákupem.

Dohodli jsme se na sraz v 16hodin před recepcí a šli balit. Trvalo nám to kratší dobu, než jsme předpokládali, a tak jsme před recepcí stepovali již po 15hodině. Jelikož jsme svým výzorem budili nežádoucí pozornost (těch pár obyvatelů chatků v opuštěném kempu na nás zírali jako na expedici na Everest), rozhodl se nás syn majitelky kempu odvézt dříve, než bylo domluveno. Překazil tím zážitek asi osmileté holčičky, která si nevěřičně prohlížela naše batohy a zejména výbavu na nich uchycenou. Fascinovala ji moje sekyrka a tvářila se vyděšeně, jako bychom v nejbližších chvílích měli osazenstvo kempu sekyrou rozčtvrtit.

Není Stilla jako Stilla

Nakonec se s námi vydala i majitelka, nacpali jsme si objemné batohy do kufru a sedli na zadní sedadla. Opustili jsme Altu a začali jsme pomalu šplhat po silnici nahoru, kolem se rozprostírala tundra. Minuli jsme vesnici Bjornstad, v mém průvodci popsanou jako začátek treku, což byla také jediná věta, kde byl přechod zmíněn.

Jak jsme pokračovali, cesta víc a víc stoupala a my jsme šokovaně zíraly na ustupující vegetaci a

začínající bažiny. Jak jen tohle přejdeme?

S majitelkou kempu jsme debatovali o tom, kde nás mají vyhodit. Ona prý ví, kde je začátek, trasu si prý projela v zimě. Než jsme jí stačili vysvětlit, že je trochu rozdíl mezi zimní a letní trasou, spatřila jsem vpravo od silnice turistický ukazatel. Bohužel jsem si nepohlídala, jak dlouho jsme ještě jeli, než jsme zastavili konce volně sjízdné cesty. Dál byla jen závora a placený úsek.

Vytřeštěně jsme sledovali vykládku našich batohů a snažili se bránit, že tady přece začínat

nemůžeme, když tam nic není. Řidič jen pokrčil rameny, prý nás dovezl tam, kam jsme chtěli.

Zkasíroval nás o 400Noků, protože neměl padesátku zpátky. Chtěli jsme po něm alespoň telefon, kdybychom potřebovali odvézt zpátky do kempu. Číslo neznal, tak jsme mu na kus mapy napsali naše a on slíbil, že nám ho smskou pošle. Jenže signál byl až za týden, navíc nám neposlal číslo na sebe, ale na jednu z chat na trase, na kterou jsme ale stejně nedošli. Takže jeho informace nám nebyly nic platné.

Než jsme se vzpamatovali, oba nasedli do auta a odjeli. /poučka čtvrtá: nikdy nevěř místním platí dvojnásobně/

Konec hned na začátku?

Nevěřicně jsem se rozhlížela na okolní bažiny a tundru. Nikde to nevypadalo na začátek trasy.

Vytáhla jsem mapu a zde jsem objevila velkou nesrovnalost. Stilla zde byla víckrát a evidentně jsme nebyly na té správné. Přesto jsem se pokusila zorientovat a určit, že asi 4km vpravo od silnice bychom měli natrefit na trasu.

Začali jsme se brodit přes bažiny a našli jsme ukazatel, bohužel zimní skútrařský. Věděli jsme, co to znamená. V zimě okolní bažiny zmrznou a dá se po nich jet, v létě jsou neprůchodné. Což jsme vzápětí mohli potvrdit, po asi hodině chůze /přesněji řečené po hodině skákání z ostrůvku trávy na další/ jsme postoupili o asi 200 metrů a to ani nebylo jisté, zda opravdu stezku najdeme. Vzdali jsme to a lopotně se vrátili na silnici.

Tam jsem znovu studovala mapu a dospěla k rozhodnutí, že když silnici budeme následovat asi 20km, dostaneme se na křížení silnice a trekové trasy, kde se na ni napojíme. To ovšem za předpokladu, že jsme tam, kde se i domníváme, a ne třeba v jiném, vedlejším údolí.

Řekla jsem Lubošovi o ukazateli, který jsem po cestě zahlídla, nechala jsem ho hlídat batohy a vydala se zpět. Po každé zatáčce jsem věřila, že se ukazatel objeví, ale marně. Po asi dvou kilometrech mě to přestalo bavit a otočila jsem to. Mezitím mě předjelo auto. Co tady dělá? A kam jede?

Zachránění

Naštěstí Luboš chlapíka zadržel a vyzvěděl vše důležité. Nacházeli jsme se sice na začátku treku, ale jeho ale zimní varianty. Letní začíná asi o 5km zpětně. Schválil nám ale můj plán popojít 20km dál po silnici a tam se napojit na trasu. Hned jsem povyrostla o pár centimetrů. Nabídl nám ušetřit naše nohy devastující chůzi po asfaltu a že nás tam přiblíží. /poučka pátá: místní jsou bezva lidi/ Po cestě nám líčil, že dělá v elektrárně a zpovídal nás, zda jsme dotatečně zkušenější a vybavení na přechod Finnmarkviddy a hlavně zda víme, do čeho jdeme. On sám ji prý přešel asi pětkrát a považoval to za drsný výkon. /poučka šestá: když někdo řekne o nějakém treku, že je jednoduchý a dobře značený, pravděpodobně ho nikdy nešel. Naopak, kdo prohlásí, že je obtížný, tak ví o čem mluví/.

Zatímco nás vezl, stihl s námi probrat důvod, proč míříme na odlehlou pustinu. Po našem vysvětlení, že to je způsob odpočinku, si téměř poklepal na čelo. Asi si něco pomyslel o našem duševním zdraví.

Odvezl nás na místo, kde se u jezera Stuorajavri silnici křížovala treková trasa a vedla k chatě Joatkajavri, umístěné na druhé straně jezera. Chlapík se nás zeptal, zda trváme na nástupu přímo zde a dojití k chatě, nebo zda nám jde obecně o přechod přes Finnmarksviddu. Jednohlasně jsme mu potvrdili druhou variantu.

Navrhnul nám, že nás popoveze ještě dalších asi 20km, k místu, kde začíná též velmi pěkná trasa, která se později napojí k hlavní. Přišlo nám to jako dobrý nápad.

Po cestě jsme minuli další závoru, ale Nor vlastnil klíčky, nebyl tedy problém tuto překážku překonat. Za zmínku pouze stojí to, že nás oba nechal v autě a šel si odemknout. Kdybychom mu ujeli, nestihl by zareagovat.

Napříč polární pustinou

Starostlivý Nor se nás pečlivě vyptával, zda máme podrobnou mapu /neměli jsme/, zda máme mapu v GPS přístroji /neměli jsme/ a zda víme, co děláme /nevěděli jsme/. Ve všech bodech jsme mu ale přikývli. On se pro jistotu znovu ujišťoval a my ho v tom opět utvrdili.

Uklidněn nám popřál hodně štěstí a dal nám svoji vizitku, hned po přechodu mu máme napsat, že žijeme, nerad by prý posílal záchranný tým pro dva Čechy.

Bylo 16,40 a my konečně začínali. Chtěli jsme šlapat tak 2-3hodky a pak to zapíchnout. Sice jsme nebyli omezeni slunečním svitem, byl polární den a slunce nazapadalo, ale chtěli jsme si Finnmarksviddu užít a ne se honit.

Všude kolem nás se rozprostíraly nekončené roviny, jen na severu se tyčily hory s vršky pokrytými sněhem. Stezka byla dobře patrná, pěkně se nám šlapalo, sluníčko svítilo, sice foukal vítr, ale teplota 6°C byla snesitelná. Dokonce jsem si sundala bundu a oblekla jen softshelku. Nic nám tedy nekazilo náladu.

tuhle stezku jsme následovali dva dny...a skončili jsme v sobím kotci

Jenom expert dokáže zabloudit po pár kilometrech

Kolem nás se rozprostírala tundra a místy i úseky bažin. Zatím jsme si libovali, že je to pohoda, lehká trasa, není kde zabloudit a ani ty bažiny nejsou tak hrozné, jak nás všichni varovali.

Vše se mělo změnit. Cesta se najednou rozdvojila a po dalším půl kilometru opět. Se stále většími problémy jsme si vybírali tu správnou – dle našeho mínění jsme jako hlavní určili tu lépe vyšlapanou a té se drželi. Chyba lávky! Podobnou logiku jsme uplatňovali i nadále, ovšem vycházeli jsme z předpokladu, že turisté vyšlapou tu lépe zřetelnou pěšinu. Přitom to je právě naopak, turisté zde nechodí, jen sobaři, a ty lépe zřetelné jsou právě sobařské a končí v kotci, kdežto turistické jsou ty téměř neznatelné. Těmito informacemi jsme tehdy vybaveni nebyli.

Díky našemu způsobu uvažování jsme si samozřejmě pro další postup vybrali sobařské stezky a těch jsme se drželi. Jenomže jsme místo jihovýchodně směřovali jihojihovýchodně.

K čemu je dobré si při močení vybrat správné místo

Jsem ženská, tudíž čurám častěji než chlap. Jsem ženská, tudíž čurám v podřepu. Abych neznečistila stezku, odstoupila jsem pár metrů, a při konání potřeby mi zrak přímo padl na sobí parohy.

Radostně jsem zařvala, čímž jsem vyděsila Luboše. Nejspíš si pomyslel, že jsem se ani na něco nabodla.

Nález sobích parohů ho velmi potěšil. Pečlivě jsem je uložila do příručního baťůžku a šlapali jsme

dál.

Po asi ¾ hodiny šlapání mě narůstající tlak v močovém měchýři opět donutil ho vypustit. Zase jsem při tom měla štěstí, našla jsem kvalitní plynový zapalovač, bohužel s nefunkční západkou. Ale Luboš z něj měl radost, pak ho opraví a dobře nám poslouží.

Jak jsme se nořili hlouběji do Finnmarksviddy, nacházeli jsme postupně parohy na každém kroku. Většina byla větší a pěknější než ty první nalezené, ale zase díky okolnostem jejich objevu pro nás zůstaly aktraktivní a neměnili jsme.

Omrzliny v létě

Vítr postupně nabíral na síle a teplota šla prudce dolů. Během pár vteřin mi začaly omrzat prsty na ruce, necítila jsem je a jakoby mi do nich bodalo tisíce jehliček. Postupně mi ztuhly a začaly procházet různými barevnými stádii od bílé po rudou a fialovou.

Nezbylo mi než si z batohu vydolovat rukavice a taky čelenku s čepicí. Situace se o trochu zlepšila, ale postižené prsty ne a ne přijít k sobě.

Aby toho nebylo málo, tak ještě začalo sněžit. Natáhli jsme si kapuce a odhodlaně šlapali dál.

Sněhoděšť, jak jsme to bílé hnusné, co na nás padalo svrchu, nazvali pracovně, se na nás snášel asi půl hodiny. Přesně po dobu, po kterou jsme ještě šlapali.

Vlevo od stezky jsme zahlídli chatu a vedle ní nádherné jezírko. Rozhodli jsme se tam přespat. Zapíchli jsme to kolem 19,45, tedy později, než jsme původně plánovali.

Večerní siesta u ohniště

Luboš šel rekognoskovat terén. Vrátil se s nepořízenou, chata není turistická, patří sobařům a všechno kromě kabibudek je zamčeno. Nikoho nenašel.

Zatábořili jsme u nádherného jezírka. Luboš stavěl stan a já vařila teplou večeři. Byla mi u toho

příšerná zima a v rukavicích se mi špatně obsluhoval vaříč, tak jsem si je musela sundat. Zepředu od vaříče na mě sálalo teplo, ale zezadu mě svíral zničující mráz. Teplota začala padat k 2°C a vítr ji činil nesnesitelnou.

Luboš se rozhodl situaci vyřešit táborákem, všude okolo nás bylo dříví, tak ho nasekal na třísky a z kamenů vytvořil ohniště. Po menších problémech se mu povedlo ohen zapálit. Seděli jsme u něho a snažili se co nejvíce akumulovat teplo.

Rozhodla jsem se neřešit jiskry a dopadající na oblečení. Občas to zasyčelo, to jak na povrch bundy nebo kalhot dopadl žhavý uhlík.

Na vrchol ohniště Luboš položil hrnec s vodou a uvařili jsme si čajík, do kterého jsme si pro zahřátí přidali trochu Fernetu. Na jednu stranu dobrý nápad, teplá tekutina zahřeje, na druhou stranu je to nesmysl, tekutina naplní močový měchýř. Však jsme za to byli náležitě vytrestáni.

Zima byla opravdu vlezlá a já změkčile nezvládla vyčistit si zuby ve studených vodách jezera.

Masňácky jsem si na to vodu ohřála. Čištění zubů byla jediná hygiena, které jsem byla schopna.

Krušná noc

Rozhodli jsme se plně využít výhod polárního dne a nenatahovat budíka. Prostě kdy se probudíme, tehdy se probudíme, není co řešit.

Zachumlali jsme se do spacáků a šli spát. Tedy jak kdo, zatímco Luboš okamžitě vytuhnul, já bezprostředně po zapnutí spacáku cítila, že je něco špatně. Večer u ohně jsem podcenila zimu a prochladla. Nyní jsem nedokázala spacák vytopit. /Pro neznalé – spacák nehřeje, nýbrž izoluje. No a když vevnitř leží zmrzlina, respektive něco, co ji metabolismem připomíná, je jasné, že ve spacáku bude jak v ledničce/.

Rozhodla jsem se déle neotálet, drkotáním zubů a svalovým třesem se nic nedalo vyřešit, vystrčila jsem ruku ze spacáku, nahnula se přes spícího Luboše a v jeho předsínce jsem šátrala po hřejivých pytlících.

Nechtěně jsem ho tím úkonem probudila a nyní na mě zíraly dvě vykulené, rozespálé oči s němou otázkou, co to provádím. Na moji odpověď, že mrznu, se vyděsil, rozepl spacák a vyvalila se pára. Jezuskote, já tu spím vedle parní lokomotivy! To není fér!

Aktivovala jsem si hřejivé pytlíky a nalepila je na plošky nohou. Moc tam držet nechtěly, není divu, bylo to jako pokusit se umístit něco na led. Obula jsem si ještě ponožky a snažila se vsugerovat, že je mi teplo. Moc to nepomáhalo.

Když opět usnuvší a posléze znovu probuzený Luboš zaznamenal, že vedle ležící spacák, kdysi obývaný jeho manželkou, postupně spěje k stavu zmrzlému, vytáhl flašku Fernetu, která byla přesně

na přiděl, a nabídl mi, že mohu vypít jeho zítřejší dávku. Díky mu za to. Zima mi sice byla nadále, ale už mi to nevadilo a dokonce jsem nad ránem i usnula. /poučka sedmá: Fernetu není nikdy dost/

Den 2, úterý 15.6.

Všude nasněženo aneb určitě už začalo léto?

Večerní čaj se několikrát hlásil o slovo, a při posledním čurání kolem 9 hodiny jsme zjistili, že stan a veškeré okolí je pokryto sněhem. Vrstva to byla asi centimetrová a naprosto nás odradila od pokusu vstát a začít balit.

Zůstali jsme ležet ve spacácích a dohadovali se, zda je bezpečné zkusit vařit ve stanu. Nakonec jsme se rozhodli počkat, dokud se nevyčásí.

Čekání na lepší počasí jsme trávili přemýšlením, kdy tady začne léto a zda vůbec. Shodli jsme se, že s létem to tady tak horké nebude, zřejmě se nacházíme v předjaří.

Kolem desáté nás již hlad donutil opustit stan bez ohledu na padající sníh a nastupující déšť. Pršet přestalo za necelou hodinu.

Stále bylo chladno, ale sluníčko už nabíralo na síle. Nemělo to vliv na naše tělesné schránky, tam efekt teplých paprsků nenastal, ale projevil se u sněhové pokrývky. Během krátké doby všechn sních vysublimoval.

Rozmračeno

Pohled na oblohu nás nenechával na pochybách, že se počasí může kdykoliv zvrtnout k horšímu. Mraky se sice rozptýlily, ale na obzoru se formovaly do oblačnosti a vítr foukal z různých stran, takže nebyl jasný jejich další postup. Luboš tu situaci nazval „rozmračeno“.

Všude okolo nás se nacházely známky sobí existence. Na zemi bylo plno sobích bobků. Blízké setkání s nimi zažil Luboš, který si při zapíjení ranních léků na tlak neodpustil vykecávání, tabletka

mu vypadla a přistála na jednom z bobků. Jelikož jsme jich brali přesný počet /nepočítalo se prostě s tím, že jednomu vypadnou z huby přímo na sobí exkrement/, statečně tabletu zvedl a strčil zpátky do pusy. Přitom tento stejný člověk odmítl před mnoha lety jíst na výletě svačinu s upozorněním, že nemá umyté ruce. /poučka osmá: s pusou plnou léků se nemluví/.

Základní poznatky

Po snídani jsme se rozhodli spáchat hygienu. Zatímco Luboš se vyslekl do půl pasu a umyl se v jezeře, já jsem se nejbližší očistě těla dostala umytím zubů. Že i tohle může být dobrodružné se ukázalo vzápětí. Zafoukal vítr a veškerá vyplivnutá pasta mi přistála v obličejí. /poučka devátá: zuby se čistí po větru!/.

Ošemetný vítr se rozhodl zkoušet moji trpělivost i při konání potřeby. Při čurání zafoukal a /poučka desátá: i čurání musí probíhat po větru/.

Co lze dělat v rukavicích

Zima v kombinaci s větrem mě donutila již od rána mít nasazené rukavice. I přes jejich nemotornost jsem v nich dokázala provádět činnosti, o kterých jsem netušila, že to vůbec lze:

- 1.čistit si zuby včetně použití dentální niti. Tohle bylo obzvlášt náročné na drobnou motoriku a koordinaci
- 2.mazat si ksicht krémem. Účelem bylo co nejméně krému dostat na rukavici a co nejvíce na obličej
- 3.čistit si brýle. Vzhledem k neohrabanosti prstů hrozilo, že si vymáčknu sklo a budu slepýš
- 4.balit spacák. Nacpání spacáku do kompresního obalu způsobilo vyzutí rukavice, takže jsem prováděla ekvilibristické pohyby, při kterých jsem úspěšně narvala spacák dovnitř a rukavice mi zůstaly na ruce

5.asistovat při balení stanu. Můj úkol byl zavřít všechny zipy, k čemuž jsem si musela pomáhat zubama. Luboš nevydržel s nervama a raději to udělal sám

6.umývat nádobí. Jenom si člověk musí dávat pozor, aby mu zbytky nudlí nezůstaly v záhybech rukavic

Kde jsou všichni sobaři?

Jakmile jsme měli sbaleno, vydala jsem se na obhlídku okolí chaty já. Jak mi popsal Luboš, chata i přilehlé budovy byla zamčená, otevřená zůstala jen kadibudka. Všude bylo plno známek toho, že se zde porcují sobí – kosti, parohy, kůže a místa, kde se evidentně krev vsakovala při jatkách. Opodál stálo týpí, kde dle mého soudu probíhalo zabíjení zvířat. Odhadem podle stáří pozůstatků se zde tyto činnosti prováděly před dávnou dobou. Kde tedy všichni sobaři jsou? Chata vypadala udržovaná, určitě sem musí někdo jezdit ji zkontrolovat a opravovat, zvláště po zimě.

Z hromady parohů jsem si jedny vybrala a vyměnila je za nalezené. Sice jsme se tomu bránili, ale nedalo nám to nevzít si ty nejpěknější. Výměně jsme se bránili z toho důvodu, že neustále po celou dobu treku jsme nacházely sobí parohy ve velkém množství. To bychom se zbláznili, kdybychom neustále dosavadní zahazovali a brali ty nové.

Zvažovali jsme, zda nesbalit ještě jedny, ale nechtělo se nám s nimi tahat. Po návratu se na mě obořila moje nespportovní máti a spousta kamarádů, že by o sobí parohy zájem měli. Jenže kdo to mohl vědět? /poučka jedenáctá: lepší troje parohy než žádné/

Co mají společného Král Šumavy, Adéla ještě nevečeřela a Pes Baskervillský

Bylo kolem 13,30 když jsme sbalení vyráželi. Od chaty jsme se vrátili zpátky na stezku, odkud jsme

z ní večer odbočili. Chvilku jsme se ale dohadovali, zda děláme správně, jedna další stezka pokračovala od chaty dále údolím. Jelikož jsme neměli pořádnou ani papírovou mapu, ani mapový podklad v GPS, zvolili jsme opět chybné uvažování: držet se lépe vyšlapané trasy. Jak jsem již předestřela, byla to chyba.

Terén se rázem změnil, procházeli jsme bažinatou oblastí. Nebyla to žádná legrace, sobaři na terénních čtyřkolkách měli podle stop též problémy a propadali se. Museli jsme si velmi opatrně vybírat, kam šlapeme, ale i tak jsme zapadali po kotníky do smradlavého, mazlavého bahna. Vytáhnout uvízlou nohu byla fuška, bažiny se chovaly jako lepidlo. Rázem se náš postup zpomalil na 1km za hodinu. Spoustu mokřadů jsme museli obcházet po jejich okraji širokým obloukem a i tak jsme se propadali každý třetí /já/ nebo druhý /Luboš/ krok.

Některé bažiny byly zvlášť záludné v tom, že se navenek tvářily jako pevná půda. Naštěstí jejich konzistence připomínala pastu a chůze po nich vypadala jako chůze po vodní posteli. Prostě jsme cítili, že na povrchu té hmoty je jen tenká slupka půdy, všechno se pod námi vlnilo při každém kroku, ale nepropadali jsme se.

Celý úsek jsem myslela na scény z tří filmů, ve kterých odehrávaly uhynutí v bažinách. Zrovna takhle skončit bychom tedy nemuseli.

Cesta končí v sobím kotci

Po třech hodinách chůze, nebo spíše ploužení, tj. po třech kilometrech jsme toho začali mít plné zuby. Bažiny skončily, trasa začala šplhat do kopce, podél jehož hrany jsme spatřili plot. Podle našich poznatků odděloval sobí pastviny, aby zvířata jednotlivých rodin netraždala z jedné pastviny na druhou. Luboš dokonce v dále zahlédl obydlí, zde reprezentované maringotkou.

Díky absenci mokřadů jsme se zaradovali a přidali do kroku. To si takhle jdeme po pěkně zřetelné, vyjeté cestičce, když tu najednou... cestička končí v sobím kotci. Přesně řečené v sobích jatkách.

Všude pozůstatky toho, že zde se sobi masakrují ve velkém. Podobný obraz, jako ráno při sobařské

chatě, zde ale vše tak krát sto. Kvanta sobích kostí, kůží, parohů, zbytky střev a zcela zřetelné krvavé stopy. Bohužel, zde bylo i spousta odpadků, jak je sobaři poházeli tam, kde je zrovna použili. Díky tomu jsme zjistili, že jejich oblíbený nápoj je Coca-cola.

Pěšina vedla přímo doprostřed jatek a tam končila. Byli jsme pod kopcem, tak jsme si u maringotky složili batohy a popolezli na vrchol, abychom měli výhled. To, co jsme spatřili, nám vyrazilo dech. Všude se rozprostíraly bažiny, jejich hladina házela odlesky, takže byly dobře patrné. Nikde ani náznak cesty, jediná široko daleko byla ta, po které jsme sem dorazili.

Ztraceni v pustině

Vytáhla jsem GPS přístroj. Mapu jsem v něm měla jen velmi hrubou, orientovat se podle ní nedalo. Jukla jsem na display a naprosto se mi nelíbil směr, kterým jsme dosud šlapali. Měli jsme jít jihovýchodně, a my šlapali jihojihovýchodně dobrých 15km. Všechno je špatně. Rázem nám to bylo jasné. Byli jsme v prdeli, úplně mimo trasu.

Zchlíple jsme se vrátili k batohům a rozhodli se, že s plným žaludkem něco vymyslíme. Vytáhli jsme si chleba, hořčici a salám. Jelikož jsem prase, povedlo se mi jídlo upustit tak šikovně, že mi spadlo rovnou mezi obsah sobích střev a ještě před pádem se mi chleba s hořčicí důkladně poválel po kalhotách. Sebrala jsem salám i chleba ze země, otřepala nějaká svalové vlákna, které na něm ulpěla, a statečně pojedla. Hořčici jsem si z kalhot slízala, ještě že se nacházela na koleni, kam jsem jazykem bez problémů dosáhla.

Posilněná jsem vytáhla primitivní, kreslenou mapu a prohlásila, že jestliže jsme se z původní trasy odchýlili příliš na jih, logicky na ni musíme natrefit, pokud budeme postupovat severně. Luboš mi přitakal s upozorněním, že moje teorie má drobnou vadu na kráse. Všude okolo nás jsou špatně prostupné bažiny. Navíc jsme na jediném kopci široko daleko, kolem nás je jen rovina, bez orientačních bodů. Další otázka je, zda stezku dokážeme najít a zda ji poznáme, nevíme vůbec, jak je značená.

Rozumnější varianta se jevil návrat. Od tohoto nás odrazovala představa šlapání 20km do Stilly a odtud pak nemožnost sehnat odvoz.

Domluvili jsme se na následujícím. Pošlapeme do večera bez ohledu na to, kam dojdeme.

Utáboříme se, a pokud ani zítra nenajdeme stezku, vrátíme se.

Co se skrývá v bažině

Vydali jsme se tedy přes bažiny. Při každém kroku se ozývalo zřetelné „mlask“ - to při každém došlápnutí do bažiny a vytáhnutí boty. Každá noha rázem vážila o půl kila více, jak se na ni nabalila hnučná smradlavá odporná hmota z bažin. Postupem času jsme se naučili rozeznávat bezpečné ostrůvky s trávou, kde se člověk probořil jen po kotníky, od nebezpečných ostrůvků s trávou, kde se rázem začal propadat do hloubky. Tyto ostrůvky se lišily jen barvou, jedny byly více a druhé méně zelené. Mezi nimi se nacházela přímo hladina, kde nebylo radno pokoušet osud ani z legrace.

Postupem času jsem si bahýnkem zasírala kalhoty až po kolena, protože ne vždy jsem vybrala doskok na následující ostrůvek. Zde jsem spílala výrobci, protože na oranžové barvě se to vyjímal opravdu skvěle. Hlavně jsem ale proklínala sama sebe, že návleky zůstaly doma. Jejich využití zde by bylo dvojí. Jednak by uchránily kalhoty, jednak by zabránili občasnému zatečení bahna dovnitř do boty. /poučka dvanáctá: ušetřit 50g váhy a nevzít návleky udělá jen idiot/

Vlekli jsme se přes hodinu a s bídou jsme urazili kilometr. Došli jsme jen po mírně vyvýšený horizont, odkud jsme přehlédli krajinu před námi. Zvlněná rovina se stejným výjevem jako dosud. Jezera, bažiny. Ty bohužel byly stále méně prostupné, ubývalo ostrůvků s trsy trávy a museli jsme opatrně šlapat přímo po hladině, dá-li se tak nazvat povrch bažiny. Postup se zpomalil, museli jsme před každým krokem sondovat hůlkou, jak moc hrozí proboření.

Dorazili jsme k dalšímu horizontu a opět stejný, bezvýhodný pohled. Navíc zde ani nebyla možnost postavit stan. Pohlédli jsme s Lubošem na sebe a svorně jsme se začali vracet. Přespíme v ohradě a zítra dojdeme do Stilly.

Zkusili jsme projít kousek vlevo a doufali jsme, že se nám tudy půjde lépe. Při jednom kroku, při kterém jsem se více zabořila do hloubky, najednou cítím, že bota naráží na tvrdší předmět, ten se začíná zvedat z bažiny přímo proti mně do výšky půl metru. To už ječím hrůzou a slyším, jak se Luboš může potrhát smíchy. No ba, to se mu to směje, když od začátku viděl, co se stalo. Prostě jsem šlápla na sobí parohy, skryté v bažině, a tyto se na principu páky vymrštily. Mimo jiné mě praštily do kolena a umatly bahnem tam, kde jsem dosud byla čistá.

Sobí pastevec

Nebyl dobrý nápad jít jinudy. Propadali jsme se více a hůře se nám vytrahovaly nohy z bahna, držely tam jako přilepené. Cesta zpět nám trvala mnohem déle, než tam. Protože jsme se nemohli rozhlížet moc daleka a fixovali jsme očima jen nejbližších dvacet metrů bažin před námi, téměř jsme se srazili s mladíkem na terénní čtyřkolce. Kde se vzal, tu se vzal, sobí pastevec, se psem za sebou.

Zíral na nás, jako kdybychom spadli z Marsu a myslím, že stejně jsme zírali i my na něj.

První se odhodlal promluvit Luboš. Zeptal se sobaře, zda mluví anglicky. Ten si sundal sluchátka, aby nás slyšel, a vytřeštil oči ještě více. Angličtinou vládl velmi dobře, tak jsme se ho ptali na trasu. Potvrdil nám, že asi 4km severně, tj. směrem, kterým jsme se před hodinou vydali a pak se z něj vraceli, se opravdu nachází stezka do Karasjoku. Minout ji prý nemůžeme, je široká a dobře značená. Prý musíme přejít přes tři horizonty.

Potěšil nás, tak jsme to česky rychle probrali. Na náš jazyk zazíral nevěřičně /netušila jsem, že oči se dají tak strašně vytřeštit/ a zeptal se nás, odkud jsme. Pojem Česká republika znal, podivil se ještě více, kde jsme se tu vzali a co tu děláme, zapochyboval o našem zdravém rozumu, pískl na psa a odfrčel pryč. Nestihli jsme se s ním ani rozloučit.

/termínová vsuvka: slovo horizont používám cíleně. Nevím, jak jinak nazvat mírně zvlněnou krajinu bez kopců/

Sobí parohy přinášejí štěstí

Představa 4km bažin před námi mi způsobila šok. To je tak na pět hodin chůze. Bylo to horší, než co jsme čekali. Ty debilní mokřady u sobích jatek musíme přejít již potřetí a opět si vybíráme horší postupovou cestu, jelikož jsme si nepamatovali, kde jsme přecházeli předtím.

Složitých brodění jsme dospěli k místu, kde jsme to před cca 2 hodinami odpískali. Symbolicky jsme si odtud vzali kamínek na památku. Vzhledem k tomu, že to byl jediný kámen široko daleko, neměli jsme problém při výběru. Spíše nás překvapilo, jak se na hladině mohl udržet.

Přehoupli jsme se přes třetí horizont, ale kýžená cesta nikde.

Naštěstí bažiny mírně zhoustly a nepatrně se tím zvýšila naše rychlost, z kilometru za hodinu asi na 1,1 km za hodinu. Dověkli jsme se ke čtvrtému horizontu, ale ať jsme se rozhlíželi, jak jsme se rozhlíželi, nikde ani známky pěšiny.

Nechtělo se nám věřit, že by nás sobař poslal špatně. Spíše jsme měli strach, že cesta v tomto úseku nemusí být dobře patrná a že ji tedy kolmo přejdeme, aniž bychom to tušili.

U pátého horizontu jsme opět uvažovali návrat. Naši malomyslnost přerušil Luboš oznámením, že se musí vyčurat. Jako správný chlap se rozhodl, že potřebu vykoná z nejvyššího místa, což v praxi znamenalo popolézt na kopeček, ze kterého by ani děti nesáňkovali, jak byl mrňavý. Přesto z něj byl lepší rozhled do okolí. Luboš spatřil nádherné, rozvětvené sobí parohy, odhadem tak šesnácteráka. Prohlásil, že je musí mít. Vydal se pro ně, a v ten moment, z toho jediného úhlu, spatřil pěšinu. Byli jsme zachráněni!

Vyhodili jsme dosavadní sobí parohy a tyto jsem umístila na Lubošův batoh. Ač domluva zněla, že parohy nosím já, prosadil si, že tyto chce on. A chce a chce a chce. Každopádně nám přinesly štěstí, tak jsem mu nebránila.

Strážce parku

Konečně jsme se ocitli na původně plánované trase. Od sobařských se lišila tím, že byla méně zřetelná a užší, což je pochopitelné. Sobaři jezdí na čtyřkolkách a je jich více, turisté chodí po nohách a je jich méně.

Postupně jsme nacházeli pozůstatky turistického značení, zde prezentované ve vybledném, špatně zřetelném cákanci červené barvy, které před 20 lety znázorňovaly písmeno „T“, obvyklý to symbol v Norsku.

Každopádně nalezením stezky jsme si výrazně polepšili. Bažiny se nacházely jen okolo nás, nemuseli jsme přes ně procházet, a pokud ano, nestálo to za řeč. Výrazně jsme se tím i zrychlili, víceméně na naši standardní rychlost při trekování.

Bylo poměrně teplo, dokonce 8-9°C. Foukal ale vítr, který nám znepříjemňoval přestávky, při chůzi jsme ho nevnímali.

Když jsme začali zvažovat, že si najdeme pěkné místo u jezírka a zakempíme, najednou se proti nám objevil chlápek na čtyřkolce. Radostně na nás vychrlil cosi v norštině, načež jsme mu vysvětlili, že s námi lze jen anglicky, tedy pokud by neuměl česky.

Nor se zarazil, ale pak znovu našel úsměv a lámanou angličtinou se s námi bavil. Omlouval se, že mluví tak špatně anglicky, prý už 10 let ten jazyk nepoužíval. Ale na naši komunikaci jeho úroveň byla dostačující.

V úvodu se velmi podivil, co tu děláme. Prý se tu v létě moc nechodí, jen v zimě na běžkách. On byl něco jako „strážce parku“, tohle znal jen norsky, tedy to mohlo znamenat i něco jiného.

Každopádně nám vysvětloval, že je tady už měsíc bez kontaktu lidí, proto nás tak přivítal, měl radost.

Ukazoval nám své vybavení, pušku, kterou měl za úkol likvidovat populaci lišek, které napadají nějaký vzácný druh hnízdícího ptáka. Jeho pes měl na obojku vysílač, podle kterého ho páníček identifikoval na displeji GPSky.

Chlapík byl sympatický, pokecali jsme spolu asi hodinu. Zvědavě si zkoušel váhu našich batohů, divil se, kolik má naloženo Luboš a obdivoval mě, že na ženskou toho taky nesu hodně.

Při rozhovoru jsme už cítili zimu, přeci jenom jsme se nezahřívali pohybem. Nor by si s námi vykládal ještě mnohem déle, ale my se už potřebovali vydat na cestu. Upozornil nás ještě na důležitou odbočku asi po třech kilometrech, kdy se v každém případě musíme vydat vlevo. Vysvětlil nám, že vpravo vede lépe prošlapaná sobařská stezka, kdežto vlevo téměř nezřetelná turistická.

Bingo! To byl důvod našeho dosavadního bloudění!

Před odchodem nás ještě varoval před bažinami. Turistická stezka obchází obloukem velké jezero

Iešjávri a tím pádem jsou i bažiny v jeho okolí horší než jinde, je zde více mokro v celé oblasti. Dle jeho názoru se to nyní pěšky ani nedá. Zvlášt pokud by začalo pršet, stane se úsek neprůchodný. Nepotěšil nás. Zase na druhou stranu nás povzbudil informací, že 18km odtud je chata. Chata! Tím pádem lidé! Začali jsme se těšit.

Brod přes řeku

Domluvili jsme se, že dnes ještě urazíme ty 3km, které nás dělily od rozhodující odbočky. Byl to dobrý nápad, přidali jsme do kroku, abychom to měli co nejdříve za sebou. Jenže po asi 1,5km se najednou objevila mohutná řeka a nikde jsme neviděli most. Podle stop se jezdilo přímo na druhou stranu. Zírali jsme na to jak na zjevení a dumali jsme, proč nás na to strážce neupozornil. Podle mého názoru mu to nedošlo.

Snažili jsme se prozkoumat břeh nalevo i napravo, zda by se nedalo nějak přeskákat po kamenech, ale já už v tu dobu tušila, že hledáme marně. Budeme muset přebrodit.

Teplota vzduchu v té době byla 5°C, teplotu vody jsem si netroufla odhadnout. Foukal nepříjemný, studený vítr a jako bonus začalo slabě mrholit. Ideální podmínky pro brodění.

Povedlo se mi ukecat Luboše, že se bojím brodit s plnou polní, tedy on bude tak laskavý a hodný, že přebrodí napřed se svým a pak s mým batohem, tedy přes řeku musí třikrát. Svolil, zřejmě při vzpomínce, jak jsem se před třemi lety zasekla na Islandu uprostřed řeky a téměř zkolabovala.

Shodili jsme pohory a ponožky, vyslekli kalhoty, nazuli sandály a statečně vyrazili. Po zkušenosti z Islandu jsem upínala zrak na druhý břeh a ten fixovala, protože při pohledu před sebe by se mi začala točit hlava. Téměř jsem se díky tomu přerazila, protože jsem zakopla o šutr přede mnou.

Tímto jsem skončila s touto teorií a dívala se tak půl metru před sebe, jelikož proud byl velmi silný a při pádu by mě zcela určitě strhl. Neřešila jsem detaily typu voda je ledová, mám křeče v lýtkách

ze zimy, mrznou mi kolena, až do pasu na mě šplíchá voda.

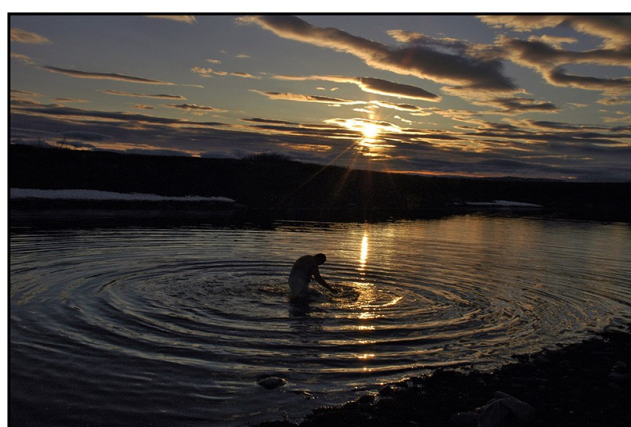
Statečně, krůček po krůčku jsem šlapala, až jsem se dostala na druhý břeh! Jupí! To si zaslouží odměnu. V této situaci jsem měla myšlenky na jediné. Hlt Fernetu na uvolnění napětí a na zahřátí. Flaška ale byla na druhém břehu, stejně jako moje pohory a kalhoty. Stát tu na břehu, zmrzlá, mokrá a notabene bez mého foťáku bylo příšerné. Zůstala mi tu alespoň kamera, tak jsem točila přicházejícího Luboše a pokřikovala u toho na něj, ať dává pozor, nese můj batoh a na něm jsou moje kalhoty a boty, ale hlavně foťák. Tedy kdyby padal, klidně ať padá, ale ať padá tak, aby se mi nic nenamočilo a už vůbec ne foťák. Jeho odpověď jsem raději nezachytila, protože byla nereprodukovatelná.

Trasy se dělí

Po necelých dvou kilometrech chůze jsme došli k té rozhodující rozbočce, před kterou nás varoval strážce parku. Zde jsme plně pochopili, jak chybně jsme se dosud rozhodovali. Nebýt jeho rady, vydali bychom se vpravo, po dobře vyšlapané široké cestě. Omyl, ta byla sobařská, turistická byla vlevo, téměř neznatelná, uzounká pěšinka. Byli jsme za setkání s ním velmi vděční.

I když na druhou stranu, zas tak hrozného by se nestalo. Opět bychom do dvou dnů skončili v sobím kotci nebo na jatkách, odkud bychom se zase museli nějak zorientovat, kam pokračovat. Prostě bychom Finnmarksviddu nepřešli ze severozápadu na jihovýchod, ale na jih nebo na západ. Vždyť je to jedno. Někde na silnici by nás to nakonec vždy vyvedlo. Všechny cesty někam vedou, navíc i sobaři musejí někdy do civilizace.

Naším primárním cílem nebylo trekovat z bodu A do bodu B, ale užít si tuto náhorní plošinu, což jsme splnili na více než 100%.

Koupání za pólnočního slunce

Po důležitém rozdvojení tras jsme pokračovali už jen pár set metrů, a k noclehu si vybrali hned nejbližší jezírko. Postavili jsme stan, ale místo vaření večere na plynu si Luboš prosadil romantické sezení u táboráku. Nevím, dá-li se tak nazvat situace, kdy jsou 3°C, fouká vítr a i v rukavicích a čepici je člověkoví zima, pokud není téměř u ohně.

Na ohni jsme též uvařili večeri a po její konzumaci byl můj manžel, který je kříženec ledního medvěda a mrože, k neudržení. Při nezapadajícím, pólnočním slunci prostě musel vlézt do studených vod jezera a koupat se tam. Mě drkotaly zuby jen při pohledu na něj a to nejsem žádná zimomřivka. A s tímto chlapem pojedu prosím pěkně v zimě do Finska za pólární kruh.

Když se Luboš dostatečně vyřádil, dali jsme si zdravotního Fernetu a zalehli do spacáků. Já hlavně doufala, že tuto noc mi už nebude tak krutá zima, ohřívacích sáčků jsme měli už jen několik a do konce pobytu by tímto tempem nevydržely.

Den 3, středa 16.6

Deštivé ráno

V noci jsme se vyspala a dokonce mi bylo teplo. Jupííí! Ráno nás ovšem vítalo bubnování deště na stanové plátno. Z předsíňky jsme si vydolovali Ferneta a zapili s ním ranní léky /ať mi odpustí všichni doktoři světa/. Zůstali jsme zakutáni ve spacácích a čekali do 9 hodiny, kdy konečně přestalo pršet.

Ráno nastal klasický rituál – Luboš zapálil oheň a na něm jsme vařili. Není mi jasné, odkud vzal suché dřevo, asi ho měl někde ve spacáku, protože jinak bylo všechno mokré. Zde přicházely ke slovu mapy, které jsem mu postupně dávala na podpal. Ještě že jsme je měli.

Sobími stezkami

Dnes jsme si s bouráním tábora a balením pospíšili a tábořiště jsme opouštěli již v 12,40. Vydali jsme se na stezku, která se vinula tundrou a přes bažiny kolem velkého jezera Iešjávri. Sledování pěšiny nebylo vůbec jednoduché, byla neprošlapaná a téměř neznatelná a často ji křížovali mnohem širší a zřetelnější sobařské stezky. Urputně jsme se snažili držet turistické, ale ne vždy se nám to dařilo. Tuhle trasu žádný značkař nenavštívil dobrých dvacet let.

Protože jsme byli v pohodě, neřešili jsme, zda zrovna šlapeme po turistické, nebo sobařské stezce, jenom jsme si hlídali, aby jezero, toho času náš jediný orientační bod, bylo vlevo od nás. Různých jezer a jezírek tam byly spousty, ale jen tohle mělo na délku dobrých 35km. Věděli jsme, že ho celé musíme obejít a na jeho jižní konci se nachází chata Mollešjohka, o které mluvil strážce parku.

Teorie přechodu bažin a mokřadů

Do cesty se nám postavila velká bažinatá oblast. Tohle nebyly jen lokální bažiny jako včera, tohle připomínalo peklo. Taky jsme to tak cítili, jít po povrchu bylo velmi nebezpečné, každé porušení povrchového napětí způsobilo naše propadání. Zde již nebyly bezpečné ostrůvky s trávou. Před námi byly jen kilometry černých, páchnoucích bažin, přes které jsme se potřebovali dostat.

Prakticky zde nebyla žádná vegetace. Byly zde vidět stopy po terénních čtyřkolkách, jak sobaři úsek projížděli, ale i oni se evidentně propadali.

No nic, pustili jsme se do toho, já první. Vypozorovala jsem, že když jdu dostatečně rychle a

zároveň nohu kladu celou plochou šlapky, nikoliv jak je zvykem od paty po prsty, nebořím se tolik. Rychlost byla nutná kvůli co nejkratší době kontaktu mé nohy a bažiny. Fungovalo to do okamžiku, kdy se mě Luboš zeptal, jaktože já se nepropadám ale on jo. Snažila jsem se mu moji teorii vysvětlit, ale v tom okamžiku jsem se zabořila jednou nohou po koleno, druhou po rozkrok, při snaze vybalancovat jsem padla do bažiny celá, propadly mi tam obě ruce a ještě mi ta hnusná hmota stříkla do obličeje. Do bot se mi promptně nahrnulo plno té mazlavé tekutiny. Jediné místo, kam se mi nedostala, byly záda kryté batohem. Za ten mě Luboš vytáhl a pokračovali jsme dál.

Vracet se nemělo smysl, statečně jsme se tedy ploužili hlemýždím tempem se střídavými úspěchy, kdy propad po kolena jsme již považovali za normální, bahno jsme postupně měli i za krkem a já si ho seškrabávala z uší a vlasů, přestože jsem měla čelenku a čepici.

Včera jsem si spílala, že jsem nesbalila návleky. Nyní mi to již bylo jedno, více jsem litovala, že jsem si do hor koupila kalhoty oranžové barvy. Na Lubošových černých nebylo nic poznat, na mých se zbytky bažin vyjímalý nepřehlédnutelným způsobem. V tento moment to bylo podružné, problém nastane až po příchodu do civilizace, a to pouze tehdy, když se dostaneme přes tyto bažiny.

Dalších několik hodin jsme se trápili v té oblasti. Uvažování se mi smršlo do následujících bodů:

1. nesmím se propadnout
2. když už se propadnu, nesmím se propadnout nad kolena
3. když už se propadnu nad kolena, nesmím upadnout celá
4. když už tam upadnu celá, ať je alespoň nablízku Luboš, který mě za batoh vytáhne
5. když už nebude Luboš na blízku, patrně to znamená, že je též v bažině

Když už jsme si mysleli, že se blížíme k okraji této několikakilometrové bažiny, čekalo nás ještě jedno překvapení. Přejít přes čtyři kopečky s převýšením 80m, ovšem pokryté bahnem! Klouzalo nám to nahoru, a o cestě dolů se nedá mluvit jako o cestě, ale spíše jako o tobogánu. Při prvním podjetí nohou následoval pád na záda /na batoh, tedy do měkkého/ a prudký nechtěný sjezd dolů, zakončený vjetím do bažiny.

bažinatá oblast, kterou jsme neustále museli překonávat

Toužíme po lidech

Přecházením nekonečných prostor Finnmarksviddy jsme si uvědomili, že zoufale toužíme po lidech. Nevěřila jsem, že to někdy napíšu, ale chtěli jsme potkat člověka. Po loňských přelidněných Tatrách nás tahle liduprázdná náhorní plošina donutila myslet na setkání s lidskou bytostí. Chatu Mallešjohka jsme měli možnost dosáhnout v rámci jednodenního pochodu, tak Luboš prosazoval dojít k ní za každou cenu. Není divu, pocity osamělosti zažíval hlavně on, já je až tak nesdílela, a zatímco jemu přítomnost zákonité manželky nedostačovala, mě ta jeho naprosto stačila. Přesněji řečeno, lezl mi na nervy ve snesitelné míře a nepotřebovala jsem se vybit na cizím chlapovi.

/Trošku předběhnu následující události, ale díky trvání na nutnosti dojít až na chatu jsme se tam dověkli polomrtví po 20km kolem 23hodiny a to už jsem opravdu měla chuť Luboše uškrtit, zabránilo mi v tom pouze vědomí, že nese stan a jídlo – kdo by se mi s tím tedy pak vláčel?/

Rojí se komáři

Zatímco kolem nás zima teprve končila a jaro ještě pořád nestihlo začít, vyrojili se komáři. S údivem jsme sledovali, jak si hledali cestu z nitra bažiny nahoru. Postupně jich přibývalo, až kolem nás byla jen černá mračna. Takže na Finnmarksviddě můžeme nejenom umrznout, propadnout se do bažiny, ale ještě ke všemu nás sežerou komáři. Ještě chyběly jen vedra a sucho a bylo by to dokonalé. Poslední „přání“ se nám vyplnilo záhy.

Sahara

Překonáním bažinaté oblasti se rázem změnil ráz krajiny. Místo mokřadů jsme se nacházeli na sahaře. Všude na dohled písek, písek, písek. Vegetace tu bylo pomálu, čemuž jsme se ani nedivili. Pokud to něco rostlo, připomínalo to bodláky. Jako bychom se přesunuli o tisíce kilometrů jinam. Na postup to ale velký vliv nemělo, sice jsme se do písku nebořili tak hluboko jako do bažin, ale do normální trekové chůze to mělo rozhodně daleko. Navíc na místa oblemcaná bahnem se písek velmi intenzivně lepil, takže za chvíli měla každá pohora o půl kila více.

Sucho bylo neskutečné, a abychom to měli dokonalé, dokonce se oteplilo na 16°C a začalo do nás pražit slunce. Jazyk se nám lepil na patro, cucali jsme teplý čaj o stošest /jiný než teplý jsme neměli/ a celé naše touhy se smrskly do představy bažin, větru a zamračené oblohy. Holt, nám se prostě nikdo nezavděčí.

Písek jsem měla ve vlasech, uších, očích, nose a bohužel i na objektivu foťáku. Zejména poslední uvedené místo výskytu mě štvalo nejvíc. Že mi písek vrzal mezi zuby bylo nepodstatné.

Překonávání písčných dun mělo podobné grády jako překonávání bažin, jen s tím rozdílem, že nám nehrozilo utopení se.

Síla sugesce

Uprostřed pouště jsme se rozhodli, že posvačíme. Lepší místo jsme si vybrat nemohli, nikde ani náznak stínu, slunce přímo nad námi, okolo nás jen písek a jakési bobule, které zde k našemu údivu v této nehostinné oblasti zrály. Rozložili jsme karimatky, vytáhli salám a chleba a začali obědovat. Díky své šikovnosti jsem si pokydala hořčicí bundu /ta dosud byla bez hořčice/ a kalhoty /ty už měly tu čest se s touto pochutinou setkat/. Aby toho nebylo málo, já i Luboš jsme si upustili krajíce s hořčicí na písek tak nešťastně, že se namazanou stranou připlekly k fialovým bobulím. Jelikož dle různých informací z netu jsem usoudila, že zdejší jedlé bobule se mohou splést s jedovatými, zejména s vlochyní bahenní, rozhodli jsme se tyto lákavé plody nejíst. A nyní nám do nich upadlo jídlo! Statečně jsme nafialovělé krajíce snědli, čímž jsme si okamžitě vsugerovali otravu a z nějakého důvodu jsme začali pocítovat halucinogenní účinky. Nyní vím, že je to nesmysl, vlochyně není jedovatá, způsobuje pouze bolesti hlavy a zvracení. Přesto jsme oba měli halucinace. Zde je krásně vidět, jak je hlava mocná zbraň. Jestli jsme nějaké vidiny měli, bylo to jen a jen z únavy. Po jídle jsme opět vyrazili. Ukázalo se, že fialová barva z rozsednutých bobulí se nám dostala na batohy, karimatky a sedací oblast kalhot. Hlavně moje kdysi oranžové katata díky tomu vypadaly velmi zajímavě.

Začali jsme se cítit nějak divně, motala se nám hlava, a hned jsme si vzpomněli na účinek vlochyní. Určitě jsme otráveni! Nejenom že nám hrozí utopení se v bažinách, dehydratace na poušti, ale ještě otrava bobulemi! Logicky jsme ale usoudili, že tolik jedu se nemohlo dostat na naše krajíce s hořčicí, což nás uklidnilo.

Po 15km v terénu, které patřil po všech stránkách k těm obtížnějším, jsem toho už měla plné zuby. Povedlo se nám překonat celé dlouhé jezero Iešjávri, nyní jsme se nacházeli na jeho jižním konci, a já chtěla zatábořit. Luboš naopak trval na dojití až k chatě za každou cenu. Podvolila jsem se mu, unavená jsem nebyla, jenom mi přišlo zbytečné se za každou cenu rvát na chatu jen proto, že si

jeden nevystačí s partnerem a chce vidět lidi.

Překonali jsme ještě dva nebo tři horizonty a Luboš stále odmítal mnou navrhované místa k přespání. Přitom se jednalo o nádherné romantické místečka, jako například jezírko, na břehu sních, všude okolo bažiny a sobí bobky, ale on vytrvale mlel svou, že dorazíme až do chaty.

Před posledním horizontem jsem se zabejčila a odmítla jít dál. Nechala jsem se ale ukecat, že pokud z horizontu nespatříme chatu, zakotvíme na nejbližším vhodném místě.

Chatu jsme kupodivu zahlídli, jevila se jako malá tečička v dáli. Luboš vzdálenost odhadoval na 1-2km max a sliboval, že do hodiny tam budeme. Jukla jsem na hodinky, bylo 20 hodin. OK, to tedy ještě zvládnou.

Trollí chata, aneb chatu nám před očima přesunuje troll

Poušť skončila a znovu jsme byli nuceni přecházet bažiny. Cesta se klikatila, obcházela nejhlubší bažiny a neustále vedla přes potok, který jsme překonávali skákáním přes kameny. Naštěstí bylo poměrně sucho, po dešti by to bylo obtížnější.

Těšila jsem se na čajík, který si v chatě uvařím. Upínala jsem zrak na budovu, když tu najednou ona nikde! Ha! Spatřila jsem ji vpravo. Po dalších asi sto metrech byla zase vlevo. Zamrkala jsem. Co se to děje? Zeptala jsem se Luboše a i on souhlasil, že je to divné, chata mu mizí před očima a objevuje se na úplně jiném místě.

Takhle to pokračovalo následující tři hodiny, chata „skálala“ z místa na místo a ušli jsme přes pět kilometrů, než jsme se objevili těsně před ní. Zbývalo nám překonat širokou a divokou řeku Iešjohka. Luboš odevzdaně shodil batoh a jal se přezouvat do sandálů. Vyděšeně jsem mu v tom zabránila, tahle řeka se prostě přebrodit nedala. Vydala jsem se po břehu doprava, a ejhle, vynořil se provazový most. Přejít ho byl menší akrobatický kousek, celá konstrukce se při každém kroku otrásala, vibrovala a stáčela na jednu stranu, takže jsem s vytřeštěnýma očima víceméně šplhala a ručkovala, jelikož nebylo kam šlapat, pode mnou zůstalo jen lano, zbytek se naklonil a nešlo po něm jít.

Když jsem se konečně dostala na druhou stranu, Luboš začal křičet, že to netočil a měla bych se vrátit zpátky, aby to zdokumentoval. Poslala jsem ho někam. Luboš ovšem dělal prosebné výrazy a nechala jsem se ukecat, že demonstrativně přejdu most znovu zítra, aby to nafilmoval.

Překonáním mostu problém neskončil. Tak nějak autoři nedokončili poslední třetinu a na břeh jsem musela doskákat přes velké kameny. Ještě že tam takhle příhodně byly, nedovedu si představit ten poslední úsek brodit.

Kam zmizeli všichni lidé aneb liduprázdno na chatě

Po dvaceti kilometrech jsem už toho měla fakt plné zuby. Komplex chat na nás působil útulně, čemuž se nedalo odolat. Vybrali jsme si hlavní chatu, nad jejímž vchodem svítilo světlo, čímž dávalo najevo, že jsme vítáni a uvnitř nás čekají lidé. Chyba!

V předsínce jsme se poctivě vyzuli z pohor, pamětlivi si tohoto obyčeje ze Švédska a Islandu. Capala jsem dovnitř jen ve fuskách a snažila se do nitra chaty volat „Haló“. Marně. Nikdo mi neodpovídal.

Po chvíli za mnou přišel i Luboš, byl naboso, bez bot i bez ponožek. Udiveně se mnou procházel vnitřek chaty, ovšem nikde nikdo. Copak je to možné? To tu není žádný správce?

Spolu jsme prohledali chatu, ale marně. Nikde ani živáčka. Kam se poděli všichni lidé?

Výdobytky civilizace aneb pereme prádlo

Vzhledem k absenci správce jsem chtěla postavit stan u chaty. Luboš logicky poukazoval na to, že je nesmysl ničit nádherný upravený trávník, když vevnitř jsou volně přístupné postele. Smysl to opravdu dávalo, administrátor chaty by mohl něco namítat proti postavení stanu, když můžeme přespát vevnitř.

V malé předsínce jsme ponechali batohy svému osudu. Prozkoumali jsme tedy chatu. Centrální chodba končila kuchyňským koutem, s erárními skříněmi plnými hliníkového nádobí, funkční vařič s plynovými bombami, dřez a kamna. Na zdi byl naplno puštěný radiátor, ze kterého sálalo teplo. Znovu jsme si nevěřicně prošli celou chatu. To se tady topí pánubohu do oken? Asi ano. Nebo všichni utekli před nějakou pohromou?

Přestali jsme to zkoumat a postavili jsme se k tomu pozitivně. Vybrali jsme si jeden pokoj, odvěkli tam batohy, Luboš nanosil vodu, zatopili jsme v kamnech a začali jsme prát. Já to až tak nutně nepotřebovala, jednoduchým testem jsem si ověřila, že tričko i mikina ještě pár dnů vydrží /očíhala jsem si oblast podpaží a neupadla jsem do bezvědomí, tedy test dopadl dobře/, ponožky se netvářily, že po sundání drží tvar a hrozí jim ulomení, a podprsenku jsem měla jedinou. Nakonec jsem dala k vyprání jen kalhotky. To Luboš to vzal zgruntu a kromě bundy si vypral všechno.

Natahal nad radiátorem provizorní šňůru a pověsil tam vyprané prádlo.

Byla jedna hodina po půlnoci, když jsme konečně vytáhli spacáky, rozprostřeli je na matrace a zalezli chrnět.

Den 4., čtvrtek 17.6.

Běžkaři versus pěšáci

Budíme se až v 11 hodin, není divu, když jsme šli spát dnes hodinu po půlnoci. Pohled z okna nám ukázal známou scénu. Venku pršelo. Jak jinak, už jsme si zvykli, že déšť je holt vždy po ránu /a někdy i přes den a v noci, případně stále/.

Uvařili jsme si snídaňku a začali studovat knihu zápisů. S údivem jsme zjistili, že poslední běžkaři zde projeli před 14 dny. Další šok bylo zjištění, že zatímco loňské léto /respektive období, kdy není sníh, tj. od června do srpna/ zde za tuto sezonu prošlo 8 turistů, tak v zimě /tj. od září do května/ zde projeli 3 běžkaři denně. Rázem jsme pochopili, že jsme úplně mimo. Prostě tady se mimo zimu a jinak než na lyžích nechodí.

Do sešitku jsme se nakonec zapsali, a chtěli jsme i někam vložit peníze za přespání na chatě.

Nebylo to možné, nepodařilo se nám zjistit, jakým způsobem se platí.

Luboš mě ještě donutil cvičně si přeběhnout včerejší řeku po provazovém mostu. Sice remcal, že nemám plně naložený batoh, a pouštím se do toho jen nalehko, ale přestal brblat, když jsem se zatvářila, že ještě slovo a vezmu ho šutřem po kebuli. Mrmlal si pak něco pod vousy do kamery, asi haněl mou neochotu mu vyjít vstříc, a bráním mu v natočení super záběru, například mého pádu do divoké, prudké řeky. Ach jo, mít za manžela nadšeného kameramana není žádná výhra.

GPS aneb Gde Proboha Su?

Než jsme se najedli a pobalili, přestalo venku pršet. Mezi mraky dokonce vysvitlo sluníčko, ale veškeré pozitivní vjemy přebil silný, nepříjemný vítr. Naše důvěřivé vyběhnutí nalehko bylo zmařeno, ještě před chatou jsme shazovali batohy a nahazovali bundy.

Luboše jsem ještě vyslala pofotit interiér chaty, abychom to měli zdokumentováno.

Konečně jsme mohli vyrážet. Pohled na hodinky ukazoval 14 hodin, což byl čas, kdy už by většina turistů zakončovala denní porci kilometrů, a my teprve začínali. Každopádně nám to bylo šumafuk, nezapadalo slunce, kolem nás se nacházely jen bažiny a pouštní duny, tak kam bychom pospíchali? Lidé zde žádní nebyli, tak co?

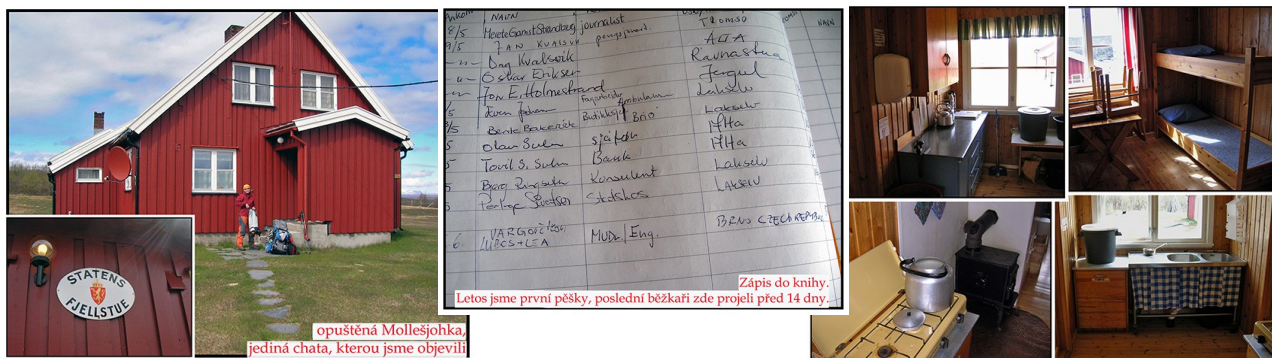
Zvenku byl na chatě přibitý ukazatel „Ravnastua“, což byla další chata na trase, a dle sobaře bychom už nyní měli jít po dobře značené, široké cestě. Zde jsme si všimli první nesrovnalosti. Pár metrů od chaty jsme uviděli další ukazatel, ze kterého jsme pochopili, že jsme uprostřed trasy.

Ovšem pokračování na další chatu bylo znázorněno úplně jiným směrem. Rozhodli jsme se věřit tomuto rozcestníku. Bohužel jsme byli raněni cestovatelskou slepotou a nevěšimli jsme si, že tento jediný ukazatel je pro skútraře, tedy v létě neprůchodný.

Začali jsme následovat směr udávaný skútrařskou značkou a velmi rychle jsme zjistili, že tudy se dál nedá, tahle cesta vede do pekel. Respektive v místním provedení do bažin. Pokusili jsme se pokračovat, ale úsek 500m jsme šli asi hodinu, tak jsme se rozumně otočili.

Vrátili jsme se lopotně k ukazateli, vytáhli jsme ručně kreslené mapy a snažili se zorientovat.

Bohužel přesnost mapy byla vhodná pouze ke zjištění, že rozloha Finnmarksviddy je čtverec o cca 80x80km a jeho hrany jsou tvořeny silnicemi. Z toho jsme vydedukovali, že ať se vydáme, kam se vydáme, jednou do civilizace prostě dojít musíme, tedy pokud přejdeme bažiny.

Opět bloudíme

Uklidnění teorií, že se vlastně nacházíme uprostřed civilizace, opustili jsme skútrařskou trasu vydali jsme se po vyjeté cestě, která odbočovala kamsi doprava. Že se po ní jezdí na čtyřkolkách nás trochu deptalo. Čtyřkolky = sobaři = sobí kotec. Ale příliš možností na výběr jsme zrovna neměli. Sledovali jsme cestu asi 500m, když tu najednou se před námi zjevil brod. Znamenalo to jediné. Všechno špatně. Podle popisu by zde žádný brod být neměl, navíc dle mapy bychom ani řeku přecházet na druhou stranu neměli.

Znovu jsme vytáhli mapu, otáčeli jsme ji všemi směry, nakonec jsme usoudili, že řeka, kterou budeme překonávat, se zove Iešjohka a je to ta stejná, kterou jsme včera překonávali přes provazový most. Statečně jsem tedy shodil batohy a pohory a nazuli sandály. Jelikož tahle voda byla hlubší než včerejší, museli jsme se vysvléct komplet od pasu dolů.

Tentokrát jsem foták hodila do nepromokavého obalu a vrazila do batohu, to aby Luboš nemusel snášet mé blbé poznámky ohledně obavy o něj /samozřejmě o přístroj, ne o Luboše/.

/Samozřejmě jsme byli ve svých úvahách vedle jak ta jedle. Nebrodili jsme řeku Iešjohka, tekoucí severojižním směrem, nýbrž mnohem menší říčku Mallešjohka, která jakožto přítok Iešjohka

směřuje kolmo na ni. Už mě celkem nudí stále vypisovat naše potíže s orientací/.

Jelikož jsem se přepečlivě postarala o to, aby fotáček nedoznal úhony, opět jsem opomněla pohlídat si, abychom já, můj ručník a pohory skončili na stejné straně řeky. Stála jsem tu jen v kalhotkách a klepala kosu do té doby, než s mými věcmi přebrodil Luboš.

Prokletá chata

Osušili jsme se a vydali se dál. K našemu údivu jsme se najednou ocitli na křižovatce tvaru „T“ - došli k velmi dobře zřetelné stezce. Zarazili jsme se, tohle jsme nečekali. Kam dál? Doleva či doprava? Chatu, odkud jsme vyráželi, jsme měli za zády vlevo. Byla na dohled, tak 1km vzdušnou čarou, a to se tu prosím motáme už tři hodiny. Bylo po 17 hodině a s ohledem na pokročilý čas jsem spíše navrhovala vrátit se do chaty, přespát tam a na cestu se vydat až zítra ráno, samozřejmě s tím, že dnes vykoumáme, kam vlastně máme jít.

Luboš nesouhlasil, byl odhodlaný šlapat třebaš do půlnoci, což se vzhledem k nezapadajícímu slunci nebyl problém. Co se naopak problémem jevílo byla chata. Motáme se u ní už pěkně dlouho a nepostoupili jsme ani o píd'. Tak jako včera jsme se k ní nemohli přiblížit, dnes se nám nedařilo od ní vzdálit. Že by opravdu trollové očarovali tuhle chatu?

Opět jsme vytáhli mapu ve snaze ověřit si, zda se máme vydat vlevo nebo vpravo. Směr vlevo se nám zdál špatně, dle našeho názoru bychom se dostali zpátky k chatě. Podle mapy měla stezka pokračovat východně. Jenže jak určit světové strany? Podle slunce to příliš nešlo, nacházelo se vysoko nad obzorem, mohli jsme pouze orientačně stanovit s velkým rozptylem kde asi bude jih. GPSka moc nedžipískovala, kompas se točil dlouho dokola, než se ustálil na směru, kde jsme předtím podle hodinek a slunce určili jih. Jenomže strelka kompasu směřuje na sever.

Průzkum

Znovu jsem se zakoukala do mapy. Logicky jsem usoudila, že když jsme přebrodili řeku Iešjohka, která teče severojižním směrem, musíme se nyní vydat vpravo. /Jak jsem napsala výše, nepřebrodili jsme Iešjohka, ale Mollešjohka/. Pro jistotu jsem se rozhodla vydat se tu stezku prozkoumat.

Využila jsem toho, že jsem měla batoh ze zad dole /zrovna jsem se vyčurala/ a tak jsem z keříčků rovnou zamířila na rekognoskaci terénu. Jenom jsem o tom jaksi zapoměla říct Lubošovi a ten se tu půl hodinu mé nepřítomnosti klepal hrůzou, že mě sežral los.

Ušla jsem asi kilometr, ale stezka se klikatila kolem bažin a směřovala podél řeky dál do bažinaté oblasti. Zklamaná jsem se vrátila k Lubošovi, který nešťastně seděl u batohů a truchlil nad mým odchodem. Když mě spatřil, zaradoval se a kupodivu mě ani neseřval.

Oznámila jsem mu mé dojmy a bylo rozhodnuto. Vydáme se doleva. Nahodili jsme batohy a přes písečné duny jsme začali šplhat do mírného kopečka. Z něho byl lepší rozhled. Kolem nás byla písečná krajina a chata Mollešjohka, jak jinak. Zarazili jsme se, shodili batohy, vytáhli mapy /pokolikáté už/ a nakonec usoudili, že se přeci jenom vydáme směrem, který jsem předtím zkoumala.

Člověk! Živý člověk!

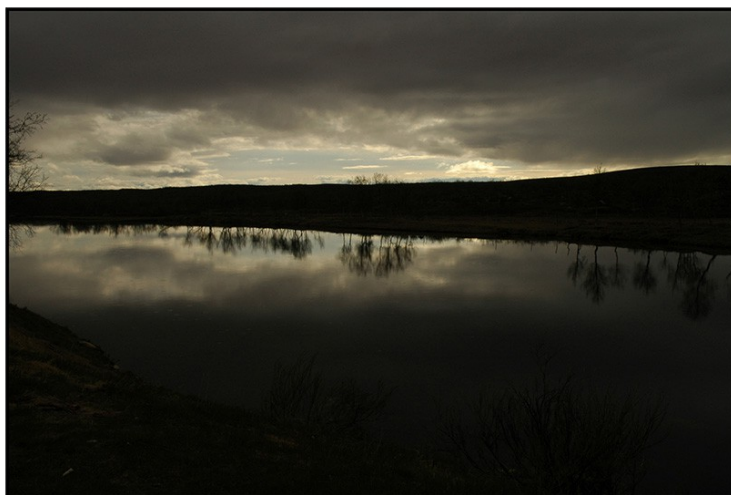
Statečně jsme šlapali po stezce, která evidentně patřila sobařům. Bez problémů jsme se shodli na tom, že se nic neděje, prostě zase asi skončíme v kotci, odkud se budeme muset nějak dostat do civilizace. Přece i sobaři někdy musí do města, ne? Tím skončila naše debata, vytáhli jsme čokoládovou tyčinku a posvačili.

Krajina se prudce změnila, bažiny přecházely v poušť a porost připomínal tajgu. Když jsem se vydala čurat, díky hustotě vegetace byl docela problém se dostat hlouběji. Šlapali jsme po písku, což bylo poněkud nepohodlné. Přesněji bylo to hodně nepohodlné. Kdo mi nevěří, ať si vezme 20kg batoh a vydá se na pláž.

Lubošovi se nezdál směr, kterým jsme putovali. Podle něj jdeme moc jižně. Navíc stále šlapeme podél řeky, přitom bychom se měli od řeky vzdalovat. Než jsme si to mohli ověřit, uviděli jsme

člověka. Živého! Zíral na nás a my na něj. Opravoval nějaký traktor.

Pokus o rozhovor ztroskotal na jeho naprosté neznalosti angličtiny. I pozdrav mu byl cizí. Pokusili jsme se mu alespoň ukázat mapu, ale vypadal, že něco takového vidí poprvé v životě, čemuž docela věřím, jeho výzor napovídal, že se narodil na Finnmarksviddē a nikdy ji neopustil. Jeho věk jsme jen odhadovali, něco mezi čtyřicítkou a smrtí. Necháпали jsme, kde se tu vzal, a on si evidentně kladl tu stejnou otázku. Snažili jsme se ho zeptat, kudy vede cesta do Karasjoku. Jeho odpověď jsme si přeložili každý jinak. Dle mě řekl, že jdeme naprosto blbě, dle Luboše řekl, že všechny cesty vedou do Karasjoku.

I zde žijí lidé

Rozloučili jsme se s ním /alespoň doufáme, že on to pochopil jako loučení/, pohnuli jsme se dál, když tu jsme spatřili něco neuvěřitelného. Původní laponská osada. Pár dřevěných baráček s parohy nade dveřmi, několik čtyřkolek, sněžných skútrů a na návsi hořící táborák. Nikde živá duše.

Nevěřicně jsme čuměli, a jelikož stezka vedla středem vesnice, ochotně jsme tam vkročili. Luboš pokřikoval ve snaze vylákat něho ven. Nezdařilo se. Prošli jsme na konec vesničky a zase se vrátili na začátek. Zde jsme naštěstí natrefili na nešťastníka, který zpoza domku koukal, kdo se to ve vesnici zjevil. Moc nechybělo a začal by se křížovat.

Tento Laponec uměl anglicky lépe než jeho kolega. Znal asi deset slov, z toho třetina byl pozdrav. Když jsme se ho zeptali, kde jsme, odpověděl s úsměvem, že přeci tady. Na mapě to ukázat neuměl. Byl alespoň schopen nám říct, že když budeme následovat stezku, dostaneme se na silnici. Víc jsme nezjistili. Ještě jsme pochopili, že směřujeme opravdu na jih a ne na východ, jak jsme měli v plánu. Pokusili jsme se zjistit, co to je za vesnici. Prý je to celoročně obývaná vesnice pastevců sobů. S ohledem na úctu k domorodcům jsme si osadu ani nefotili, ani netočili. Jen jsme se pokusili zaznamenat si do paměti každý detail tohoto úchvatného místa, zřejmě jednoho z posledních, kde

ještě Sámové žijí svým polokočovným životem se soby.

Vrtalo nám hlavou, kam děti chodí do školy. Evidentně se tu lidská mláďata nacházela, před některými dřevenicemi byly poházené hračky, od odrážedel až po větší kola. Jediná rozumná věc, která nás napadla, byla představa dítek, kterak v zimě v létě jezdí po stezce dál do civilizace /na skútru v zimě a těch zbylých blbých pár dnů léta na kole/, odkud pak zřejmě mají bus do vesnice.

Osud je osud

Za vesnicí jsme to zapíchli a dumali. Byli jsme 7km od chaty Mollešjohka, kde jsme nabrali špatný směr. Co nyní? Když se vrátíme, ještě večer dojdeme do chaty a ráno můžeme nabrat správný směr. Když budeme pokračovat dál, nevíme, kam jdeme, co je před námi a kde skončíme. Přesto jsme jednohlasně zvolili druhou variantu. Vracet k trollí chatě se nám v žádném případě nechtělo, navíc jsme měli velmi dobrý pocit z laponské vesničky. Pokud bychom totiž šli správnou trasou již od chaty, nikdy bychom tuto osadu nenašli. Prostě všechno zlé je k něčemu dobré. Nikdy nemůžeme vědět, zda událost, která nás potká a změní naše kroky, bude šťastná nebo ne. Tak proč pokoušet osud? Ten nás zavál sem, tedy se toho chopíme.

Trollové mají poslední slovo

Neúnosně nás začaly otravovat komáři, jako před bouřkou. Začalo drobně mrholit. Na intenzitu deště ale v pohodě stačila softshelová bunda a Luboš byl jen v šustákovce. Nelíbila se nám ale černá mračna, která zprava postupovala směrem k nám. Luboš rozhodl, že půjdeme jen tak dlouho, než objevíme nějaké jezírko, u kterého by se dal postavit stan. Souhlasila jsem. To, co se na nás hnalo, se mi vůbec, ale vůbec nelíbilo.

Po asi třech kilometrech jsme vlevo zahlídli pěkné jezírko, ideální na naše potřeby. Našli jsme si pěkný plácek, vytáhli jsme stan a vaření. Jenže náš expediční stan, který se tak krásně staví i ve větru a dešti, byl dnes problém vůbec roztáhnout. To asi trollové z chaty Mollešjohka nás ještě

naposledy potrápili. Neuvěřitelně nám zašmodrchaly šňůrky od stanu a pozasekávali tyčky. Stan prakticky nebylo možné jinak vysvobodit, než rozložit na prvočinitele a opět postupně složit. Tohle se nám ještě nikdy nestalo.

Zatímco Luboš bojoval s následky trollí pohromy, já jsem vytáhla vařič a pokusila se uvařit večeři. Termín pokusila se je na místě. Nefungoval ani jeden ze tří zakoupených zapalovačů. Hrom do výrobce! Naštěstí jsme měli nalezený a tím se mi povedlo zapálit plyn. Pohodu mi kazil jen vítr, který se mi intenzivně snažil sfouknout plamen a nepomohlo ani závětrí. Nakonec jsem sekýrou vykopala do měkkého podloží jámu, do které jsem si vařič uložila a byl klid.

Při vaření mi byla neuvěřitelná zima. Sice naměřená teplota byla 7°C, ale vítr a zejména vysoká vlhkost 87% ji činila velmi, velmi nepříjemnou. Přesto jsem si rozumně vyslekla jediný kus oblečení, který jsem ještě neměla od hořčice, a to softshelovou bundu. Jenže jsem chlad vnímala jako nesnesitelný a bundu si zpátky oblékla.

Dnešní papu bylo maďarský paprikový guláš. Přehnal jsem to s vodou a výsledkem byla kvanta červeně zbarvené tekutiny. Samozřejmě to nemohlo dopadnout jinak. Pokřtila jsem si tu bundu. Momentálně jsem již nevladla žádný kus oblečení, ve kterém bych se mohla zjevit v civilizaci. Všude skvrny od bažin, hořčice, nebo maďarského paprikového guláše. /to jsem ještě netušila, že za pár dnů přibude ještě ptačí guano/.

Jaký je rozdíl mezi laponským létem a zimou

Dnes byla zima dokonce i Lubošovi a zamítl večerní koupel v jezírku. Lekla jsem se, zda není nemocný. Normálně by byl schopen se koupat i v mrazu. Ale zřejmě dnešní nepříznivé podmínky mu v tom zabránily.

Abychom se ohřáli, opět jsme seděli u táboráku. Dnes jsem se ale nejvíce přičinila já. Luboš donesl jen pár mizerných klacíků, ale já jsem posbírala v okolí veškeré dostupné suché větve a riskovala při tom proboření do bažin, které se nacházely všude kolem nás.

Narazila jsem si čelenku, čepici a rukavice, oblekla veškeré dostupné oblečení /pouze plavky zbývaly/ a tak jsem seděla u ohně, popíjela rychle chládnoucí čaj a dumala, jaký je rozdíl mezi lapenským létem a zimou. Přišla jsem na to, že minimální. Při obojím je člověk v čepici a rukavicích, ale v létě hrnec s čajem položený na zem nepřimrzne.

Dlouho se u táboráku sedět nedalo. Uhasili jsme ho, Fernetem zapili večerní léky a zalezli do spacáků.

Den 5., pátek 18.6.

Tropy v Arktidě

V noci mě budí horko! Fakt! Něco tak neuvěřitelného! Zatím jsem každou noc spala téměř ve veškerém oblečení, a tuto noc je mi hic. Nad ránem jsem si dokonce musela vysléct bundu, mikinu a kalhoty a na sobě mi zůstaly trenýrky a triko. Něco úžasného.

Ráno jsme klasicky slyšely kapky deště dopadat na stan. Obvyklý to jev na Finnmarksviddē. Zatím se nestalo, že by ráno bylo jiné počasí než déšť.

Ve stanu jsme ale měli teplotu, dokonce 19°C. Venku v tu dobu bylo 7,8°C, takže je jasné, že jediný pochod, který mohl stan tak vytopit, byly naše střeva, potažmo prdy, prostě jsme si stan na těch 19°C zaprděli.

Během hodiny se obloha umoudřila a přestalo pršet. Rázem se oteplilo i venku a měli jsme asi na půl hodiny 21°C. Protože foukal vítr, nemohli jsme si toho přílivu tepla užívat naplno, ale umožnilo nám to ležet před stanem na karimatkách v bundách bez pocitu zimy. Paráda, začali jsme se kochat nadějí, že takhle příjemně bude i nadále. Ukolébalo nás to. /Ha, ha, nikdy už tak pěkně nebylo!/

„Soba, furt jenom soba? Ani Pind'a to už nežere!“

Teplu mělo i svou stinnou stránku. Rojili se komáři ve velkém. Pozorovali jsme je všude kolem nás, jak vylítávají z bažin po spirále, jeden za druhým, skupí se do mračen a postupem času vyplňují veškerý prostor. Začali jsme si připadat jak v úle. Obloha a okolí bylo černé.

Naštěstí se ochladilo na obvyklých 7°C, vítr zesílil, a přestali nás otravovat. Lubošovi jsem se snažila vysvětlit, že žerou jen samičky, ale nevěřil mi. Prý koušou všichni, ne jen ženská polovina. Při balení jsme neustále mluvili o včerejší laponské osadě. Řešili jsme praktické věci, jako kam

chodí děti do školy, kde nakupují potraviny a tak. Zřejmě jediné jídlo, které znají, je sob. Pro nás je to lahůdka a nemůžeme odolat, pro ně je to zřejmě nutnost a protiví se jim to.

Volně jsem tedy parafrázovala slavnou větu z filmu „Slunce, seno a pár facek“ konkrétně scénu s králíkem: „Králíka, furt jenom králíka! Ani Pind’a to už nežeře!“ na: „Soba, furt jenom soba! Ani Pind’a to už nežere!“ Byla to docela reálná představa. Živě jsme viděli dítko, které vzteky řve, že už zas má jíst toho blbého soba, když všude jinde jedí kuřata a prasata.

A chčije a chčije

Vydali jsme se na cestu. Jako obvykle nám odpoledne začalo pršet, stejně jako každý den. Jenže tento deštík jsme podcenili. Zatím to vždy probíhalo formou přeháněk, kdy moje softshellová bunda a Lubošova pertexka to bez problémů zvládly. Bohužel tento déšť nabýval na intenzitě a my jsme prošvihli okamžik, kdy jsme se bez ztráty kytičky mohli převléci do nepromokavých bund. Takto jsme zůstali odkázaní na promokající svršky doufajíce, že déšť brzo přestane. Marně, přšlo čtyři hodiny.

Nevím, jaké pocity zažíval Luboš, ale mě bylo příšerně. Softselka nejprve pustila vodu přes ramena, pod ramenními popruhy batohu. To ještě šlo. Posléze se přidalo prosakování vody přes oblast zad a to už bylo horší. V silném dešti mi voda crčela po těle, postupně se vytvořilo několik pramenů stékajících po kůži. Tři z nich jsem vnímala nepříjemně. Jeden vedl přímo po páteři, druhý po hrudníku přes levý prs na břicho a třetí, který mě vadil nejvíce, stékal po levé lopatce k ledvinám. Taková ledová masáž ledvin zcela zdarma. Vzhledem k panující teplotě 4°C, velké vlhkosti a studenému větru to bylo na pováženou. Moc možností na výběr jsme ale neměli, přšlo velmi intezivně a jelikož jsme byli komplet mokří, každý pokus vlézt do bagáže a převléct se do suchého by skončil namočením i toho posledního oblečení. Proto jsme zatli zuby a šlapali statečně dál. Postupem času se mi voda z horní poloviny těla začala dostávat do dolní /což je logické, gravitace funguje/. Je moc fajn, když má člověk nepromokavé kalhoty a je tedy chráněn před deštěm.

Mnohem méně je fajn, když si do nich nechá napršet svrchu. To už by skoro bylo lepší, kdybych šla bez kalhot. Vrchem se mi dovnitř nahrnuly potoky vody, stékaly po stehnech dolů, a protože proud byl silnější vlevo, tak tudy vnikl i do boty. Paráda. Kupodivu nejvíc mi vadil čůrek vody, mířící mi od páteře mezi půlky zadnice. Nepříjemně totiž lechtal. Všechny ostatní strašně studily.

Chtělo se mi čurat, a vybrala jsem si moment nejsilnějšího deště, jak jinak. Po vykonání potřeby jsem myslela, že je to můj konec. Dosud jsem se domnívala, že horší to už být nemůže. Omyl.

Nejhorší nebylo mít na sobě mokré oblečení. Mnohem nepříjemnější je tohle oblečení si na sebe znovu obléct. To byl moment, kdy jsem se skoro rozbřečela. Nedala jsem ale těmto emocím průchod. Moc dobře jsem si pamatovala z Islandu, jak psychika může ovlivnit výkon.

Upnula jsem se k jediné věci, která mi mohla spravit pohled na situaci. Fernet. Právě na takové účely byl určen. Mohutně jsme si oba přihnuli a musím říci, že efekt to mělo. Zlepšila se mi nálada. Sice jsem byla stále stejně mokrá a zmrzlá, ale už mi to nevadilo.

Laponec na traktoru zažívá šok

Konečně naše útrapy spěly ke konci. Po čtyřech hodinách intenzivního deště se začala objevovat modrá obloha a postupně přestávalo pršet. Nerozpakovali jsme se, zapíchli to u prvního jezírka a vyhlásili, že dál nejdeme a musíme se vysušit. Honem jsme udělali provizorní šňůru z gemicuků napjatých mezi keři a začali se převlekat do suchého oblečení. Úlevný to pocit.

Luboš si oblekl bundu na holé tělo, já jsem vystrachala zahřívací pytlíky, aktivovala jsem 24-hodinový a prdla jsem si ho na oblast ledvin. Nezbylo mi než doufat, že moje ledviny ze stadia zmrzlého kusu ledu trochu rozmrazím.

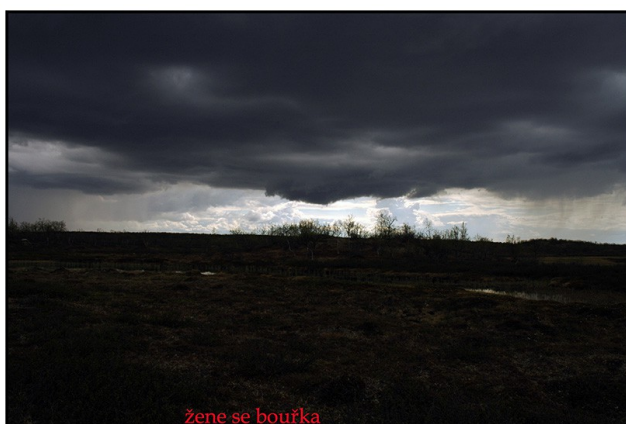
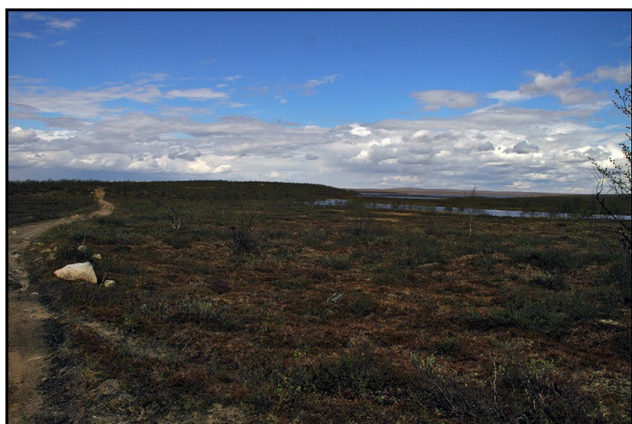
Když jsem prováděla převlékací úkony, ozval se najednou zvuk motoru a na stezce se objevil traktor. Řídil ho Laponec, na korbě měl psa a téměř havaroval, když nás spatřil. Na průjezd si totiž vybral moment, kdy jsem byla nahá. Je to logické, když si člověk chce sundat komplet mokré věci a

obléct suché, musí v jeden okamžik mezi oběma fázemi zůstat nahý. A přesně ten moment si sobař vybral. Zastavil traktor a vyděšně na nás zíral. Koukal na stan, na něm na českou vlajku, vedle něj na šňůru, na které nám schlo mokré prádlo, na Luboše, který sekal dříví na oheň, a posuňkami se s námi začal domlouvat, zda nepotřebujeme pomoci. Dali jsme mu najevo, že jsme v pohodě a nic nechceme. Zakroutil hlavou a odjel. Ještě dlouho mu to, co viděl, muselo vrtat hlavou, evidentně trasa není turisticky aktivní a moc lidí na treku tu zřejmě nepotkal.

Sluníčko našťestí svítilo, a přestože bylo zima, věci začaly schnout. Uvařili jsme si večeři, ale už jsme ji nestihli sníst venku. Opět se přihnala mračna a začalo pršet. Prádlo jsem honem posbírala a naházela do stanu. Nebylo již mokré, ale ani suché. Tak středně vlhké. Každopádně jsem měla v plánu nacpat si ho do spacáku a takhle dosušit. /Naprosto, ale naprosto debilní nápad! Následovníky prosím neopakovat!/
Zalezli jsme do spacáků, pojedli jídlo a na závěr jsem si ogrcala spacák večeří. Kromě plavek jsem už měla ušpiněně snad všechno. Navíc to byl fungl nový spacáček, kupovaný těsně před odletem. Holt už je pokřtěný.

Než jsme usnuli, slyšeli jsme dvakrát nějaký hluk na stezce. Když jsem vystrčila hlavu ze stanu, zahlídla jsem sobaře na čtyřkolkách. Jeli směrem od vesnice a ve směru, který jsme směřovali i my. Potěšilo nás to. Zřejmě ta cesta vede i jinam než do sobího kotce. Třeba opravdu skončí v civilizaci, nebo alespoň na silnici.

Zakuklení ve spacácích jsme dumali, kam mohli jet. Na čtyřkolkách seděla převážně omladina, byl pátek večer, tedy jediná rozumná věc, která se jako vysvětlení nabízela, byla cesta za zábavou. Třeba na diskotéku nebo tak něco. Čím se asi tak baví v pátečních večerech sobaři?

Geniální hřejivý pytlík

Zabořila jsem si nohy do vlhkého oblečení, které jsem měla ve spacáku na dosušení. Rázem mi zima začala stoupat oběhem do těla a spacák naopak provlhnul. Když jsem si na něj položila ruku,

ucítla jsem vodu. Přesto jsem se v noci nejenom vyspala, ale dokonce mi bylo horko. Způsobil to hřejivý pytlík, který jsem měla napřed na ledvinách, po jejich rozmražení jsem si ho dala do jedné a posléze do druhé ponožky a takhle jsem změnila rampouchy opět na nohy. K ránu jsem už hicem nemohla vydržet a probudila jsem Luboše, zda se nechce obětovat a pytlík si vzít. Radostně mi ho sebral, plácnul si ho někam na tělo a zatvářil se slastně. Jeho výraz znázorňoval nejvyšší stupeň blaha.

Den 6., sobota 19.6.

Všechno je mokré

Ráno mi nezbyvá nic jiného, než se obléci do mokrých věcí. Skoro jsem se u toho počurala. Vypřala jsem si od Luboše zpět hřejivý pytlík a umístila jsem si ho na záda, do oblasti ledvin. Můj obličej dostal výraz, jako kdybych prožívala orgasmus.

Sluníčko vykukovalo zpoza mraků, tak jsme se toho rozhodli využít a na improvizované šňůry jsme všechno pověsili. Podle dotyku prádlo zůstalo stejně vlhké, jako když jsem si ho večer cpala do spacáku. Tedy jsem vlastním teplem nic nedosušila. Ehm, ono je zase pravda, že moje tělo není zrovna výkonný zdroj tepla, to se musí přiznat. Jsem schopna ho vyprodukovat v záporné hodnotě, tj. naopak se mi teplo musí dodávat zvnějšku. Radši jsem věci měla narvat Lubošovi. Ale mám obavy, že by na mě použil násilí, kdybych mu cpala mokré oblečení do spacáku. Láska neláska, to bych asi nepřežila.

Aby toho nebylo málo, vyrazil se mi na rtu opar. Velký, zhnisaný, asi následek včerejšího prochladnutí a promočení v dešti. Hojil se mi pak zbytek pobytu v Norsku a jako následek mi zůstala jizva.

Ztráty jsou povoleny aneb odchází nám výbava

Luboš opět připravil ohniště, uvařili jsme a já se snažila nekoukat na hrnec, který po týdenním vaření na ohništi utrpěl viditelné ztráty. Jeho tvar byl silně deformovaný a zespodu se utvořila asi 1cm silná vrstva příškvary, která doživotně odepsala hrnec z možnosti vaření na plynovém vařiči. Tímto jsem nádobí prohlásila za mrtvé.

Zatímco Luboš se staral o táborák, já jsem zkusila druhý hrnec, ten méně zničený, umístit na vařič a připravit čaj. Napřed jsem bojovala se zapalovači, jediný funkční byl nalezený. Ostatní tři, nově zakoupené, se mi vysmívaly a já byla rozhodnuta je nevyhodit jenom proto, že pokud bych se setkala někdy s majitelem obchodu, nacpu mu je do prdele, a to doslova. Prodal nám nefunkční výrobky a téměř nás tím ohrozil na životě.

Další bod byla plynová bomba. Tu první jsme již vypálili, respektive se tak tvářila, tak jsem našroubovala na vařič novou. Výsledek byl ale stejný. Ani ťuk. Odvolala jsem Luboše od jeho veledůležité práce /koukal na oheň a kontroloval, zda hoří/ a odpískal vařič z dalších akcí. Snažil se ho sice oživit, ale marně. Byl kaput.

V mé duši se rozhostil mír. Jsme někde v prdeli na náhorní plošině, nevíme, kde jsme, kam jdeme, kdy dojdeme do civilizace nebo alespoň na silnici, máme všechno mokré a nyní jsme i bez vařiče. Pokud chceme teplé jídlo a čaj, jsme odkázaní na vaření na ohni, a to pouze v případě, kdy nebude pršet. Jediné, čeho máme dost, je Fernet a hned jsme toho oba využili. Rozloučili jsme se s vařičem, který nám dosud sloužil, a šli i s druhým hrncem vařit na oheň. Když už, tak už.

Vaření skončilo dříve, než pořádně začalo. Všechno dříví bylo mokré a nepořadilo se nám vodu ani ohřát, natožpak uvést do varu. Ale oheň měl dost síly na to, aby mi stačil zničit i tento druhý hrnec.

Zajatci ve stanu na 48 hodin

pohled ze stanu - bouřkový mrak

Jak vypadá bouřka na Finnmarksviddē

Obloha se najednou zatáhla a zdaleky jsme slyšeli bouřku, jak se k nám blíží. Rychle jsem posbírala prádlo ze šňůry a Luboš si zatím vzal sekyrku a honem kopal járeček kolem stanu na odvod vody. Dobře udělal, jak se později ukázalo.

Během pár minut obloha zčernala, a blýskalo se přímo nad námi, hřmění následovaly blesky s latencí sotva vteřiny. Bylo to tady.

Ve stanu jsme leželi v bundách na roztažených karimatkách. Spacáky jsme měli sbaleny, aby až bouřka odejde jsme mohli okamžitě vyrazit /to jsem netušila, že to „okamžitě“ bude znamenat za 48hodin/.

Při balení jsem našla dlouho postrádanou trekovou ponožku. Nějak se dostala do kapuce spacáku a zasmradila mi tím místo, které je v kontaktu s obličejem. Ach jo.

Rázem se ochladilo na 5,3°C. Velmi nepříjemně jsme to vnímali, ono se to nezdá, ale když člověk nehybně leží na karimatce ve stanu bez spacáku, za chvíli začne prochládat. To ale nebyl náš největší problém. Vítr přihnul bouřková mračna přímo nad náš stan a přestalo foukat. Epicentrum bylo přímo nad námi a dlouhou dobu to tak zůstalo.

Šíleným způsobem se nám začal náš příbytek otřásat a slyšeli jsme, jak kolíky vystřelují jeden po druhém. Napočítali jsme asi tři nebo čtyři zvuky udávající prudké vytržení kolíku ze země. Jestli to

takhle bude pokračovat dál, stan nám za chvíli přistane na hlavě.

Vítr znovu nabral na síle a pruce lomcoval stanem. Blesky šlehalý jeden za druhým a já dumala, zda se stan dá považovat za Faradayovu klec. Naštěstí jsme tábořili poměrně nízko, hned u břehu jezírka, většina okolí byla vyšší než my.

Bohužel jsme tábořili poměrně nízko, hned u břehu jezírka. Ještě před pár hodinami jezírko končilo asi dva metry od stanu. Nyní začínalo u stanu. Hlavová část stanu byla o něco výše a slyšeli jsme, jak kolem tečou potoky vody. Doufali jsme, že tečou korytem, které kolem vykopál Luboš.

Netekly. Respektive většina vody si opravdu vybrala járeček zbudovaný Lubošem, ale část se hrnula přímo na stan. Ovšem nebyla to jediná voda, která se na nás valila. Stan jsme měli postavený na bažině a ta se díky dešti probudila. Dešťová voda se nevsakovala a začínala vytvářet souvislé jezírko. To jezírko spojilo své vodstvo s jezerem u spodní části stanu.

Rekapitulace našich možností

Bouřka venku mě nechávala celkem klidnou. Obavami bych nic nevyřešila, tak jsem dopisovala resty v deníku a zkoušela počítat, na kolik dnů máme jídla, pokud bychom museli zůstat zde kvůli nepřízní počasí a nenajel by nám vaříč. Pečiva, salámu a musli jsme měli tak na dva dny.

Bohužel nám chyběla jedna část rovnice. Netušili jsme, kolik nám ještě do civilizace zbývá. Ale odhadem tak den dva cesty maximálně, s tím, že zřejmě skončíme na neznámém místě na silnici č. 92, spojující jediné dvě laponské osady Kautokeino a Karasjok, vzdálené od sebe 130km. Tedy v nejhorší variantě vylezeme uprostřed a nejbliž do civilizace bychom to měli 65km, tedy tři dny pochodu po silnici. Jenže po silnici jezdí auta a spoléhali bychom na stopování. Tajně jsme ale doufali, že sobařská stezka vyústí poněkud blíže jedné z osad. Nechtělo se nám věřit, že by sobaři vyvedli svoji stezku na silnici daleko od civilizace.

Abychom si zbytečně neujídali z našich zásob, rozhodli jsme se přejít na nouzový režim a po dobu, kterou jsme nuceně trávili ve stanu za bouřky /tj.dva dny/ jsme omezili přísun jídla. Jedli jsme jen tak málo, jak jsme jen mohli, tj.téměř nic.

Zajatci ve vlastním stanu na 48 hodin

Pro vytrvalý déšť jsme i ošídili hygienu. Zuby jsem si čistila tím způsobem, že jsem si symbolicky vypláchla pusou ústní vodou a vyplivla to do předsínky. Čurat ven jsme chodili v okamžicích, kdy intenzivní déšť trochu polevil, a párkrát jsem zcela reálně zvažovala možnost vyčurat se v předsínce stanu. Vždy se mi ale povedlo vydržet do oslabení srážek.

Pršelo velmi intenzivně. Většinou to byla déletrvající průtrž, srovnatelná s dešťovými srážkami u nás v době „bleskových povodní“.

Když jsme pochopili, že nemůžeme tábor opustit, vybalili jsme spacáky, zalezli do nich, a udělali jedinou věc, která se za daných okolností dala udělat. Šli jsme zpát. Kolem nás zuřila bouřka a my jsme chrněli. Po několika hodinách jsme se probudili a Luboš začal lkát, že si zapomenul místo trekových ponožek nazout spací a tudíž si neuvěřitelně zasmradil spacák, též nový. Nyní jsme to tedy měli vyrovnané, jeho i můj spacák byly poznamenány déletrvajícím dotykem s fuskama, ve kterých již týden šlapeme.

Balíme, vybalujeme, balíme, vybalujeme

Vždy, když intenzita deště na pár minut zeslábla, honem jsme sbalili spacáky a batohy a ve stanu jsme vyčkávali. Dál jsme leželi oblečení pouze na karimatkách, a pokaždé to skončilo stejně.

Bouřka se vrátila, my odevzdaně vybalili spacáky, znovu do nich zalezli a usnuli. Tohle rozkládání a skládání proběhlo asi pětkrát, než jsem definitivně prohlásila, že se na to můžu s odpuštěním vysrat, nechala jsem Luboše brblat, že nyní už určitě pršet přestane, přetáhla si přes uši čelenku, abych ho neslyšela, a usnula tvrdě na dalších několik hodin.

Když jsem se probudila, první, co upoutalo moji pozornost, byl chrápající spacák vedle. To Luboš spal, až se mu z uší kouřilo. Venku stále zuřila bouřka. Už mi to přišlo divné, copak furt může vznikal elektrický výboj? Asi může.

Střídavě jsme se budili a opět usnuli, naštěstí díky omezenému příjmu potravy a tekutin jsme nemuseli často za potřebou, a řešili jsme důležité věci jako zda navštívíme jen Nordkapp, nebo i Knivksjelodden, při čemž jsme se téměř pohádali. Podotýkám, že obě místa byly od nás vzdáleny stovky kilometrů.

Nepřetržitě pršelo do 22 hodin, kdy na chvíli přestalo. Honem jsme toho využili, Lubošovi se podařilo zapálit oheň /netuším, kde vzal suché dříví/ a naštěstí jsme stihli uvařit čaj dříve, než se znovu silně rozpršelo. Odpískali jsme další pokusy o odchod, rozložili ve stanu vše na spaní a usnuli.

Den 7., neděle 20.6.

Poslední pokus opustit tábořiště

Kolem druhé v noci jsem byla probuzena silícím tlakem v močovém měchýři. Byl polární den, venku nezapadalo slunce, a jelikož zrovna přestalo pršet /doopravdy přestalo, ne že jenom zeslábl déšť/, probudila jsem Luboše, který se mě snažil přesvědčit, že venku stále zuří bouře, a učinili jsme poslední pokus vypadnout. Respektive, vytrásla jsem polospícího Luboše z jeho spacáku, vše sbalila, a zatímco on dospával na karimatce, nachystala jsem komplet sbalené batohy. Marně. Jen co jsem vše dokončila, vítr přihnál opět bouřkové mračna nad nás. Znovu jsem vše vybalila, spacák na Luboše navlíkla a zařekla jsem se, že pokud neuvidím modrou oblohu a sluníčko, nikdo mě už nedonutí se sbalit, a znovu jsme usnuli.

Prší, prší, prší.... již třetí den

Bažiny kolem nás se změnilly. Všude stála voda. S takovou se nedostaneme do civilizace a nebudeme se ani moct vrátit. Jediná možnost je přes déšť pokračovat. Naštěstí bouřka skončila a pouze silně pršelo.

Jídla jsme měli poměrně dost, v plné dávce na dva dny, v šetřícím režimu na čtyři, ale obávali jsme se o průchodnost bažin před námi. Pokud bychom setrvali zde, nemuseli bychom se přes bažinatou oblast dostat a už by to ani nešlo zpět.

Opět jsme byli s Lubošem naladěni na stejné vlně. Vypadne, a to i přes vytvalý déšť? Bouřka ustoupila, tedy nemuseli jsme mít obavy ze zasažení bleskem. A voda nám přeci nevadí, že? Nevařili jsme, neměli jsme jak. Vaříč byl nepoužitelný a venku na ohni to nešlo kvůli dešti. Pojedli jsme chleba se salámem a sbalili studený čaj ze včerejška. Víc jsme udělat nemohli.

Pochod v dešti

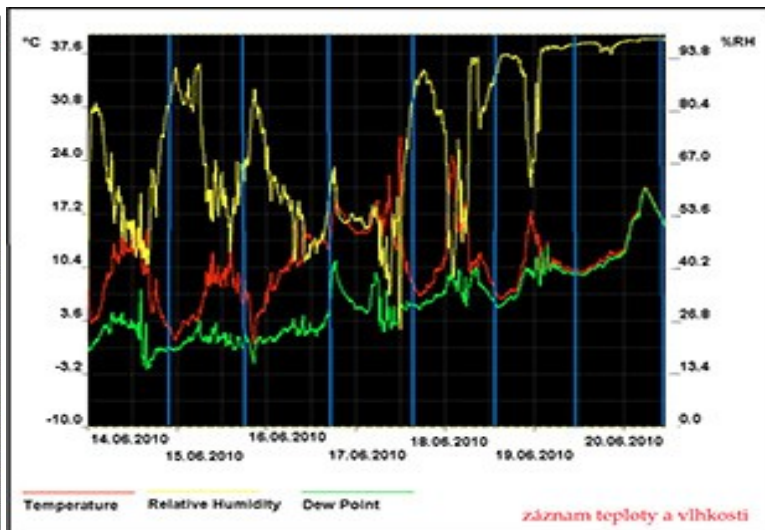
Za deště jsem sbalila spacáky do nepromokavých obalů. Šlo mi to rychle, není divu, za poslední dva dny jsem to už měla nacvičeno. Společně jsme pak nacpali naprosto mokrý stan do obalu a vypadli. V nejvyšší čas, loučka se změnila v bažinatou plochu, na které stála voda.

Na následující hodiny nevzpomínám ráda. Pršelo silně, velmi silně, postupně nám promokaly nepromokavé bundy a voda byla všude kolem nás. Bylo celkem teplo, 10°C, a pokud se nám voda

nestihla prodrat zvenku, srážela se na vnitřní straně z našich výparů. Jelikož jsem naivka, celou dobu jsem foťák nesla na břicho v domněnku, že přece musí přestat pršet a já budu fotit. Nepřestalo a nefotila jsem. Pouze v jediný okamžik jsme vytáhli záložní foťák, klasický kompak, a zvětčili náš pochod v dešti.

Odevzdaně jsme šlapali a děkovali si za rozhodnutí vypadnout. Krajina se změnila k nepoznání. Všude na bažinách stála voda, místo po stezce jsme šli potokem. Voda dosahovala téměř k okraji pohor. Kdybychom s odchodem ještě otáleli, nedostali bych se už odsud. Museli bychom čekat nejenom na to, až přestane pršet, ale až všechno proschne a voda opadne.

Bylo 14 hodin, když jsme objevili první známky civilizace. Zdálo se, že slyšela auto. Krásný to zvuk. Po další půlhodině chůze potokem jsme najednou skončili na silnici. Na silnici! Téměř jsem měla chuť asfalt radostí políbit. U okraje byla mapa, kde jsme zjistili, že jsme vylezli na místě nazvaném Iešjávri, tedy stejně jako to velké jezero, které jsme na Finnmarksviddē tři dny obcházeli. /ono vůbec ti Norové mají divný zvyk dávat stejné názvy různým místům. Asi nemají fantazii/.

Jak se správně stopuje

Studovali jsme mapu a změřili si, že blíže to máme doleva, tj. do Karasjoku. Vydali jsme se tedy tím směrem, a za chůze jsme paralelně stopovali. Zpočátku se nám logicky nedařilo. Silně pršelo, byli jsme mokří od hlavy k patě zvenku i zevnitř, a oba jsme byli na dolní polovině těla od bažin. Ten sliz na nás držel velmi intenzivně jako lepidlo, a nebyl smyt ani intenzivním deštěm. Sebekriticky jsem přiznávala, že takhle bych nás nepustila ani do vlaku, natožpak do čistého auta. Kdybych se takhle vracela domů, vyslekla bych se do naha ještě před dveřmi bytu, abych si nic nezasrala.

Psychicky jsme byli smířeni s tím, že si těch 40km do Karasjoku regulérně odšlapeme, tedy že tam dorazíme zítra večer.

V silném dešti s plně naloženými batohy jsme se po asfaltu vlekli dalších 11km a už jsem toho měla plné zuby. Každý krok bolel, každý krok znamenal čvachtnutí v botě, jak se směs bláta a bažin dostala do bližšího kontaktu s ponožkou. Nepříjemně mě zlobily klouby, asi z té zimy a vlhkosti. Stále nám žádné auto nezastavovalo. Zase ale tolik jich kolem nás neprojelo, pokud se pamatuju, tak za tu dobu asi tři. Zpočátku jsme mávali jen na ty v našem směru, po pár hodinách už na všechny. Začalo nám být jedno, do které osady by nás dovezlo, zda do Karasjoku, nebo do Kautokeino.

Shodila jsem batoh a chtěla jsem se vyčurat. Protože jsem měla své dny, začala jsem hledat vložku. Díky ztuhlým kloubům se mi to ale nedařilo, tak mi vypomohl Luboš, a zrovna v okamžiku, kdy svíral celý balík v ruce, uslyšeli jsme auto, a dokonce směrem, kterým jsme potřebovali. Luboš nezaváhal ani na minutu a mávnul na ně, bohužel rukou, ve které držel balík vložek. Dvojice v autě tím byla tak zaskočena, že nám zastavili, a kupodivu nic nenamítali, když jsme se jim začali rvát dovnitř. Alespoň jsme je poprosili, aby si ve svém vlastním zájmu na zadní sedadlo dali igelit nebo deku pod nás.

Jednu vadu na kráse to ale mělo. Nestihla jsem se vyčurat. Co nyní? Sympatické dvojici jsem vysvětlila, že ještě odjet nemůžeme, vylezla jsem z auta, vyčurala se a zase jsem se vrátila. Vzali to v pohodě.

Okružní jízda

V autě bylo teplo a po předešlé námaze a vypětí nás to začínalo uspávat. S ohledem na společenské konvence jsme se ale snažili s našimi řidiči konverzovat. Z dvojice se vyklubala mladá lékařka z Karasjoku nelaponského původu a její přítel Korejec, pracující ve Stavangeru. Oba se vraceli z dovolené z jihu, od moře.

Ptali se nás, kam chceme hodit. Nám to bylo jedno, chtěli jsme do tepla, vysušit se a najíst se. Oni to ovšem pojali jako okružní jízdu a na zbývajících 30km do Karasjoku se nám snažili ukázat všechny pamětihodnosti, naštěstí jich tolik nebylo. Asi 13km od Karasjoku nám zastavili v Assebákti, kde začínala naučná stezka, kterou jsme později měli beztak v plánu, a asi 6km od Karasjoku Engholm husky, kde poskytovali i ubytování formou B+B /bed and breakfast/. Předtím a mezitím ještě pár soukromých chat, ke kterým naši dobrodinci odbočili ze silnice na polní přístupové cesty. Veškeré tyto nabídky jsme odmítali, což je udivovalo a stále nechápali, že když nemáme auto, potřebujeme opravdu dojet až do Karasjoku a tam se ubytovat. Po téměř dvou

hodinách jízdy /to už bychom snad dali i pěšky/ jsme se dostali do osady, na jejímž začátku byl kemp. Kemp, to pro nás znamenalo představu tepla a sucha. Chtěli jsme vystoupit a jít se ubytovat, ale řidiči nesouhlasili. Prý se máme nejdříve jít přesvědčit, zda nám to vyhovuje. V naší momentální situaci nám vyhovovalo vše, kam by nepršelo, tedy i stodola nebo seník.

Za dobrotu na žebrotu

Luboš se šel zeptat na recepci na možnost pronajmout si chatku, potřebovali jsme vše vysušit. Cena byla přijatelná, tak zrovna zaplatil dvě noci /báli jsme se, že jeden den by nám na vysušení nestačil/. Vrátil se k autu, vyložil bagáž, poděkovali jsme mladé lékařce i jejímu korejskému příteli a zamávali jim. Bohužel při odnášení batohů do chatky se ukázalo, že nám jeden batoh přebývá. Luboš prostě nepozná naše zavazadla a vyložil z auta i batoh, který patřil našim řidičům. My měli svoje všechny, takže jsme jim ho vlastně ukradli. Co teď?

Vyřešili jsme to jednoduše. Luboš postupně do chaty nanosil naše věci a já v dešti seděla na rantlu před recepcí i s cizím batohem. Naštěstí je Karasjok malá díra a majitelé začali batoh postrádat hned. Dorazili za mnou za pár minut. S omluvami jsem jim omylem vyložené zavazadlo vracela a oni se tomu naštěstí jen smáli, situace je velmi pobavila. Naopak se nás ptali, zda ještě něco nepotřebujeme.

Sušíme, sušíme, sušíme

Po vrácení batohu jejich právoplatným majitelům jsem se vydala za Lubošem do chatky. Když jsem otevřela dveře a vešla dovnitř, udeřilo mě do nosu něco příšerného. Dosud jsem netušila, že pach by bylo možné i vidět. Smrad byl totiž tak příšerný, že mi vyhrkly slzy do očí. O slovo se hlásila nejenom běžná zatuchlost týden neprané, nošeného oblečení v kombinaci se starým potem, ale hlavně puch bažin. Jestli jsme takhle smrděli i v autě, tak se divím, že se k nám chovali tak vřele a ochotně nám nabízeli svou pomoc.

Chatka byla malinká s patrovou postelí, ledničkou a stolkem se židlí. Všude, kam okolo dohlédlo, schly naše věci jako stan, spacáky a batohy.

Vrátili jsme se do recepcie a snažili se dopátrat obchodu s potravinami. Marně, nic takového zde ani poblíž není, musíme si vystačit s našimi zásobami, ale naštěstí v kempu je kuchyňka, kde si můžeme uvařit. Koupili jsme alespoň repelent, byl první svého druhu, který nepřipomínal naftu. S plnými žaludky jsme se rozhodli umýt se a vyprat. Sprcha byla na mince, tak jsem si dopřála 15NOKů a nechala na sebe stékat teplou vodu. Utření se již bylo horší, ručník byl komplet mokrý.

Ve sprše jsem si i vyprala oblečení, které jsem si pověsila na zbylá volná místa v chatce. Stejně učinil i Luboš.

Část druhá

Až na konec Evropy

Finnmark

Finnmark fylke, sámsky Finnmárkku fylka, je územně správní jednotka v severní části Norska. Správním centrem je území města Vadsø. Počet obyvatel dosáhl roku 2005 k 73 074. Rozloha kraje je 48 649 km². Finnmark hraničí na západě s krajem Troms, na jihu s finským Lapin laani /Laponsko/ a na jihovýchodě s Ruskem /Murmanská oblast/.

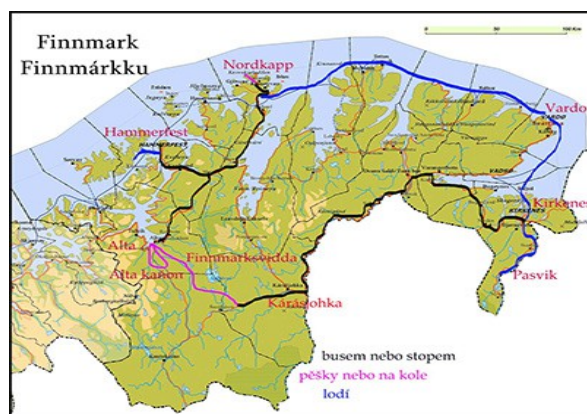
Kraj Finnmark je nejsevernější a nejvýchodnější částí Norska. Současně je nejsevernějším územím pevninské Evropy. Na území Finnmarky leží nejsevernější body evropy Nordkapp a Nordkinn /Kinnarodden/.

Území je obýváno již několik tisíc let, důkazem toho jsou skalní rytiny, které se nacházejí například na území obce Alta. Tyto skalní rytiny jsou dnes na Seznamu světového dědictví UNESCO.

Název Finnmark je odvozen od slov Finn, kterými Norové označují Sámy, a mark, které označuje území. Území obývané Sámy je Nory nazýváno Sameland /Laponsko/.

Nejsevernější norská provincie Finnmark je osídlena už přes 12 000 let. Nejdříve se tu na pobřeží objevili lovci a později laponští rybáři a pastevcí sobů, kteří se usídlili na pobřeží a v rozlehlém vnitrozemí.

Krajina provincie je dvojího druhu. Na divokém severním pobřeží, kde leží rybářské vesnice, ji do hloubky rozřezávají velké fjordy, zatímco relativně rozlehlému vnitrozemí vévodí plošina Finnmarksvidda, holá divočina pouze s dvěma většími osadami, městy Karasjok a Kautokeino. Téměř všechna města ve Finnmarku byla poničena na konci II.světové války, když tu ustupující nacistické jednotky praktikovaly metodu spálené země, aby zbrzdily postup Sovětů. Města byla rychle vystavěna znovu, ale bohužel převládající architektonický styl je krabice. Většina soudobých měst ve Finnmarku ostře kontrastuje s efektní okolní přírodou a je architektonicky velmi nepodařená. /zde si dovolím nesouhlasit, nám se všechny osady zdály velmi architektonicky podařené/.

Karasjok

21. - 22. 6. 2010

Karasjok /2900 obyvatel/

V laponštině Kárásjohka/ je skutečné laponské hlavní město v Norsku. Sídlí zde Laponský parlament a knihovna, laponský rozhlas NKR a působivý laponský park. V Karasjoku je také nejstarší finnmarkský dřevěný kostel, Gamlekirke, který pochází z roku 1807 a jako jediná zdejší budova přežil bomby a požáry II.světové války. Město leží 18km od finských hranic.

Den 8., pondělí 21.6

Až budu velká, chtěla bych být poslance parlamentu

Probudili jsme se kolem osmé, uvařili jsme si v kuchyňce teplou snídani a čajík a právem si užívali pohody, kdy nemusíme řešit okolní nepřízeň počasí. Prostě jsme jedli vevnitř, kde na nás nepršelo. Náležitě posilnění jsme si sbalili fotáky a batůžky a vyrazili do města, zde prezentované dírou s necelými třemi tisíci obyvateli. Přesto to na místní poměry bylo velkoměsto.

Osada byla roztahaná na ploše 2x2km a všechno se dalo zvládnout pěšky. Kousek od kempu byl parlament, kam jsme okamžitě zamířili a s průvodkyní absolvovali prohlídku. Byl to oficiální laponský parlament, ale neměl žádnou moc. Přesto se na jeho rozhodnutí přihlíželo v tom smyslu, že poslanci normálního parlamentu si netroufli o zdejších obyvatelích rozhodnout bez jejich souhlasu. Rázem jsem zatoužila stát se též poslancem. Mohla bych si rozhodovat, moje rozhodnutí by nemělo zákonodárnou moc, tedy bych neměla žádnou zodpovědnost, a pouze bych zvažovala, zda udělím souhlas k rozhodnutím klasického parlamentu.

Všude na zdech vysely vyčíněné kožešiny. Měli to moc pěkně udělané, to se jim musí nechat.

Dokonce zde měli výstavku slabikářů pro malé Laponečky.

Před opuštěním objektu jsem průvodkyni poprosila, aby mě pustila na WC. Ochotně mi vyhověla, a a tím pádem jsem zjistila, že poslanci mají úplně, ale úplně normální záchodky.

Laponský parlament /Sámediggi/ začal fungovat v roce 1989 a v roce 2000 se přestěhoval do nádherné nové budovy, obložené měkkým dřevem ze sibiře a s interiéry z břízy, borovice a dubu.

Hlavní sněmovna má tvar laponského stanu gamma a laponská knihovna s malými osvětlovacími tělesy ve tvaru hvězd zachraňuje 35 000 svazků knih a další média. Parlament není zákonárným orgánem, ale má právo veta zákonů na všech státních územních oblastí /mimo Ruska/, které by byly v rozporu s vůlí a názory Sámů.

Sámové nebo Laponci?

Ve většině jazyků, podobně jako v češtině, byli Sámové dříve známi jako Laponci. Toto pojmenování se původně používalo ve Švédsku a ve Finsku a rozšířilo se i do ostatních jazyků kromě samotných sámských jazyků, ve kterých se Sámové označují jako Sámit /Sámové/ nebo Sápmelaš /sámského rodu/.

Etymologie slova Laponci není zcela jasná. V norštině se slovo Lapp většinou spojuje s významy „necivilizovaný“, „primitivní“ a „hloupý“. Finské slovo lappe evokuje odlehlost. Pro označení sámského národa ho použil již v 16.století Olaus Magnus. Někdy se v etymologii zmiňuje i finské slovo „lappu“ znamenající „záplatu“.

Sámové prosadili do jazyků zemí, ve kterých žijí, nové pojmenování v posledních desetiletí, protože staré označení je pro ně hanlivé. V dnešní době se proto užívání starého označení nedoporučuje. V češtině pro Čechy nemá označení Laponec žádný hanlivý podtext, proto se často používá i tento výraz.

Historický boj Saamů

Čtyřicet tisíc domorodých Saamů /starší a známější název je Laponci/ tvoří v Norsku největší etnicku menšinu a mohou zcela odůvodněně prohlašovat, že jsou nejstaršími obyvateli země. Tito srdatí lidé, někdejší nomádi, kteří dnes obývají především odlehlé severní oblasti Finnmarky, žijí už celá staletí v severní Skandinávii a severozápadním Rusku a živí se především pastevectvím domácích sobů. Celkový počet příslušníků této etnické menšiny žijící na území čtyř států /Norska, Švédsko, Finsko a Rusko/ je 60 tisíc. Saamové označují svá tradiční území jako Sápmi neboli Saamietnam.

Panuje sice domněnka, že předkové Saamů přišli do Norska ze Sibiře, nicméně nejstarší psaná zmínka přichází teprve z pera římského historika Tacita z roku 98 n.l. V roce 555 označil Řek Procopius Skandinávii jako Thule, „nejvzdálenější sever“ a národy zde žijící jako skridtfinn. Tito lidé se živili lovem, chovem sobů a používali pro cestování lyže. Středověké islandské ságy potvrzují obchodování Seveřanů se Saamy a na dvoře anglického krále Alfréda Velikého sloužil kupec Ottar, který „žil severněji než kterýkoli jiný Seveřan“ a popsal svou zemi i její původní obyvatelé rozsáhleji.

Po celou tuto dobu žili saamští lovci v malých komunitách nebo svazcích zvaných siida. Každá komunita obývala vlastní ohraničené území. V 17. a 18. století, kdy severnější oblasti osídlovali skandinávští sedláci, se stal tento systém předmětem konfliktů, avšak mnoho nových přistěhovalců záhy zjistilo, že saamský způsob života se hodí do místních drsných podmínek lépe, a proto mu přizpůsobili své oblečení a jídelníček, a také zvyklosti a tradice.

Kolem roku 1850 byly zavedeny reformy, které omezovaly používání saamštiny ve školách. V roce 1902 začalo být protiprávní prodávat půdu jakékoli osobě, která neuměla norsky, a tato politika se uplatňovala velmi horlivě, zejména počátkem 20. století. Avšak po druhé světové válce nastal úplný obrat, jelikož se součástí oficiální politiky stal mezinárodní multikulturalismus. V šedesátých letech již bylo právo Saamů na zachování a rozvíjení vlastních kulturních hodnot a jazyka zakotveno ve všech aspektech vládní agendy. Oficiální politika je ve stále větší míře viděna jako norské občany, ale zároveň jako etnickou menšinu a svébytný národ. Jejich právní postavení se značně zlepšilo a vláda vytvořila dva výbory: Samekulturutvalget, zabývající se otázkami saamské kultury, a Samerettutvalget s pravomocí rozhodovat o právních aspektech saamského statutu a vlastnictví původních zdrojů.

V roce 1988 přijala norská vláda osvícený dodatek k ústavě, jež stanovuje: „Je odpovědností úřadů státu vytvořit takové podmínky, v nich si saamský národ bude moci zachovat a rozvíjet svůj jazyk, kulturu i způsob života.“ Zároveň byl vytvořen volený saamský parlament neboli Sameting /samediggi/, který má 39 členů a slouží jako poradní orgán pro saamskou problematiku v norském parlamentu.

Počátkem devadesátých let přijala vláda zákon o saamském jazyce, kterým zrovnoprávnila postavení saamštiny s norštinou. Ještě toho roku ratifikovalo Norsko doložku Mezinárodní organizace práce č. 169, jež zaručuje práva domorodých a kmenových národů.

Pokud chce někdo být oficiálně považován za Saama, musí být saamština jeho prvním jazykem, musí se považovat za člena saamské komunity a musí žít ve shodě s takovou společností, nebo mít rodiče, kteří splňují jednu z těchto podmínek.

Česká republika na Finnmarksviddē

Po skončení prohlídky jsme vyšli z budovy a zahlídli jsme dvojici, která se k nám blížila. Kluci ve věku 25let, bundy Pinguin Parker, batohy Gemma a v rukách igelitka Tesco. Rázem mi byl jasný jejich původ a zahalekala jsem na ně „Zdar, ahoj!“ Patřičně jsem je tím vyděsila, Čechy tu opravdu nečekali. Začali jsme si povídat, co tu děláme, a tím jsme je vyškolovali ještě víc. Měli v plánu přejít Finnmarksviddu v přesně opačném směru než my. Zklamali jsme je, že jsme je předběhli, chtěli si přisoudit prvenství.

Chlapíci měli trek naplánovaný na týden. Limitaci měli zpátečním letem, tedy docela riziko. Klidně se můžou zasekat někde kvůli dešti, ztrátě orientace, neprůchodnosti bažin a uletí jim letadlo.

Neměli žádnou rezervu.

Popřáli jsme jim štěstí při přechodu Finnmarksviddy a rozloučili jsme se s nimi dříve, než nás napadlo vzít si na ně kontakt.

Docela pobaveně jsme si uvědomili, jak jsme zviditelnili Českou republiku. V létě přes náhorní planinu přejde průměrně 8 turistů. No a letos jsme tím vytvořili i s kluky polovinu tohoto počtu.

Dobry, ne?

Láska prochází žaludkem

Kulturou nám vyhládlo a jelikož jsme zoufale toužili po normálním jídle, nikoliv glutamánovém dehydrovaném, kterým jsme se živili dosud, tak jsme se domluvili, že při první příležitosti zapadneme někde do restarace a jídlem oslavíme náš úspěšný přechod Finnmarksviddy.

Jako další atrakce, asi 500m za parlamentem se nacházel vkusný Sápmi park. Bohužel, na příchod jsme si vybrali dobu oběda, parkoviště bylo plné autobusů s neměcky mluvícími turisty. Někteří z nich měli trička z Nordkappu. Heč, nezáviděla jsem jim, tenhle výletní cíl máme před sebou, kdežto oni se už vracejí.

Skupina německých důchodů utvořila velkou frontu v občerstvení v Sápmi parku. Já jsem si ale poradila. Vytáhla jsem knižního průvodce a ten doporučoval restauraci Gammen. Ono to doporučení bylo v zásadě jednoduché, víc možností se zde najíst Karasjok nenabízel. Měli jsme menší problémy tento stylový podnik najít, není divu, netušili jsme, že je zapuštěn do země na způsob zemljanek. Interiér nás omráčil. Čtyři propojené laponské chýše vyzdobeny dobově. Sedli jsme si na hrubě otesané dřevěné špalky k ohni a přišel za námi mladý číšník, oblečený v typickém laponském oblečení.

Výběr jídla byl jednoznačný. Maso, maso, maso. Jsme v Laponsku, tedy sob nebo los. V našem případě sob a los. Po asi půl hodině, kdy jsem hlady téměř hryzala polena na oheň, nám obsluha donesla ták, na něm syrový nebo téměř syrový sob, na druhém los a k tomu velký nůž připomínající mačetu. Ehm. To máme jíst rukama? Ano, tohle bylo úmyslem. Nebyly tu žádné stoly, ták /představovaný kusem dřeva zařezaným na obdélník a nepřiliš ohoblovaný/ jsme si položili na nohy a začali jsme jíst. Já jsem si sobí steak nabodla na nůž a ukusovala, Luboš si losí steak nakrájel na proužky a ty si strkal do pusy. Paráda. Přesně takhle jsem si představovala oslavu na překonání Finnmarksviddy. Ještě by to chtělo vínko, ale v zemi prohibice nemáme šanci.

Severská poctivost se ukázala v plné síle. Papu jsme platili v hotovosti. Před odchodem jsem se šla vyčurat, takže vznikla časová latence, během které zřejmě číšník spočítal znovu platbu, a celý vyplašený se omlouval, že mi předtím špatně vrátil a spletl se o 10NOKů. Tak mi tu minci nesl nyní. Tohle by se u nás nestalo.

Laponka se stejnou vyrážkou aneb důkaz sámského původu

V průběhu treku přes Finnmarksviddu se mi vyhodila divná vyrážka na ruku. Červené, zarudlé, podebrané půlcentimetrové fleky, které bolely a loupaly se způsobem, jako bych měla lepru. Styděla jsem se za to, ale nic jsem nenadělala. Na příčinu jsme nepřišli, Luboš nic takového neměl. Zároveň jsem u toho i trpěla kloubními potížemi, hlavně ranní ztuhlostí.

Proto mě neuvěřitelně potěšilo, když jsme se vrátili do Sápmi parku a jedna z Laponek měla na obličej ty stejné pupínky. Neuměla ani zblbla anglicky, tak jsem se jí ani nemohla zeptat, jak k tomu přišla, ale zřejmě jsme obě reagovaly na stejnou věc. Každopádně pro mě to byl důkaz mého laponského původu. Teď ještě splnit ostatní podmínky a nechám se prohlásit za naturalizovaného Sáma, což byl vždy můj sen.

Chytáním sobů do lasa bych se asi neuživila

U vchodu Sápmi parku jsme se pídili, kde zaplatit. Bylo to zcela logické a odpovídalo to severskému způsobu. Platba byla založena na poctivosti a musela jsem kvůli tomu zajít do obchodu se suvenýry. O platbě jsem neobdržela žádný doklad, kromě obyčejné účtenky.

V obchodě jsem se neudržela a pořídila si tričko s losem. U pokladny nás upozornili na možnost shlédnout promítání v hlavním sále za pár minut. Neváhali jsme a vydali jsme se tam a nelitovali jsme. Jednalo se o multimedialní šou, kdy na plátnech před námi, na stropě a na podlaze znázornili nějakou místní pověst o vzniku světa. Vše pochází ze soba – oči jsou hvězdy, z krve vznikly potoky a podobně. Moc se nám to líbilo, projekce byla provázena podmanivou hudbou.

Externí část byla nejzajímavější. Na poutavých opravdových chýších zde byla znázorněny veškeré podrobnosti života pastevců sobů, jejich zimní a letní tábořiště. Díky popiskům v angličtině jsme tomu i porozuměli, a ke slovu nyní přišel slovník, který jsem vláčela přes celou Finnmarksviddu. Nejvíce mě zaujal mražák. Vykopali díru v zemi, tu odizolovali mechem, napěchovali do ní sníh, který díky zimě a tlaku zmrzl na kost. No a na těch blbých 14 dnů léta jim byl schopen uchovat chlad.

Jedna z atrakcí byla i možnost vyzkoušení si hod lasem na připevněné parohy. Imitovalo se tím odchyťování bězícího soba. No, nešlo mi to. Asi přece jenom nebudu Laponec.

Téměř při odchodu mě napadlo vyzkoušet si zakoupené triko, a dopadlo to, jak jsem tušila. Bylo mi

velké. Zkusila jsem se vrátit do obchodu a triko vyměnit. Prodavačka v tom neviděla problém, a to i přes to, že jsem nemohla najít účtenku.

V turistické kanceláři jsme vyměnili zbylé eura, jak nám doporučoval knižní průvodce, a byl to ten nejhorší kurz, který jsme zažili. Za blbost se platí, a pokud je to jen penězi, ne zdravím, tak se to dá přežít.

Jak je těžké v zemi prohibice sehnat alkohol

Nutně jsme potřebovali nákup. Toužili jsme po chlebě, sýru, salámu, mléku a ostatních přizemních věcm. A taky po vínečku. Naše touha se smrškla na představu flašky vína, kterou si večer otevřeme a definitivně se tím rozloučíme s divočinou Finnmarksviddy.

Ovšem v zemi, kde vládne prohibice, to může být problém. Na návsi byl „supermarket“. V zásadě to byla větší benzinka, kde se dalo sehnat kafe a dokoupit základní proviant. Z alkoholu vedli jen pivo a dotazem na víno jsme je těžce vyděsili. Prodavač se rozhlédl doleva, rozhlédl doprava a poté již uklidněn nám pošeptal, že musíme dozadu do speciálního „Alko“ obchodu a tam nám víno prodají.

Nakoupili jsme potraviny a větší prioritu získalo shánění CD zpěvačky z Karasjoku – Mari Boine. Z benzinky nás poslali do prodejny knih, kde už měli zavřeno. Sympatická Norka ale zareagovala na naše prosebné grimasy, otevřela krám a vyložila nám na pult požadovaná CD, ze kterých jsme si dvě vybrali. Mezitím jí do obchodu vlezli další zákazníci, kteří podle využili toho, že za námi zapomněla zamknout. Radši jsme se honem zdekovali.

Nyní konečně byl čas navštívit „Alko“ obchod. Pídili jsme se po vínu, ideálně domácí provenience. Nakonec jsme sehnali víno z Lofot, jehož obsah alkoholu byl 4,7%, což odpovídá zhruba 11°C pivu. Jinými slovy břechka, která z dálky viděla alkohol. /normální obsah v normálním víně v normálním státě je 12%/.

Laponská kultura a tradice

Laponci se původně živili lovem a rybařením, ale někdy v průběhu 16.století byla zdomestikována většina sobů a z loveckého způsobu obživy přešli laponci na nomádské pastevectví. I když sobi jsou v životě Laponců stále velmi důležití, jejich pastevectvím a dopravou na saních tažených soby se zabývá asi jenom 16% Laponců. Zcela nomádským způsobem žije už jen hrstka tradicionalistů.

Většina dnešních Laponců se žije rybolovem nebo činnostmi související s turismem.

Jedním z typických znaků laponské kultury je joik /nebo yoik/, rytmická báseň složená pro konkrétní osobu, jejíž povahu má vyjadřovat a již báseň patří. K dalším tradičním složkám laponské kultury patří lidové léčitelství neboli šamanismus, umělecká výroba /zvláště dřevorezby a stříbrotepectví/ a úsilí o život s přírodou.

Laponský národní kroj je jediným nefalšovaným lidovým krojem, který se v Norsku běžně nosí.

Setkáte se s ním na ulicích Kautokeina a Karasjoku. Každá oblast používá vlastní charakteristické ozdoby, ale všechny kroje jsou obecně velmi zdobnou a vyšívanou kombinací červené a modré plstěné blůzy či šatů, kalhot či sukně, bot a klobouku. Při zvláštních příležitostech nosí ženy perlový diadém a věnec hedvábných stužek ve vlasech.

*Mari Boine Persen /*8.11.1956 v Karasjoku/ je norskó-sámská hudebnice známá tím, že do joiky, tradiční formy sámské hudby, přidala jazzové a rockové prvky. Boine vyrostla uprostřed Laestadiánského křesťanského hnutí. Na vlastní kůži pocítila diskriminaci vůči Sámům. Když byla požádána, aby v roce 1994 vystoupila na Zimních olympijských hrách v Lillehammeru, odmítla, protože pozvání vnímala jako pouhou propagaci, která měla světu ukázat, že v Norsku nejsou menšiny utlačovány.*

Joik či juoiggus je tradiční laponský styl zpěvu. Původně to byl jeden z mnoha pěveckých stylů, ale dnes se tak označují všechny tradiční laponské styly. Zní podobně jako indiánský zpěv. Zpívá se bez doprovodu hudebních nástrojů, případně s bubnem. Stupnice je většinou pětitónová, ale zpěváci mohou použít tóny jaké chtějí. Většinou mívá krátký nebo vůbec žádný text, improvizace není neobvyklá. Každý joik má odrážet osobu či místo, což však neznamená, že to má být píseň o nich, ale zpěvák se má pokusit přenést „esenci“ osoby nebo místa do písně – zpívá svého přítele, ne o svému příteli. V severní části Laponska jsou joiky osobní, spjaté s konkrétní osobou. Často jsou skládány, když člověk přichází na svět.

Zapadákov aneb jak odsud vypadnout

Zbývalo dořešit poslední věc, a to jak odsud odjet. Respektive kdy. Pídili jsme se se po autobusovém nádraží, vytáhla jsem tedy mapku v průvodci a vydali jsme se směrem za benzinku, kde by snad kýžený autobusák měl být. Našli jsme jen malé parkoviště, otřískanou lavičku a zavřenou kancelář, ve které sídlila půjčovna aut. Naštěstí na nástěnce byl vyvěšen jízdní řád. Radost nám trošku kazilo vědomí, že byl z roku 2007. Buďto od té doby přestaly busy jezdit, nebo jezdí stále stejně a nikomu se nechce vyvěšovat aktuální jízdní řády kvůli takové kravině, že se změnil rok.

Studium nástěnky nás nepotěšilo. Nejbližší autobus jel za dva dny, tj. ve středu. Budeme tu muset zůstat o den déle, než jsme počítali. Nevadí, stejně jsme přeci chtěli na naučnou stezku Assebakti, tak máme aspoň možnost.

Chtěli jsme si nějak ověřit, že nalezený spoj z roku 2007 opravdu pojede, ale nikdo z dotazovaných netušil. Vypadali hlavně překvapeně nad existencí dopravního prostředku obecně známého jako autobus. Začali jsme se nad situací docela bavit, ale nenechali jsme se tím rozhodit. Prostě když nic nepojede, budeme stopovat. Žádná křeč.

Potřebovali jsme ještě vyřešit odvoz na zítra, k 13km vzdálenému Assebakti, veřejnou dopravou se tam nemáme šanci dostat. Luboš ale dostal spásný nápad. Seženeme si kola. Nijak neřešil, že na obutí máme na výběr buďto pohory, nebo sandálky. Nenechal si to vymluvit a trval na tom, že kola určitě budou mít v kempu, prý je tam viděl.

Jak jsem zablokovala dopravu aneb řidiči v Norsku mají velkou trpělivost

Z atrakcí v Karasjoku nám zbýval ještě kostelík Gamlekirke. Bohužel jsme se do něj nedostali, byl zamčený a v okolí nikdo, kdo by nás pustil dovnitř. Nevadí, domluvili jsme se, že se sem zítra

vypravíme znovu.

Vraceli jsme se zpátky do kempu, když tu najednou slyšíme trubení z jednoho z aut, které nás míjelo. Prudce zastavilo, a ejhle, vyklubali se z nich naši včerejší řidiči – lékařka a její korejský přítel. Hned se ptali, zda nepotřebujeme někam hodit. To jsme zamítli, ale já jsem jí strčila ruce před obličej, aby mi řekla něco k té mé vyrážce. Prý to mám od komárů. S tím jsem nesouhlasila, to nebyly štípance. Další diskuzi ale zabránil Luboš, který mě odtáhl pryč, prý jsme blokovali dopravu v obou směrech. Toho jsem si ani nevšimla, zase na druhou stranu nikdo netroubil, všichni spořádaně čekali, až si to ty dvě ženské uprostřed cesty vybaví. Díky jeho zásahu jsme se ničemu nestihli dobrat, a ani jsem jí nestačila požádat o mailovou adresu. No co už teďka. Mohl nás tam klidně nechat vykecávat, nikomu jsme nevadili.

Nezavoláme si aneb najděte si telefonní budku

Hned v recepci kempu jsem vyslala Luboše sehnat kola. Nejenomže lépe vládne tím divným jazykem, který patří mezi třetí nejrozšířenější ve světě /angličtina/, ale hlavně má dar ukecávat a smlouvat. Taky že jo. Chlapík v kempu požadoval jakousi nehoráznou sumu za celodenní půjčku dvou kol, ale Luboš to srazil na symbolických 50NOKů za obě. Jen ještě potřebují nějaké nepatrné úpravy jako seřídít, vyměnit poškozené pneumatiky, namontovat brzdy a tak. Ráno se pro ně máme stavit. Hurá! Luboš ještě zaplatil den navíc, do středy, kdy nám pojede autobus. Zkusil se na tento údaj zeptat, ale prý chlapíka zaskočil. Norové jsou na tom totiž tak dobře, a to i ti na nejspodnějším stupni společenského žebříčku, že každý člověk vlastní auto a nikdo busem nejezdí. Tož tak. Ono nám to možná nakonec ani nepojede a jízdní řád z roku 2007 taky může znamenat to, že tehdy naposledy spoje vypravili.

Poslali jsme rodině a kamarádům smsky, že žijeme, když tu se nám ozval švagr, abychom si skočili nějcam k veřejnému telefonu, nebo do budky, že nám zavolá. Tahle představa mě tak pobavila, že jsem téměř spadla z patrové postele, na které jsem v chatce ležela. Páni, tak my jsme v díře, kam možná dvakrát týdně zajíždí autobus, a on nás pošle sehnat telefon! Velice rychle jsme mu vysvětlili, jak se věci mají.

Vydali jsme se do sprch, a zatímco mě to trvalo dýl a Luboš na mě čekal, prozkoumal z nedostatku jiné činnosti kola, která si budeme půjčovat. Prý budeme rádi, když to přežijeme, takové šunky neviděl už dvacet let. Snad to tak horké nebude.

Investovala jsem do sebe pouze 5 NOKů na sprchu a bohatě to stačilo. Po návratu do chatky Luboš ještě zkusil zavolat do Engholm husky, že bychom chtěli zítra k nim na farmu na exkurzi, ale odmítli nás. Nevadí, pojedeme beztak okolo, tak se k nim zkusíme vrazit bez objednání.

Otevřeli jsme si homeopatické víno Lofoty a oslavili tak náš první den v civilizaci. Jeho chuť byla nakolik nevýrazná, že jsme se už vícekrát nepokoušeli víno v Norsku koupit. Záhy jsme vytuhli a spali až do rána.

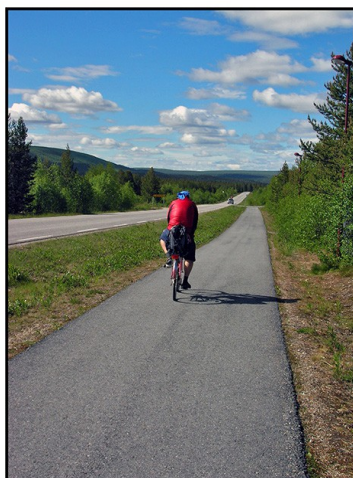
Den 9., úterý 22.6

Vzhůru dolů aneb na nebrzdících kolech po silnicích Finnmarksviddy

Ráno jsme posnídali smažené rybičky, opekli jsme si je na pěkně na másličku. Použili jsme k tomu erární vaříč a náš hrnec, kterému to moc neprospělo. A to jsem si myslela, že horší to už být nemůže. K tomu i vidlička naznala úhony, soudruzi z NDR někde udělali chybu a ohnul se trojzubec. Respektive se přetavil na nevzhlednou hmotu.

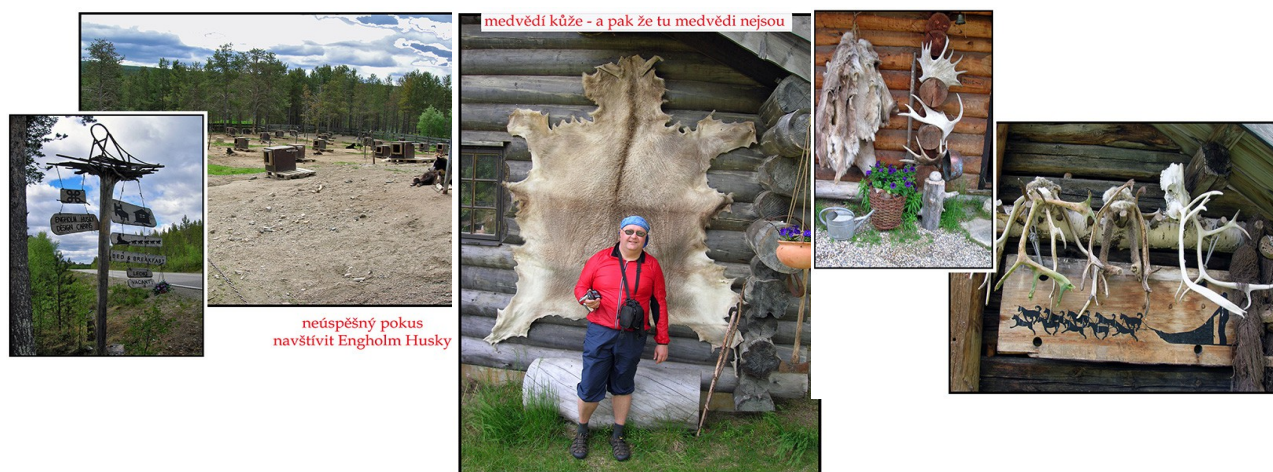
Upevnili jsme batohy na nosiče kol a mohli jsme vyrazit. Na moji prosbu jsme si posléze kola vyměnili, ale nebylo to k ničemu. Že kolo nebrzdí jsem zjistila v okamžiku, kdy jsem se zařazovala z vedlejší silnice vedoucí z kempu na hlavní a měla jsem v plánu zastavit a dát autům přednost. Kolo mělo jiný názor a ani totální sevření brzd nezměnilo jeho trajektorii a plné rychlosti jsem na tu hlavní vylétla přímo před auto. To naštěstí přesně s touto eventualitou počítalo a pustilo mě. Být tohle u nás, tak mě seškrabávají z karosérie toho auta.

Následovalo 15km v mírně zvlněném terénu, kdy nahoru jsem se nadřela jako kůň a dolů jsem brzdila silou vůle a když mi selhaly nervy, tak spuštěnýma nohama na silnici. Luboš na tom nebyl o moc lépe, jen s tím rozdílem, že při šlapání měl kolena u brady, protože nešlo změnit výšku sedátka. Počasí bylo více než skvělé, nad námi modrá obloha, kolem nás ohleduplní řidiči, a my jedeme na vehiklech, které už před třiceti lety byly zastaralé. Pronesla jsem něco v tom smyslu, že je škoda, že jsme nevzali českou vlajku, a Lubošovi to tak přišlo líto, že byl téměř ochoten se pro ni vrátit.

Kultura národa se pozná podle ohleduplnosti ke slabším

Během těch patnácti kilometrů jsme si mohli ověřit, že být cyklistou v Norsku je cítit se jako v ráji. Všichni řidiči nás akceptovali jako nejslabší účastníky silničního provozu a tak se k nám i chovali. Nikdy se nestalo, že by řidič za námi nás předjížděl v okamžiku, kdy zároveň měl auto v protisměru. Vždy spořádaně čekal, až bude mít prostor, a teprve poté zahájil předjížděcí a objížděcí manévr. Když se stejně chovali i TIRáci a velký traktor, byli jsme z toho celí nesví. Jelikož jsme tomu stále nemohli uvěřit, tak jsme v okamžiku, kdy traktor za námi jel krokem velkou vzdálenost jen proto, že neměl volno /přitom v ČR už by nás dávno předjel!/, tak jsme zastavili na krajnici, kola odtáhli mimo vozovku a pustili ho, aby mohl pokračovat plynule. Byl z toho v šoku a nechápal to. Vlastně nikdo to nechápal. Ostatní řidiči s námi posuňky komunikovali a mysleli si, že jsme traktor pustili, protože máme nějaký problém. Přitom jediný náš problém bylo to, že jsme si nemohli navyknout na tu neúnosnou ohleduplnost od aut.

Jak nás v Engholm Husky nechtěli aneb přece tady medvědi nežijí

Po šesti kilometrech od Karasjoku nás upoutala odbočka k Engholm Husky. Jednomyslně jsme tam zabočili. Sice nás předběžně včera večer odmítli, ale Luboš soudil, že je rozdíl poslat někoho pryč v telefonu nebo osobně.

Trochu problém byl jen v tom, že cesta vedla z kopce a jak mi nebrzdlo kolo, moc nechybělo a pokračovala bych u hlavní budovy dozadu mezi psí kotce. Naštěstí se mi to povedlo zastavit v okamžiku, kdy na mě zírala uklízečka s mopem v ruce a evidentně přemýšlela, že pokud tahle praštěná cyklistka vjede na kole ke psům, bude ji muset tím smetákem praštit po hlavě.

Zastavila jsem na poslední chvíli klasickým brzděním spuštěnými nohama a dost jsem tu Norku

vydělila. Vysvětlila jsem jí, že jakožto občan České republiky se cítím zneuctěna půjčením takového kola a ona se mnou ochotně souhlasila. Neodpustila si negativní poznámky na adresu kempu. Přesto se nad námi neslitovala a na prohlídku Husky města nás nevzala. Prý provádějí jen ubytované hosty a to my nejsme.

Dovolila nám ale omrknout si venkovní expozice, čehož jsme využili a kochali se všemi těmi parožími a kožešinami. Jedna z nich byla medvědí a Luboš začal hystericky křičet, že jsem mu slíbila, že zde medvědi nejsou. Ano, to jsem mu řekla. V oblasti, kterou jsme procházeli, doopravdy nejsou. Ale na jiných místech jo a tohle jsem mu už nesdělila. Přeci ho nebudu zbytečně stresovat. Jenže jeho nyní pohled na medvědí kůži dostal do stresu, tím spíše, že majitelka usedlosti mu lámanou angličtinou sdělila, že to je medvěd střelený odtud. Nenechal si vysvětlit, že ona mluví anglicky tak špatně, že mu klidně mohla říkat, že pokud se nebude klidit, vyrazí ho i s kolem. Na co ale přistoupil byla argumentace, že jsem nikdy neslyšela, aby na bažinách a vřesovištích žil nějaký medvěd. A Finnmarksvidda nic jiné není. Uff.

Poslední dřevěný barák měl na přístupné verandě houpačku. Sedla jsem si na ni a symbolicky jsem se pohoupala, abych udělala radost Lubošovi, který potřeboval na kameru natočit atmosféru. Jenže v ten okamžik mi praskl opar na rtu, vzniklý před několika dny v divočině, a začala mi z něj téct směs hnisu s krví. Ehm, jenom doufám, že to nezachytil.

Inteligent se pozná podle způsobu užití veřejných toalet

Pokračovali jsme dále 7km a dorazili jsme do Ássebákti, k místu, kde nám zastavili naši včerejší řidiči poté, co jsme si je stopli po překonání Finnmarksviddy. Zde začínala naučná stezka a měla by nás dovézt ke zbytkům jam na chytání zvěře, k zásobovacím sklípkům v zemi a k drnovým chýším. Hned na začátku jsem uviděla kadibudky. Tak nějak mám vypracovaný podmíněný reflex, že WC = touha se vyčurat. Šla jsem okouknout situaci a zhrozila jsem se. Dámský záchod byl neuvěřitelně

posraný. Řekla jsem o tom Lubošovi a shodli jsme se, že tohle udělal jen nekulturní člověk, který se sem dovezl autem a zase autem odvezl. Blééé.

Opět bloudíme, jak je již naším zvykem

Neměli jsme zámky ke kolům a nechat je zde opřené o strom jsme se přeci jenom báli, a to i v krajině, kde se nekrade a nic se nezamyká. Holt české geny a zkušenosti se dostaly na povrch.

Vydali jsme se po písčité cestě do kopce a kola ztěžka tlačili, jet se na nich nedalo. Začalo drobně mrholit a posléze déšť zesílil. Já zůstala v softshelce, Luboš se pro jistotu převlékl do nepromokavé bundy a chudák se pařil, protože bylo celkem teplo.

Kolem nás se zjevily písčné duny. Nevidět je na Finnmarksviddē, asi bychom nyní nechápali, kde to jsme. Takto jsme jen pokrčili rameny nad tím, jak je možné, aby paralelně vedle sebe vegetovaly oblasti pouštní /bez vody/ a oblasti bažinaté /s nadbytkem vody/. Asi to lze, když jsme to viděli všude kolem sebe. Pásky písčných dun se střídaly s vřesovišti a bažinami.

Vlekli jsme kola po písčité cestě a přes bažiny přes 3km, a na každé křižovatce jsme těžce bojovali s tím, kam máme pokračovat. Bylo to bludiště cest bez pořádného označení, jak je již na Finnmarksviddē zvykem. Téměř pokaždé jsme sešli ze správného směru, což se dalo poznat absencí naučných tabulí. Za celou dobu jsme potkali pouze tři. Buďto je to normální počet, nebo jsme opravdu byli mimo trasu.

Neustále jsme bloudili a já litovala, že jsem si na GPS necvakla místo, kde stezka začínala. Takto jsem neměla naprosté tušení, kde je silnice, po které se chceme vracet do kempu. Luboš se sice tvářil, že přesně ví, kde je, ale já mu to nevěřila. Bylo mi to ale jedno. Logicky jsem usuzovala, že pokud bych se vydala po toku řeky, dojdou k silnici, protože na rozdíl od něj jsme si všimla toho, že u začátku naučné stezky se droboučká říčka vlívá do ohromné řeky Karášjohka. Tedy i kdybych se ztratila, stačí mi sledovat proud řeky.

Naučná stezka nenáročného charakteru v extrémním pojetí

Zničeho nic se před námi objevil potok. Na tom by nebylo nic divného, pokud by ten potok nekřížoval stezku. Zastavili jsme se a zkoumali situaci. Bylo nám více než jasné, co nastane. Musíme na druhou stranu. Sundali jsme si sandály, vyzuli ponožky, obuli sandály naboso a statečně jsme vstoupili do studených vod, které nám sahaly po kolena. Naštěstí proud nebyl tak silný, jako u řek na Finnmarksviddē.

Po přebrodění jsem si uvědomila, že zatímco tehdy jsme měli ručník, do kterého jsme se utřeli, a pohory, do který jsme se přezuli, tak nyní nemáme nic. Nohy jsme si vysušili kapesníkem a zpátky jsme si nazuli mokré sandály. Bylo to pěkně hnusné.

Spolu jsme dumali, zda tvůrci tohle opravdu zamýšleli jako naučnou stezku. Podle našich měřítek je naučná stezka něco poměrně nenáročného, co zvládne i důchodce i dítě. Zde to zřejmě vypadá, že naučnou stezku je schopen zvládnout pouze horolezec s patřičným vybavením.

Statečně jsme kola dál tlačili obtížným terénem, kdy se střídaly úseky s nepříjemně se bořícím pískem, s úseky bažinatými. A terén zcela logicky spočíval v tom, že do kopce byl písek, z kopce bažiny. Šlapat to v sandálkách a k tomu tlačít kolo /přesnější termín byl spíše vléci kolo/ bylo moc chutné.

Další brod na naší trase jsme už brali jako normální věc. Opět shodit ponožky, dát zpátky sandálky, a na druhé straně si je nazout. Nyní jsme se už ani neobtěžovali se pokoušet osušovat. Ani ne z důvodu, že bychom byli tak drsní, ale došly kapesníky.

Byli jsme rozhodnutí jít až na konec naučného chodníku /ha, dobrý termín, prý chodník/. Jenže najednou stezka končila a před námi byly jen neposkvvrněné bažiny a hustá tundra. Zkusili jsme se chvíli tím terénem prodírat, ale po sto metrech /t.j. asi po půl hodině/ jsme to otočili. Dál to fakt nešlo. Leda tak bez kol, s mačetou a v gumácích, nebo spíše rybářských kalhotách.

Kdo žere soba aneb tu lebku chci domů!

Začali jsme se vracet, když tu najednou Luboš zničeho nic zařval, odhodil kolo a zanořil se do tundry. Zůstala jsem jak opařená. První myšlenka, která mě napadla, byl akutní problém se střevy. Zase na tohle se mi to jeho výskání zdálo moc radostné. No nic, opřela jsem kolo o strom a vydala se za ním. Musela jsem se prodrat hustým mlázím, které mě bolestivě poranilo na nohou.

Našla jsem ho u místa, kde se na zemi válely sobí kosti, lebka a páteř, všude kolem bylo plno srsti, krve a obsahu střev. Zírala jsem. Ne na ty pozůstatky hostiny kolem sebe, ale na Luboše. Ještě před pár lety by na takovém místě omdlel, případně by přechal pryč. Nyní stál nohou ve zbytcích rozkládajícího se soba, točil na kameru a nadšeně do ní mluvil. Vzhlédl ke mně a obořil se, kde mám foták. Moje odpověď, že někde na stezce na kole, ho neuspokojila. Prý ať hejbnu zadkem a dovalím ho, abych to zdokumentovala. Vysvětlila jsem mu, že v této tundře netuším, kterým směrem je stezka, natožpak kolo. Nasměroval mě a já se vydala pro foták. Než jsem pro něj došla, dumala jsem, že Luboš se životem se mnou otkal a stal se z něj pravý tundrosexuál, neboli člověk zamilovaný do severské krajiny, a to se všim všudy. Normálně by totiž situace probíhala naopak, já bych byla nadšenec dokumentující sežraného soba.

Donesla jsem foták, vše jsem pofotila, ale mrželo mě, že zrcadlovka zůstala v kempu. Takto jsem byla odkázaná na obyčejný kompakťák /díky ale za něj!/
Když jsme si oba ukojili naše nízké pudy ve smyslu papparazi, chtěl si Luboš lebku sbalit a vzít domů. Dalo mi moc práce mu to rozmluvit. Už tak budeme mít problémy dostat domů parohy, to snad ještě ukecáme, ale když by kontrola na letišti viděla v batohu lebku, měli bychom pěkný malér. Jenže Luboš nebyl přístupný rozumným argumentům, a to ani při poukázání rizika infekce, protože na lebce volně visely zbytky svalové tkáně. Nakonec se s tím, ač nerad, smířil. Dlouho ale remcal. Dosud mi není jasné, jak mohl na takovou vzdálenost toho sežraného soba vidět. Možná zafungoval instinkt.

Luboš šidí aneb vracíme se po vlastních stopách

Zeptala jsem se Luboše, kterým směrem se máme vydat zpátky. Odtušil, že neví. Ztuhla jsem. Dosud mě přesvědčoval, že přesně ví, kde je. Nevěděl, ale šidil! Prý celou dobu počítal, že se budeme vracet po vlastních stopách. Na písčitém a bažinatém podloží bylo krásně patrné, kde jsme šli a vlekli kola. Škoda, že mě to nenapadlo. Každopádně to nic neměnilo na skutečnosti, že zpět budeme muset přes oba brody.

V mezičase, kdy jsme namáhavě vlekli kola, se mi Luboš přiznal, že viděl kolem soba čerstvé vlčí stopy, ale nechtěl mi nic říkat, abych se prý neviděla. Zoufala jsem zavyla, vyrvala jsem foták a utíkala zpátky, abych si je vyfotila. Luboš mě dohnal, zadržel a tentokrát přemlouval on mě, ať od toho upustím a pěkně šlapu zpátky. Nerada jsem ho poslechla. Takové pěkné fotky to mohly být! Teprve až jsme se dostali na silnici, jsem si uvědomila, že bych se vlastně měla urazit. Tak Luboš se bál o moji psychiku, že se leknu vlčích sob. To mě tak málo zná?

Parohy zachráněny aneb projedou se po Evropě

Cesta do kempu byla provázena drobným mrholením, díky čemuž jsme nenavštívili ani místní zdravotní středisko, kde jsme plánovali vyhledat tu mladou lékařku, kterou jsme si stopli, ale ani kostelík, včera uzavřený. Navíc já byla z nebrzdícího kola tak zdecimovaná, že po návratu jsem rovnou zalezla na horní palandu a vytuhla. Spala jsem do 16,30. Po probuzení mě vítal rozchechtaný Luboš. Potkal prý sympatické Čechy, kteří se autem již vraceli domů. Nejenomže s nimi popil pivo, které si vezli z domova, ale hlavně jim narval do kufru naše obrovité parohy a přesvědčil je, že je dobrý nápad, aby nám je vzali do ČR. Že je to jaksi zakázané jim pro jistotu nesdělil.

Kluci prý byli z Prahy, bratři, kteří čerstvě dokončili vysokou a tohle byla jejich cesta před nástupem do práce.

Luboš byl zaskočen jejich popisem Nordkappu. Prý velké zklamání, plno lidí, tahák peněz a past na

turisty. Nedopočují nám tam jít.

No, na takové závěry jsme měli času dost. Navíc já na Nordkapp chtěla. Potřebuji tričko, a to je přeci důvod, ne?

Velké prádlo, aneb co když nám to neuschne?

Protože nás čekala dlouhá cesta, rozhodli jsme se vyprat. Problém vznikl jen tehdy, kdy jsme si donesli ze sprchy raneček mokrého oblečení a zjistili, že ne všechny věci, zmoklé ještě na Finnmarksviddē, stačily uschnout. Například stan byl mokrý, jako kdybychom ho právě donesli z deště. Luboš rozhodl, že ho zkusíme vysušit venku, za svitu sluníčka. To sice nezapadalo, zato bylo chladno a mokro. Spíše jsem se bála, že ještě více natáhne vlhkost.

Vyhozením stanu před chatku se nám uvnitř uvolnilo trochu místa na rozvěšení našeho vypraného oblečení. Zbývalo nám jen doufat, že vše do rána uschne.

Den 10., středa 23.6.

Jak nám ulítl stan, aneb jak vzniká manželská hádka

Ráno jsem se probudila a Luboš nikde. Nasadila jsem si optiku na oči a bundu a vystrčila hlavu z chatky. Naskytl se mi zajímavý pohled na Luboše, jak se v poryvech větru snaží chytnout náš oranžový stan. Nakonec ho dohnal až po 500m k ohromnému obveselení anglicky mluvícího páru cyklistů. Dovlekl ho do chatky a proběhl následující rozhovor:

„Tys ho neukotvila?“

„Já? Ne. Já myslela, žes ho ukotvil ty!“

„Aha, já zas myslel, žes ho ukotvila ty.“

No a díky tomu nám stan proletěl polovinou tábora.

V poklidu jsme sbalili stan, který nádherně proschl při poletování v kempu.

Potěšilo mě, že jsme se nepohádali, naopak, oba jsme se zasmáli u toho rozhovoru. Pokud u nás dochází o osobním invektivám, tak zásadně ne u prkotin /ukotvení stanu/, ale u důležitých věcí /zda si vzít na památku ohlodanou sobí lebku, nebo zda stopovat vlka, který toho soba roztrhal/.

Batoh je větší než vy

Naštěstí nám vše zdárně uschlo, tak jsme se najedli, pobalili a vyrazili. Protože přšelo, foukalo a byla zima, oblekla jsem se do nepromokavého oblečení, kdežto Luboš si statečně dal šustáky a sandálky. Vyšli jsme z chaty a potkali ty cyklisty, co ráno měli obveselení z našeho stanu vlajícího kempem. Vyklubal se z nich postarší manželský pár putující už tři měsíce Evropou. Chvíli jsme pokecali, ale já si rozhovor moc nevyčutnala, těžký batoh mě tížil na ramena a různě jsem se snažila zapírat o dveře, abych ulevila váze. Paní to neušlo a vyjádřila obdiv, že batoh je větší než já. Tedy spíše než obdiv to byl údiv a šok a nesouhlas. Nesouhlas, že na mě Luboš tolik naložil. Přitom jeho batoh byl mnohem větší, těžší a ještě měl na břicho malý batoh. Když jsem na to nesměla poukázala, paní odfrkla, že on je kus chlapa a nějaká váha navíc mu prý neublíží. Ten na to chudák čuměl jak puk.

Co má společného čeština a laponština

Podle tři roky starého jízdního řádu by autobus odtud měl jet v 12 hodin. Rozhodli jsme se tam vydat již o hodinu dříve, jistota je jistota. Za poměrně silného deště jsme tam byli už kolem 10,45. Skrýt se nebylo kam, čekárna neexistovala. Navrhla jsem přesun do benzinky, kde bylo teplo, sucho a kafe. Luboš odmítl kamkoliv kromě do autobusu přenášet batohy, tak jsem ho určila hlavním hlídačem a prohlásila, že jdu ověřovat spojení. Souhlasil, akorát mu bylo divné, proč si kvůli tomu беру peněženku. Přeci mu nebudu vykládat, že vůbec nemám v úmyslu nic zjišťovat, ale hodlám zapadnout do benzinky na kafe.

Na benzince jsem si za 20NOKů koupila velký kelímek, do kterého jsem si pak dle vlastního uvážení na automatu načerpala kafčo. Moc dobré bylo. A aby se neřeklo, že jsem se ulejšvala, snažila jsem se poptat u obsluhy na autobus do Kirkenes. Neuspěla jsem. Čerpadlář tvrdil, že do Kirkenes odtud nic nejzdí, navíc takové město mu ani nic neříká. To mi bylo divné. Sice je to díra k pohledání, 3300 obyvatel, ale na místní poměry to odpovídá Ostravě. No nic.

Vrátila jsem se k Lubošovi a sdělila jsem mu své zjištění. Ten se pouze podivil, proč mám na bundě kapku od kávy. Provinile jsem mu přiznala, že jsem si dopřávala kafe. Dostal chuť taky a vysvětlil mi, proč jsem nic nemohla zjistit. Oni to Laponci vyslovují Čirkenešja nebo Čirčenešja a proto nikdo na Kirkenes nereagoval. Aha. To by vysvětlovalo vše. Luboš totiž potkal nějaké motorkáře a ti mu to hláskovali.

Vlastně to jen potvrzovalo to, co jsme se dovídali každý rok. Laponština používá diakritiku stejně jako čeština a prý Češi jsou jedni z těch, co nejlépe vyslovují laponské názvy, Norům nebo Švédům to tak dobře nejde. Super. Já vždycky říkala, že Laponci jsou moji předci.

Jak jsme zdvojnásobili počet cestujících v autobuse

Zašla jsem Lubošovi pro kafe a vzala i obložené bulky se sobím masem. Moc jsme si oba pochutnali.

Neuvěřitelné se stalo skutečností. Kolem 11,30 opravdu autobus přijel. Byla to linka č. 105 a jel z Alty do Kirkenes. Seděli v něm jen dva lidé, nikdo nevystupoval a kromě nás ani nenastupoval. Statečně jsem chtěla dva lístky do „Čirkenešja“. Řidič se mě dvakrát zeptal, kam že to chci, vyzkoušela jsem všechny možné varianty výslovnosti, ale furt nic. On na mě chvíli zíral a pak mi vysvětlil, že chápe, kam chci jet, ale jen se ujišťuje, že tam fakt chci. Žádný Nor by tak daleko autobusem nejel. Vytáhla jsem mapu, zabořila prst do nejvýchodnějšího bodu Norska, ukázala na Kirkenes a důrazně trvala, že tam míříme. Pokrčil rameny a zkásnul mě o 858 NOKů. Převvedla

jsem si to na české koruny a téměř omdlela. Pochopila jsem, proč vlastně ti Norové busem nejezdí. Naším nastoupením se rázem zvedl počet cestujících na dvojnásobek a způsobili jsme tím docela pozdvižení. Cizí turisté, notabene se přepravující na takovou vzdálenost busem, to se jen tak nevidí. Jak jsme pochopili v následujících dnech, když už někdo jede autobusem, tak jen na krátkou vzdálenost, z osady do osady. Na autobusové zastávky si zde nehrají, na vozidlo se prostě mávne způsobem, jakým se v Rusku zastavuje maršrutka. Většinou řidič byl naladěn domorodce zavést i kousek mimo původní trasu, čímž autobus nabíral zpoždění, ale nikomu to nevadilo, nám už vůbec ne. Více jsme si užívali sledovat místní folklor cestování, než abychom honili minuty. Jsme na výletě a nejde o to, stihnout co nejvíce, ale co nejvíce poznat místní kulturu.

Lososová řeka aneb podél norskó-finské hranice

Vyjeli jsme z Karasjoku a po cca osmi kilometrech jsme dojeli podél řeky Kárášjohka k norskó-finské hranici a při soutoku s velkou řekou Tana jsme se stočili prudce na sever a jeli tak několik set kilometrů. Prostě abychom se dostali na nejvýchodnější část Norska, museli jsme směřovat severně, pak východně, a pak opět jižně. Přímá cesta by vedla přes Finsko a to nebylo možné projet.

Vzdušnou čarou je vzdálenost Karasjok - Kirkenes asi 3x menší než projetá vzdálenost.

Nevěřicně jsme zírali na mohutnou Tana a sledovali kvanta rybářů, kteří se zde pokoušeli získat úlovek. Na druhé straně řeky bylo Finsko a nedalo se nevšimnout si diametrálního rozdílu mezi norskou a finskou stranou. Podél norské hranice byly úhledné baráčky, nově natřené, osázené satelity, s drahými auty před chatami. Finská strana byla chudá, sem tam oprýskaný, mnoho let neopravovaný dům, a stáří aut bylo dvacet let a více. Na naší straně byla zpevněná cesta /ehm na úrovni naší okresky III. třídy, zde honosně nazývané „Arktická dálnice“, kdežto na finské bylo něco mezi polní cestou pro traktory a šotolinovou cestou. Tu nikdo neudržoval už několik let.

Nádherná, majestátná řeka Tana. Fascinovala nás, hodiny jsme se dívali na její vody.

Na jedné z nejbohatších lososových vod v Evropě loví místní tak, že stavějí zátarasy, aby zamezili rybám v pohybu proti proudu. Přírodní zátaras tvoří vodopád Storfossen asi 30km proti proudu a je to jedno z nejlepších rybářských míst v okolí. Zdejší rekordní úlovek měl 36kg.

V osadě Tana Bru vystoupili naši dva cestující a zůstali jsme sami. Měli jsme zde asi půl hodinovou přestávku. Autobus nás vyhodil na benzince.

Po pauze jsem pokračovali dále, postupně jsme se odchýlili jak od řeky Tana, tak od hranice, stočili jsme se východně a posléze jižně a dalších několik set kilometrů jsme směřovali do Kirkenes.

Občas někdo nastoupil a opět vystoupil, ale stále jsme tvořili statisticky významný podíl cestujících. Krajina se změnila, skály kolem nás vyrostly a vytvářely neuvěřitelné uskupení. Trochu mi to

připomínalo Adršpach, místy zase Vysoké Tatry. Projížděli jsme skalními branami, mosty, které tvořily úplný nebo neúplný oblouk nad vozovkou, kolem skalních útesů a vysokých, holých hor, na kterých ještě ležel sníh. A to ne jen zbytky, ale spousta sněhu. Neviděli jsme ale lišejník nebo mech na povrchu kamenů.

Kirkenes

23. - 26. 6. 2010

Kirkenes /3300 obyvatel/

A je to tu: jste tak daleko na východě, jako je Káhira nebo Istanbul, a jste na konečné trajektu Hurtigruten. Ovšem po zbytku pobřeží Finnmarku na Vás Kirkenes zapůsobí jako velkoměsto. Jeho skalnaté a zalesněné okolí je svěží a příjemné, zvláště divoké údolí řeky Pasvik je svým zvláštním mikroklimatem. Kirkenes je místo startu pro výpravy do arktického Ruska.

Okres Sor-Varanger s hlavním sídlem Kirkenes byl obýván společně s Rusy i Nory až do roku 1926, kdy byly stanoveny hranice mezi Ruskem, Finskem a Norskem /nyní se situace navrácí do těchto časů – v Kirkenes přibývá ruských přistěhovalců a je to jediné norské město, kde jsou hlavní ulice značeny latinkou i azbukou/.

V roce 1906 byla poblíž objevena železná ruda a Kirkenes se stal hlavním dodavatelem suroviny pro válečný průmysl během I.světové války. Počátkem II.světové války Němci, vědomi si zdejších zdrojů i strategické polohy blízko svobodného ruského přístavu Murmansk, město obsadili a zanechali zde 100 000 vojáků. Výsledkem bylo to, že Kirkenes bylo po Maltě druhým nejvíce bombardovaným místem II.světové války a utrpěl minimálně 320 ničivých sovětských náletů. Kirkenes byl také internačním táborem pro Nory, kteří nehodlali kolaborovat s okupanty.

Kirkenes osvobodili Sověti v říjnu 1944. V té době už byl podobně jako vše ve Finnmarku zcela zničen ustupujícími německými vojsky. I když byl okamžitě znovu postaven a pokračoval ve vývozu železa do celé Evropy, náklady na obnovu byly příliš velké a město si nemohlo dovolit udržet těžbu. V roce 1996 byly doly uzavřeny. /edit z místních zdrojů: dolů se ujal nový majitel a od roku 2008 jsou opět funkční. Vlastníkem je australský investor/

Rozdíl mezi turistou a domorodcem

Příjezd do Kirkenes byl plánován na 17,20. K našemu údivu zpoždění řidič stáhl na cca patnáct minut, zřejmě tím, že posledních asi sto kilometrů už nikdo nenastupoval a nevystupoval. S námi do cílové destinace přijel jen černochoch. Vytvořili jsme tím zajímavé složení pasažérů - černochoch a my z ČR. Nor žádný.

V Kirkenes bylo těsně nad nulou a vítr přiháněl z moře studený, vlezlý vzduch. I odolný Luboš na sebe rval bundu, čepici a rukavice a cítil se zdeptán pohledem na místní, kteří chodili v tričku, maximálně v mikině. Uklidnila jsem ho teorií, kterou jsem slyšela od kamarádky. Podle ní se v arktických oblastech místní pozná od turisty podle kraťasů a triček. To nosí jen turisté, protože místním se na těch nemožných 14 dnů léta nevyplatí si tohle jinak naprosto nevyužitelné oblečení pořizovat. Bylo to trefné a Lubošovi se ulevilo, že určitě ti v krátkém rukávu budou turisté, kteří si v létě do Arktidy v dobré víře vzali tričko, aniž by tušili, že základní vybavení spočívá v bundě, rukavicích a čepici i v době vrcholného léta.

Jak jsme mohli jet chytat kraby do Barentsova moře

Vytáhla jsem průvodce, nalistovala si mapu a seznam ubytování a vzali jsme to od nejlevnějších. Kemp pro nás nepřicházel v úvahu, byl vzdálenost 6km bez možnosti se tam rozumně dostat. Musíme si něco najít zde, i s pravděpodobností vyšší ceny.

Veškeré nalezené hotely byly nad naše možnosti. Nakonec jsme zakotvili před Barents Frokosthotell. Bohužel se nám nepodařilo dozvonit se na recepci. Oslovila nás ale skupinka, sedící před hotelem. Prý recepce není běžně otevřená, je potřeba mít dopředu rezervaci, což jsme neměli. Nabídli nám ale možnost hodit si k nim zavazadla a čekat na recepčního, určitě se prý někdy ukáže. Ta nabídka nás udivila a ukázalo se, že oni si nás pamatují, my je ne. Bydleli jsme všichni ve stejném kempu v Karasjoku a oni si dokonce vybavili moment, kdy nás stopnuté auto vysadilo. Prý jsme působili hrozně drsně a horalsky.

Nabídku jsme nepřijali, chtěli jsme někde bydlet a ne hodiny čekat. Navrhli nám tedy se alespoň připojit k nim na krabí safari v Barentsově moři. Jak to dořekli, přijelo auto, které je na to dobrodružství vyzvedávalo. Zkusmo jsme se zeptali na možnost jet s nimi. Bylo nám kladně odpovězeno. Co teď? Nakonec jsme to odmítli, důležitější bylo někam složit hlavu.

Zamávali jsme jim, popřáli pěkný výlet, a vydali se dál. Vrtalo nám hlavou, zda jsme udělali dobře. Takové krabí safari, to musí být zážitek. Největší chycený krab zde měl rozpětí přes 170cm. To musí být žúžo.

Opuštěné město

Na zastávce autobusu jsme jukli na jízdní řády. Na rozdíl od Karasjoku, odkud jsme přijeli, zde visely odjezdy autobusů na rok 2010. Potřebovali jsme si na otočku zajet buď to Vadso, nebo do Varangerbotnu /v obou osadách měly sídlit skvělá laponská muzea/. Pohled na jízdní řád nám ukázal, že jediný autobus odsud jede v pátek, a budeme si muset zvolit jednu nebo druhou vesnici. Zoufale jsme se potrebovali ubytovat. V centru sídlila turistická kancelář, ale měla zavřeno, ačkoliv podle cedule na dveřích ještě měli mít otevřeno. Nikde nikdo, ani živáčka. Město prázdné, přitom byla středa podvečer. Nevadí, nějak si poradíme.

Na zeptání nám zbýval už jediný z low-cost hotelů, a to Wessel hotel. Luboš tam šel sondovat, a vrátil se s jiskrou v oku. Prý máme zkusit Rica hotel, mívají něco jako „sociální pokoje“, kde se dá poměrně levně vyspat.

Opět jsem vytáhla průvodce a na mapě centra jsem vyhledala hotel Rica. Trošku nejistě jsme se k němu vydali. Tohle přece nemůže být ono. Určitě budou dva hotely stejného jména.

Přesně tak to bylo. Existují dva hotely, ten dražší byl v centru a působili jsme v něm poněkud nepatřičně, a ten levnější se nacházel asi 2km odsud v kopci nad městem. Ochotná paní recepční z dolního hotelu neváhala a zavolala do horního, za mají ještě levné pokoje. Naštěstí ano, tak nám dala mapu a my se tam pomalu vydali.

Do kopce s plně naloženými batohy se nám šlapalo pěkně blbě. Při představě, že stejná cesta nás čeká, až odsud budeme odjíždět, v nás vyvolávala prudké zvýšení tlaku.

Jak si neudělat ostudu v recepci aneb odsud se už nehnu

Jelikož jsme do poslední chvíle nevěřili, že by nás opravdu v Rica hotelu obytovali, neměli jsme rozmyšleno, jak dlouho v Kirkenes chceme zůstat. Jeden den jsme plánovali na město, druhý den na jedno z muzeí v okolí, kam se dá dojet busem, a následující den bychom z Kirkenes odjeli lodí za předpokladu, že popluje. Toť byl náš hrubý plán.

Když jsme dorazili do horního Rica hotelu, hned na první pohled bylo patrné, že primární skupina nebudou kravaťáci, působil mnohem více civilním a turistickým dojmem.

Paní v recepci už o nás věděla. Strčila nám ubytovací formulář a na oplátku já jsem se jí pokusila strčit pas. Velmi se tomu divila. A abych pravdu řekla, nikde v Norsku po nás nikdo nikdy doklady nechtěl, pouze na letišti. Nora by totiž ani nenapadlo, že by někdo mohl zfalšovat údaje a utéct bez placení.

Při vypisování formuláře jsme začali s Lubošem řešit, jak dlouho zůstaneme v Kirkenes. Třikrát

jsem opravovala datum odchodu, než jsem se ustálila na třech nocích a odjezdu v sobotu. Zmátla jsem tím sympatickou recepční, jelikož nepočítala s tím, že budeme chtít zůstat déle než jednu noc. Zírala na nás a nejspíše nám formulář vrátila, že na další noci ten levný pokoj má zadaný. Ztuhli jsme a zírali jsme na ni. Nic jsme ani jeden neříkali, jenom jsme se vyčerpaně opírali o recepci a byli jsme rozhodnutí se odsud nehnout, i kdybychom si karimatky měli roztáhnout. Recepční nakonec obměkla a nabídla nám možnost ubytovat se v kuřáckém pokoji. Bylo nám to jedno, přijali jsme to. Zkásala nás o 915Noků, platili jsme poslední hotovostí. Před odchodem nám vnutila nějaké reklamní brožurky o městečku.

Sprádáme plány na zítra

Vyšli jsme si tři patra do našeho pokoje a pochopili jsme, proč nám ho nechtěli hned nabídnout. Smrděl. Smrděl jako zakouřená putyka. Achich. Hned jsme se rvali otevřít okna a vyvětrali, ale na změnu ovzduší to velký vliv nemělo. Navíc pokojík byl neuvěřitelně malá špeluňka, že jsme se ani nepokusili rozvěšet a vyvětrat spacáky. Budou muset vydržet ve sbaleném stavu tři dny, což jim rozhodně neprospívá.

Luboš usoudil, že využijeme toho, že náš pokoj je zařazen mezi kuřácké. Vytáhl vaříč a pokusil se ho zprovoznit v koupelně. Povedlo se mu dosáhnout pouze toho, že plyn hořel slabým modrým plamenem a velmi nerad přivedl do varu vodu v hrnci. Respektive jsme dosáhli teploty tak 60°C a více nebylo možné. Připravili jsme si z ní maso z rýží a než to uměklo, prohlížela jsem si brožurky z recepce. Cílem bylo najít dostupný a přínosný výlet. Vylučovací metodou jsme vyřadili akce typu prohlížení města /to zvládneme i sami bez průvodce/, rybaření /to nás nebaví/, treky s husky /ideální na zimu, ne na léto/ a varírovali jsme mezi lodními výlety po řece a safari. Poslední jmenované jsme po dlouhém přemýšlení též odmítli. Nejeli jsme do Norska proto, abych si zvyšovala ego brutální jízdou na čtyřkolce /zde nazývanou ATV = all terrain vehicle/ a lovila kraby v Barentsově moři. Jsme zde proto, abychom něco poznali a zažili. Proto jsme si výběr zúžili na plavby lodí. Nejvíce muziky za nejméně peněz nabízel operátor pasvikturist.no, který provozoval 4 hodinový výlet bez jídla k ruským hranicím po řece Pasvik. Ostatní měli k dispozici plavby kolem 2,5 hodiny s jídlem. Bylo tedy rozhodnuto. Seběhla jsem na recepci zjistit co a jak a oni nám slíbili vše zajistit, o nic se nemusíme starat, jen to zaplatit a zítra v 15hodin čekat před hotelem.

Údolí řeky Pasvik

Přestože mračna komárů tu dělají teplokrevným stvořením ze života peklo, odlehlá jezera, slatiny tundry a největší norský panenský prales tajgy dodávají malému Národnímu parku Ovre Pasvik zvláštní kouzlo. Park zabírá vzdálené oblasti údolí řeky Pasvik asi 100km od Kirkenes. Je to poslední kout Norska, kde se stále volně potulují vlci, rysové, rosomáci a medvědi hnědí. Spíše než Norsko připomíná tento kraj Finsko, Sibiř či Aljašku. V parku žijí i losové a kvanta relativně vzácných ptáků, což ocení zejména amatérští ornitologové. Patří k nim mj. sojka zlověstná, hyl křivčí, brkoslav americký, potáplice severní, morčák velký, tetřev hlušec, káně rousná, vodouš tmavý, puštitk bradatý a dokonce orlovec říční.

Kolem jezera Odevann, i na jiných místech v kraji, zůstaly památky na lovce lidu Komsa z doby kamenné. Jejich jámy sloužící k lovu zvěře pocházejí až z doby kolem 4000 let př.n.l.

Den 11, čtvrtek 24.6.

Jak je důležité umět rusky

Snídaně v hotelu probíhala formou švédského stolu. A jelikož jsme v rybářské oblasti, jedli jsme ryby. Losos a kaviár zde patřily k těm méně oblíbeným, čehož jsme využili. Tedy jen Luboš jedl obojí, já zůstala u lososa. Zde poprvé jsme se potkali se zvláštním sýrem – hnědě zbarveným, s nasládlou chutí po karamelu. Lahoda.

Vydali jsme se do Pohraničního muzea, jehož vchod byl kousek od našeho hotelu. Naše první kroky vedly k zajímavému ukazateli, znázorňujícímu odlehlost Kirkenes od zbytku Evropy.

Před vchodem do muzea byla vystavena pneumatika, pocházející zřejmě z nákladáku na těžbu uhlí. Její velikost byla impozantní, položená na zemi sahala Lubošovi po pás.

Hned ve vestibulu jsme spatřili letadlo Iljušin, používané za 2.sv.války. Luboš se přifařil ke skupině Němců, kteří měli anglicky mluvícího průvodce. Ten velmi realisticky líčil události a fakta, co Němci prováděli Norům. Asi mu nedošlo, koho má před sebou. Naštěstí skupina to vzala v pohodě. Já jsem si zatím cvičila ruštinu, měli tam sbírku komunistických propagandistických letáků a celkem jsme s tím bojovala. Poté jsem se přidala k Lubošovi a poslouchala výklad.

U makety ohromného torpéda se řešila zkáza ponorky Kursk, prý tam měli podobné torpédo a to jim vybuchlo.

Skoro jsem se rozbrečela u emotivně pojatého filmu, kde bylo znázorněno utrpení Laponců a sobů při náletech v okolí Kirkenes.

Já chci kousek rudy na památku aneb ne vždy člověk získá, po čem touží

Ve druhém patře byly expozice mnohem zajímavější. Vše se týkalo těžářství. Se zájmem jsme si pustili nachystaná videa, která až na to, že probíhala v norštině, byla pro nás celkem srozumitelná a přes hodinu jsme na to koukali. Měli to zajímavě pojaté, od dokumentů z padesátých let po současnost. Vedle ležela velká bedna s válečky rudy a Luboš jak je spatřil, začal vyvádět, že chce domů na památku. A chce a chce a chce. Poslala jsem ho zeptat se recepce, zda mu to dovolí. Vrátil se s nepořízenou. Prý by to mohl chtít každý a co by jim zbylo. Násilím jsem ho musela táhnout pryč, chtěl jim ten bezcenný kus rudy sebrat tajně, že oni si mohou další vytěžit, ale on ho prostě musí mít doma. Nakonec se nechal přesvědčit, aby jim tam vše nechal. Ale vzdychal a kňučel ještě dlouho.

Na závěr si Luboš vyhledal toho průvodce a nechali jsme si vysvětlit průběh hranic v posledních staletích. Nejvíce na to doplatili Laponci, byli zvyklí v zimě pobývat ve vnitrozemí a v létě hnát stáda k pobřeží. Bohužel vznik hranic jim to velmi zkomplikoval.

K čemu všemu slouží pošta

Z muzea jsme sešli dolů do centra, protože jsme v první řadě potřebovali vyměnit peníze. Zcela logicky jsme vlezli do banky, kde po vystátí fronty jsme vyvovali u okýnka rozruch, protože zaměstnanci se velmi divili, proč si jdeme měnit peníze do banky? Prý musíme na poštu. To jsme se divili zase my.

Vyhledali jsme poštu, která zde fungovala spíše jako prodejna všeho možného a poštovní činnosti se věnovala zcela okrajově a jen tak mimochodem. Trochu nejistě jsme žádali výměnu 475€ a nabídli

nám dokonce přijatelný kurz. Jenom se dívčině zadržela pokladna poté, co od nás přijala Eura, tak nám norské prašule musela vydat kolegyně, kterou to krapet zmátlo, protože ta naše jí o tom jaksi zapomněla říct, takže jsme tam naklusali se slovy: „Navalte prachy!“ a to doslova. Vše se ale vysvětlilo.

Zaujalo nás, co všechno se dá vyřídit na poště. Kromě jiného i víza – viděli jsme na vlastní oči, jak si lidé s pasy víza vyzvedávali.

letadlo Iljušin, používané za 2.sv.války

Konečně alkoobchod aneb opět jsme se spálili

Vedle pošty jsme úplnou náhodou natrefili na alko obchůdek. Spíše ze zvědavosti jsme tam zavítali a hned se nás ujal ukecaný mladík. Po našem požadavku nějakého likéru z místních plodin /morušek apod/ mu přes obličej přelétl zklamaný výraz. Počal nám nabízet mimonorské značky, což jsme tvrdě odmítali a stáli si za svým. Jednou jsme v Norsku, tak budeme pít místní produkty. Nakonec nám doporučil ne moruškový, ale bylinný likér.

Vyšlápli jsme si zpátky kopec k hotelu a honem jsme se najedli, abychom mohli vyrazit čekat k recepci na domluvený výlet lodí po řece Pasvik. Při návratu jsme ještě tuto akci zaplatili a nafasovali jsme vouchery, které máme odevzdat při nástupu do vozidla, které pro nás přijede. Na pokoji jsme ochutnali náš koupenny likér a zhrozili jsme se. Něco tak sladce odporného jsme ještě nepili a byliny to připomínalo velmi vzdáleně. Asi to jen stálo vedle bylin a podle toho to nazvali. Blééé, víckrát už žádný alkohol kupovat nebudeme.

Začali jsem se chystat, bylo 14,55, nejvyšší čas vypadnout. V ten moment se můj velký opar na rtu, vzniklý při přechodu Finnmarksviddy, rozhodl prasknout. Vyteklo z něj něco hnisu a krve a já cítila úlevu. Horší bylo, že krev se nemínila zastavit a crčela dál. Protože čas už pokročil, s papírovým kapesníkem u huby jsem sešla dolů na parkoviště hotelu, kde jsme měli čekat.

Nebezpečí jízdy autem aneb pitomé zvířata

Trčeli jsme před hotelem asi 10 minut, ale nic se nedělo. Začínali jsme panikařit, že jsme asi měli čekat jinde. V okamžiku, kdy už jsme se chtěli odebrat do recepcce ověřit si, zda jsme správně, objevil se asi osmimístný tranzit. Vystoupil z něj našťvaný řidič a brblal, že je nás málo. Ztuhli jsme, že by se výlet nemohl konat? Chvilí si ještě něco norskky mumlal pod vousy a pak nám přátelsky pokynul, ať si nastoupíme. Ve voze seděla anglicky mluvící žena asi v mém věku a hned se zvědavě vyptávala, odkud jsme. To zaujalo i řidiče, Čechy prý ještě na výletě neměl. Představil se jako majitel cestovní kanceláře Pasvikturist a vyrazili jsme.

Vyzval nás, ať se posadíme hned za ním, že nebude mluvit do mikrofonu, tak ať mu rozumíme. Pěknou angličtinou nám popsal úskalí života u ruské hranice a hlavně nás důrazně varoval před jakýmkoliv pokusem se byť i jen k ní přiblížit. Neopomněl zdůraznit vysoké pokuty, které by nás čekaly, a že on by neváhal nás po návratu nahlásit.

Jak se tak zabral do výkladu, nevšiml si, že se mu před autem na silnici začalo motat stádo sobů a chvíli to vypadalo, že budeme mít zprostředkovaný zážitek blízkého setkání s touto zvířenou, a to za situace, kdy dojde ke sloučení množiny sobů s množinou osazenstva busu. Nakonec to ubrzdil za cenu, že jsem nosem nabourala do sedadla před sebou a srazila si brýle na zem. Hned jsem si je ale nasadila a začala to honem fotit. Do toho mi Luboš rval kameru do ruky se slovy, ať se vyprdnu na focení, ale ať to raději točím. Neměl totiž šanci se protlačit dopředu, už jsme tam s Norkou zabraly veškerý volný prostor. Nakonec jsem přešla na natáčení na fotáku a pár vteřin pobíhání těch zmatených zvířat přímo před koly auta jsem zdokumentovala na něj. Byli úplně blbí, utíkali vždy od jedné krajnice ke druhé a ani je nenapadlo zaběhnout do lesa. Nakonec se zastavili a tupě na nás zírali. Pak zničeho nic, jako když do nich střílí, byli pryč. Stalo se to v okamžiku, kdy jsem chtěla našeho řidiče ukecat, aby otevřel dveře, že půjdu k nim.

silueta soba a bombardérů, shazujících bomby

Nebezpečí a nepříjemnosti

Ruská hranice je pár kilometrů od Kirkenes, ale ať Vás ani nenapadne, že byste si tam mohli zaskočit třeba kvůli fotografování. Kromě trochy nervozity přetrvávající z doby studené války na obou stranách je Norsko coby země, jež podepsala Schengenskou dohodu, velmi ostražitě vůči ilegálním imigrantům. Jak norské, tak ruské pohraniční hlídky jsou vybaveny radary a pokuta za jakékoli nedovolené překročení hranice – třeba na minutku – začíná na závratných 5000 NOK. Volání na lidi na druhé straně, házení čehokoli přes hranici, používání teleobjektivů, nebo dokonce stativu může být kvalifikováno jako narušování a skončit pokutou, takže buďte opravdu opatrní. Jak varuje úřední směrnice: „jakýkoli pokus o narušení bude pokutován, jako by k němu došlo“.

sobi se běžně motají na silnicích před auty

údolí řeky Pasvik, plavba lodí podél ruské hranice

Ostře hlídaná hranice aneb nikoho nezajímáme

Odbočili jsme z „Arktické dálnice E6“ na okresku směřující jižně po norské straně řeky Pasvik. Po asi dvaceti kilometrech jsme dorazili na místo, odkud budeme dál pokračovat lodí. Jako základna sloužil právě rodinný dům našeho řidiče. Poprosila jsem ho o možnost se vyčurat, což ho zmátlo, ale nabral dech a poslal mě do kadibudky u řeky.

Rozdal nám záchranné vesty a posadil nás do staré dřevěné bárky osazené moderním motorem. Lod' to byla velká, dle našeho průvodce pro čtyřicet lidí. Znovu okomentoval, že je nás příliš málo, prý na tom právě prodělává velké peníze.

Odrazili jsme a rázem se výrazně ochladilo. Bylo to způsobeno vyplutím na otevřené prostory řeky Pasvik a větrem. Byli jsme moc rádi, že u sebe máme čepice, rukavice a hlavně teplé bundy. To Norka vedle nás měla jen tenkou šust'ákovku a rozhodně nevypadala, že by si cestu nějak užívala. Chlapík nás postupně vysazoval na různých ostrůvcích, až poslední byl způlky norský, způlky

ruský. Prostředkem vedla hranice, osázena z každé strany sloupem. Mohli jsme se dotýkat jen norského, prý pokud si jen prstečkem šáhneme na ruský, dostaneme pokutu. Nějak moc to přeháněl. Pak nám dalekohledem ukazoval protější břeh, že to už je Rusko. Mohli jsme spatřit silnici, vedoucí do Murmaňsku a zbytky ruských strážných věží, evidentně mnoho let nepoužívaných. Ono to s tou ostrahou nebude tak horké, jak se nás předtím snažil přesvědčit.

Potřebovala jsem se vyčurat, a abych ho zbytečně neprudila, zalezla jsem si do norského území a tam vykonala potřebu. Luboš mi pak líčil, že chlapík se děsně vyděsil, cože to jdu provádět a že se určitě oklikou snažím dostat na ruské území. Chjo, aby se neposrali. Dala jsem to najevo a Norka hned oponovala, že je to úžasné, být tak blízko zakázané ruské hranice. Nám to holt úžasné nepřišlo, přeci jenom jsme se Sovětským svazem měli společnou hranici. Tímto prohlášením se oba naštváli, že to není možné, že Česká republika nikdy s Ruskem nesousedila, že nás dělí dvě krajiny. Ehm, kdo ale mluví o současnosti? Dříve Ukrajina byla součástí SSSR a ten opravdu měl hranici s Československem. Navíc my opravdu víme, co to byla železná opona, díky pobytu na její východní straně. Na to oba zírali, asi jako kdybych se je snažila přesvědčit, že v noci svítí slunce. Vzdala jsem to.

„Pane, my nejsme Laponci! Máme stejnou úroveň jako zbytek Evropy!“

Čekala jsem, kdy se ocitneme hlouběji v Národním parku Ovre Pasvik, ale nestalo se. Chlapík nás jen upozornil, že tam za kopcem již začíná největší světový les – sibiřská tajga. A to bylo vše. Posadil nás zpátky do loďky a plul k domovu. Nás dva ignoroval, komunikoval jen s Norkou. Ještě nerozdýchal, že jsme si nesedli na prdel z jeho výkladu. Může si za to ale sám, za způsob, jakým to prezentoval. Celou dobu se choval velmi nadřazeně.

Vysadil nás na plácku před barákem, kde měl ohniště s posezením. Již opět přátelsky naladěn nám uvařil čaj a na toustovači připravil vafle. Rozpředl se hovor, kdy jsme se konečně dozvěděli něco víc o naší spolucestovatelce. Jednalo se o Norku, která se odstěhovala do Kanady a nyní tráví dovolenou zde, odkud pochází.

Luboš se snažil vyzvědět víc o životě na severu Norska a využil tedy příležitosti. Bez postranních úmyslů se vyptával, zda je zde těžký život, jak vypadá zima, jak je to s pracovní příležitostí, infrastrukturou, v jakém odvětví zde lidé převážně pracují a jak to vypadá s pastevectvím sobů. Už když Luboš začal, tak chlapík vypadal jako před mrtvicí, ale poslední otázku pojal jako provokaci a začal na nás hulákat, že on není žádný blbý pastevec sobů, že doma má běžný standard jako zbytek Evropy, že používá mikrovlnku a postavil tři baráky – sobě a dvěma synům. Že jeho rodiče měli sice hospodářství, ale on se tím nikdy, nikdy neživil. Snažili jsme se mu vysvětlit, že jsme jen zvědaví, že jsme se ho nechtěli dotknout. Nenechal si to vysvětlit.

U ohně jsme seděli ještě asi dvě hodiny a já tím pádem pochopila, proč je tento výlet tak dlouhý. Je uměle natažený na čtyři hodiny. Možná jsme měli vzít jiného operátora a vypravit se jinam.

Drsný, nebezpečný přístav

Chlapík se nás ptal, kam kdo chce hodit. My ještě měli v plánu si něco projít ve městě, tak jsme se s ním domluvili, že nás vysadí v centru, kde má i kancelář.

Navštívili jsme Ruský památník, který se nacházel na vršku malého kopce a byl věnovaný voják Rudé armády, kteří osvobodili město v roce 1944. Pak naše kroky vedly na hlavní náměstí, kde jsme shlídli naprosto nezajímavou sošku medvěda, který leze na sloup před ruským konzulátem.

Vylidněné město nás překvapovalo. Rozhodli jsme se dojít do přístavu a nasát atmosféru. Zde přece lidi být musí.

Složitě jsme slezli k břehu po nějakém srázu a před námi byla hospoda Havna Pub. Měl to být

námořnický zapadák s výhledem na přístav a rezivějící ruský vrak a mělo se jednat o velmi drsnou hospodu. Vlezli jsme dovnitř s obavami, co se nám může stát. Čekala jsem letící nože, židle, rozbité zuby. Nic z toho se nekonalo. Vevnitř bylo všechno napucované, čist'ouneké, prostředí připomínalo spíše cukrárnu pro malé děti, než drsnou putyku.

Původně jsme si tam chtěli dát čaj, ale nakonec jsem se tam jen vyčurala a šli jsme pryč.

Podél mola byly ještě další hospody, z nichž jedna byla určena pouze pro ruské námořníky. Vyslala jsem Luboše na průzkum. Prý bez problémů pronikl dovnitř, aniž by ho odhalili. Není divu, jeho ruština je excelentní. Vevnitř prý seděli ruští námořníci a v poklidu chlastali. Čaj z velkých várníc. A dokonce ani nekouřili. Tož tak dopadla naše snaha zažít autentickou atmosféru námořnických hospod.

Zašli jsme si ještě prohlídnout vrakoviště lodí a na jeden starý, ruský tanker jsem si vylezla.

Všechno kolem skřípalo a houpalo se a Luboš mě prosil, ať se raději vrátím dolů.

Před odchodem z přístavu nás zaujal ruský křižník Enterprice, s názvem vyvedeným v azbuce, což vypadalo velmi chutně.

Kudy tudy k trajektu Hurtigruten

Když už jsme procházeli město, rozhodli jsme se dojít až na konečnou trajektů Hurtigruten. V sobotu jsme touto lodí měli odjet z města, tak jsme potřebovali vědět, kde máme čekat. Vlekli jsme se asi hodinu za město, než jsme tam došli. Bylo to dost daleko na to, aby se nám tam chtělo trmácet plně naložení, nehledě na to, že ještě další dva kilometry od centra jsme bydleli. Musíme se sem dostat jinak.

Prohlídli jsme si alespoň opuštěné přístaviště a ověřili si, že loď odtud vyjíždí opravdu každý den, a to v 12,45. Všechno bylo zamčené, otevřená zůstala jen čekárna, kde byl čist'ouneký záchodek, kterého jsem hned využila.

Už jsme viděli, co jsme potřebovali, tak jsme se začali vracet zpátky na hotel. Ušli jsme asi 6km a po cestě jsme natrefili na hřiště, u kterého byl neuvěřitelný bordel, všude plno odpadků. Lubošovi ten kout připomínal spíše Rusko.

Pereme, sušíme, pereme, sušíme

Rozhodli jsme se zkulturnit a pereme v koupelně. Luboš pak objevil zapínání podlahového topení /páni, taková vymoženost/ a na kachličky pak klademe vyprané prádlo. Takhle nám uschne lépe.

V pokoji je zima a jede topení. Zahříváme se hitem odporného likéru, dnes zakoupeného.

Den 12., pátek 25.6

Budíček

V šest ráno mi u ucha zařinčel mobil. Zaklapla jsem ho a spala dál. Měla jsem ho fikaně nastavený na buzení po pěti minutách. Vždy mě probudil, já ho zmáčkla a znovu usnula. Takhle se to po těch pěti minutách opakovalo asi půl hodiny, než mě definitivně probral Luboš, že toho už má plné zuby a jestli prý nemůžu mít natažený budík jako normální člověk.

Oblekli jsme se a sbalení sešli na snídani. Mysleli jsme si, že tu budeme v tak brzkou hodinu sami, ale mýlili jsme se. Bylo tu plno německy mluvících hostů.

Pojedli jsme chutné rybičky, zejména lososa, a výtečný hnědý sýr. Mňam.

Jak jsme skoro nezaplatili v autobuse

Na zastávce v centru jsme stepovali jediná. Po chvíli dorazilo pád dalších nešťastníků. Těsně před plánovaným odjezdem se objevil autobus. Při nástupu jsem chtěla zaplatit, ale postarší řidič mi ukázal na pokladu a použil mezinárodní tremín „kaput“. Ostatní cestující to nepřekvapilo.

Jeli jsme asi hodinu, když jsme zastavili na malém parkovišti, kde kromě výhledů na záliv a okolních hor nebylo zhola nic. Po chvíli přijel autobus z opačné strany a naši řidiči se vyměnili. Tenhle úkon se zopakoval ještě asi dvakrát. Prostě to vypadalo, že každý řidič jezdí jen svoji, asi stokilometrovou trasu, a na té rotuje z busu do busu.

Poslední řidič již naklusal s funkční pokladnou a začal nás postupně kasírovat. Já po něm chtěla zpáteční lístek z Kirkenes do Varangerbotnu, ale řidič mi nerozuměl. Jako překladatel mi pomohl starší Nor sedící vpředu. Zpáteční jízdenku zde prostě pořídít nelze. Nevadí.

Vzala jsem dva lístky jen tam v ceně 458NOKů. Šílené.

Kde chcípl pes

Po asi třech hodinách jízdy jsme zastavili ve Varangerbotnu. Poznat se to nedalo nijak, na cedule s názvy obcí zde nehrálo. Navíc to, kde jsme se vystoupili, se nedalo nazvat obcí ani s největší nadsázkou. Sám řidič se nás asi třikrát zeptal, zda jsme si jistí, že jsme na správném místě, a pak dokonce za námi zašel s otázkou, jestli víme, co děláme.

Ano, plně jsme ho chápali. Autobus stál na parkovišti benzinky, a kromě ní, kavárny a budovy muzea kousek dále zde nebylo nic. Doslova. Ještě se zde nacházel nádherný záliv s fjordem Varangerfjorden /laponsky Várjjetvuotna/.

Jelikož jsme sem dorazili tak brzo, že muzeum ještě nebylo otevřené, rozhodli jsem se projít k fjordu. Bohužel břeh byl téměř neschůdný, povrch tvořily kameny ostré jako nože, připomínaly lávové vyvěřeliny a naše nohy obuté v sandálcích nebyly zrovna stabilní. Vzdali jsme to, přímo k moři se nedostaneme. A já tolik chtěla ochutnat vodu z fjordu, zda je opravdu slaná.

Jinak to byla osada, kde chcípl pes. Zvědavě jsme vlezli do kavárny, kde na nás obsluha zírala, jako bychom byli první zákazníci v posledních sto letech. Statečně jsem přistoupila k pultu a objednala dvě kávy. Neměli jsme na ni chuť, ale lákala nás možnost si zde posedět a nasát tu atmosféru odlehlosti. Postarší Norka po mě norský chtěla zaplatit, tak jsem jí strčila ruku plnou drobných, ať si sama vybere. Vzala si 20NOKů za kávu. Tu jsme si sami nalili z velké termosky a poprosili ji o mléko. Donesla nám ho a přívětivě se usmívala. Byli jsme tam jediní hosté a zřejmě i poslední na dlouhou dobu.

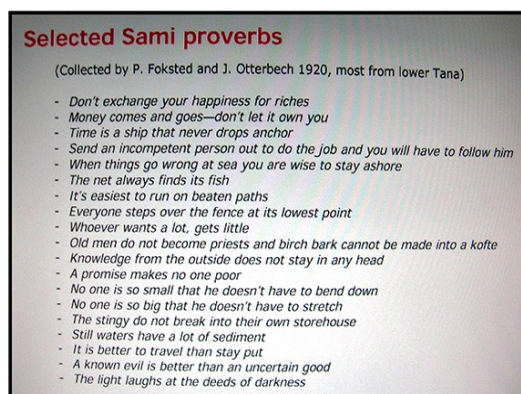
Benzinka, základ života

Věděli jsme, že veškerý život se zde odehrává na benzince, tak jsme se rozhodli tuto navštívit. Její parkoviště sloužilo jako zastávka autobusů, vevnitř byl klasický obchod s potravinami a smíšeným

zbožím, ale zároveň i veškeré vybavení do přírody od stanů, spacáků, oblečení, přes pruty, zbraně, náboje, zároveň zde měnili peníze, sloužili jako pošta a v patře byl motel. Prohlídli jsme si celý vnitřek a obdivovali jsme zejména věci pro děti. Prodavač na nás blahosklonně shlížel a jsem přesvědčená, že kdybychom ho požádali o zbraň, neviděl by v tom problém.

Pobřežní Sámové

Vešli jsme do muzea a ochotný mladík nás dobrovolně a nad rámec svých povinností provedl v rychlost muzeem, sami jsme si pak expozice prošli důkladně. Bylo to báječné muzeum, zabývající se dějinami, náboženstvím a tradicemi Laponců žijících na pobřeží. Hodně exponátů ukazovalo jednu jejich odnož, nazývanou pobřežní Sámové. Tito se více věnovali rybářství, než jejich pastevecky zaměřením příbuzní. Vzniklo to z důvodu vyměření hranic, kdy z vnitrozemí vzniklo Finsko, a Norsko si zabralo část při pobřeží. Sobaři nemohli dále se svými stády putovat ze zimních pastvin na letní a museli zůstat na svém místě. Z toho i rezultovala změna života. Mohlo se zde oficiálně fotit, tak jsem si zdokumentovala sámské přísloví, přeložené do angličtiny.

Sámská přísloví /posbíráno P. Fokstedem a J.Otterbechem v roce 1920, převážně z oblasti Dolní Tana. Tohle je skoro určitě první český překlad/

–nevyměňuj své štěstí za bohatství

–peníze přicházejí a odcházejí – nenechej se jimi vlastnit

–čas je loď, která nikdy nehodí kotvu

–když všechno se děje špatně na moři, je moudřejší zůstat na souši

–sít' si vždy najde svou rybu

- nejjednodušší je běžet po vyšlapaných cestách
- plot se překračuje přes nejnižší místo
- kdo chce moc, získá méně
- vědomosti z venku nezůstávají v žádné hlavě
- slib nedělá chudobu
- nikdo není tak malý, aby se nemohl ohnout k zemi
- nikdo není tak velký, aby se nemohl ještě zvětšit
- držgrešle si nezničí vlastní spižírnu
- tichá voda mívá mnoho usazenin
- je lepší cestovat než zůstat trčet na místě
- známé zlo je lepší než neznámé dobro
- světlo se směje činům tmy

Přeci jenom nebudeme Laponci

Prohlídkou muzea nás vyhládlo. Vyšli jsme ven, ale krutá zima a silný vítr nás praštil ještě ve dveřích. Honem jsme couvli zpátky. Co teď? Být to na horách, tak máme s sebou komplet vybavení, zde jsme byli jen v sandálkách, tričkách a bundách, bez mikin, rukavic a čepic. Takhle venku nevydřžeme jíst. Sebekriticky jsme si přiznali, že asi fakt Laponci nebudeme. Rodilý severan by jedl venku a ještě by si liboval, jak je mu krásně teplíčko.

Zkroušeně jsme se vrátili do muzea a chlapíka, co nás prováděl, jsme se zeptali, jestli se uvnitř můžeme v přílehajícím bufetu najíst z vlastních zásob. Jeho druhá funkce totiž byla obsluha toho bufetu. Zaváhal a chvíli na nás koukal. Pak nám přikývl s podmínkou, že si zde můžeme dělat, co chceme, pokud si pití dáme u něj. To byla férová nabídka. Luboš chtěl čaj, já si dala kafčo.

Dohromady 15NOKů. Jenom! To byla absolutně nejnižší cena v celém Norsku.

Najedli jsme se tam našich chlebů se salámem, já pak ještě šla znovu k pultu, kde nabízeli různé CD. Chtěla jsem nějakého místního sámského zpěváka, něco jako Mari Boine v Karasjoku, ale zdejší interpreti se mi moc nelíbili, tak jsme nic nekupovali.

Sláva tresce

Posilnění jídlem jsme začali procházet venkovní expozici. Okamžitě se do nás opřel vítr a během

chvilky jsme byli promrzlí do morku kostí, a to přesto, že sluníčko páliło jak divé. Tohle je jejich způsob léta?

Venku se nacházely dřevěné stavby, podobné obydlím ze Sápmi parku v Karasjoku, a hlavní pozornost se koncentrovala na ohromné dřevěné konstrukce, určené k sušení ryb.

Existují dva hlavní způsoby konzervace tresek. Saltfish znamená, že se ryba rozřeže na filety, nasolí a suší asi tři týdny. Klipfish znamená, že nasolená ryba se očistí, znovu nasolí a suší. Původně se ryby sušily na útesech /klip v norštině, dnes tento proces probíhá ve velkých vyhřívaných provozovnách.

Ovšem způsob, který je rozšířený na severu Norska, je stockfish. Je to starobylá metoda konzervace: každý rok se 15 000 tun ryb uřežou hlavy, ryby se podle velikosti spárují, sváží dohromady a přehodí přes tyče velkých dřevěných rámu ve tvaru A, které jsou k vidění všude na severu Norska. Ryby ztratí kolem 80% své váhy a výsledný produkt se většinou vyváží do Itálie, část také do Španělska a Portugalska.

Takto konzervované ryby vydrží léta a nejčastěji se pojídají syrové /jsou trochu tuhé, ale výborně se hodí k pívu/, solené nebo pomocí vody upravené do původního stavu. Je to koncentrovaná dobrota: kilo takto upravené ryby má stejnou nutriční hodnotu jako 5kg čerstvých.

Co dělat v zapadákově?

Všechno jsme již zkoukli. Nejenom muzeum, ale přímo celý Varangerbotn. Bylo 14 hodin a nejbližší, vlastně jediný bus, nám měl jet až v 17,40. Naše vyhlídky byly neutěšené. Budeme muset strávit v této díře další téměř čtyři hodiny.

Začali jsme stopovat. Vítr si s námi pohrával a téměř nás vrhal pod kola projíždějících aut. Bohužel vliv na jejich zastavení to nemělo. Většina řidičů nám posunčinou ukazovala, že jedou jen kousek. Po nekonečné půlhodině, kdy jsme chtěli na chvíli skočit do kavárny na benzince se ohrát, nám

najednou zastavil nablýskaný mercedes. Unavený, ale srdečný Nor středního věku jel do Kirkenes a byl ochoten nás tam vzít. Oba. Dále byl ochoten nám pomoci v čemkoliv jiném, co bychom si vymysleli. Hlavně nám byl vděčný za to, že jsme si ho stopnuli. Chtělo se mu totiž strašně spát a my byli pojistka, že ho udržíme živého a že neusne.

Zvědavě se vyptával, jak dlouho už stopujeme, a velmi nás litoval, že byl první po půlhodině, kdo nám zastavil. Prý Norové mají tak vysokou životní úroveň, že každý má auto a bere to jako privilegium.

Usadili jsme se, měl plno bordelu na zadním sedadle, tak se tam vešel jen Luboš a já si sedla dopředu na místo spolujezdce.

Proč se v Norsku bliká na protijedoucí auta

Náš řidič byl ekonom žijící v Kirkenes a přes týden pracující ve Vadso, odkud se právě na víkend vracel domů. Hodně spěchal, překračoval rychlost, řezal zatáčky a moc se nám za to omlouval, prý musí být v 16 hodin někde. Nás to moc nezajímalo, jeho styl jízdy napovídal, že to někde nebude tento svět, že nás někde zabije nebo přinejmenším zmrzačí.

Po cestě jsme si povídali. Věděl hodně o České republice, jmenoval například Dubčeka, vzpomněl vpád vojsk Varšavské smlouvy v r. 1968. Byl velmi příjemný a zdvořilý a negoval vše, co do nás hustil chlapík při včerejším výletu k řece Pasvik. Vztahy s Rusy prý byly a jsou pohodové, on sám dokonce několik let pracoval v Murmansk. Byl evidentně bohatý, přesto měl neuvěřitelné sociální cítění. Líčil nám, jak přispívá velkou částkou na charitu, školství a zdravotnictví, dobrovolně a pravidelně a má z toho radost.

V jeden moment všechny auta jedoucí v opačném směru na nás začaly blikat. Chlapík zpomalil a koukal kolem sebe. Nehledal ovšem policii měřící rychlost, nýbrž soby. Prý se takto varují projíždějící auta před stádem sobů, které může ohrozit svým motáním se po silnici.

Nedalo mi a řekla jsem mu, co stejné gesto znamená u nás. Hodně ho to pobavilo. Dokonce tak velmi, že téměř nevybral jednu z prudších zatáček. Od té doby se raději trochu krotil a jel o něco předpisověji.

Osudový stop

Přijížděli jsme do Kirkenes a vypadalo to, že tam dorazíme živí a zdraví. Neuvěřitelné, já už počítala s nejhorším – že nás budou seškrabávat z nějaké skály. Chlapík se nás ještě zeptal, kde

bydlíme, že nás zaveze až tam. K hotelu jel oklikou a ukázal nám, kde bydlí on. To se později ukázalo jako velké štěstí.

Vystoupili jsme, chlapík nám ještě popřál štěstí při dalším putování Norskem a odjel. My se vydali do hotelu. Bylo teprve 15,30, tedy jsme přijeli o několik hodin dříve, než by nám to trvalo autobusem, navíc levněji /respektive úplně zadarmo/.

No a v čem byl tento stop osudový? A proč bylo tak důležité vědět, kde ten Nor bydlí? To jsme v té chvíli ještě netušili a vyšlo to najevo až ráno.

Večerní program

Na pokoji jsme provedli hygienu a zbytek dne jsme bohapustě prospali. Výčitky jsme neměli, nejsme na honu /od slova honit se/, ale na dovolené /od slova dovolit si/. Veškeré dostupné atrakce v Kirkenes a blízkém okolí jsme už shlídli, tak co bychom si nepospali?

Po probuzení jsme se najedli ze zásob a seběhli dolů k recepci vyzvědět, jak se můžeme jednoduše dostat na přístaviště Hurtigruten. Recepční nás potěšil. Prý sem zajíždí bus a nabírá pasažéry. Hotel má na trase a přijíždí kolem 11 hodiny, dopředu není nutné nic objednávat. Super, alespoň jedna dobrá zpráva.

Varič nám fungoval tak na 50%. V praxi to znamenalo, že hořel modrým, syčivým plamenem a uvařit vodu mu trvalo několikanásobně déle, než normálně. Asi ho někde vyhodíme, ale zatím se nám ho nechtělo zbavovat, sloužil jak sloužil, sice s ručením omezeným, ale byl schopen aspoň vodu ohřát.

Vyluhovali jsme v té teplé tekutině čaj a dali druhou šanci koupnému alkoholu. Jednalo se o likér „St. Hallvand Likor“, fabrika údajně fachčí už od roku 1896 a mělo to obsahovat 40% alkoholu. Volumových. No, byla to sladká brečka, téměř nepitelná, ale když jsme si ji nalili do čaje, tak nám ho našťestí nezahnusila. Díky tomu jsme tu věc dokázali dopít. Takto skončil náš druhý pokus o koupi alkoholu v Norsku a raději jsme toho nechali.

Na závěr jsem si ještě na památku sloupila etiketu z flašky.

Den 13, sobota 26.6

Ztráty a nálezy aneb štěstí přeje připraveným

Nastalo černé ráno našeho pobytu. Luboš zjistil, že nemá kameru. Téměř se z toho zhroutil, seděl na posteli jak hromádka neštěstí a potahoval. Vzala jsem organizaci do svých rukou a zeptala jsem se ho, kdy ji měl naposledy. Vybavil si muzeum a pak oběd v muzeu. Že si ji položil vedle sebe na židli a tu zastrčil pod stůl, ale už si nepamatoval, že by si ji odtud bral. Vyskočil z postele a zahulákal, že jedeme do Varangerbotnu. Zchladila jsem ho informací, že dnes se tam nedostaneme, protože autobus nejede. Zítra to je stejné. Ale navrhla jsem sehnat telefon a zkusit tam zavolat. Než jsem se do toho pustila /musela bych to udělat já, Luboš byl zralý je v telefonu seřvat, že mu ukradli kameru tím, že mu dovolili ji tam zapomenout/, napadla mě spásná myšlenka. Přeci jsem Luboše fotila z nudy, kdy jsme stopovali a dlouho nám nikdo nezastavoval. Vytáhla jsem foták, na dispeji prohlídla inkriminovanou fotku – a kameru měl na krku. Tedy jediné vysvětlení bylo, že do auta nastoupil ještě s kamerou, ale vystoupil bez ní. Luboš hned začal hudrat, že chlap se mu nezdál už od začátku a že byl divný. Na to jsem mu odpověděla, že má pravdu, vezmeme-li v potaz, že kameru mu Nor odcizil tím, že ji nechal na zadním sedadle, kam ji Luboš položil. Jen se na mě zaškaredil a prohlásil, že si jde pro ni. A zde se ukázalo, že je fakt štěstí, že nám řidič včera ukázal, kde bydlí.

Luboš ani nešel na snídani a utíkal shánět kameru. Já se tedy vydala na snídani sama, což se Lubošovi nelíbilo. Jak můžu klidně jíst, když on oplakává kameru.

V Norsku jsou klíčky zbytečné aneb nikde se nezamyká

Byla jsem tak uprostřed snídane, když na ni dorazil i Luboš s kamerou na krku. Hurá.

„To je super, že chlapík byl doma a tu kameru Ti dal.“

Chvilce rozpačitého ticha. „Nebyl doma.“

„Nebyl? Ale vždyť kameru máš.“

„No já si ji vzal z auta.“

„Z auta? Jak z auta?“

„On ho neměl zamčené a kamera byla na zadním sedadle, tak jsem si ji vzal, vždyť je moje.“

„A tos nemohl zazvonit na barák a říct mu to?“

„Já zvonil, ale nikdo nebyl doma. Prošel jsem celý barák, ale nikdo tam nebyl.“

„Cože?“

„No, oni neměli zamčený barák ani auto a odjeli pryč.“

Fakt jsme v Norsku, nikde se holt nic nezamyká. A to i přes blízkost ruské hranice.

Co mě více vyděsilo, byla Lubošova informace o tom, že to auto bylo nabourané. On tedy stihl nabourat poté, co nás vysadil v hotelu a jel domů.

Jak v Norsku ušetřit

Pojedli jsme, sbalili jsme se a měli spoustu času, který jsem trávila listováním průvodce. Upoutala mě malá noticka ohledně slev. Prý pokud se registruji zdarma v systému Rica hotelů, je každá pátá noc zdarma. Zde jsme bydleli tři noci, tedy pokud bychom ještě někde v jejich řetězci přespali, slevička by se hodila. Šla jsem se na to zeptat do recepcce, kde sympatický chlapík naprosto netušil, co to žádám, ale neváhal zavolat kamsi do centra, kde mu to dosvědčili. Ochotně se mnou začal vypisovat tu registraci, bohužel bylo nad jeho síly pochopit jemné nuance češtiny a diakritiky.

Přesto se s ním nějak popral, trvalo mu to přes hodinu a za mnou se vytvořila dlouhá fronta.

Nikomu z čekajících to zdržení nevadilo, naopak se bavili naší komunikací, kdy jsem se mu snažila hláskovat jméno, příjmení, bydliště, pracoviště a hlavně způsob, jakým jsem mu vysvětlovala, že nad dotyčné písmeno ještě patří háček či čárka. Že by si ode mě vzal doklady a jednoduše to opsal, ho nenapadlo. A že by to bylo bez diakritiky, to neuznával. Nakonec to tam nějak nadatlil poté, co jsem na něj tlačila, že se blíží jedenáctá hodina, kdy má přijet bus, který nás odveze na přístaviště. Nafasovala jsem papír, kterým se mám proukazovat při dalším ubytování se v hotelech Rica. Zda ho využijeme, je otázka.

Hurtigruten

26. 6. 2010

Hurtigruten, doslova rychlá cesta

Už více než století jezdí legendární pobřežní trajekt Hurtigruten mezi městy a vesnicemi na pobřeží a představuje pro ně životně důležité spojení. Zároveň nabízí také velmi zábavný /a oblíbený/ způsob poznávání Norska. Rok za rokem vyjíždí noc co noc z Bergenu na sever jedna z jedenácti lodí, která během šestidenní plavby do Kirkenes zastavuje v 34 přístavech. V Kirkenes se otočí a zamíří zpět na jih. Zpáteční cesta zabere 11 dní, během nichž loď urazí 2500 námořních mil. Za pěkného počasí působí pobřežní krajina s fjordy a horami naprosto úchvatně.

Pro přístavy na trase Hurtigrutenu a jejich obyvatele, především v oblasti severního Norska, jsou pravidelné příjezdy lodí pevnou součástí jejich denní rutiny. Případná zpoždění či vynechání pravidelného cyklu některou lodí jsou pro místní média událostí hodnou zpracování. Nejen že se díky Hurtigrutenu do nejdlehlších vesnic dostanou lidé a zboží, ale též se takto rychle šíří zprávy a informace. Jízdním řádem jsou ovlivňovány rovněž termíny návštěv lékařů, úřadů a rodinná setkání. V malých přístavech na severu plní Hurtigruten také sociální funkci. Během maximálně půlhodinových zastávek se obyvatelé obcí vydávají na palubu, kde v bufetu společně vypijí kávu, vymění informace a obstarají si nejnovější časopisy. Tito návštěvníci, označovaní jako kaffegjengs, opouštějí loď až bezprostředně před jejím odplutím.

Na Titanik!

Luboš pro mě dolítnul celý říční. Jedenáct pryč a autobus zatím nikde. Přeptali jsme se recepčního, ale ten trval na tom, že určitě dojede. Když ne v jedenáct, tak později. Neví kdy, ale dojede. Vyšli jsme zpátky před hotel, kde kromě nás čekala parta Němců v oblecích a s kufříky. V kontrastu k nim jsme vypadali jak vandráci.

Bus dorazil s patnácti minutovým zpožděním a byl narvaný k prasknutí. Pár volných míst se ještě našlo, ale seděli jsme každý jinde.

Po asi půl hodině jízdy jsme vystoupili v nám již známém přístavišti. Zde stál velký štrůdl lidí a pomalu se posuňoval do útrob lodi. Drobně mrholilo, posléze se to změnilo na intenzivnější déšť. Všichni kolem nás vytáhli deštníky a drželi je tak nešťastně, že voda z nich nám stékala za krk. Rezignovaně jsme si natáhli kapuce přes hlavu a trpělivě mokruli.

Zírali jsme na plavidlo, ke kterému jsme se pomalu ve frontě blížili. Evokovalo ve mně připomínku Titaniku. Stejně to bylo určitě i u Luboše, který se ke mně naklonil a zašeptal: „Vidíš všechny ty kravaťáky kolem nás? Ti poplují první třídou, my tak třetí. Myslíš, že budou mít dost záchranných vest i pro nás, nebo jen pro ně?“

Usadila jsem Luboše faktem, že ve studeném Barentsově moři, po kterém poplujeme, je doba přežití ztroskotaných pasažerů řádově v minutách, tedy vesty jsou naprosto zbytečné a jenom prodlouží agónii. Vyděsil se tak, že se zaseknul a odmítl postupovat dál. Musela jsem ho přemlouvat a dal si říct až když jsem mu sdělila, že nikdy Hurtigruta neztroskotala. /Kecala jsem/.

Lod' MS Richard With byla postavena v roce 1993. Pojme 691 cestujících a má 466 lůžek. Do prostoru pro auta se jich vejde 45. Délka plavidla je 121 metrů /pro srovnání, fotbalové hřiště má délku 90-120 metrů/ a dosahuje rychlosti 15 /nedočeta jsem se, v jakých jednotkách/. Interiér lodi obsahuje mnoho uměleckých děl, které reflektují tradiční atmosféru a intimní sounáležitost s pobřežím, kterému slouží. Ke komfortnímu zařízení patří dva venkovní Jakuzzi, které byly instalovány v průběhu roku 1995. Lod' má 7 palub.

Konečně jsme se dostali do lodi. Hned za vstupem byla ostraha, která nás s despektem směřovala k

pokladnám vpravo. Zde všichni ti kravařáci vytahovali vouchery a fasovali klíčky od palub. Jen my skromně prosili o lístek do následující zastávky – do Vardo. Pracovnice nás zkásla o 714NOKů za tři hodiny plavby a poněkud rozpačitě nám podala elektronický klíč, který slouží k pohybu po lodi a umožní nám její opuštění.

Odkud se vzal ten divný písek?

Vydali jsme se na nejvyšší krytou palubu a zaujali i s batohy strategické místo u oken. Zavazadla jsme naskládali na hromadu do rohu. Hned vedle nás usedla dvojice cyklistů, takže jsme ve čtveřici čelili pohrdavým pohledům dámám ve večerních róbách a pánům ve fracích.

Velmi brzo jsem si jich přestali všimát, protože jsme měli velký problém. Všude kolem nás byl drobný písek a neustále ho bylo více a více. Odkud se vzal? Čím více jsme pátrali po jeho původu, tím více ho kolem nás bylo. Nejvíce se nacházel na Lubošově batohu. Vytvořili jsme teorii, že je to ještě písek ze saharských oblastí Finnmarksviddy. Ale proč se zjevil až nyní?

Nepovedlo se nám odhalit jeho původ. Tak jsem si alespoň zašla do kavárny pro denní dávku kofeinu. Jakmile jsem se vrátila, našla jsem Luboše u otevřeného a zčásti vybalené batohu a všude kolem něj byly kvanta těch žlutohnědých zrněk. Jako kdyby tam někdo vysypal obsah průměrně velkého dětského pískoviště. Zarazila jsem se a zírala jsem. Klečící Luboš mi dal čuchnout hrst toho písku a rázem to bylo jasné. Ono to bylo moje kapučíno, zakoupené v Karasjoku! Byla ho celá plechovka, které při kompresi nevydrželo dno a obsah se vysypal do batohu. Jak se ale z batohu dostal ven, nechápu dosud a navíc v takovém množství.

Oplakala jsem svoje kapučínko a Luboš mi důrazně řekl, že mi nové koupit z pochopitelných důvodů nedovolí. Poklekla jsem k němu a snažila se pečlivě posbírat zrnka z koberce.

Dosud opovržlivě se tvářící kravařáci chodící kolem nás dostali vyděšený výraz. Asi nás z kategorie

vandráků překlasifikovali do kategorie teroristů. Radši jsem českou vlajku nenápadně schovala do batohu a začala se smát při představě, jak přepadávám kapitána lodi a hážu mu kapučíno do obličeje. To upoutalo cyklisty vedle nás a projevíli nevšední solidaritu, pomohli nám trochu s poklidem té kalamity. Vyklubal se z nich sympatický francouzsko-holandský pár. Po zbytek cesty jsme s nimi klábosili. Byla to jejich první takhle akční cesta, měli v plánu dojet za dva týdny na kolech z Vardo do Osla, bratru nějakých 2500 kilometrů. Chlapík z toho měl obavy, přítelkyně se tvářila pohodově.

Pořekli jsme s nimi systém solárního dobíjení, dotyčný měl tu věcíčku udělanou doma na kolíci a přesně podle toho i vypadala.

Jak jsme skoro přespali na majáku

Tři hodiny na lodi a furt koukat na stejné pobřeží s romantickými fjordy nás přestalo bavit. Z nudy jsme se začali domlouvat, kde se ve Vardo ubytujeme. Cyklisti to měli jednoduché, ti plánovali sednout na kola a popojet, co nejdále to půjde.

Vytáhla jsem průvodce, kde psali něco o možnosti přespát na malebném majáku na ostrově Hornoya. Na uvedeném telefonu nám to nikdo nebral, tak jsme zkusmo zavolali do informačního centra, kde se velmi divili o ubytování se na majáku, ten je prý už několik let opuštěný. Asi mám starého průvodce. Dotázali jsme se tedy na alternativy ve Vardo a tou otázkou jsme je velmi pobavili, smáli se tak hlasitě, že jsem to slyšela i já a to měl telefon u ucha Luboš. Možnosti jsou závratné. Respektive nachází se tam pouze jediné ubytovací zařízení, pojmenované lakonicky Vardo Hotell. Kemp ani tábořiště tam nikde není. /což psali i v průvodci: *Možnosti ubytování nejsou nijak lákavé. Táborníci udělají lépe, když si najdou místo v kopcích nebo na pláži/.*

Zavolali jsme si tedy do hotelu a nahlásili se na dvě noci. Tak nějak jsem odhadla náš pobyt. Dosud se veškerá délka našich pobytů určovala dle dopravního spojení, zde díky dennodenní Hurtigrutě jsem to prostě zvolila náhlým hnutím mysli bez většího plánování.

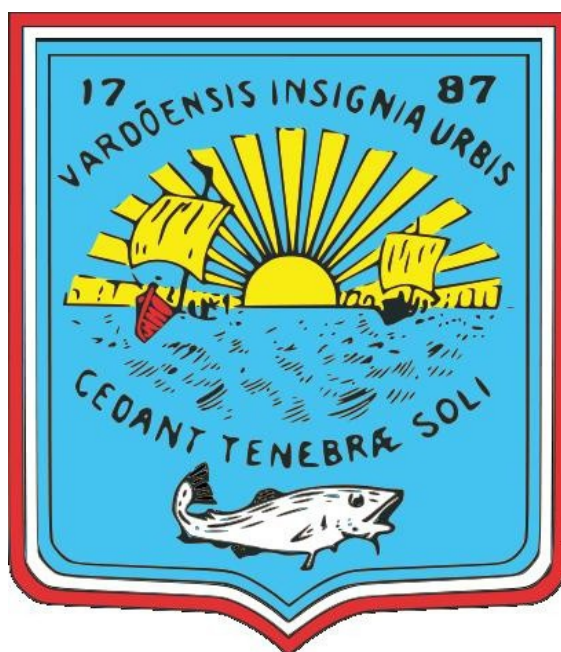
Vardø

26. - 28. 6. 2010

Vardø.

2100 obyvatel. Vardø se prohlašuje za nejvýchodnější město Norska. I když ostrov ve tvaru motýla je s pevninou spojen 2,9km dlouhým Ishavstunnelen /Oceánským tunelem/, místní trvají na tom, že jejich město je jediné „pevninské“ norské sídlo s arktickým podnebím /tj.s průměrnou teplotou pod 10°C/. Kdysi to byla obchodní bašta Rusů od Bílého moře, nyní velký rybářský přístav a domov mnohých přistěhovalců z Ruska a Srí Lanky.

Vardø je sice zastávkou na trase trajektů Hurtigruten, ale na druhé straně leží pro všechny cestovatele kromě těch nejtvrďších až příliš mimo vyšlapané trasy. /tímto jsme se dle průvodce zařadili mezi nejtvrďší cestovatele, heč/.

Arktické léto

Po patnácti minutách jsme došli k jednomu konci osady. Zaujal nás zvláštní dům, jediný, ve kterém jsme zahlídli lidi. Jali jsme vlézt dovnitř a prozkoumat známky života. Zastavila nás postarší Norka, která na nás zírala přinejmenším stejně udiveně, jako my na ni. Z domu se vyklubal hospic a z ní pečovatelka, která zrovna dovezla pro obyvatele večere. Přes moje protesty mi vyrvala průvodce z ruky a obšírně nám vysvětlovala a ukazovala, co v okolí neminout. Byla milá a ochotná a velmi překvapená, že se tu vyskytli jiné lidi než obyvatelé Vardo. Téměř se omlouvala, že nás nemůže naložit do auta, kde měla další porce jídla k rozvozu, a ukázat nám pamětihodnosti. Poděkovali jsme jí a odkráčeli.

Za městem nebylo nic, jen studené, nevlídné Barentsovo moře a břehy se zeleným, měkoučkým mechem. Luboš začal fňukat, že jsme měli stan postavit zde a jak nám mohlo být dobře. Zeptala jsem se ho, odkud by bral vodu a to ho zarazilo a můj argument uznal.

Vrátili jsme se zpět do „centra“ /uvozovky jsou namíště, centrum jsme určili podle zatáčky, která okružovala záliv/ a pokračovali na druhý konec. Baráky stejně ponuré, před některými zaparkované otřískané off-roady, před většinou sněžné skútry /asi se jim nevyplatilo na těch blbých 14 dnů krátkého léta je někam zazimovat/ a všude plno bordelu – staré pneumatiky, železo, nepoužitá nářadí a polorozpadlé dopravní prostředky. Co kdo nepotřeboval, odložil. Před některými baráky ještě zůstaly přede dveřmi opřené lyže, asi obyvatelé počítají dny, kdy konečně skončí to debilní léto a začne na 11 měsíců konečně zima.

Severní pól

V celém Vardo se nacházela jediná prodejna potravin, dle cedule na dveřích zavřená až po pondělka, pokud jsem si správně přeložila s pomocí slovníčku otevírací dny. A my nemáme prakticky žádný proviant, protože jsem počítali, že nakoupíme zde. Chyba lávky. Jsme odkázáni na

místní zdroje.

Nevadí, najdeme si námořnickou hospůdku a tam pojíme čerstvé rybičky. Možnosti byly dvě. Restaurace v hotelu, kde jsme byli ubytovaní, a zajímavá hospoda s názvem Nordpol Kro /Hospoda Severní pól/. Ta druhá jmenovaná byla otevřená jen do 18 hodin, což právě udeřilo. Kde tady všichni ti drsní námořníci chlastají??? Nahlíželi jsme dovnitř prosklenými zavřenými dveřmi, a spatřili jsme útulný interiér – prastaré dřevěné palubky a všude starodávná veteš. Moc nás mrzelo, že byli nedostupní. Tam bychom oželeli i připálený olej.

Zbývala nám varianta, kterou prosazoval recepční, když jsem se ubytovávali, a to hotelová restaurace. Prostě dobře odhadl naše možnosti se zde najíst.

Ani jsme se nepřevlíkali a mokří jsme tam zapadli. Rozložili jsme se k vysušení a objednali si z nabídky ryby, jak jinak. Já tresku á la Vardo s obřím krabem a Luboš jen rybí polévku, prý nemá hlad. Donesli mu ne talíř, ale kotlík husté polévky, ve které stála lžice, když ji tam nechal. Měl tam plno rybího maska, jak z tresek, tak z lososa, spousta zeleninky a tak. Vypadalo to moc lákavě. Každopádně se přežral. Já jsem si též velmi pochutnala, čerstvá treska byla vynikající, jen jsem trochu bojovala s krabem, ale číšník mi nakonec ukázal, jak klepeta rozlomit a dostat se k masu. Příjemně posilnění jsme došli na pokoj, který byl asi třikrát tak velký jako ten v Rica hotelu, čehož jsme využili a všude rozvěsili stan, spacáky a přebytečné oblečení, aby se trochu provětralo.

Den 14., neděle 27.6.

Malá kocábka

Ráno mě probudil nadávající Luboš. Jeho prý pro změnu probudila připlouvající Hurtigruta, tak nelenil, nakopl kameru a chystal se z okna točit. Byl však velmi zaskočen, místo Titaniku, kterým jsme přijeli včera, se prý objevilo cosik malého, co mu nestálo za záběr ani za pozornost. Stálo mu to ale za to, aby vzbudil mě /ve čtyři ráno!/ a nechal si vysvětlit systém. Ta loď, co ji teďka viděl, pluje na sever a dopluje za cca 4 hodiny do Kirkenes, tam to otočí a vypluje znovu na jih v poledne /tedy v dobu, kdy jsme vyplouvali včera i my/ a objeví se tady kolem 16-17 hodiny /tedy v dobu, kdy jsme sem připluli/. Jinými slovy, když máme v plánu odsud vypadnout zítra odpoledne směrem na jih, tak loď, kterou uvidí další den ve 4 ráno, bude ta, na kterou se pak nalodíme. Začal hned kňučet, ať to zařídím, aby to byla zase velká, moderní loď a ne to prdítko, na které zrovna kouká a je mu z toho zle.

Ještě rozespalá jsem vytáhla jakýsi prospekt, který jsem si vzala na lodi, a tam byl prosím pěkně rozpis jízd na celý rok. Dalo se tedy z toho identifikovat, kdy která loď popluje. Norové to mají fakt vymakané.

/Jen pro srovnání. Dnes jsme viděli MS Lofoten s pěti palubami a délkou 87 metrů/.

Hrnečku vař!

V ceně ubytka byla i snídaně. Přišli jsme na ni jediní, přesto švédský stůl vypadal, jako kdyby očekávali zájezd. Nandali jsme si na talířky rybičky v různých formách a já místo chleba dostala chuť na vafle. Vaflovač tam stál rozehřátý a vedle něj nádoba s hmotou do něj a naběračkou. Nalila jsem si tolik, kolik jsem považovala za optimální množství. Jenže se to zřejmě lišilo od množství,

kteřou vaflovač byl schopen pojmout. Vypadalo to jak v pohádce „Hrnečku, vař!“. Vaflovač chrtil kvanta nedopeklé hmoty a já stále uklízela, utírala a snažila se tvářit nenápadně. Asi po deseti minutách se to konečně ustálilo a já se dostala ke své první vlastnoručně dělané vafli. Vítězně jsem si ji odnesla ke stolu.

Po chvíli na snídani dorazila ještě další dvojice, motorkáři kolem padesátky. Také si šli vyrobit vafle a tím pádem jsem zjistila správné dávkování. Přehnal jsem to s dávkou pouze asi desetkrát. Další vafli jsem si už připravila správně a ve výsledku byla trojnásobně tenčí, než ta první.

Po snídaňce jsme si ještě chvíli dáchlí. Nikam jsme nespíchalí, možnosti, co zde navštívit, by se daly spočítat na prstu jedné ruky.

Co ta baba tak blbě čumí?

Z hotelu jsme se vyhrabali až kolem 10,30. Luboš ještě něco točil u vchodu a já se zatím vydala v předstihu na přístaviště. Rybařila tam trojice chlapů a já na ně divně koukala. Hadry českých značek, to je podezřelé. Potvrdilo se mi to v okamžiku, kdy jsem zahlédla auto s jičínskou značkou a byla jsem doma. Usmála jsem se a vydala se k nim. Než jsem je stihla česky pozdravit, mladší z nich prohodil k těm dvěma: „Co ta baba tak blbě čumí?“ Zatvářila jsem se vážně, jak to jen šlo, a česky jsem zahalekala: „Čumím tak blbě proto, že jsem chtěla zjistit, zda jste Češi nebo ne.“ Výraz toho dotyčného napovídal, že právě prožívá menší infarkt. Ale rozdýchal to. Vzpamatoval se a začal se omlouvat. Brala jsem to v pohodě, o nic přeci nešlo.

Mezitím přišel i Luboš a trochu jsme s nimi pokecali. Spali v autě a měli toho plné zuby. Chystali se na Lofoty zakotvit na několik dnů a zarybařit si. Jedli jen paštiky a chtělo se jim zvracet, jen nám o tom říkali. Ehm to my bucali v hotýlku a papkali čerstvé rybičky. Chlapům při tom tekly sliny, když jsme jim to líčili. Nejmladší z nich se pokusil vyvolat vzpouru a prosadit si teplé, normální jídlo v restauraci. Raději jsme se zdekovali, abychom si ještě nějakou neslízli za rozvracení mužstva.

Kladivo na čarodějnice

Zamířili jsme k jednomu z konců Vardo k muzeu Lushaugen. V recepci tam byl nějaký studentík, kterému jsme zaplatili 40NOKů za osobu a on nás potěšil informací, že na tuto vstupenku navštívíme i Pomorské muzeum. Učil se v kukani z nějakých skript, ale netvářil se nerudně, že bychom ho vyrušili, naopak jevil nadšení, že vidí živé a hlavně mluvící lidi. Muzeum nemělo u všech exponátů popisky v angličtině, tak nám rozdal prospekty, abychom z prohlídky aspoň něco měli.

Hned za vchodem byla expozice věnovaná čarodějnictví a čarodějnickým procesům.

V letech 1621 až 1692 bylo kolem 90 žen z Vardo obviněno z čarodějnictví a upáleno. Místo bývalé hranice označuje nápis a vlajka na Kristian IV.gate 24. Asi 2km jižně od města směrem do vnitrozemí stojí 156m vysoký kopec Domen s jeskyní, kde ženy údajně prováděly satanistické rituály a měly schůzky s ďáblem.

Vardohus Festning - nejsevernější pevnost na světě

námořní mina z II.sv.války

Trosečníci polárního moře

Zapsali jsme se do návštěvní knihy, jak je naším zvykem, a vydali se na průzkum. Muzeum mělo dvě patra, jedno bylo věnované čarodějnictví a procesům proti nim, druhé patro /pro mě mnohem zajímavější/ se týkalo polárních expedic, zejména badatelů Barentse a Nansena, a dále výzkumu probíhajících v polárních oblastech. Tyhle exponáty jsem si užívala, naštěstí u poloviny byly popisky v angličtině, tak jsem nechala Luboše svému osudu a všechno jsem si překládala. Jelikož jsme měli slovníček jen jeden a každý z nás měl jinou úroveň angličtiny, nebyli jsme schopni si to prohlížet spolu. V muzeu se mohlo legálně točit i fotit, čehož jsme využívali.

Mimo jiné zde byl skafandr potápeče z počátku minulého století. Necháпали jsme, jak v tom mohl někdo vlézt do vody a už vůbec do studených vod Barentsova moře. Dále jsme obdivovali vybavení, s jakým byla schopna výprava pod vedením Nansena nějakým dojít. Staré dřevěné lyže s chabým vázáním, sněžnice ze dřeva a látky, minimální možnosti zásobení jídlem, oblečením... Nansena navíc ukázali nejenom ve světle výzkumu a expedic, ale zdůraznili i jeho humanitární

stránku. Zde již anglické popisky chyběli, ale díky nastudovanému životopisu jsme byli schopni pochopit, co nám v exponátech chtějí sdělit, zejména vypíchlí jeho působení v hladomorem zmítané Sibiři.

Willem Barents

*Willem Barents, holandsky Barentsz, (*1550?, Formerum na ostrově Terschelling, Nizozemí – †20.června 1597, poblíž Nové země, Rusko) byl významný holandský mořeplavec. V roce 1594 velel jedné ze dvou lodí C. Naije hledaje severovýchodní průjezd do Číny. V letech 1594 1595, 1596 vedl postupně další tři výpravy do dalekých severských vod při hledání Severovýchodního průjezdu. Objevil Špicberky a Medvědí ostrov a jako první zmapoval již dříve známou Novou zemi. Poté, co byla jeho loď u Nové země uvězněna ledem, rozebral ji a uskutečnil se svou posádkou první přezimování v Arktidě. Na sklonku jara 1597 Barentsova výprava vyrazila ze zimoviště ve dvou záchranných člunech k návratu domů. Zatímco většina mužů plavbu přežila, Barents na zpáteční cestě zemřel. V roce 1871 bylo na Nové zemi objeveno zachovalé obydlí Barentsovy výpravy. Jméno Willema Barentse dnes nesou Barentsovo moře, Barentsův ostrov a osada Barentsburg na Špicberkách, jeho jméno nese rovněž pobočka Leeuwardenské univerzity na Terschellingu.*

Fridtjof Nansen

Hledáte-li novodobého hrdinu, nemusíte chodit dále než k Fridtjofu Nansenovi /1861-1930/, norskému průzkumníku a poté diplomatovi, který posunul hranice lidské vytrvalosti i soucitu. Nansen vyrůstal v zemědělském Store Froen u Osla jako dítě z dobré rodiny. Byl výborný sportovec, který vyhrál kolem desítky norských šampionátů v severském lyžování a překonal rekord v bruslení na jednu míli. Studium zoologie na Kristiánské univerzitě ho přivedlo na palubu lodi Viking, která

patřila lovcům tuleňů. Vyplul, aby studoval mořské proudy, pohyby ledu a mořské živočichy. Na moři zahlédl lákavé obrysy Gronska a postupně v něm uzrál plán na cestu přes grónské centrální ledové pole. Sen se mu splnil. V roce 1888, tehdy stěží sedmadvacitiletý Nansen, vedl šestičlennou expedici. Přezimovali v Grónsku a Nansenovo detailní pozorování Inuitů /Eskymáků/ vytvořilo základ k jeho knize Život Eskymáků z roku 1891. V červnu se z Kristiánie vydala na cestu Nansenova další expedice. Plula na palubě čtyřsetmetrové lodi Fram /Vpřed/ s dubovým trupem zesíleným ocelí a zásobami na celých šest let. Nansen nechal doma svou ženu Evu a jejich půlroční dcerku Liv, aniž tušil, jestli se k nim ještě někdy vrátí. 14. března 1895 zamířil Nansen a Hjalmar Johansen na palubě Framu k severnímu pólu a cestovali pět měsíců, z toho 550km pěšky na ledě. Devět zimních měsíců přestáli v malém kamenném přístřešku, který si zbudovali na ostrově. Cestou ja jih potkali osamělého britského průzkumníka Fredericka Jacksona /po němž Nansen později velkodušně pojmenoval ostrov, na němž strávil zimu/. Vzdali svůj cíl dosáhnout pólu a všichni tři zamířili zpět do Vardo. V roce 1905 narůstala politická krize, spjatá s norským požadavkem nezávislosti na Švédsku. Nansen, tehdy už národní hrdina, byl vyslán do Kodaně a Británie, aby zastupoval norské zájmy. Po získání nezávislosti dostal Nansen nabídku na úřad premiéra, ale odmítl ji s tím, že se hodlá věnovat vědě, průzkumu a plánování expedic na jižní pól /poprask způsobil i odmítnutím nabídky stát se prezidentem či králem/. Přijal nicméně nabídku krále Hakona na úřad velvyslance v Británii. V roce 1907 po náhlé smrti manželky povolil kolegovi polárníkovi Roaldu Amundsenovi, aby se na palubě lodi Fram vydal na expedici severně od Sibíře, ačkoliv tím zcela pohřbil své sny o dosažení jižního pólu. Po I. světové válce Nansen začal působit jako významný představitel humanitárního hnutí: zasadil se o vznik ženevské Společnosti národů, repatriací půl milionu německých zajatců uvězněných v Sovětském svazu a inicioval program Červeného kříže pro boj s hladomorem a nemocemi v Rusku. Když po bolševické revoluci v roce 1917 zůstalo kolem dvou milionů uprchlých Rusů a Ukrajinců bez státního příslušenství, „Nansenův pas“ umožnil tisícům z nich usadit se kdekoli. Asi největším Nansenovým diplomatickým úspěchem je ale obnovení klidu mezi několika stovkami tisíc Řeků a Turků během nepokojů, jež následovali po I. světové válce. V roce 1922 obdržel Nansen – dozajista jako jeden z nejvíce zasloužilých – Nobelovu cenu míru. Veškeré peníze spjaté s cenou věnoval na zahraniční pomoc. Po roce 1925 se soustředil na odzbrojení a zasazoval se o vytvoření státního útvaru pro arménské uprchlíky se Sovětského svazu. Přestože tento projekt neuspěl, je Nansen milován Armény po celém světě. 13. května 1930 Nansen klidně zemřel ve svém domě v městě Polhogda poblíž Osla a byl pohřben na zahradě.

Zmatek v zeměpise

Neúmyslně jsme chudáka studentíka v roli průvodce muzea zmátli tak, že nevěděl, čí vlastně je. A vzniklo to naprosto nenápadně. Objevili jsme exponát, upozorňující na výzkum přechodu Venuše před sluneční disk a změření vzdálenosti mezi Sluncem a Zemí. Velmi aktivně se ho účastnil slovenský vynálezce, astronom a matematik Maximilián Hell, rodák ze Štiavnických Baní. Zastupitelé z Baní oficiálně vyrobili pamětní desku a 2.8.2006 ji představitelé předali do muzea. /podobnou, ale ne tak pěknou desku mu věnovali i Maďaři, osobovali si ho pod jménem Mikša Hell/. Nás ta slovenská, ve zlatě vyvedená plaketa potěšila a zahřála naše vlastenecké srdíčko. Vyváděli jsme nadšením tak, že jsme přilákali pozornost toho jediného zaměstnance muzea. Přišel se zvědavě podívat, co se to děje a naprosto nechápal. Prý proč se tak radujeme, když jsme z České republiky a jásáme nad úspěchem nějakého Slováka? Řekli jsme mu, že to je jedno, Čech nebo Slovák, jeden národ přeci jsme. Na to zíral a nebyl mocen slova. Pak cosi zapípal ve smyslu, proč jsme se teda rozdělili. Vysvětlili jsme mu, že to ne my, ale politici a že nadále mezi oběma národy panují vřelé vztahy. Navíc Luboš je původem Slovák, jsme smíšené manželství. Klučík nechápal a vypadal, že po našem odchodu si najede na internet /pokud ho zde, v bohem zapomenutém koutu mají/ a pokusí se něco zjistit o státě, který se rozdělil v míru a v přátelství.

K čemu potřebuje odlehlý ostrov pevnost?

Naše další kroky směřovali do pevnosti. Na tu jsme si brousili zuby už od včerejška, kdy jsme večer šli kolem jejích hradeb. Jenže to přšelo a ač bylo otevřeno, chtěli jsme si to nechat až na dnes a dobře jsme udělali.

Hvězdicovitá Vartohus Festning je nejsevernější pevnost na světě. Byla postavena v roce 1737 králem Kristiánem VI.

Vstup začínal velkou námořní minou z II.světové války, do které se dle průvodce mělo hodit vstupné. Asi to tak i fungovalo, ale chyběl nám nepodstatný údaj. Kolik je vstupné. Navíc se mina

netvářila, že by akceptovala kreditky, tak nám nezbylo než se pokusit vyhledat prodejnu lístků. Tam jsme prodavače udivili naším požadavkem /asi fakt všichni házeli peníze do miny/, ale bez problémů přijal platební kartu a rozdál nám prospekty a vstupenky, které nikdo nekontroloval. Vyšlo nám počasí, vysvitlo sluníčko, a ukázaly se pohádkové barvy pevnosti. Bylo velmi příjemné procházet po baštách plných květin, kolem budov s drnovými střechami a ruských kanonů ukořistěných Němci za II.světové války. Vylezli jsme i na střílnu, odkud byl nádherný výhled na Vardo a na koule na vršcích, které vypadaly jako plavidla mimozemšťanů. Při prohlídce pevnosti nás upoutalo zaujetí Norů jejich králem a královstvím obecně. Když má král narozeniny, je to něco jako státní svátek pro všechny. Přitom při vládnutí je jen nastrčená figurka.

Proč mít krále?

Parlamentní monarchie je demokratické státní zřízení, kde – na rozdíl od konstituční /ústavní/ monarchie – panovník nemá velké pravomoci, nesestavuje vládu a zpravidla nemá ani velký vliv na státní záležitosti, neboť ty jsou obstarávány parlamentem a vládou. Monarchovi v tomto zřízení připadá především úloha reprezentativní. V Evropě je tato forma vlády uplatněna v Belgii, Dánsku, Norsku, Nizozemí, Švédsku a Španělsku, a mimo Evropu např. v Japonsku. Některé parlamentní monarchie bývají uváděny jako konstitučně-parlamentní, protože panovnická moc je na pomezí těchto typů monarchie, ale většina těchto monarchií má blíže k parlamentní monarchii /především Spojené království a země Commonwealth realm/.

Norové, Rusové, Pomorové

Na konec jsme si nechali Pomorské muzeum. Uplatnili jsme lístek zakoupený v Lushaugen muzeu, čímž jsme drobnou Norku zaskočili. Tvářila se, že o existenci toho muzea nikdy nic neslyšela, tak jsem vytáhla průvodce a nalistovala jí název. Zasnítli jí očka a byla doma. Asi jsem nezvládla výslovnost. Ale že bych se ani nepřiblížila ke správnému jménu aspoň natolik, aby se dovtípila?

Interiérem a exponáty jsem byla nadšená – vše bylo věnované dějinám obchodu mezi Norskem a Ruskem. Víceméně zde bylo zdůrazněno sepětí vývoje Severu Norska a oblastí Ruska kolem Bílého moře. Odevšad čišelo přátelství k Rusům a vděčnost. Ruští obchodníci vozili zbídačené Finnmarce obilí a dostávali za to ryby. Prý bez tohoto obchodu by chudý Norský Sever umřel hlady. Oblasti kolem Bílého moře říkali Pomoria a lidem Pomorové. Dokonce kvůli jednodušší komunikaci vznikl nový jazyk – ruskonorština. A všichni mladí muži z Finnmarky chodili před dosažením dospělosti studovat do Ruska. Bez Rusů by nebylo Finnmarky.

Veškerý obchod byl zastaven díky VŘSR a vztahy tehdy ochladly. K původní situaci se vracejí až v posledních letech.

Rusko-norština, jinak nazývaná ***moja-po-tvoia*** /skoro určitě první český překlad/

–Drasvi, gammel god venn pa moja. Dobrý den, můj milý příteli.

–Tri vegel. Tři týdny.

–Da. Ano.

–Tvoja fisk kopom? Koupiš si rybu?

–Kak pris? Jaká je cena?

–Njet, eta mala. Ne, tato je příliš malá.

–Davaj. Ta je OK.

–Basiba. Díky.

Pomorský obchod /volně podle www.pomor.no a stránky Univerzity Tromso/

Dlouhotrvající obchod mezi severním Norskem, Laponskem a severovýchodní částí Ruska existoval mnoho let. První odkazy na tento obchod pocházejí z počátku 18.století s trváním v posledních dvě

stě letech – až do 1917 – do bolševické revoluce. Tento druh obchodování se šířil přes velké části pobřeží Severního Norska. Uskutečňoval se mezi obyvateli, kteří zde žili a Rusy, které přišli z pobřežních oblastí hraničících s Bílým Mořem. Rusové byli ti, kteří byli aktivnější v oblasti obchodu prostřednictvím dopravy a ročních pobytů.

Slovo „Pomor“ označuje něco, co je „u moře“ a je používáno jako označení pro severského námořníka, nebo Rusa, který žije v Bílém Moři. Archandělsk je hlavní město Pomoru, a nyní je domovem Pomorské Univerzity. Město bylo založeno roku 1584 jako centrum obchodování v severovýchodním Rusku. Avšak tento obchod vznikl díky Skotům, Angličanům a Holanďanům, a neměl by být zaměňován s Pomorským obchodem.

Pomorské obchodování bylo založeno na vyměňování rybích produktů a obilí. Mouka a obilí byly přivezeny Pomory do Severního Norska. Žitná mouka – tzv. „Ruská mouka“ byla hlavní komodita, která byla vyměňována za různé druhy ryb, jako je platýs, treska a losos. Protože Rusové se též zajímali o kožešinové výrobky, stejný význam mělo jejich obchodování i pro Sámy. Obchod mezi Pomory a populací Severního Norska neustále expandoval, což byl zvláště případ během válečných let, neúrody a omezením nezbytných dodávek z jižního Norska. Více než 300 pomorských lodí navštívilo ročně severní regiony Norska v průběhu 19.století, kdy ruský obchod dosáhl svého největší rozmachu. Téměř 2000 osob se plavilo na těchto lodích a navštěvovalo stejné místa Severního Norska každý rok. I přes odlišnost ruštiny a norštiny se vyvinul společný lámaný jazyk, někdy nazývaný jazykem obchodu.

Vzhledem k obchodní politice v 18.století prohlásily spojené monarchie Dánsko-Norské, že Pomorský obchod považují za nezákonný. Ti, kteří obchodovali s Rusy byli potrestáni bohatými obchodníky. Tito obchodníci nepovolili obyčejným lidem jejich zimní zásobování. Nicméně ke konci 18.století byl Ruský obchod legalizován. Monopoly teď přestaly existovat, a v roce 1789 bylo dovoleno neomezené obchodování ve Finnmarku. Od této chvíle byla Finnmarka zásobovaná obilím a moukou z Východu. Byly zbudovány první severní města jako důsledek těchto obchodních postupů. Nejdůležitějším městem se stalo Vardo. Je to hlavní Pomorské město v Norsku. V důsledku rozšiřujícího se obchodu vzniklo výhradní právo městských obchodníků v nově založených městech a samozvaných rolnických baronů. Přímé vyměňování mezi obyčejnými lidmi a Pomory bylo povoleno v roce 1796 – zpočátku na omezený čas v průběhu kalendářního roku.

Pomorský obchod urychlil liberalistickou ideologii a legislativu volného obchodu v Dánsku-Norsku. To se stalo díky zrušení takzvaného monopolu ve Finnmarce. V důsledku obchodu s Rusy se v průběhu 19.století Finnmarka stala atraktivní oblastí k přistěhování. To platilo jak pro Nory, tak pro Finské Kveny. Od roku 1839 se povolení k volné výměně s Pomorskými kapitány rovněž vztahovalo k obyvatelům stále větších oblastí v Severním Norsku.

Díky Ruské revoluci byl pozastaven Pomorský obchod, což vedlo k negativním důsledkům pro obchod v Severním Norsku, a zejména těžce postihlo komunitu pobřežních Sámů.

/Kvenové jsou etničtí Finové žijící v Norsku. Jejich jazyk se nazývá kvenština neboli kvenská finština. Obsahuje mnoho slov přejatých z Norštiny a používá také některá stará finská slova, které se ve Finsku už nepoužívají./

Honem pryč aneb Hurtigruta přijela

Příjemně naladění a plní dojmů jsme kráčeli podél přístavu. Neuvěřitelně se vyčasil a městečko najedno vypadalo úplně jinak. Lubošovi připomínalo Bergen, ale v menším a útulnějším vydání. Pastelově zbarvené rybářské domky, v nichž převládala červená, v kontrastu s modrým mořem a oblohou a bílými mraky. Řada domů přímo vyrůstala z vody na dřevěných konstrukcích. Do toho skřek racků a jejich pokusy pokálet naše hlavy.

Pod vlivem té nádhery jsme dorazili až k tunelu, který přes úžinu Bussesundet spojoval ostrov s pevninou. Odtud jsme se dočkali nejvíce fotogenických pohledů na Vardo. Bylo tam tak krásně, že jsme se posadili přímo k moři na kameny a kochali se. Povedlo se nám nalézt i vyplavené mušličky, každý jsme měli jeden objev. Obohatí naši sbírku šutříků.

Celí nadšení jsme se vraceli k hotelu a kolem přístaviště Hurtigruty jsme se vyskytovali v okamžiku, kdy tato loď plující z jihu do Kirkenes zde zakotvila. S teorií jsem měla pravdu, byla to ta z rána. Zastavili jsme se a koukali. Najednou se z jejich útroh vyhrnulo asi tisíc lidí a valilo se směrem k nám. Zahájili jsme úprk k hotelu, tam jsem se zamkli v pokoji a vytřeštěně zírali z okna na tu kalamitu. Všichni ti takzvaní turisté zahájili hodinovou prohlídku Vardo, aby zase stihli loď na odjezdu a nedejbože nezmeškali večeri. Takhle poznávat Norsko bych nemohla.

Zde poprvé jsme si ověřili, že v čase kotvení Hurtigruty je nejlepší se někam zavřít a čekat, až se ta pohroma přežene.

Co budeme jíst? Aneb zavřený koloniál

Včera jsme objevili jediný existující obchod ve Vardo. Zavřený až do pondělí. Logicky, naše blbost. Měli jsme předpokládat, že v takovém zapadákově na supermarket nenarazíme.

Vůně ryb linoucí se z okolních oken domů byla drásavá. Dali jsme pokaženému vaříči poslední šanci a pokusili jsme se uvařit v koupelně. Marně, byl totálně kaput, tak rovnou letěl do koše. Skončil tak na nejvýchodnějším a nejopuštěnějším bodě naší cesty po Norsku.

Pokud jsme nechtěli zemřít hladu, což jsme neměli v plánu, nezbývalo nám než seběhnout opět do hotelové restaurace. Zde jsme se moc nerozmýšleli a objednali si rybu, jak jinak. Treska za 179NOKů v menu. V ceně byla i polívka a zákusek ve formě zmrzliny a bylo to všechno moc mňam.

Na recepci měli nějaké prospekty a jeden z nich nás zaujal. Lodní výlet na ostrov Hornoya na hustě osídlené ptačí útesy. Ptali jsme se co a jak a dali nám kontakt na chlapíka, který má loď. Luboš to s ním šel dojednat a domluvil se na následující den na 10,30.

Plány na Nordkapp aneb složitá logistika

Z nějakého důvodu jsme začali řešit logistiku dopravy na Nordkapp, přitom jsme měli v plánu tam dojet někdy pozítří nebo tak nějak. Problém se točil kolem možnosti dojet až na Knivselodden po 18ti kilometrové trase přes bažiny a teprve poté na Nordkapp. Jenže jak s vodou? Kde ji nabrat, když poplujeme celý den lodí a v 6 ráno skončíme na přístavišti? Nabrat na lodi asi těžko, to by znamenalo už nějak zde ve Vardo se předzásobit. No a jak s ubytkem? Přespat někde? Připlujeme ale ráno. Máme se tahat s veškerou výbavou, ačkoliv nebudeme nikde stanovat?

Zkusili jsme zavolat do Rica hotelu /když už máme tu slevovou kartu na každou pátou noc zdarma/ a ve všem by nám vyšli vstříc. Ubytovali by nás už v 6 ráno. Jenže cena 1700NOKů byla tak závratná, že jsme jim museli říct, že nemáme zájem.

Zuřivě jsem listovala průvodcem a mezi levnější varianty patřil hostel. Zavolali jsme tam a neměli problém s našimi požadavky, cena byla přijatelná, tak jsme si nechali zarezervovat pokoj od 6 hodin od rána.

Hostel by měl mít kuchyňku přístupnou turistům a pitnou vodu. Takže jsme se sjednotili na následujícím: Hurtigruta nás doveze v 6 hodin do Honningsvagu, kde nasedneme na taxík a necháme se odvézt k hostelu /taxík nutný z důvodu, že jsme nebyli schopni zjistit, jak bychom tam došli pěšky/. Ubytujeme se, uvaříme a nalahko vyrazíme. Tím vyrazíme je míněno, že začneme stopovat, abychom se odvezli k cca 35km vzdáleném začátku stezky na Knivskjelodden. Urazíme pěšmo 18km a pak dostupujeme k Nordkappu, od kterého nás bude dělit asi 6km. Nordkapp by měl být otevřený do jedné hodiny v noci, tedy žádná křeč i v případě, že bychom dlouho čekali na stopa. Super plán.

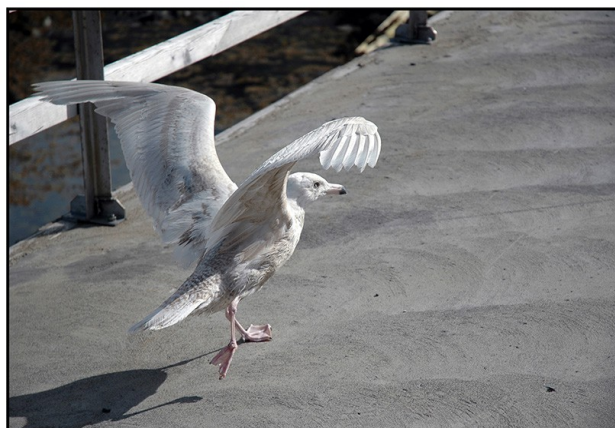
Řev racků

Konečně se mi zhojil opar na rtu. Vytekl poslední hnis a zůstala jen jizva, kterou tam má dosud, jako připomínka na mrazivou Finnmarksviddu.

Před zítřejší cestou jsme se rozhodli vyprat, ale bohužel, nic nám nechtělo schnout. Rozložili jsme si to všude možně a zapnuli radiátor. Jen na severu jsme koncem června mohli najít funkční, hřející topení.

Zbytky jídla, které jsme ještě měli, ale na večeri by nám nestačily, jsme s ohledem na zvyšující se teplotu v místnosti zahákli za okno a sáček zavěsili ven. To jsme neměli dělat. Přilákali jsme tím pozornost racků, kteří začali narážet do skel a neuvěřitelně odporně při tom řvali. To se ani jako řev

nedalo popsat. Znělo to spíš jako když by kočce někdo šlápl na ocas a strčil jí před hlasivky mikrofon. A tohle nás mělo čekat celou noc.

Den 15., pondělí 28.6.

Jak jsme vyžrali obchod

V noci nás budili rackové a když se konečně zklidnili, jejich funkci převzal silný déšť s větrem. Přesto jsme spali docela tvrdě, a tak jsme neslyšeli připlout Hurtigrutu – velmi nám záleželo na tom, abychom zjistili, zda připluje velká nebo malá loď. Nezbyvalo nám, než doufat.

Ráno přšelo nachlup stejně jako v noci. Možná o trochu více. Na snídani jsme sledovali vlny, valící se přes záliv a reálně jsme odpískali výlet na ostrov. V takovém nečase žádný námořník nepopluje. Mýlili jsme se. Náš kapitán si nás vyhledal /jaksi správně tušil, že když je ve Vardo jediná možnost ubytování, tak nás tam najde/ a vzkázal nám, že se vyplutí posouvá na 11,30 kvůli bouři.

Výhodu to mělo nespornou. Stihli jsme si nakoupit v již otevřeném koloniále. Jenže naše návštěva tam způsobila negativní důsledek. Bylo pondělí ráno, majitel obchodu věděl, kolik má město obyvatel a kdo si co kupuje, a podle toho měl objednané zboží. My jsme tam vlítli a vykoupili mu téměř všechno. Nezbylo mu žádné pečivo a skoro žádný salám, sýr a jogurty. U pokladny na nás zíral a měl chuť nám to z košíku zase vyložit na pult, ale my mlčky vzdorovali jeho pohledům.

Úspěšně jsme zaplatili a poklad jsme si raději hned odnesli k recepci.

Tam jsme si též složili naše velké batohy, protože pokoj jsme už museli opustit.

Bouře na Barentsově moři

V domluveném čase jsme se v dešti vydali k přístavišti, a protože jsme nechtěli moknout venku, zalezli jsme dovnitř do infocentra. Bylo tam útulně, teplíčko a kromě nás a obsluhy ani živáčka. U pultu jsem si objednala kafe a čaj, abych dívčinám udělala radost, protože vypadaly, že už týden neviděly turistu. Ač byly o takových 10-15 let mladší než my, téměř s mateřskou láskou se o nás snažily pečovat. Když zjistili, že se chystáme na ostrov Hornoya na pozorování ptáků, nabídly nám možnost zaplatit u nich kreditkou. To se neodmítá, protože hotovost jsme neměli. Cena byla 300NOKů.

V určený čas jsme stepovali na molu a zažívali stresovou reakci. Měli jsme raději vyplout před hodinou, bouře zesílila a vytvářela na moři téměř kolmou stěnu z vody. Přesto se zjevila stará bárka a chlapík nás vyzval k nastoupení. To se mu lehkou řečlo! Musela jsem slézat po žebříku dolů, protože paluba byla asi dva metry pod molem. Asi v polovině jsem se už díky vichru a klouzajícím

špruším neudržela a spadla jsem na palubu. Naštěstí s tím náš kapitán počítal a dopadla jsem do jeho náruče. Nechal mě usadit na lavici venku a vyzval k sestupu Luboše. Toho ale nechal napospas a nejevil zájem ho nějak chytat. Vzhledem k jeho konstituci se ani nedivím, jeho 40 kilo i s botama by Luboš přimáčkl jak papír.

Bárka to byla maličká, neměla ani podpalubí, jen ze tří stran krytý kapitánský koutek, kam si nás usadil. Ze čtvrté, volné strany na nás přelo a foukalo a hrozilo nám vypadení na dřevěnou palubu, přes kterou se přelévaly vlny. Nic nepřivázané tam nezůstalo. Voda dostahovala úctyhodné výšky půl metru a brala s sebou vše do moře.

Lod' se kymácela z jedné strany na druhou a kapitán měl plné ruce práce ji udržet nepřevrácenou. Směr, kam plujeme, v ten moment neřešil. Přiznal se nám, že ač je námořník ve čtvrté generaci a dělá tuhle práci už 40 let, tak v něčem takovém ještě neplul. Luboš zavyl a česky hudral, že chce vestu. Uklidnila jsem ho, že i s vestou je doba přežití v té ledárně pár minut. To ho uklidnilo a začal situaci točit, aby to zdokumentoval. Chlapík ještě dodal, že lituje odložení odjezdu. Prý před hodinou to vypadalo mnohem přijatelněji.

Horor ptáci

Živí a zdraví jsme dopluli k ostrovu Hornoya. Tento malinkatý ostrůvek soupeří s Vardo o titul nejvýchodnějšího bodu Norska a nacházel se na něm ten maják, na kterém jsme původně chtěli přespat. Nyní jsme byli neuvěřitelně rádi, že nám to nevyšlo.

Za silného deště jsme z lodě vylezli ven po hodně klouzající nakloněné plošině za pomoci přidržování se lana, které tam bylo nataženo. Chlapík na nás ještě houkl, ať ho tady čekáme v 13,45 a odplul. S Lubošem jsme se dohadovali, zda jsme správně slyšeli ten časový údaj, ale snad jo, protože jinak bychom byli v prdeli.

Před námi se tyčily kolmé skály a v každičké skvěře sídlily kvanta ptáků. Vše bylo pokálené. Pod nohama jsme měli bažinatý terén se vzrostlou trávou sahající po kolena. Díky guanu, které bylo na všech možných i nemožných místech, dohromady s bahnem vznikla šílené klouzavá hmota.

No a protože sem moc turistů nechodí, nebyly zde žádné chodníčky. Zkusmo jsme se vydali doleva, ale brození se v posrané trávě nás přestalo bavit po asi sto metrech, což nám trvalo přes půl hodiny. Další pokus byl tedy doprava od přístaviště, kde jsme objevili kadibudku a velmi špatně zřetelnou cestičku. Ta se rázem změnila v dřevěné schody a žebříky vedoucí na skálu. Jejich povrch byl tvořen asi centimetrovým nánosem bahna a guana a v pohorách to fest klouzalo. Držet se zábradlí bylo spíše kontraproduktivní, tady to nikdo neopravoval od války. A podle stavu schodů a žebříků od první světové.

Jediná možnost vyléze nahoru bylo po čtyřech. Rukama jsme se museli držet dřevěných osraných schodů a opatrně popolázat. Vnořit ruce do té mazlavé, páchnoucí hmoty se zpočátku zdálo nad naše síly, ale nic jiného nám prostě nezbývalo. Za chvíli jsme byli od hlavy k patě oblemtaní od guana.

Papuchalk je blbý pták

Po překonání nejvyššího bodu skalních útesů jsme uviděli kolonii papuchalků. Hnízdili přímo vedle chodníku a blbě na nás koukali. Téměř jsme si je mohli pohladit, jak byli krotcí. Když se nás lekli, spíše měli tendenci utíkat než letět. I jejich let vypadal velmi zajímavě, připomínali nám barevné zmenšené slepice. Měli velké problémy s koordinací letu a i slabší poryvy větru je stáčely z původního směru i o 180°. Srandovně při tom třepetali křídly a jejich let byl všechno, jenom ne ladný. I z jejich vytřeštěného výrazu bylo patrné, že svou existenci ve formě ptáků vnímají nenávistně a nepatřičně. Určitě by se cítili lépe jako třeba ještěrky.

Začali jsme scházet po žebřicích a schodech dolů k pobřeží a sestup nám zpestřovali papuchalci, kteří v silicím větru nezvládali držet původně plánovaný směr a proti své vůli nám poletovali kolem obličejů a chvílemi to vypadalo, že některý z nich tu zatačku kolem našich hlav nevytočí a napálí to do nás. Zlobit jsme se na ně nemohli, bylo vidět, že to nejsou útoky proti nám, ale že proti své vůli najednou letí nám vstříc. Díky silnému dešti jsme to neměli pořádně zdokumentované, což mě velmi mrzí, protože sledovat ty divné ptáky byl fakt zážitek. Nikdy neletěli přímo jako ostatní ptáci, jejich let připomínal vývrtku a navíc u toho velmi zvláštěně třepetali křídly, naprosto nekoordinovaně a zmateně.

Opuštěný maják aneb kdo tady tedy naviguje lodě?

Několik kilometrů jsme šli podél pobřeží a zase jsme začali stoupat po soustavě schodů a žebříků nahoru na útesy. To jsme již spatřili maják, kam vedla cesta. Naštěstí zde sídlilo méně ptáků, takže i méně guana se nacházelo na dřevě, díky tomu jsme nemuseli při výstupu riskovat sklouznutí. Dokonce i déšť se umoudřil, což vítr vzal jako možnost se do nás naplno opřít a nabýt na síle. Naštěstí nehrozil pád do hlubiny, ale efekt na ochlazení to mělo výrazný. Vystoupali jsme k majáku a všechno bylo zamčeno. Podle průvodce přítom měl být nejenom funkční, ale měl i sloužit jako ubytovna. Nic takového. Při procházení objektu jsme natrefili na Nora, který venku kouřil a svou přítomností jsme ho šíleně vyděsili. Asi se lekl, že jsme banditi a přepadli jsme maják. Existenci turistů zde evidentně nepředpokládal. Začal cosik koktat a chvíli mu trvalo, než našel řeč. Zpočátku jsme si mysleli, že to je strážce majáku. Nebyl, ale díky chatrné angličtině jsme nepochopili, co tam dělá. Zřejmě nějaký opravář nebo něco podobného. Divil se i ušima, že sem někdo došel.

Jestli je maják opuštěný, kdo tedy naviguje loď? Vždyť i Hurtigruta tudy pluje, musí se strefit do úžiny mezi ostrovy Vardoya a Hornoya. Radši jsme se snažili na to nemyslet.

Záchrana v kadibudce

Zde v okolí majáku ptáci nehnízдили, tak jsem se vydali zpět k útesům. Opět nás čekala nepříjemná a nebezpečná cesta přes dřevěné lávky a schody. Vítr se neutišil, navíc začalo znovu pršet a to zrovna v okamžiku, kdy jsme měli před sebou ty nejvíce schátralé a klouzavé žebříky. Do toho na nás nalétávali papuchalci a šíleně při tom řvali, což vyvolávalo dojem, že oni si tak klidně letí a najednou jim nějaká osoba vejde to jejich trajektorie. Takže to vlastně byla naše vina, že jsme se jim pletli do letu.

Po krkolomném vylézání, slézání, vylézání a opětném slézání těch debilních posraných žebříků a schůdků jsme se doplahočili k přístavišti. Od hlavy k patě jsme byli jako koule bláta s guanem. Do odjezdu lodi nám zbývala skoro hodina, tedy za předpokladu, že jsme správně rozuměli času příjezdu pro nás.

Nastalo něco neskutečného. Vítr k nám hnal z moře vodní stěnu a ta se o nás tříštila. Téměř jsme nemohli dýchat, protože všude kolem nás byla voda – nad námi, před námi, pod námi a i v nás. Nemuseli jsme se ani domlouvat a zvolili jsme úprk do kadibudky, která byla asi sto metrů od přístaviště. Zavřeli jsme se do ní a průhledným okýnkem jsme pozorovali vzedmuté moře a valící se několikametrové vlny.

Ptáci útočí

Výhoda našeho místa byla možnost sledovat moře a tedy i příjíždějící loď za předpokladu, že se kapitán rozpomene, že ponechal dva nešťasníky na ostrově. Nevýhoda byla vlhkost a nedýchatelnost. Bylo to skoro jako v sauně nad fekáliemi. Jenže naše pokusy větrat otevřením dveří zaznamenali papuchalci a snažili se nám nalítávat dovnitř. Zpočátku to nebylo úmyslné, jen je většinou vychýlil vítr z jejich letu a praštil s nima o dveře, ať už zavřené nebo ne. Po nějaké době si sami ptáci uvědomili, že v okolí kadibudky tolik nefouká a cíleně se nám snažili vrazit dovnitř.

Vždy jsme slyšeli jen ránu a spatřili nechápavého ptáka, jak praštil do skla.

Po asi půl hodině jsme toho měli plné zuby. Rozhodli jsme se vyzkoušet, zda už venku není přijatelněji. V okamžiku, kdy mi vítr hodil papuchalka do zad jsem usoudila, že raději budu čekat vevnitř.

Ani jsem se na toho nešťastníka zlobit nemohla. Jeho výraz prozrazoval, že si tak klidně letí, najednou mu jakási ženská vstoupí do letové dráhy a praští ho zádama do zobáku.

V kadibudce jsme se pozorně prohlídli. Celi jsme byli pokrytí asi dvoucentimetrovou vrstvou smradlavého guana a bahna z bažin. Na Lubošových černých kalhotách to až tak nebylo poznat, na mých oranžových to bilo do očí. Bunda vypadala trochu líp, vrstva byla jen půlcentimetrová a převládalo bahno. Jinak hmotu jsem měla i ve vlasech a ušních zvukovodech, odkud jsem si ji neúspěšně pokusila seškrábat a dosáhla jsem spíše toho, že jsem si vše jenom rozmazala a více zviditelnila.

Kapitán na nás nezapomněl a připnul. Sice měl řeči v tom smyslu, že je nebezpečné plout přes rozbouřenou úžinu, ale že nás tam nemohl nechat. To nás velmi potěšilo. Měli jsme tedy na výběr smrti hladem na ostrově, napadení zuřivými papuchalky, nebo utopením se v rozbouřených vodách. Nedalo mi nepřipomenout Lubošovi, že na Finnmarksviddē přísahal, že se vykoupe v Barentsově moři. Nyní má ideální příležitost. Všechno zatloukl a posunul to až na Nordkapp, tam to prý bude stylové. To jsem tedy zvědavá.

Plavbu jsme přežili a i opuštění lodi a šplhání po žebříku nahoru na molo mi už přišlo jednoduché.

Papuchalk bělobradý

Papuchalk bělobradý (Fratercula arctica), známý též pod názvy papuchalk ploskozobý nebo severní, je malý mořský pták z čeledi alkovitých. Díky svému výrazně zbarvenému velkému zobáku je nazýván též mořským papouškem.

Popis

Papuchalk bělobradý dorůstá délky 26-29 cm a v rozpětí křídel měří 47-63 cm. Samci jsou zpravidla větší než samice, ale zbarvením se nijak viditelně neliší. Svrchu je převážně černý a ze spodní strany bílý s šedými až bílými tvářemi a oranžovočervenými končetinami. Zobák je velký 3-4 cm, trojúhelníkového tvaru, během hnízdního období jasně oranžový, modrý a žlutý. Papuchalk bělobradý se velmi podobá (Fratercul) papuchalku černobradému, ale v porovnání s ním má odlišně zbarvený zobák.

Areál rozšíření

Hnízdí na pobřeží severní Evropy, Faerských ostrovů, Islandu a na východě Severní Ameriky, severně přitom zasahuje až po oblasti uvnitř Severního polárního kruhu, jižně pak po Francii a Maine. Zimní měsíce tráví na otevřeném moři daleko od pevniny – v Evropě během tohoto období jižně zasahuje až po Středozemní moře a v Severní Americe zase po Severní Karolínu.

Způsob života

Potrava

Za potravou se potápí, a to až do hloubky 70 m; pod vodou, kde dokáže vydržet až 30 sekund, k plavání využívá svých silných křídel. Končetiny s plovacími blánami mu pak slouží jako kormidlo. Během hnízdního období se přitom při hledání kořisti může od hnízdiště vzdálit až 100 km. Živí se především malými druhy ryb, jakými jsou např. Sledí, šproti nebo smáčky, požívá též zooplankton, různé koryše a měkkýše. Má přitom zvláštěně přizpůsobenou horní čelist zobáku a jazyk, které má poseté spoustou drobných trnů umožňujících držení i více než 30 rybek najednou.

Hnízdění

Papuchalci bělobradí pohlavně dospívají ve věku 4-5 let, jsou mohogamní a hnízdí v koloniích. Využívají přitom převážně nor vyhloubených na travnatých svazích, ale hnízdí též mezi skalami nebo balvany. Na úpravě budoucího hnízda, které později vystylají trávou, peřím nebo mořskými řasami, se podílí především samec.

V každé snůšce je jen jedno vejce, na jehož 39-45 denní inkubaci se podílí oba rodiče. Mláďata jsou pak opeřena asi ve věku 49 dnů. V tomto věku opouští hnízdo opouští a hned se vydávají do moře.

Predátoři

*Mezi predátory papuchalka bělobradého patří především racek mořský (*Larus marinus*) a chaluha velká (*Stercorarius skua*), ale také krysy, kočky, psi nebo lišky. Menší racci, jakým je např. racek stříbřitý (*L. argentatus*) pak často plení hnízda a dospělým ptákům kradou i již ulovenou kořist.*

Populace těchto ptáků byla kvůli lovu a vybírání hnízd během 19. století výrazně redukována. Ačkoli je lovným druhem v některých oblastech až dodnes, mnohem vážněji jej v současné době ohrožují především noví, zavlečení predátoři (koček, psů, krys), znečišťování moří jedovatými látkami, rybolov a klimatické změny, které vedou k výraznému nedostatku potravy.

Exodus

Zbytek času do příjezdu Hurtigruty jsme trávili v recepci hotelu, kde jsme měli složené batohy. Kupodivu nás nikdo nevyhodil i přesto, jak jsme vypadali. Naopak nám řekli, že vypadáme zmrzle, ať si do jídelny skočíme pro čaj. Pro ten jsem neustále posílala Luboše, já vypadala fakt děsně špinavě.

Ve vestibulu bylo teplo a na křeslech se sedělo pohodlně, tak jsme i na chvíli vytuhli. Probudili jsme se půl hodiny před plánovaným příplutím Hurtigruty. Venku pršelo, přesto jsme se rozhodli přesunout i s batohy na přístaviště. Tam jsme se ukryli do infocentra, kde jsme se přidali ke dvojici mladých lidí, kteří se tam sušili.

Hurtigrutu jsme slyšeli z dálky. Táhlý zvuk lodní lodní píšťaly se nedal přeslechnout. K našemu údivu ta dvojice s námi nešla.

Venku jsme zažili teplotní šok. Bylo kolem nuly, mokrá bunda na mě začínala mrznout, foukal silný vítr, který mi vháněl jehličky zmrzlé vody do obličeje. Už jsme se viděli v teple lodi. Na to jsme si ale museli počkat. Nastal klasický exodus, kdy tisíc lidí se dere z lodi ven, aby za hodinu stihl prolítnout město, na které jsme my měli dva dny.

Tihle lidi špatně odhadli venkovní podmínky a až po výstupu usoudili, že kraťasy a triko nebude to pravé oblečení do Arktidy. Začali vytvářet zmatek tím, že se cpali zpátky do lodi proti lidem, kteří se cpali ven. Zabíla bych je. My tady mrznem jen proto, že nějaký ichtyl si neumí zjistit, do jakého podnebí jde.

Hurtigruten

28. - 29. 6. 2010

14 hodinová plavba Hurtigruten,
kdy jsme trpěli těžkou mořskou nemocí

Houmlesáci na palubě

Další půlhodinu jsme jen stáli a stáli a stáli a čekali a čekali a čekali, než konečně všichni vystoupili jen proto, aby se za deset minut vraceli zpět. Znavení jsme se postavili do fronty u vchodu.

Nechápu, proč tam bylo tolik lidí, když jsme nastupovali jediní. Zřejmě je kasa otevřená jen na zastávkách, ne po dobu plavby, tedy kdo chce dokoupit nějaké další služby, musí si počkat na přístav.

Teplu u pokladen mělo velmi nepříjemný nežádoucí účinek. Guano na mém oblečení začalo schnout a vytvářelo typický odér. Rázem se kolem nás vylidnilo a chlapík z ostrahy vypadal, že mě vyzve, abych si kalhoty před vstupem do lodi sundala. Zarazil ho můj pohled. Byla jsem si totiž vědomá, že by se tím nic nevyřešilo. Stejnou hmotu jsem měla na fuskách a v botách. Abych neobtěžovala smradem guana, musela bych do lodi vstupovat jen ve spodním prádle.

Konečně se na mě dostala řada. Pokladní na mě zírala, jako bych byla terorista a guano jí chtěla prsknout do očí. Nasadila jsem úsměv prokazující, že jsem právě vylezla ze salonu krásy, a poprosila ji o kajutu. Chvilí bylo ticho. Posléze se mě zeptala, zda mám na mysli levnou kajutu. Přitakala jsem. Nabídla mi dvoulůžák bez výhledu u strojovny za 3220Noků. Skoro jsem omdlela. Začali jsme se s Lubošem dohadovat, ale byli jsme upozorněni, že je to poslední levná kajuta a dává nám pár sekund na rozhodnutí. Nebylo co řešit. Bereme. Sice je ta cena strašná, ale na 18 hodin plavby nebo kolik to poplujeme se kajuta bude hodit.

MS Trollfjord

Rok výstavby 2002, pojme 822 cestujících, má 646 lůžek, prostor pro 45 aut. Váha 16140 /asi tun/, délka 135metrů, rychlost 15/bez jednotek/. Interiér byl ovlivněn pobřežní scénérií a široká okna v Panoramě salóncích poskytují vynikající výhled. Kavárny, bary, konferenční protory, jacuzzi a tělocvičny jsou vybaveny na vysoké úrovni. Nejnovější technologie zajišťující lodní pohonný systém produkuje minimum hluku a vibrací.

Těžký život námořníka

Nafasovali jsme elektronický klíč a vydali se výtahem do 6.patra, kde se nacházela naše kajuta. Ve výtahu jsme jeli sami, protože každý, kdo se pokusil přistoupit, ihned po vkročení k nám honem vycouval.

Vystoupili jsme a rázem jsme pochopili, proč poslední neobsazená kajuta zůstala právě ta naše.

Vedle ní byla strojovna a hluk a vibrace se přenášely dovnitř. Nám to v ten moment bylo jedno. Loď

totiž nahodila motory a začala se silně houpat. Rázem se u mě začala projevovat mořská nemoc. Špinavé kalhoty a boty jsem ze sebe shodila v koupelně, vylezla jsem na patrovou postel a očima jsem fixovala strop. Bylo mi blbě. Bylo mi strašně blbě.

Luboš se cítil dobře, vyrazil tedy na průzkum lodi. Já zatím měla jedinou starost. Nepoblít se. Křečovitě jsem se držela pelesti a počítala dlouhé minuty, které nás dělili od přístavu, kde plánujeme vystoupit.

Abych se trochu rozptýlila, studovala jsem si brožurku o lodi, kterou jsem nafasovala při koupí kajuty. Jestli jsem to správně pochopila, tak jen samotný lístek z Vardo do Honningsvagu by nás stál 1832 NOKů, tedy kajuta byla jen za příplatek 1400NOKů, což nebylo tak hrozné.

Mořská nemoc mi obrátila žaludek naruby. Respektive jsem zažívala pocit, že někdo mi strčil ruku do žaludku jako do rukavice, pak si ji pomalu sundává a obrací každý prst rukavice naopak a nakonec celou rukavici naruby. Asi bych nemohla být námořníkem.

Jak se bránit mořské nemoci

Luboš se vrátil do kajuty a vyzval mě, ať jdu na palubu, že prý tam nebudu mít mořskou nemoc. Natáhla jsem si tedy jediné poměrně čisté kalhoty, a to tenké šušťákové a vydala se na větrem bičovanou palubu. Ač jsme byli na šestém podlaží, vlny z Barentsova moře dosahovaly až sem, venku bylo černo, silně přšelo a foukalo a loď se kymácela z boku na bok.

Paluba byla nekrytá, zabezpečená jen zábradlím ve výšce pasu. Vlny se přelévaly přes palubu a dosahovaly mi ke kolenům.

Asi hodinu jsme chodili kolem celé lodi a riskovali přitom, že nás vlna strhne přes zábradlí a následně do moře. Vítr dosahoval takové intenzity, že když se do mě opřel zepředu, tak jsem svírala s podlahou úhel 45°.

Kompletně mokří a prosolení jsme usoudili, že se vrátíme do kajuty. Já jsem se ještě rozhodla prozkoumat loď. V devátém patře byl obchod se suvenýry, tak jsem se tam vydala. Jenže jsem už nebyla na otevřeném prostoru, takže mě opět přepadly příznaky mořské nemoci. Zbledla jsem a vypotáčela jsem se ven.

Vrávorala jsem a s odporem mě mójely dámy v róbách jak na plese, na sobě šperky, pánové s motýlky a v nablýskaných botách, a všichni se na mě dívali s odporem. Bylo mi to jedno. Opřela jsem se o zábradlí a silou vůle se snažila nepozvracet. Protože kdybych nechala obsah žaludku podívat se ven, dopadal by přímo středem točitého schodiště přes devět pater dolů.

Dobelhala jsem se za Lubošem do kajuty. Ten ležel na dolní posteli a zelený byl i na zádech. Zoufale na mě zavyl, zda máme Kinedryl. Samozřejmě že ne, nenapadlo mě, že ho užijeme. Ale měli jsme Torecanové čípky. Rozdala jsem každému dva a vylezla si nahoru na horní pelest.

Jak vypadá mořská nemoc

Nemohla jsem usnout, ač se mi chtělo velmi silně. Mořská nemoc se mi totiž horšila zavřením očí. Musela jsem je tedy mít otevřené. Koukala jsem na strop a přála si umřít, tak zle mi bylo. Jelikož se to stupňovalo a hrozilo, že pozvracím Luboše pode mnou, opatrně jsem slezla a vydala se do koupelny, tam jsem se sklonila nad mísu WC a naprázdno dávila. Tohle trvalo asi hodinu, poté jsem byla tak vyčerpaná, že jsem se natáhla vedle WC na dlažbu. Další hodinu jsem ležela na ledové dlažbě a trochu se mi ulevilo, tak jsem se vydala lézt na postel. To jsem už ale nezvládla, loď kromě houpání z boku na bok obstarala další atrakci. Propady dolů o pár metrů. Nedokázala jsem se dostat na postel. Zůstala jsem tedy ležet na podlaze vedle postele, zaklesla pravou ruku a nohu o noční stolek a levou ruku a nohu o dvoupatrovou postel. Oči jsem měla otevřené a vyděšeně jsem zírala na strop.

Nevím, jak dlouho jsem takhle pobývala, když se probudil Luboš, že jde čurat. Svoji zákonitou manželku na zemi nečekal a vahou svých 115kg mi téměř prošlápl močák až k páteři. Zarazil se, když mě tam uviděl, a zeptal se mě, zda žiju. No, já si tak zrovna nepřipadala. Cosik jsem zavrčela, on se uklidnil, že nebude muset řešit repatriaci mého těla, vyčural se a zeptal se mě, proč ležím na zemi, vždyť postel je pohodlnější.

To je, ale jak se tam mám kruci dostat, když celý pokoj kolem mě krouží? Nevím, co je dole a co nahoře. Luboš mi pomohl vylézt nahoru /no, spíše mě vysadil na mou postel/ a vyjádřil přání, že by byl nerad, kdybych ho pozvracela. Já mu slíbila, že pokud k tomu dojde, stočím proud mimo něj. To ho uklidnilo.

Den 16., úterý 29.6.

Utrpení pokračuje

Lod' se opět dostala do divočejších vod. Propady nahoru a dolů byly asi dva metry. Díky tomu se můj žaludek začal cítit nejenom vyslékaný a obrácený jako rukavice, ale i jako vytažený z jícnu a dvanáctníku ven a prudce puštěný, kam zpátky zaskočí pružností svaloviny. Bylo to strašné.

K ránu zesílilo házení lodi. Kolébala se prude ze strany na stranu a propadala se prudce dolů.

Nevěděla jsem, kde je nahoře a kde dole a křečovitě jsem se držela postranic. Zhoršení vlnobití probudilo i Luboše a skučel, že mu je blbě, chce se mu zvracet, ale nedojde na WC, protože toho jednak není schopen, jednak má pocit, že se loď otočila a podlaha je nyní u stropu.

Můj žaludek nyní dokola prožíval tyto fáze:

- 1.někdo mi strká ruku do žaludku jako do rukavice a pečlivě si tvaruje ze stěny žaludku prstovou část rukavic
- 2.pořádně rukou v mém žaludku zavrtí
- 3.vytáhne ruku ze žaludku a ten obrátí naruby, každý prst zvlášť
- 4.drapne žaludek a odtáhne ho co nejdále mu dvanácterník a jícen dovolí
- 5.začne žaludek otáčet kolem své osy a asi desetkrát ho omotá
- 6.prudce žaludek pustí
- 7.žaludek se za letu odmotává
- 8.a s mlasknutím se zanoří zpět

Pevnina!

Budíček v 4,45 jsme přivítali s nadšením. Lod' se blížila do přístavu, což znamenalo, že jsme se dostali do klidnějších vod. Sice jsme ani jeden nemohli pozřít ani sousto, ale byli jsme alespoň schopni slézt z postelí, sbalit se a vyrazit do třetího patra, kde byl východ z lodi.

Mysleli jsme si, že budeme vystupovat jediná. Omyl, celá loď už byla vzhůru a vytvořila ohromný štrůdl, čekající na vypuštění z lodi, jako kdyby tam právě vypukl požár nebo se začala potápět.

Všichni se mačkali, předbíhali, křičeli na sebe a my celí pobledlí po těžké noci jsme si připadali jako outsideři.

Po páté hodině jsme připluli do Honningsvagu. Lidi se tlačili jeden přes druhého, aby už už byli venku. Na nás přišla řada až v 5,45 a museli jsme jako ostatní projít přes čtečku, kdy jsme naše karty přiložili k zařízení, které se s námi na obrazovce rozloučilo.

Vystoupili jsme na velké parkoviště a nepřiliš jistě jsme přes něj přecházeli. Hodiny mořské nemoci se podepsaly na naší stabilitě a rovnováze. Kdo nás viděl, musel si pomyslet, že ji máme jako Dáni, ale my přitom nevypili ani kapku alkoholu.

Všude kolem nás jsme viděli desítky zájezdových autobusů, do kterých se hrnuli pasažéři z naší lodi. Luboš do jednoho vlezl, aby se zeptal, kam má namířeno, ale byl sprostě vyhozen. Prý je to jen pro ty, co si na plavbě dopředu zaplatili výlet na Nordkapp. Ano, to jsme akceptovali, ale stačilo to říct slušně.

Ostrov Magerøya

29. - 30. 6. 2010

Ostrov Magerøya je ostrov ve Finnmarku, nejsevernějším výběžku Norska. Vyznačuje se tundrou - bezútesnou, pustou, bezlesou krajinou postrádající stromy /s výjimkou několika menších okrsků s horskými břízami/, se strmými skalními stěnami při pobřeží a dramatickými krajinnými scenériemi ve vnitrozemí. Rozloha oblasti je 436 km². Nejvyšší nadmořská výška je 417m.

Největší slávu ostrovu přináší Nordkapp, mys na severním pobřeží se strmou skalní stěnou, která je hlavní turistickou atrakcí.

Podmořský tunel byl postaven v letech 1993 – 1996, s délkou 6,87 km a hloubkou 212m pod hladinou moře byl nějaký čas jedním z nejdelších a nejhlubších podmořských tunelů na světě. Mlha nebo led se mohou objevit uvnitř tunelu, a to i v létě.

Trajekt Hurtigruten navštívuje ostrov v Honningsvagu. Vody kolem ostrova zůstávají bez ledu po celý rok díky teplému proudu ze Severního Atlantiku.

Ostrov je obýván již více než 10 000 let.

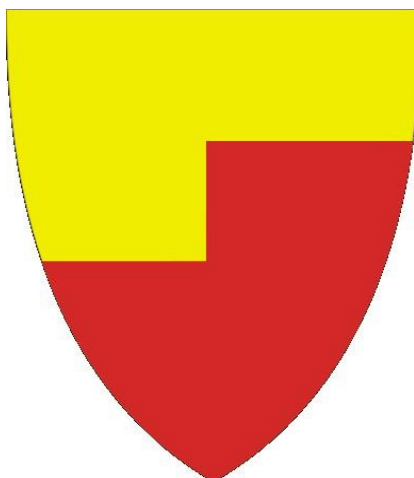
Knivskjelloden a Nordkapp

Nordkapp

Nordkapp, odkud je bliž k severnímu pólu než do Osla, má přesnou polohu 71°10'21'' severní zeměpisné šířky a slunce tu neklesne za horizont od poloviny května do konce července. Dávno před tím, než se o něj začali zajímat Evropané, jej Laponci považovali za sídlo moci a posvátné místo. Název Severní kap /mys/ použil poprvé Richard Chancellor, anglický výzkumník, který se sem dostal v roce 1553. Mnohem později, až po návštěvě krále Oskara II. v roce 1873, se Nordkapp stal pro Nory jakýmsi poutním místem. A je poněkud neobvyklé, že se stal podobným poutním místem i pro Thajce, za což může návštěva jejich krále Chulalongkorna v roce 1907. Přímo na místě dnes stojí Nordkapphallen, mohutné /a mohutně drahé/ turistické středisko.

A nyní tajemství: Nordkapp není nejsevernější místo Evropy. Tato čest patří Knivskjeloddenu, k němuž vede 18km dlouhá pěší trasa. Není tak efektní, autem se tam nedostanete – a právě proto byste jej měli navštívit.

Tajemství č.2: nejsevernější bod pevninské Evropy je jižněji položený Kinnarodden – stovky kilometrů východně odtud /Knivskjelloden a Nordkapp leží na ostrově/

Nejen v Praze jsou taxikáři vydřiduši

Naprosto jsme netušili, jak se dostaneme k hostelu, mapu Honningsvagu jsem v průvodci neměla, navíc díky prodělané mořské nemoci jsme neměli sílu někam šlapat s plnou polní.

Luboš mě ponechal hlídat batohy a vydal se do centra, kde chtěl sehnat taxíka.

Za pár minut u mě zastavoval taxík a z něj vyskočil Luboš a začal nakládat naše věci. Polohlasně při tom nadával, prý ještě než řidič vyjel ze základy, měl už na tachometru 68NOKů.

K hostelu to bylo asi 2,5km, což bychom ve stávajícím stavu nezvládli. Odvoz nás stál 139NOKů, a jelikož řidič uměl anglicky, zkusmo jsme se ho zeptali, kolik by stálo taxi na Nordkapp. Prý 1200NOKů. Rovnou jsme mu řekli, že to nehrozí. I kdybychom těch třicet kiláků, které nás dělily, museli odšlapat po asfaltu.

V hostelu jsme zazvonili na zamčené dveře a promptně nám z recepce otevřeli. Dali nám k vypsání formulář a dozvěděli jsme se, že tam nyní čekali jen na nás, jelikož jsme si telefonicky domluvili ubytování od šesti hodin. Jinak hostel není standardně osazen obsluhou, a to ani přes den. Prostě jsme měli víc štěstí než rozumu.

Nafasovali jsme pokoj na hlavní chodbě, hned naproti WC. Zatímco já jsem pohlédla postele, Luboš v kuchyňce vařil čaj a chystal snídani, musíme se trochu posilnit, je před námi náročný den. Než jsme všechno spáchali, bylo osm hodin. Venku silně přelo. Vydali jsme se k hlavní silnici a začali stopovat.

Vrťkavé stopařské štěstí

Kolem nás projížděly auta jedno za druhým, ale nikdo z řidičů se na nás ani nepodíval. Byl to výrazný rozdíl proti našim dosavadním pokusům o stop, kdy s námi řidiči alespoň komunikovali posunky a grimasami. Zde nic, připadali jsme si méněcenní.

Kolem nás se začali trousit černoši a postavili se kousek vedle nás. Zkusmo jsme se jich zeptali, na co tam čekají. Prý na minibus, který je odveze do práce. Když se tak opravdu stalo, Luboš s prosíkem vlezl dovnitř a pokusl se nás nasomrovat k nim. Řidič by nám i vyhověl, ale jel přesně opačným směrem, než jsme potřebovali.

Neúspěšně jsem mávali na projíždějící auta ještě další hodinu. Pršelo, foukalo a už nám začínala být zima, když kolem jel autobus. Kupodivu řidič zareagoval na naše stopování. Byl ochoten nás popovést, ale na Nordkapp nejel, mířil na Skarsvag. Domluvili jsme se, že nás tedy vysadí na rozcestí mezi Nordkappem a Skarsvagem, tedy se nyní posunem o cca 20km. Přijali jsme to, hlavně jsme chtěli do tepla autobusu. Řidič nás skasíroval o 112NOKů a pak se nás zeptal, zda by nám nevadilo, kdyby s námi mimo plán vykonal malou zajížďku po ostrově, potřebuje do vzdálených vesniček rozvést poštu. Kývli jsme na něj, že je to OK.

volně pobíhající stádo sobů

Okružní jízda aneb poznávááme rybářské vesničky

Následující asi hodina a půl byla pro nás hodně podnětná a vůbec jsme nelitovali, že jsme tu okružní jízdu po ostrově absolvovali. Pomáhali jsme našemu řidiči roznést poštu i do těch nejzapadlejších vesnic, občas někdo do autobusu nasedl, kousek se s námi svezl, řidič s ním pokecal /bohužel norský/, občas někdo naložil nějaký balík, který zase řidič odevzdal v další vesnici.

Hrozně se nám to líbili a užívali jsme si to.

Vzdálenosti mezi jednotlivými vesnicemi byly neskutečné, najezdili jsme tak 100km. Vesnice to v pravém smyslu nebyly, jednalo se většinou jen o shluk několika samot. Většina jich ležela při pobřeží, obyvatelé měli před domky rybářské bárky a stojany na sušení ryb.

Mezi vesnicemi jsme projížděli přes hory, kde se pásala stáda sobů a občas se někteří jedinci zvědavě motali před autobusem. Řidiče to ale evidentně nepřekvapovalo. Nepovedlo se mi ale žádného

sobíka vyfotit, protože než jsem je fotákem zaměřila, byli už pryč a spokojeně se pásli na lišejnících vedle cesty.

Řidičovi se nás zželelo a sondoval, kam že to potřebujeme hodit. Nechtěli jsme až na Nordkapp, potřebovali jsme na místo, kde začíná turistická cesta na Knivskjelodden, což by mělo být asi 6km před Nordkappem. Hluboce se zamyslel a nabídl nám, že nás může ještě kousek popovést, ale až tam, kam potřebujeme, fakt jet nemůže. Ale přiblíží nás již tak daleko, že i kdybychom nikoho nestopli, šlo by to dojít pěšky. Nechtěl za to zaplatit, jen ocenil náš přístup k jeho rozvozu pošty. Vysadil nás na silnici, odkud prý po šesti kilometrech dojdeme k parkovišti, kde začíná trasa na Knivskjelodden.

Vypadáme bídně, aneb stopařské štěstí je opravdu vrtkavé

Byla neuvěřitelná zima, vítr proti nám hnal dešťové kapky zepředu a rázem jsme byli komplet mokří. Nechtěli jsme zmrznout, tak jsme se vydali po asfaltce a když jsme slyšeli auto, honem jsme zvedli palec. Marně. Řidiči nás přehlíželi, jako bychom tam nebyli.

Ušlapali jsme asi čtyři kilometry, když nám konečně někdo zastavil. Byl to postarší holandský pár, který se prý nemohl na nás zmoklé, špinavé a zmrzlé koukat a zatoužili nás zavést někam do tepla. Svým požadavkem o vysazení po dvou kilometrech jsme je vyděsili. Vybrali jsem si na to navíc okamžik, kdy začala průtrž mračen. Zastavili nám na malinkatém parkovišti, kde byla informační cedule s mapou a lakonickým oznámením, že zde začíná 18ti kilometrová stezka k výběžku Knivskjelodden.

Trvali jsme na svém, tak nás ponechali svému osudu. Po našem vystoupení zůstala v jejich autě spousta vody a bahna, které z nás steklo na sedadla a podlahu. Takhle jsme se jim odvděčili za svezení.

Zatímco Luboš studoval mapu na vývěsce a já s ohledem na zimu vytahovala z batohu rukavice, kousek od nás zastavila dodávka a z ní vyběhl francouzsky mluvící důchodce, hrozně ukecaný a srdečný, jenže mu to bylo houby platné. Anglicky uměl asi deset slov a já z francouzštiny znala jedinou větu – miluji Tě, což v této situaci bylo poněkud nepoužitelné.

Rukama nohama jsme si nakonec dokázali porozumět, co nám Francouz povídá. Prý se dneska vyčásí a dokonce bude pěkně. No, momentálně hustě přšelo, foukal vítr a obloha byla černá, tak jsme mu to moc nevěřili.

Až na sever aneb 71°11'08''

Vydali jsme se na pochod. Evidentně tahle trasa byla udržovaná, přes bažiny byly položeny dřevěné desky a přes potoky vedly mosty. Skoro nás to až nudilo.

Kolem nás pobíhali sobíci, velká stáda o desítkách až stovkách zvířat. Měli s sebou i mláďata, krásné nadýchané sobíčata. Bohužel velmi silně a hustě přšelo a díky tomu jsme nemohli scénu zvětšit. Teplota se ustálila na 5-7°C.

Na chvíli přestalo pršet, čehož jsme hned využili a splnili si základní potřeby /čurání a jídlo/ a dál jsme pokračovali přes močály, bažiny a mokré šutry. Ty poslední byly nebezpečné, museli jsme přecházet přes kamenné plotny, které neuvěřitelně klouzaly a hrozil nám pád do hloubky. Nejhorší byly skály pokryté mechem, šlápnout na něj znamenalo pozvánku na sklouznutí.

Po překonání bažinatého úseku jsme začali prudce stoupat na hřeben a z něj dolů do údolí, k útesům na pobřeží. Odtud se nám ukázal krásný výhled na Nordkapp, zejména na turistické centrum na něm umístěné. Počasí se opravdu vyčásilo, tak jak předpovídal Francouzský důchodce.

Nejsevernějšího výběžku kontinentu jsem dosáhli ve 14 hodin a chvíli po nás tam dorazil i francouzský pár. Posadili jsme se vedle mohyly upozorňující, že se nacházíme na 71°11'08'' a pojedli jsme. Až s posledním soustem si Luboš všiml, že chleba, který jsme právě spořádali, byl plesnivý. Skoro jsme se pozvraceli. Ale zase na druhou stranu, na chlebě vyrostle penicilín, a ten je vlastně zdravý.

Zvětšili jsme se do vrcholové knihy a náš zápis jsem vyfotila, měl později sloužit jako důkaz pro získání certifikátu.

Sluníčko nabývalo na síle, obloha zmodrala, vítr se utišil a já začala litovat, že s sebou nemáme výbavu na táboření. Lákalo by mě vytáhnout karimatku a spacák a na pár hodin se na tomto úchvatném místě prospat, pod paprsky nezapadajícího slunce.

Překonala jsem únavovou krizi a vybrali jsme se na cestu zpět. Většinu trasy jsme měli před očima výběžek Nordkappu. Nešlo mi to hlavy, jak je možné, že jeho návštěvníci se nechali oblafnout, že Nordkapp je nejsevernější, přitom leží o 1500 metrů jižně od Knivskjeloddenu, kde jsme se právě nacházeli a odkud jsme pozorovali Nordkapp směrem jižním.

Zřejmě nejsme ideální stopařský pár

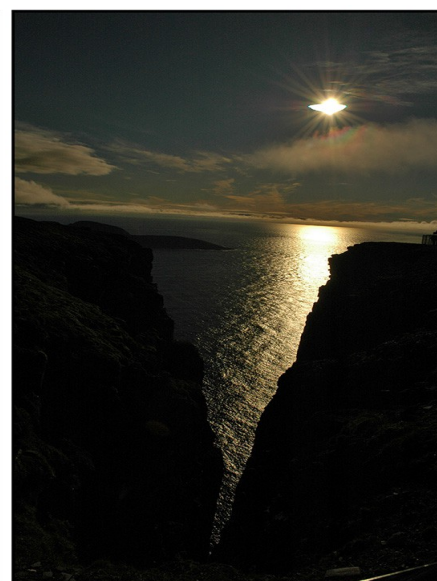
Zpátky na parkoviště jsme se dověkli po 18-té hodině. Termín dověkli je na místě, tou dobou jsme v nohách měli 18km přes bažinatý terén, přes 4km po asfaltu a to vše po probdělé noci, kdy nás trápila mořská nemoc.

Horší bylo, že opět žádné z projíždějících aut nebylo ochotno nás odvézt těch zbývajících 6km na Nordkapp. Luboš byl rozhodnut třeba vlastním tělem nějaké auto zastavit, jen aby nemusel šlapat po silnici. Abychom to neměli tak jednoduché, začalo opět krápat. Doufali jsme, že se nyní někdo z řidičů slituje. Nepomohlo ani se střídat při stopování, rozdělit se, nebo stopovat každý sólo. Prostě kde nic není, ani čert nebere.

Po asi hodině marné snahy se začali vracet z túry nám známí Francouzi. Vyslala jsem Luboše jakožto posla, jelikož má dar ukecávat. A něco na tom bude, protože aniž by znal slovo z toho divného jazyka, povedlo se mu oba důchodce přesvědčit, že je dobrý nápad, aby nás na ten Nordkapp hodili a to i přesto, že nyní měli v plánu odjet úplně opačným směrem!

Zatímco naši dobrodinci se v autě převlekli do čistého a suchého oblečení, my jim tam vlezli špinaví, mokří, smradlaví. Zvláště ze mě radost neměli, odpadávalo ze mě guano v kombinaci s bahnem.

Nějakou dobu jsem měla dojem, že se tváří poněkud vyděšeně z naší přítomnosti v jejich autě. Asi Luboše nepochopili tak úplně přesně. Přesto byli tak hodní, že nás dovezli až k budce, kde se vybíralo mýtné na Nordkapp. Oni sami ho odmítli zaplatit a dovnitř nechtěli, což jsme nechápali, protože když už se sem trmáceli přes půl Evropy a celé Norsko, tak je velká škoda se zaseknout právě kvůli placení. My jim navrhli buďto zaplatit za odvoz sem, nebo jednomu z nich vstupné, což nechtěli a naopak nám nabídli nějaké jídlo, asi jsme fakt vypadali zuboženě. S díky jsme odmítli a rozloučili jsme se s nimi srdečně i přesto, že dovozem sem nám zavařili. Vstupné totiž neplatili pěší a cyklisti. A těžko bychom obsluze vysvětlovali, že jsme pěší, když jsme vystoupili z auta. Co by nám bylo platné, že auto se od brány vytočilo a s máváním odjíždělo pryč.

Nordkapp je pro severní Norsko totéž, co Eiffelova věž pro Paříž

Zacvakali jsme 215NOKů za osobu jen za to, že můžeme kouknout od zábradlí směrem do prázdna, protože severněji už téměř nic není, jen moře a 550km vzdálené Špicberky.

Vešli jsme do velké kryté haly /která z pohledu z Knivskjeloddenu měla tvar kupole/ a naše první kroky vedly k jídlu. Hlad jsem měla takový, že bych i stůl hryzala. Jenže místní restaurace byly nad naše možnosti. Zakotvili jsme tedy v bufetu, který připomínal naše nádražní občerstvovny, dali jsme si bulku a čaj a zhlkli jsme to k opovržení bohatých turistů, kteří kolem nás chodili. Připadali jsem si tak poněkud nepatřičně, jediní jsme byli v pohorách a turistickém oblečení, notabene jsme vypadali, jako že jsme se právě vynořili z bažin a pokálených ptačích útesů /což ostatně byla pravda/.

Návštěvníci kolem nás vypadali ještě honosněji, než na lodi.

Byla jsem úplně hotová. Skromné jídlo mě sice nezasytilo, ale dostalo mě do alfa hladiny, kdy se mě chtělo přišerně spát. Abych se tomu bránila, šla jsem zkoumat obchůdek se suvenýry. Zde jsem nakoupila pro rodinu a přátele pohledy. Jenže se vloudila drobná chybička, adresář zůstal v hostelu. Sám o sobě by to problém nebyl, jenže pokud bychom pohledy odeslali odsud, dostali bychom na ně razítko z Nordkappu. Vyřešit se to dalo jediným způsobem. Obětovat penízky za smsky a otravovat lidi, aby mi písli své nacionále. Splnili to všichni.

Jeden pohled jsem si fikaně poslala sama sobě do práce, že si ho pak zabavím na památku do alba. Nestalo se tak, více se líbil mému šéfovi. Hlavně se k němu ale dostal dříve než já. Já ho vlasně ani neviděla, nestihla jsem to.

V obchodu se suvenýry jsem si koupila tričko s emblémem Nordkappu, již druhé do mé sbírky norských triček. /postupně k němu přibylo i třetí. Kde jsou ty doby, kdy jsem si vozívala tričko jediné. Letos jsem se vrátila se třemi/.

Zapadající slunce nad útesem

Venku náhle přestalo pršet a zpoza mraků vykouklo sluníčko. Vyběhli jsme k zábradlí, odkud jsme zírali do hloubky 307 metrů na divový příboj, sledovali opar kolem něj, vzdali jsme čest Knivskjeloddenu na maličkaté úzké výspě vlevo od nás. Zde jsme pochopili fikanost, s jakou

Norové Nordkapp nic netušícím turistům prezentovali jako nejsevernější bod. Vše spočívalo vpravdě v tom, že útes byl vlevo od nás, což většině lidem dávalo vjem, jako že je západně, a tudíž od zábradlí koukáme do otevřeného Barentsova moře a ke Špicberkům. Omyl. Sever byl právě směrem ke Knivskjeloddenu a volný prostor se nacházel východně od nás. Takový malý podfuk, ale nám nevadil. Navíc nám vyšly ideální podmínky, kdy jsme v záři zapadajícího slunce spatřili panoramatický výhled v rozsahu 360° s viditelností stovky kilometrů. Možná kdybychom měli lepší zrak, i vzdálené Špicberky bychom mohli spatřit. Těžko říct, rozhled byl opravdu neuvěřitelný a vzdálenosti se jen těžko odhadovaly.

Krásně to probíhalo i s návštěvností, nějak jsme vyhmátli dobu, kdy zde prakticky nikdo nebyl. Většina už odjela. Nejvíce jsme litovali Francouze, kteří nás sem zavezli, že se o něco tak nádherného nechali připravit. Lubošovi se to rozleželo v hlavě a smutnil, že jsme jim fakt to vstupné nezaplatili, prý je škoda, že takovou nádheru nespátřili. A zřejmě už ani nikdy nespátří. Zašli jsme si ještě k železnému modelu zeměkoule, typickému to symbolu Nordkappu. Zde již bylo lidí o trochu více, přesto se nám povedlo to zdokumentovat.

Zbýval nám jediný úkol, a to získat certifikát za dosažení Knivskjeloddenu. Info centrum zde nebylo, tak jsem se tázala v prodejně suvenýrů. Odkázali mě na poštu v suterénu. Tam mi prodavačka smutně řekla, že bohužel tyto certifikáty došly, ale mohu si koupit z Nordkappu. To jsme odmítli se slovy, že sem se dostane každý blbec bez vlastního přičinění. Anglicky to asi vyznělo drsněji, protože se zatvářila nesouhlasně.

Jak nás Nordkapp nechtěl od sebe pustit

Kolem 21.hodiny jsem měli vše pofoceno a začali jsme se sbírat k odchodu. Z haly jsme vyšli na parkoviště, kde jsme začali stopovat. Zrovna zalezlo sluníčko, nebe se zatáhlo, kolem nás se plazily cáry mlhy a ochladilo se na 3°C. Pocitově bylo mnohem chladněji, jelikož foukal vítr a začalo pršet.

Že nám nikdo nezastaví, s tím bych se i smířila, ale že na nás budou řidiči ukazovat vztyčené prostředníky, to teda bylo fakt moc. Prostě zde nám štěstí nepřálo.

Vytáhli jsme vlajku a jali se prohledat parkoviště, zda nenajdeme auto z českou SPZ. Nepovedlo se, pátrali jsme tedy po spřátelených zemích a zuřivě jsme na Poláky, Slováky a Slovincy mávali českou vlajkou, ale opět marně. Alespoň tihle na nás nevztyčovali prostředník. Jinak jsme se tohoto gesta dočkávali od všech ostatních řidičů.

Vydrželi jsme stopovat ještě další dvě hodiny. V okamžiku, kdy nás padající dešť osníh pokrýl námrazou, prohlásili jsme, že na tohle se tedy můžeme vysrat a potupně jsme se vrátili do budovy. Tam jsme zažili šok. Počet turistů se asi ztisícinásobil, v hale to vypadalo, jako když ve fabrice zatroubí padla – zírali jsme na asi desetkrát větší množství lidí, než byla hala schopna pojmout. Náš primární cíl spočíval v zahřátí. Ač středisko mělo otevřeno do jedné hodiny po půlnoci, všechny restaurace a bufety již měly zavřeno. Asi aby nikdo z toho kvanta hostů jim nemohl přinést zisk. Povedlo se nám vysomrovat dva hrnky čaje, které nám uvařila dobrotivá Ruska, která uklízela stoly v jednom z bufetů. Asi jsem vypadala fakt vymrzle, protože mi pak sama o sobě donesla další čaj a kus oschlého jablečného závinu a nechtěla to ani zaplatit.

Zajatci na Nordkappu

Vůbec se nám nechtělo do toho nečasu venku. Něco jiného je šlapat nebo stavět stan, a něco jiného je nečinně stát a stopovat auta. Potřebovali jsme zjistit, jak se odtud dostaneme. Luboš spatřil hlouček řidičů autobusů, tak se k nim vydal. Vrátil se s potěšující informací. V 0,45 prý odtud odjede linkový autobus, máme si na něj počkat na parkovišti.

Jednu vadu na kráse to ale mělo. Do odjezdu zbývaly dvě hodiny. To tady usneme, respektive já k tomu neměla daleko. Ze zoufalství jsem se tedy vydala zkoumat interiér centra. Vyšla jsem ven, k soše zeměkoule, ale velice rychle jsem zase vycouvala, jelikož se tam mačkalo a předbíhalo asi sto lidí a šíleně po sobě řvali.

Vevnitř se potulovalo též hodně lidí, ale nějak se rozmístili po větším prostoru. Bez zájmu jsem si prošla malou expozici týkající se oblasti, zdejší přírody a dějin, maličké thajské muzeum, kapli sv. Jana, označovanou jako nejsevernější ekumenickou kapli na světě a nakonec jsem zavítala na promítání panoramatického filmu, kam jsem se ale nedokázala protlačit dále než ke vchodu, tak jsem to odpískala a vrátila se k Lubošovi. Ten vytuhl a spal opřený o židli. Ještě že naše oblečení budilo dojem bezdomovců, alespoň nehrozilo, že by ho ve spánku někdo okradl.

Den 17., středa 30.6.

Mojžíš a Palestina

Následující hodinu jsme přes svou vůli oba podřimovali. Všude okolo nás probíhal úklid, ale nás dva nikdo nevyhodil, nechali nás tam klimbat. Většina ostatních turistů, a stále jich na Nordkappu byly mraky, pendlovala mezi zábradlím obehnaným útesem a halou se suvenýry, pokaždé v závislosti na počasí. Díky tomu jsme vždy bezpečně věděli, zda venku prší /tisíc lidí se přihnulo dovnitř/ nebo svítí půlnoční slunce /tisíc lidí se rvalo ven, mačkalo se u toho a předbíhalo, aby někteří byli o vteřinu dříve u sochy zeměkoule, kterou my měli sami pro sebe před pár hodinami/. O půl jedné v noci jsme se odebrali na parkoviště. Bylo sychravo, kolem nás poletovaly vločky sněhu a válely se cáry vtíravé mlhy. Půlnoční slunce se skrývalo za černými mraky.

Řidič naštěstí otevřel dveře autobusu a zatopil, takže jsme se s ještě pár turisty usadili. Zastoupena zde byla velmi zvláštní sešlost a celkově jsme vytvářeli velmi zajímavý průřez různými mentalitami.

Nejvíce nás zaujal muslim, který si neustále pod vousy mumlal „Mojses, mojses“ tak jsme ho s Lubošem pracovně pojmenovali Mojžíš. Zpíval různé náboženské písničky, chvíli seděl na sedadle, chvíli pobíhal po autobuse a občas něco vykřikoval, nakonec si poklekl a asi třikrát udeřil čelem o podlahu.

Jakmile přistoupil další muslim, Mojžíš začal hulákat „Go home, Palestina!“, ale naštěstí nejevil tendenci k brachiálnímu násilí. Palestina byl naštěstí rozumný a naprosto si Mojžíše nevšímal, a to i přes to, že ten neustále něco kvákal.

Relativně normální mi přišel pár polských turistů, pokud teda pomínu kombinaci polobotky, rifle, expediční batoh, cepín a mačky. Holka ve věku asi 25 let měla zrcadlovku Canon s teleobjektivem a neustále něco fotila přes špinavá skla autobusu.

Výčet existencí doplňovala rusko-ukrajinská dvojice dívek a černoch, všichni pracovníci z Nordkapphallen.

„Do you speak English“ aneb jak vypadá totální únava

Řidič se rozhlédl po osazenstvu zkušeným okem a zahlasil, jestli někdo chce odvézt jinam než do hostelu. Dobře nás všechny zařadil. Kývli jsme, jen Poláci si přáli vysadit na letišti. Řidič nehnul

ani brvou a vyjel. V ten okamžik se dovnitř začal sáčekovat cyklista. Všimli jsme si ho už před pár hodinami, byl to jeden z mála turistů, kteří si Nordkapp prohlíželi v době, kdy jsme ho víceméně měli sami pro sebe. Měl kolo s vozíkem a na něm francouzskou vlajku.

Snažil se s řidičem domluvit, kam to vlastně jede. S ohledem na jedinou osadu zde na ostrově mohl být cíl busu jediný – Honningsvåg. Přesto se asi třikrát přeptal a řidič mu trpělivě odpovídal.

Cyklista působil vyčerpaným dojmem a měl problémy dobře artikulovat. Navíc i jeho schopnost dorozumět se byla na absolutním minimu, jelikož se na závěr rozhovoru, probíhající jen v angličtině, zeptal řidiče: „Do you speak English?“ No a ten místo aby ho poslal někam, jen zavelel, aby se už dál nevyptával, ale naložil kolo i sebe do busu.

Jak vypadá letiště po seversku

Konečně se autobus rozjel. Byla jedna hodina po půlnoci a já s bídou držela oči otevřené. Luboš na tom nebyl lépe. Ale musíme ještě vydržet.

Po asi 30km jsme dojeli k rozcestí, tam náš řidič zastavil a nechal vystoupit ty dva, co chtěli na letiště. Polka ztuhla a vytřeštěně zírala kolem sebe. Letiště nikde neviděla, tak zrakem bloudila po okolních skalách. Jak si představovala, že by tam přistávala letadla, to fakt netuším. S děsem v očích se hnala za rozjíždějícím se autobusem, tak řidič zastavil a ukázal jí rukou směrem doleva. Těsně před skalisky byla ranvej, délky asi 30 metrů. Místo haly zde byla jen budka, nyní zavřená. Co je tady schopné odletět a přistát, netuším. Snad malý vrtulník. Ranvej velká jak tenisový kurt, ze všech stran ohraničená vysokými, prudkými skálami. Zbytek noci asi budou muset strávit venku. Náš řidič neodvezl k hostelu, ale jen asi kilometr od něj, na křižovatce těsně před Honningsvågem. Byl to podraz, sotva jsem pletla nohama, do toho navíc bláznivý Mojžíš, který se opět začal navážet do Palestiny. Ten byl stále nad věcí, nevšiml si ho a nasadil turbo tempo, kterým se mu vzdálil. To my takové štěstí jako Palestina neměli a museli jsme trpně snášet Mojžíšovy nábožensko-zhulené provolání.

Francouzský cyklista se k nám přidal a už vládl angličtinou o něco lépe, než v autobuse. Zoufale se nás ptal, zda by se mohl v hostelu též ubytovat. No, v recepci určitě nikoho nenajde, což ho nepotěšilo. Ale vložil se do toho Mojžíš, prý má dvoulůžák a žádného spolubydlícího, tak nabídl cyklistovi volnou postel s tím, že se pak dodatečně zapíše ráno. Ten byl v situaci, kdy neměl moc možností na výběr a kývnul. To bych radši spala pod mostem, než s tím magorem v jedné místnosti.

Honningsvåg

Honningsvåg

Honningsvåg je nejsevernější město Norska a současně i na celém světě spadající do správní oblasti Nordkapp. Podle norské legislativy musí mít město minimální počet obyvatel 5000, což Honningsvåg nesplňuje, jelikož má 2575 obyvatel. Zvláštní výjimkou zákona z roku 1996 byl status města obci udělen.

Město se nachází v zátocce jižním směrem od ostrova Mageroya. Okolo vede silnice E69, po které se turisté dostávají až na Nordkapp. V letních měsících je přístav ve městě častou zastávkou výletních lodí převážející turisty na Nordkapp. V provozu je zde také letiště Honningsvåg, které se nachází 4km od města.

Osada byla osídlena již před 10 300 lety. Předpokládá se, že většina tehdejších obyvatel získala obživu z moře rybolovem, který je významnou složkou místní ekonomiky do dnešních dnů. Bohaté vody Barentsova moře jsou plné ryb, které současný průmysl zpracovává. Teplota mořské vody v lednu se zde pohybuje okolo -1°C .

Díky přílivu turistů je v létě město důležitým zaměstnavatelem, jelikož poskytuje práci přibližně 500 lidem, kteří pracují v turistickém průmyslu. V oblasti se nalézá několik větších hotelů a jedno velké turistické centrum, které slouží jako hlavní základna pro cesty na Nordkapp. Okolo města se nalézají továrny na zpracování ryb a na výrobu krmiv pro ryby v různém stádiu využívání. Po dostavbě podmořského tunelu, který vyúsťuje poblíž města, byl uzavřen převoz na pevninu, který byl po dlouhá léta jedinou spojnici s okolním světem. V dnešní době je oblast čile turisticky navštěvována, díky snadné dopravní dostupnosti. Za průjezd podmořským tunelem se vybírá mýtné.

Teplo, sucho, spánek aneb základní přání vyslyšeny

Doplazili jsme se k hostelu. Vchodové dveře byly zavřené a Mojžíš začal plakat, že zapomněl vstupní kód. On doopravdy plakal, tekly mu slzy proudem. Já jsem naťukala PIN, dveře se otevřely a Mojžíš mě téměř políbil, naštěstí se mu to nepovedlo, protože Francouze oválo teplo zevnitř a bez okolů se začal do haly cpát i s kolem, takže Mojžíše ode mě odstrčil.

Dovlekli jsme se do pokoje a tam jsem sebou vyčerpaně plácla na postel. Ležela jsem tak několik minut, než jsem sebrala sílu se vysléct. Oblečení musí nutně projít odbahňovacím procesem, nebo nás zítra nepustí do autobusu. Oškrábali jsem vnější nános guana a bažin, zbytek jsme v umyvadle nahrubo opláchlí, z pohor jsme též snesli smradlavou břečku a následně jsme zalezli do sprch my. První jsem šla já, chovala jsem se co nejtíšeji to šlo s ohledem na pokročilou hodinu. Ne tak Mojžíš, ten v kuchyňce vařil a jíst šel na zem na chodbu, asi aby si každý užil, že on večeří. Já ho tam nečekala a ze sprchy jsem do pokoje přeběhla v tričku a kalhotkách, což se mu krajně nelíbilo, ale zapadla jsem do pokoje dříve, než po mě vystartoval.

Luboše jsem našla sedět na posteli. Prý ho právě seřvala sousedka, že ji probudil a dělá hluk. Přitom prý nic nedělal, jen si čistil zuby. V klidu. Vysvětlila jsem mu, že jediný, kdo dělá hluk, je Mojžíš. Možné vysvětlení je, že se spletla v původu zvuku a vynadala nepravému.

Konečně. Konečně jsme se čistí a sušší dostali do peřin. Byly dvě hodiny po půlnoci a my si museli natáhnout budíka na sedmou, abychom stihli snídani a vypadnout včas z hostelu. To bude krátký spánek.

Naše první nerybí jídlo v Norsku

Po pěti hodinách neklidného spánku mi u ucha vybuchl mobil, zde ve funkci budíka. Touha praštit s ním o zeď byla potlačena díky faktu, že jsem do Norska odjela s mobilem, co užívám běžně, a ne

starý křáp, který jsem si brávala na Severské treky. Tento můj „expediční“ mobil /stará Nokia s černobílým displejem a nulovými funkcemi/ byl blbuvzdorný, jako budík fungoval bezchybně a občas z něj bylo též možné poslat a přijmout smsku. Bohužel mi umřel těsně před odjezdem a já neměla náhradu, tedy nezbylo než si vzít pracovní.

Vydali jsme se na snídani, kde jsme se postavili do fronty. Bohužel, neměli k dispozici rybu. Naše první jídlo v Norsku, kdy nepapáme rybičku. Dali jsme si tedy vařená vajíčka, ale byla to jen slabá náhrada.

Sbalili jsme se a vydali k recepci. Nikdo tam nebyl. Asi opravdu recepce není obsluhovaná a je nutné si dopředu volat na ubytko.

Na nástěnce viselo číslo na taxislužbu, tak Luboš vytáhl mobil a přivolal taxík. Těch několik kilometrů, které nás dělí od centra, fakt neujdeme.

Vozidlo tu bylo za pár minut, přijelo s natočenou sumou na taxametru 60NOKů. Nechali jsme se dovézt do info centra, kde jsme předpokládali základní body /bus, muzeum, odložení batohů/.

Nechala jsem Luboše venku a vlétla jsem dovnitř s otázkou, zda si tam složíme batohy. Příjemná obsluha mě odkázala na úschovnu Hurtigruty „Just behind the corner.“ Nadšeně jsme tedy zašli za roh, ale nic jsme nenašli. Ať jsme chodili, jak jsme chodili, vše marné. Nakonec se šel zeptat znovu Luboš a opět se dozvěděl stejnou větu. Nechal si to ale ukázat na mapě a přišel rudý vzteky, že to je přes kilák daleko asi přes tři ulice. Asi si pojem „Jen za rohem“ vysvětlujeme každý jinak.

Úschovnu jsme objevili v přístavišti, byly to boxy jen na mince, které jsem neměli, takže zase zpátky do infocentra rozměnit.

Před odchodem jsme se ještě vyčurali a už nám nic nebránilo v prohlídce Honningsvagu.

Jeho veličenstvo treska

Napřed jsme potřebovali zorientovat, jak odtud vypadnem. V info centru netušili, ale na okně měli vylepený jízdní řád /letošní!/ a dle něho by nám v 14,40 měl jet bus do Hammerfestu. Neříkalo se ale odkud. Logicky jsme předpokládali, že z parkoviště před info centrem, tak velká ta dědina zase nebyla.

Nad turistickou kanceláří se nacházelo skvělé malé muzeum, věnované arktickému rybolovu.

Exponáty byly velmi zajímavé, zdůrazňovaly propojení místních obyvatel s rybolovem, a to od nejútlejšího věku, kdy děti měli důležité úkoly při zpracování ryb. Samozřejmě nejvíce se expozice věnovaly tresce, od ukázek sušení až po finální úpravy. Treska byla alfa a omega zdejších obyvatel, na ní stála a padala jejich obživa a další přežití. Zde poprvé jsme chápali, že aktivity Zelených a podobných ochránců přírody mohou ublížit, bylo to patrné z každého exponátu. Když se omezil lov tresek a stanovily kvóty, pobřežní oblasti se vylidnily.

Horní patro naopak vysvětlovalo změnu zdejších obyvatel poté, co se v Barentsově moři objevil gigantický krab. Tento velký korýš se zde objevil poté, co ho Ruští vědci vysadili do moře cíleně, aby obyvatelům přímořských oblastí zajistili snadnou obživu. Bohužel se členovec postupně rozšířil na západ až k břehům Norska. Zpočátku byly obavy ze změny potravinového řetězce, ale velmi rychle se rybáři přeorientovali na jeho lovení a nyní je to velmi výnosný artikl a obnovil životní úroveň i tam, kde obyvatelé dávno opustili domovy z důvodu neschopnosti se uživit.

V info centru jsme se pokusili pít po certifikátech za dosažení Knivskjeloddenu. Odkázali nás na jinou kancelář, vzdálenou asi 25km. Že nemáme auto je tak neuvěřitelně zaskočilo, že dlouho nebyli mocni slova.

Po ranní snídani v hostelu jsme citelně vnímali absenci rybího jídla. Musíme si dát rybu. Vyrázili jsme na průzkum a hned první kavárna se nám líbila. Rohová Corner nabízela příjemnou venkovní terasu s výhledem na vodu. Luboš si objednal lososovou polívečku, já smaženého platýze. Moc jsme si oba pochutnali. U oběda jsme sledovali šrumec v přístavu. V jeden okamžik připlula tak ohromná loď, že zastínila i Hurtigrutu parkující v pozadí. Jednalo se o transsoceánskou 251metrů dlouhou loď, ze které se vyrojili lidé, proti nimž byli pasažéři z Hurtigruty jen póvl. Myslím, že nás by nastoupit ani nenechali.

Zkáza přichází od cyklistů

Kolem 14,30 jsme už stepovali na parkovišti před turistickou kanceláří. Jistota je jistota. S námi tam ještě čekala trojice cyklistů, tak jsme se s nimi dali do řeči. Neměli v plánu jet s námi busem delší

trasu, potřebovali jen přepravit přes Nordkapp-tunnelen, tunel spojující ostrov s pevninou. Cyklisté do něj totiž měli zákaz vjezdu.

Příjemným kecáním nám uplynula půl hodina čekání a bus zatím nikde, přitom teoreticky měl odjet už před nějakými deseti minutami. Zatím jsme nepanikařili, už jsme si všimli, že tady se dochvilnost nějak dramaticky nebere, navíc jsme byli těžce nad věcí. Nepojede, tak nepojede. Zalezeme někam za město, nabereme vodu, postavíme stan a přivstaneme si, abychom se ráno nalodili na Hurtigrutu. Teoreticky by měla mezi 5-6hodinou ranní opět projíždět Honningsvagem při trase ze severu na jih.

Bus přijel s čtvrt hodinovým zpožděním, což nebylo tak zlé. Začali jsme nastupovat, Luboš naše batohy umístil do zavazadlového prostoru, do nějž začali posléze cpát kola cyklisti. Ale bohužel, nepovedlo se jim tam umístit jejich tři kola, a to i přesto, že naše batohy odsunuli úplně na kraj. Rozdělit se nechtěli, tak kola opět vytáhli, že si poradí jinak. Řidič jim ale nabídnul možnost dát si na těch pár kiláků kola do uličky, ale to odmítli.

Jak se později ukázalo, šibováním s našimi batohy způsobili zlomení Lubošova zubního kartáčku.

Autobus jako prostředek k poznávání místních zvyklostí

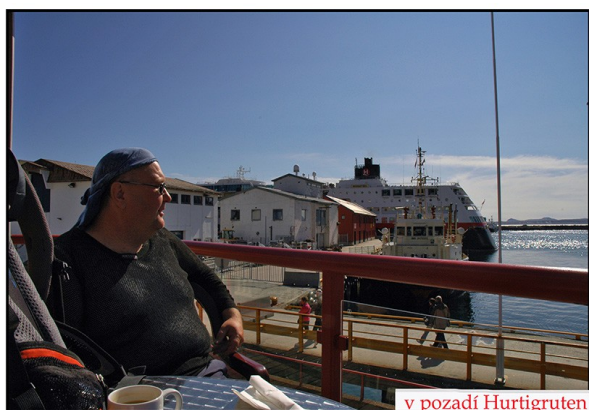
Jízdu busem jsme si užívali. Měli jsme možnost poznat místní folklór tak, jak se to nikdy nepodaří tomu, kdo Norsko projíždí autem. Přeci jenom užívat stejné dopravní prostředky jako domorodci je zkušenost k nezaplacení.

Nejprve naši pozornosti upoutala žena, cestující s dvěma malými dětmi. Vystoupila asi po půl hodině jízdy uprostřed ničeho. Vlevo močály, vpravo bažiny a les. Daleko u lesa, nebo spíše tajgy, malá dřevěná chaloupka a ní se vydali. Příjezdová cesta nebo něco podobného zde nebylo. Všichni tři se prezuli do gumáků, které měli v batozích, a capkali přes bažiny a močály k domovu.

Po další půl hodině jízdy opět podobná scénka, jen s tím rozdílem, že jedno z dětí bylo malé a žena ho nesla v náručí při překonávání bažinaté oblasti.

Zlatý hřeb ale nastal uprostřed pustiny. Divná osůbka mávala na autobus, což je zde bráno jako regulerní zastavení. Kousek od cesty stálo malé týpí. Ona byla oděna v kroji, na sobě vysoké kožené boty, doma vyrobené ze sobí kůže a pérový kabát. V rukou nesla dvě velké kožené tašky. Byla docela tlustá. Nenápadně jsme si ji prohlíželi a usoudili jsme, že jede na měsíční nákup do „města“.

Přijeli jsme do Skaidi na benzinku, kde vystoupilo celé osazenstvo budu včetně naší Laponky. My zůstali sedět na svých místech. Dorazil k nám řidič a cosi nám norsky povídal. Anglicky moc neuměl, ale dokázali jsme se domluvit posunčinou na tom, že si máme přestoupit na jiný bus. Vytáhli jsme si batohy a tehdy jsme si všimli, že parkoviště u benzinky je opatřeno cedulemi označujícími směr. Našli jsme si ten náš a doufali, že nějaký autobus fakt přijede. Přitom přestup v jízdním řádu zmíněn nebyl. Nevadí, kdyby nic nedorazilo, zůstaneme tady. Evidentně i Laponka zde končila svou pouť, na benzince vykonala nákup, tak bychom alespoň měli příležitost ji lépe poznat.

Prosba k Velkému Manitou aneb nechci stavět stan

Bus nakonec přijel, což nám i přišlo líto, a šťastně nás dovezl do Hammerfestu. Za jízdy jsme ještě řešili, kde budeme spát, plánovali jsme ve městě zůstat dvě noci. Protože jsme si zažili zkušenost s hostelem, že někdy je lépe si ubytko domluvit, zkusmo jsme začali obvolávat nejlevnější možnosti. V kempu to nikdo nebral, což se jevílo jako problém – knižní průvodce se dušoval, že bez předchozí rezervace nemáme šanci. Jenže Hammerfest zrovna neoplýval tisíce možnostmi. Kromě kempu a tří hotelů jsme měli tak akorát na výběr postavit stan na pláži. Rychle jsem si promyslela pro a proti a ať mi Velký Manitou odpustí, vyslovila jsem nahlas, co se mi zoufale honilo hlavou.

Hotel. Opravdu masňácky toužím po hotelu. Toužím po tom, abych nemusela stavět stan a mohla si jen lehnout do postele /ustlané, nikoliv že si ji sama budu povlíkat jako v hostelu/ a spát dvanáct hodin. Poslední dvě noci jsme se totiž moc nevyspali. Napřed plavba Hurtigrutou s mořskou nemocí, pak pochod 18km bažinami na Knivskjelodden, další 4 po asfaltu při neúspěšném stopování, a následně necelých pět hodin spánku v hostelu.

Luboš byl pro, taky asi potřeboval určité pohodlí. Vzhledem k tomu, že jsem si prozíravě nechala vystavit slevovou kartu pro řetězec Rica hotelů, bylo jasné, kam zavoláme. Luboš rezervoval dvoulůžkový pokoj. Teoreticky pátá noc celkem by měla být zdarma.

Přijížděli jsme do Hammerfestu a míjeli jsme kemp. Rozhodně nás nemrzelo, že jsme se tam nedovolali, byl od centra pěkně daleko a my už sotva pletli nohama.

Hammerfest

30.6. - 2.7.2010

Hammerfest /6700 obyvatel/

Hammerfest byl osídlen už v roce 1620 a městem vyhlášen v roce 1789. Díky své strategické poloze a skvělému přístavu je už dlouho důležitou zastávkou rybářů, námořníků i polárních lovců. V dobách největší slávy nosily zdejší dámy poslední pařížskou módu a město mělo jako první v Evropě elektrické pouliční osvětlení /1890/. Dnes se pyšně prohlašuje za nejsevernější město na světě.

/Ostatní norská sídla, která jsou dále na sever, jsou prý příliš malá na to, aby se mohla označovat jako města!/

Příroda ani lidé nebyli k Hammerfestu laskavé: město poničila bouře v roce 1856, požár v roce 1890 a poté je zapálili 1944. Ale vše se vyřešilo způsobem, který bude mít na město jistě velký vliv. Od velké podmořské zásobárny zemního plynu v Barentsově moři vede k ostrůvku Melkoya za zátokou nejdelší podmožské potrubí /143km/ na světě. Odhadované zásoby plynu činí 193 bilionů kubických metrů, zásoby mají vystačit na 25 až 30 let.

Vana po třech týdnech

Vystoupili jsme na přístavišti, kde měl bus konečnou. Povedlo se mi zorientovat mapu, vytyčila jsem směr – a stáli jsme před turistickou kanceláří. Sice jsem se zatvářila, jako že to byl můj původní cíl, ale Luboš se nenechal ukecat. Naštěstí na druhý pokus jsem už pochopila, jak zírat do mapy v průvodci /zaměnila jsem fjord a pevninu, to se přece lehce splete/ a k hotelu jsme došli podél pobřeží, kde jsme viděli něco jako místní sídliště – čtyřpatrové baráčky postavené zčásti na vodě na sloupech. Luboš to nazýval „Perníková chaloupka“ díky asociaci se „stračí nožkou“, jak Luboš trefně nazval způsob, na čem stavba stojí.

Na recepci jsme poukazovali na to, že pátou noc máme mít zdarma. Dívčina nám vše odkývla a oznámila nám, že spletli rezervaci a místo dvoulůžkáče nám dají apartmán, ovšem v ceně původního. Jestli prý souhlasíme. Jasně že ano. Nepohlídali jsme si, aby nám vrátila naše potvrzení o slevě, a ona ho inteligetně vyhodila do koše. Museli jsme požádat jejího kolegu, aby nám ho vyhrabal. Tohle nás mělo varovat, abychom si vše, co nám zajistila, ověřovali. Chyba!

Konečně jsme byli na pokoji. Muselo se k němu do vedlejší budovy, nahoru po schodech, dolů po schodech, a opět nahoru – nefungoval jim výtah. Apartmán to byl rozlehlý, asi tak velikosti našeho bytu, dvě místnosti, chodbička, velká koupelna s vanou. S vanou! Zajiskřily mi očka. Já si dneska dám vanu! Tím spíše, že nachystané jsme měli pěny, koupelové soli, prostě dnes si dopřeju.

Luboš honem utíkal na velkou, bobek ho tlačil, už když jsme hledali hotel. Já zatím vyprala a pak jsem se zanořila do pěnové koupele. Byla to slast. /to jsem ještě netušila, že to je nadlouho poslední vana, po návratu byly v ČR takové vedra, že jsem se jen sprchovala/

Hammerfest 1-2.7.2010

Den 18., čtvrtek 1.7.

Jak nás vyhnali z muzea

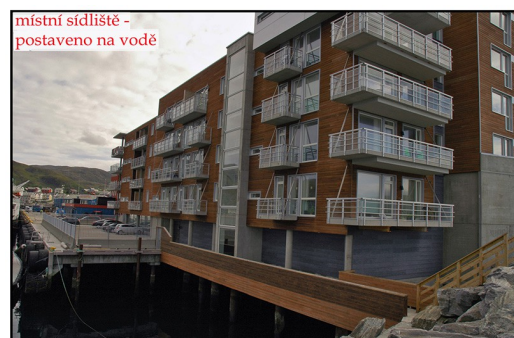
Ráno vstáváme v 9 a i to je problém. Vůbec se nám nechtělo vstávat, ale jestli jsme nechtěli přijít o snídani, nic jiného nám nezbývalo. I tak jsme dorazili do jídelny s křížkem po funuse, všechno bylo sněženo, tak Luboš šel požádat obsluhu o obnovení. Bez problémů donesli novou dávku čerstvých rybiček, tak jsme si pošmákli a posilnění se mohli vydat do muzea.

Hned vedle turistické kanceláře sídlila Královská historická společnost ledních medvědů, ale klidnou prohlídku jsme museli odpískat poté, co dorazila Hurtigruta s asi tisíci turisty, kteří se tam všichni nahrnuli. Odkamžitě jsme odpískali ústup, že se sem stavíme jindy. Vstupné se neplatilo, tak problém nevznikl.

Vlezli jsme tedy do turistické kanceláře, kde jsme si sebrali jakýsi leták s možnostmi, co v Hammerfestu neminout. Letmo jsme do něj mrkli a zaujali nás dvě věci. Jednak navštívit podmořské centrum pro těžbu LNG /Liquis Natural Gas/ a jednak výlet lodí podél pobřeží. Bohužel první atrakce probíhala jen jednou týdně, ve středu. Což už budeme doma. Druhá atrakce trvala od 14 do 15,30 hodin. Měli jsme spoustu času, tak jsme si zašli do několik kilometrů vzdáleného Muzea obnovy.

Strávili jsme tam asi dvě hodiny a docela nás zdeptalo, jak jsme spatřili exponáty týkající se období, jež následovalo po zničení města německými bombami v roce 1944 a těžkosti, jaké museli obyvatelé města snášet následující zimu. Mimo jiné zde byl model jeskyně, ve které rodiny v horách přežívali i čtyřicetistupňové mrazy.

Část muzea se zabývala „ponoršt'ováním“ domorodé laponské kultury v severním Norsku. Tohle nás zasáhlo nejvíc, jakým způsobem to probíhalo, násilně odtrhávali děti od rodičů, umísťovali je do internátních škol, kde je vyučovali v norštině, a děti vraceli rodičům jen o prázdninách. Zcela tak zapomněli svůj jazyk a nebyli schopni se s rodinou domluvit.

LNG = zkapalněný zemní plyn /Liquefied Natural Gas/ je zemní plyn ve zkapalnělé formě. V přírodě se prakticky nevyskytuje. Je zkapalňován po vytěžení, aby mohl být dopravován na odbytiště, většinou pomocí tankerů. Lodní dopravou může být zemní plyn přepravován pouze ve formě LNG. Lodní flotila pro transport LNG je ale omezená a současně náročná na bezpečnost a údržbu. Lodní terminály jsou nákladné a je jich málo.

Zkapalňování je poměrně riskantní a především energeticky náročný proces. Zemní plyn je po ropě považován za druhé energeticky nejvydatnější a nejvýchověnější palivo. Zkapalňování, které vyžaduje mnoho energie, jeho energetickou bilanci rapidně snižuje.

Lodní „šalina“

Z muzea jsme ještě utíkali na hotel pro bundy, přeci jenom jsme měli obavy, že na palubě lodi může být chladno. Dobře jsme udělali. Před vchodem hotelu jsme se srazili s mladou dvojicí, kdy dívka tam stála v kabátě, třásla se zimou a fňukala, že takto si letní dovolenou nepředstavovala, vyčítala klukovi zimu! Přitom pro nás bylo celkem teplo, dokonce 12°C a měli jsme jen mikiny, bez bund, čepic a rukavic, které až dosud byly našimi věrnými společníky.

V určenou hodinu jsme stepovali na přístavišti, ale žádná loď se netvářila jako výletní. Nacházela se zde totiž jediná, na kterou lidi nosili ledničky, tašky s toaletním papírem, chlebem a jinými životně důležitými náležitostmi. Tohle přeci nemůže být ono. Může. Po nedbale připevněných schůdcích jsme vylezli na palubu, kde jsme se chlapíka z posádky snažili doptat, zda jsme správně. Netušil, ale prý zajde za kapitánem. Ten nelenil a osobně se přišel podívat na jediné dva turisty, které asi po dvaceti letech poveze. Totiž inzerovaný „výlet podél pobřeží“ nebyl nic jiného než to, že si máme nastoupit na loď, která formou MHD spojuje bližší i vzdálenější ostrovy s Hammerfestem. Jeho angličtina ale patřila k těm horším, takže mohl klidně říkat, že s námi popluje do Alty nebo na Špicberky, případně na severní pól. Každopádně nás to znejistělo natolik, že jsem pokoutně zapla

GPSku a vyděšeně jsme koukali na displej, kam se to ženeme. Trošku nás uklidnilo, že loď opravdu mířila k ostrovu Sorøya, vzdálenému asi 50km od Hammerfestu. Znervózněla jsem ale Lubošem prohlášením, že poté třeba opravdu zahne na sever.

Nahoře jsme vydrželi asi půl hodiny, než nás zima zahнала do podpalubí. Napřed jsme se ale museli probojovat přes zaskládanou palubu plnou ledniček, mrazáků, dětských plínek, brambor a kanystrů s benzínem. Většina tašek měla nahoře položené peněženky. Důvěra místních obyvatel je opravdu bezbřehá. Těsně před odchodem dolů se Luboš pokusil narvat do velitelského můstku, protože ho zaujala řídicí jednotka, ale byl vykázán pryč a nepomohl ani dětský kukuč, který nasadil.

V podpalubí bylo krásně teplíčko, k dispozici byla konev s kávou a čajem, kdo si nalil, tak vhodil požadovaný obnos do krabice vedle. Dali jsem si každý po hrníčku za 10NOKů a pak jsem se začala pít, jak zaplatit za plavbu. Chlapík s čtečkou prý obcházal hned po vyplutí, kdy jsme byli nahoře na palubě. Nevadí, já si ho odchytím, dlužni nezůstaneme.

vesnička vzdálená 2 hodiny plavby

na ostrůvku mají i silnici, otázka je, jak sem dopravují auta

Sorøya. *Sorøya, sámsky Sállan, je norský ostrov na západě kraje Finnmark. Sorøya je svou rozlohou 811,4 km² čtvrtým největším ostrovem Norska, nepočítaje Špicberky. Nejvyšším bodem ostrova je Komagaksla s 659metry nad mořem. Území ostrova je rozděleno mezi dvě obce – Hasvik a Hammerfest. Z letiště v Hasviku je pravidelné spojení do Tromso a Hammerfestu, na ostrov se lze spolu s autem dopravit po dvouhodinové plavbě z Oksfjordu trajektem. /Určitě ale ne lodí, kterou jsme pluli my. Tam se s bídou vešly kola/. Dne 15.února 1945 bylo 525 norských občanů evakuováno z ostrova za pomoci čtyř torpédoborců Royal Navy. Byli převezeni přes Murmansk v Sovětském svazu do Skotska. Záchranná operace nesla název Operation Open Door.*

Jak vypadá život na norském venkově

Postupně jsme stavěli u jednotlivých ostrovů a ostrůvků, lidi vysedali a nasedali, vykládali a nakládali svůj měsíční nákup. Občas na menších přístavech, kde třeba vysedal jediný člověk, musel tento seskočit na molo, chytit lano a loď si přitáhnout a ukotvit, aby mu pak posádka podala jeho věci. Paráda. Takhle bych chtěla žít.

Některé z ostrovů měly podél pobřeží i silnici, která vedla odnikud nikam, respektive od přístaviště ke třem baráčkům. Více jich na ostrově většinou ani nebylo, takže zřejmě se sousedi navštěvovali autem za dlouhých zimních večerů /které tu mají 9 měsíců v roce/. Otázkou ovšem zůstávalo, jak sem dopravují ty auta. Možná po součástkách a pak to za jednu zimu složí do finálního výrobku. Hlavou se nám honily další otázky. Kam jezdí do práce a jak? Prosazovala jsem názor, že na týdenní turnusy na plošinu u Hammerfestu a pak na týden mají volno a stráví je na tom úchvatném ostrově, kde si na večeri chytanou rybu přímo z terasy. Díky tomuto vznikla naše druhá hádka /nebo třetí, případně čtvrtá, kdo si to má pamatovat/ a to na téma: „Zamrzá Barentsovo moře nebo ne?“ Debatu jsem vyhrála argumentací Gofského proudu, což akceptoval i Luboš /doma jsem nakoukla do wikipedie a měla jsem pravdu, průměrná teplota Barentsova moře v zimě je 3-5°C/.

Jak se v Norsku jezdí z porodnice

Postupně jsme navštívili všechny ostrovy a ostrůvky, ale loď se netvářila, že se hodlá vrátit do domovského přístavu. Povedlo se mi ale odchytnout chlapíka z posádky a zaplatit u něj. Zmátla jsem ho objednávkou „Z Hammerfestu do Hammerfestu“, ale poradil si.

Měli jsme čím dál větší hlad, počítali jsme s příplutím v inzerovaných 15,30 hodin. Místo toho jsme zamířili do vzdálenějších vod, kde zřejmě lodní „MHD“ nezastavovala tak často. Na jednom z ostrovů vystupovala ženská s miminem v náručí, které vypadalo, že jede rovnou z porodnice.

Mamina ho měla ve vajíčku, které postavila na větrem bičovanou palubu při přistávacích manévrech lodi. Jenže trvalo ještě dobrých dvacet minut, než loď přirazila k molu, a novorozeně tak mělo tu čest zažít první zkušenost s norským počasím. Nemělo čepičku a v bodýnku s krátkými rukávy máchalo holýma ručičkama. My tam stáli v bundách, čepicích a rukavicích a rozhodně nám teplo nebylo. Norové jsou drsní lidé a mají to vrozeno. Přežijí jen nejsilnější.

Hlad, hlad, hlad

Hlady jsem už téměř hryzala stůl v podpalubí. Zkusila jsem se řídit podle hesla, že hlad je převlečená žízeň, a skočila jsem si do remosky pro kafčo. Nemůžu říct, že by mi to pomohlo. Naopak se prázdný žaludek bránil přílivu dráždivého kofeinu a bylo mi ještě hůř.

Nějak jsem zbytek plavby přetrpěla a po 17 hodině jsme konečně dorazili zpátky do Hammerfestu. Však už to taky začínalo být kritické, ještě chvíli a vloupala bych se do velitelského můstku a sežrala bych kapitánovi svačinu.

Potřebovala jsem nějakou satisfakci, tak jsem masochisticky navrhla vyšplhat na kopec Salen, který se tyčil nad Hammerfestem. Na jeho vršku /86m/ se měla nacházet báječná restaurace s panoramatickým výhledem na město a moře.

Následující výstup si nevybavuji díky mlžnému oparu, který jsem měla před očima z hypoglykémie. Vylézt až na samotný vrchol mě stálo neuvěřitelné množství sil, ale stálo to za to. Vešli jsme do prázdné restaurace, kdy číšník nám tvrdě sdělil, že jsme zavítali do podniku mimo naši finanční kategorii. Jeho angličtina byla excelentní. Neméně důstojně jsme mu sdělili, že si přejeme, aby nás uvedl ke stolu. Což zdráhavě učinil a vybral stůl, odkud nebyl pohled ven. V liduprázdné místnosti! Požádali jsem ho o přesazení k oknu. To již splnil, dokonce nás zavedl na galerii, odkud byl impozantní výhled na záliv a moře na stovky kilometrů.

Číšník nám donesl jídelní lístek. V norštině. Ale na nás si nepřišel. Nalistovala jsem v průvodci norsko-český slovníček, který obsahoval základní výrazy nutné pro komunikaci /tj. asi dvacet druhů jídel, převážně ryb/ a bez problémů jsme mu sdělili objednávku. Docela zíral. Dobře mu tak! Stejně měl nakonec poslední slovo on. My si totiž ty norské názvy nezapamatovali, takže když nám to donesl a nazval norský, netušili jsme, která bije. Ale evidentně jsme si ho získali, protože s úsměvem nám sdělil anglické termíny. Tím nám moc nepomohl, takže stejně musel s talíři na rukou čekat, než si to podle slovníku přeložíme.

Šest medvědů v Hammerfestu

Po vynikající obědo-večeři a ještě lepším výhledu jsme zaplatili a pofotili se v restauraci, která svým interiérem budila dojem, že se nachází na severním pólu v domovině ledního medvěda. Na patře se nacházeli vycpaní medvědi, židle měly v opěradle vyřezaného chlupáče a část stěny byla zpodobněna jako moře s ledovými krami, vyvedenými plasticky. Při pohledu nám začala být zima. Vyšli jsme ven a scházeli jsme dolů do města a kochali jsme se výhledy, tedy někteří z nás se kochali. Luboš už to viděl, já díky hypoglykemii ne.

Přímo pod kopcem v půvabném parčíku byly altánky se sochami ledních medvědů, jak jinak. Luboš mě kvůli fotce přiměl na jednu z nich vylézt, čemuž se urputně bránil můj levý kyčelní kloub, který stávkuje už rok a tahle exhibice mu rozhodně neprosněla. Ale Luboš na tom trval, mermomocí chtěl fotku mé maličkosti, jak sedím na ledním medvědovi. No, pořád lepší, než aby mě přinutil kvůli fotce sahat na živého, ačkoliv toho by byl určitě schopen.

Jak jsme kupovali Glogg

Naše mlsné jazýčky se stále cítily neukojeny, tak jsem po prolistování průvodce usoudila, že si musíme sehnat Glogg. Jednalo se o extrakt bylin a koření /zejména skořice, rozinek, mandlí, zázvoru, hřebíčku a kardamonu/. Zatožili jsme vmíchat si to do čaje, ačkoliv barbarští Norové to převážně pijí v alkoholu.

Vlezli jsme do kšeftu, kde jsme při nejlepší vůli neuspěli. Ochotný prodavač zavolal svoji ještě ochotnější kolegyni a oba šíleně toužili vyhovět dvěma turistům, ale marně. Tak jsem nakonec nalistovala to slovíčko, protože jsem tušila, odkud vítr vane. Samozřejmě! Oba se plácli do čela a ona nám to šla ukázat, měli tam toho mraky. Chyba byla v naší výslovnosti. My to četli „klok“ a oni „gleg“. Koho by to napadlo, že?

Vrátili jsme se na hotel a hned jsme glogg vyzkoušeli, škoda jen, že byl sladký jak cumel. Příště si musíme pohlídat i obsah cukru. Ale jinak byl fajn.

Jen jsme neměli jak čaj uvařit, tak jsme tak nějak sáčky luhovaly ve vlažné vodě.

Nejde se nám dovolat aneb „Plechová huba v recepci komunikuje jen norsky“

V hotelu jsem si opět dopřála vanu, s voňavou koupelovou solí a pěnou a čist'ounká jsem se pak potřela krémem. Balada, o které se mi v horách ani nesnilo.

Výhod zázemí jsme se rozhodli využít i při komunikaci s domovem. Smskou jsme nadiktovali telefon do recepcie a čekali na hovor. Marně. Nakonec to švagr nevydržel a zavolal nám na mobil, že se v recepci nemohl domluvit na spojení hovoru na náš pokoj, prý tam komunikují jen norsky a nakonec telefon přestali brát pro jistotu vůbec.

Důvod, proč se s námi potřeboval spojit byl opravdu důležitý. Vyhrála jsem v cestopisné soutěži Treking s Tilakem, tak mi to jednak oznamoval, jednak mi gratuloval. Zahřálo mě to u srdíčka. To za ten roomingový hovor fakt stálo.

Abychom to měli z jedné vody na čisto, brnkli jsme si do Alty kvůli zarezervování hotelu. Totiž jen tohle jediné ubytko v nějakém hotelu bylo v plánu už od začátku. Jednak jsme potřebovali sebe i výbavu uvést do stavu způsobilého k letu, jednak jsme odlétali z Alty už v sedm ráno a při nejlepší vůli jsme si nedovedli představit vstávat někdy ve dvě ráno v kempu a balit se. Nic jsme si nevymýšleli a zůstali jsme věrní řetězci Rica.

Den 19., pátek 2.7.

Srážka s blbcem

Vstáváme v osm, abychom si zajistili alespoň trochu slušný výběr rybiček na snídaňce. Po cestě Luboše napadlo jít zaplatit hotel, ať to máme z krku. U recepcce jsme zažili šok, evidentně recepční při našem příjezdu musela být úplně mimo. Nekonalo se nic z toho, na čem jsme se dohodli. Vůbec do systému nezadala, že nám nabídla apartmán za cenu dvoulužkáče, že nám přislíbila pátou noc zdarma, navíc si platbu bez našeho souhlasu již stáhla z platební karty! Nejednalo se přitom o zanedbatelný rozdíl, měli jsme platit 1200NOKů a stáhli nám 2700NOKů. Docela mazec. Začali jsme se dohadovat, přeci jenom jsme se cítili v právu. Poukazovali jsme na to, že apartmán bychom si sami nikdy nebrali, a pokud by nám nebyla přislíbena noc zdarma, nebytovali bychom se zde, ale šli bychom do kempu. Bohužel, osudná recepční měla zrovna volno a ta, co tam byla nyní, dělala vše pro to, aby situaci vyřešila, ideálně k našemu prospěchu. Zavolala dokonce ředitelku hotelu, které jsme sdělili naše argumenty. Ta se tomu velice divila, prý pátou noc zdarma nám nemohl nikdo slíbit, ta se refunduje z centra až zpětně a dále prý nebyl důvod dávat nás do apartmánu, když tou dobou hotel dvoulužkovými pokoji disponoval. Mysleli jsme, že s námi šlehne. Každopádně ředitelka se k problému postavila čelem. Uvěřila, že takovou kravinu bychom si fakt nevymysleli, slíbila nám na účet připsat těch stažených 2700 a požádala nás nyní o platbu domluvených 1200. Neradi jsme to provedli, měli jsme obavy, že nám nakonec stáhnou oboje, tj. 3900NOKů /již nyní mohu napsat, jak to dopadlo. Těch omylem stažených 2700 nám poslali na účet hned a těch správných 1200 si stáhli asi o týden později, čehož jsem si ve výpisu nevšimla, protože mě do očí udeřila jen ta stažená částka, nikoliv připsaná. Ale pečlivým zkoumáním se to posléze vysvětlilo/.

Když se nám s nimi povedlo tak skvěle domluvit, vysvětlili jsme jim ještě, že si na recepci složíme batohy do odpoledne, kdy nám jede bus. Přeci s nimi nebudeme pobíhat po Hammerfestu.

Jak jsem se nestala členem Královské historické společnosti ledních medvědů

Konečně jsme se dostali na prohlídku tohoto úchvatného muzea. Shlídlí jsme vynikající expozice zabývající se lovem v Arktidě a místní historií. Hodně se věnovaly polárním expedicím, znečištění polárních regionů a potlačováním domorodých zvyklostí. Moc pěkně to měli připravené, dokonce tam měli instalované automaty, na kterých člověk volil mezi odpověďmi tu správnou a výsledek se dozvěděl zvukovým signálem. Bylo legrační poslouchat, jak těch pár turistů vedle nás uspělo nebo naopak ne.

Po prohlídce jsem měla v plánu stát se členem Královské historické společnosti ledních medvědů. Za poplatek 180NOKů nabízeli celoživotní členství, v ceně bylo osvědčení, průkazka, samolepka, odznak a pasování kostí z penisu mrože. Jenže vybrala jsem si pro to nejnevhodnější okamžik, do muzea se nahrnuly stovky lidí. Hned nám to bylo jasné. Hurtigruta přijela. Všechny dámy v lodičkách a pánové v sakách zatoužili po členství a solili platební karty na stůl. V ten moment jsem z toho naopak vycouvala já. Chlapíkovi, co mi už vypisoval papíry jsem otevřeně řekla proč to nechci. Že odmítám být ve stejném spolku jako ti, co přijeli lodí. Že my jsme přešli Finnmarksviddu a po Norsku cestujeme tak, abychom ho co nejlépe poznali, na svou pěst. Kupodivu to akceptoval. Navíc se mi svěřil, že by stokrát radši přijal za členku mě, než těch dvacet bab v plesových róbách. Potěšilo mě to, jelikož jsem to pochopila jako obdiv vůči své osobě.

Když už jsem se nestala členem, což jsem plánovala už z domova, koupila jsem si tam alespoň tričko. Dokonce z polypropylenu, modré s emblémem ledního medvěda na hrudi a názvem spolku nad ním. Moje třetí tričko zakoupené v Norsku, achich. Nějak se jejich počet zvyšuje. Prodavač mi sám od sebe nabídl slevu 10%, která je určena jen pro členy. Super.

/V triku jsem jednou jela do práce vlakem a průvodčí si sedl na prdel, vytřeštěně si prohlížel medvěda a anglický nápis The Royal and Ancient Polar Bear Society a nejspíš se mě zeptal: „Vy pro ně pracujete?“/

Napoleon v Hammerfestu

Vydali jsme se kolem zálivu podél pobřeží na druhou stranu města, k poloostrovu Fuglenes. Trochu jsme bloudili, což jsme poznali v okamžiku, kdy jsme se ocitli na staveništi a vlezli do maringotky. Přes traverzy a stavební náčiní jsme museli přeskákat pár desítek metrů, než jsme se dostali zpátky na chodník, který nás již správně vyvedl na poloostrov Fuglenes. Nejprve jsme došli až na konec, k dlouhému cípu pevniny, kde jsme spatřili něco jako parodii na maják. Mohl mít tak 2,5 metru nejvíce a pokud nějak navigoval, tak leda svíčkou z okna. Opodál stála kůlna na čluny a dřevěný srub. Teoreticky jsme měli získat představu o tom, jak po II.světové válce sloužily stovky podobných zařízení jako nouzová obydlí. Jenže to by nás dovnitř musel někdo pustit, budovy byly zamčené.

Volně přístupné ale byly základy pevnosti Skanzen, pocházející z napoleonských válek, kdy se města nakrátko zmocnili Britové a vyplenili je.

Ochladilo se, foukal vítr a na teploměru jsme naměřili 9°C. Nasadili jsme si rukavice a čepice a pokračovali na úpatí ostrova k mramorovému sloupu Meridianstotta, připomínajícímu první změření /1816-52/ zakřivení zeměkoule, které vedlo k výpočtu velikosti a tvaru planety. Nápisy o tom zde zvětšili jak v norštině, tak v latině.

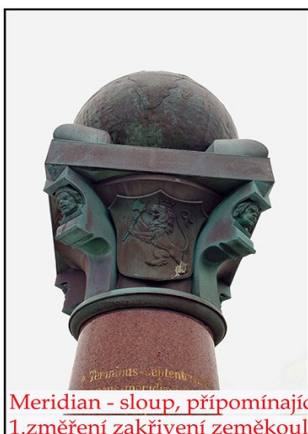
Jak se žije psům v Norsku

Kulturou nám vyhládlo, tak jsem se vrátili do centra a hledali papu. Kebabárnu jsme vyřadili jako nenorskou. Prolistovala jsem průvodce, ale všechny tři podniky už neexistovaly. Víceméně ze zoufalství jsme zamířili do obchod'áku /ehm, vzletný název pro jednopatrový malý barák/ a v patře jsme objevili zastrčenou malou restauraci. Nápisy jídel měli v norštině, ale neřešili jsme to. Mladé servírce jsem vysvětlili, že chceme rybu a pokud možno levnou. Nabídla nám lososa. Ten je určen

jako podřadná ryba tak snad pro psy. Zatvářili jsme se naoko dotčeně a objednali si ho. Byl výborný, chtěla bych se mít jako pes v Norsku.

Vyzvedli jsme si v hotelu batohy /byly opřené o sloup uprostřed haly, tak jsme jen oznámili obsluze, která se od rána vyměnila, že jsou naše a že si je bereme/ a vydali se k info centru čekat autobus.

Ten přijel po 16 hodině a poprvé vznikl problém při pokusu zaplatit kartou, řidič ji nechtěl akceptovat. Posílal nás kamsi do bankomatu, ale nechal se přesvědčit, že nám stáhnou šílené poplatky za výběr hotovosti. Nakonec se ukázalo, že se mu jen nechtělo vytahovat čtečku karet.

Meridian - sloup, připomínající 1. změření zakřivení zeměkoule

Jak nám řidič nevěřil, že jsme manželé

Řidič dostal laškovnou náladu a vyptával se nás, zda jsme manželé. Na moje přitakání namítl, že nemáme prstýnky. Prý kdybychom měli, dá nám slevu. To už stálo za to, tak jsem ho přesvědčovala, že jsme. Chtěl pasy a vítězně se na nás usmál. Máme prý sice podobné, přesto rozdílné příjmení, nemůžeme být manželský pár. Dostal rychlokurz na téma přechylování, což bylo vtipné s přihlídnutím k tomu, jak bídnu mám angličtinu.

Luboš netušil, proč nepostupuju do autobusu a myslel si, že se jen tak vybavuju. On měl chudák velký batoh na zádech, malý na bříše, začal toho mít plné zuby, tak na mě zavrčel, at nežvaním a popolezu. Na to řidič zamrkal a povídá, že nyní nám už náš svazek věří, takhle prý může štěkat jen manžel na manželku, ne milenec. Pobavilo mě to. Slevu nám tedy dal, já cestovala za plný lístek a Luboš za poloviční. /přitom zabere víc místa než já!/
Slevu jsme si ale zasloužili. V autobuse nebyl funkční záchodek! Musela jsem to vydržet až do přestupu ve Skaidi, kde jsem hned vlítla na benzinku. V zimě jsme tam pak čekali asi půl hodiny na navazující bus. Zde jsme již netvořili polovinu osazenstva, cestovalo zde asi pět turistů, tedy nejvíce za celé Norsko.

Zaujala nás německy mluvící dvojice kluků, evidentně měli v plánu přechod hor. Snažila jsem se s nimi navázat kontakt, ale nereagovali /jak jsme zjistili později, oni tak nějak neidentifikovali, že na ně mluvím anglicky. Docela mi to snížilo sebevědomí/.

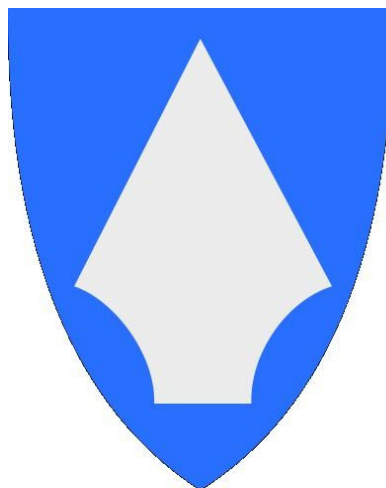
Alta

2-5.7.2010

Alta. 12 000 obyvatel.

Město Alta, kde je hlavní činnost rybářství a těžba slídy, leží sice na 70.rovnoběžce, ale má relativně mírné podnebí a údajně méně srážek než Sahara.

V řece Altaelva, která protéká městem na východ, kdysi rybařili Laponci a v 19.století byla oblíbeným sportovištěm anglických aristokratů. V nepřítis vzdálené minulosti se stala jedním z nejdiskutovanějších vodních toků severní Evropy – to když na ní koncem 70.let byla navzdory celonárodním protestům vybudovaná přehrada Altadammen, která její lososové vody využívá jako zdroj pro hydroelektrárnu.

Staří mazáci aneb předáváme drahocené zkušenosti

Do Alty jsme vjížděli z východu a míjeli jsme osadu Kronstad s kempem. Chvíli jsem přemýšlela, zda nemám na kluky houknout „kemp“, tomu by snad rozuměl i blbý, ale pak jsem si říkala, že se nebudu vnucovat. Chyba! Kluci o kempu nevěděli a přitom měli v plánu tam spát. Jenže když nás řidič vyhodil v centru Alty v 19,30, tak se po tábořišti začali doptávat. Na naše vysvětlení se začali mlátit do hlavy, mrzelo je, že se nepokusili s námi přeci jenom spřátelit již v buse.

Ukázali jsme jim alespoň, kde je turistická kancelář. Tu jsme kupodivu ještě našli otevřenou a podle ochoty chlapíka jsme usoudili, že zřejmě byla otevřená omylem a asi zapomněl zamknout. Velmi neochotně nám sdělil, že nyní již žádný bus do kempu v Kronstadu nejede. Tečka. My se pídili po návštěvě kaňonu Alta, ale odbyl nás, že minimum je pět lidí a basta. Dali jsme mu mobil, pokud by se ještě někdo další přihlásil, ale nevěřili jsme tomu. Vytáhli jsme na něj mapu, aby nám tedy ukázal, jak se tam dostaneme po vlastní ose. Možnosti byly nulové – 35km po silnici a pak ještě 16km pěšky přes tundru. Paráda. Na otázku, zda se dá přiblížit na kole, chlapík odpověděl, že to není fyzicky možné a vyhodil nás, že zavírá.

Kluci nešťastně postávali venku a ptali se nás, jak daleko kemp v Kronstadu je. Údaj 6km je vůbec, ale vůbec nepotěšil. Vytáhl jsme průvodce, kde byla zobrazena mapka a oni se rozhodli vydat někam k řece přespat nadivoko.

Nikam jsme nepospíchali, tak jsme chvíli pokecali. Poradili jsme jim, kde nakoupit bomby, jakému zapalovači se vyhnout, kde sehnat levný proviant a podobně. Oni se pro změnu radili ohledně možnosti přechodu přes Finnmarksviddu, když jsme začali o bažinách a brodech tak zbledli a zda prý neznáme jinou pěknou variantu. Vytáhli jsme silniční mapu Norska /hle, jak se nám hodila!/ a po nějakých debatách se kluci rozhodli přepravit do Narviku, zde nasednout na vlak do Abiska a trekovat přes Kungsleden. Vůbec jim přitom nevadilo, že to je ve Švédsku. Ten trek jsme absolvovali, tak jsme jim podali vyčerpávající informace, za což nám byli vděční.

Rozloučili jsme se s přáním, at jim vše vyjde – oni teprve začínali, my již končili.

Vyhledali jsme si Rica hotel, ubytovali se a zalehli.

Den 20., sobota 3.7.

Bacha, lidi nám mohou rozumět!

Budík v osm ráno nás zastihnul o půlnoci podle našich pocitů. Neochotně jsme vstali a vydali se na snídani. Před pokojem uklízečka vysávala a my řešili, kde se dají půjčit kola, abychom se dostali ke kaňonu, když tu se ona uklízečka najednou na nás usmála a odpověděla: „Kola se dají půjčit v hotelu naproti.“ Zírali jsme na ni a ona se šklebila. Když pochopila, že nejsme mocni slova, pobaveně nám sdělila, že je zde zaměstnaná a není jediná z ČR, tak ať si dáváme bacha, kdekdo nám může rozumět.

Jednu výhodu to ale mělo. Jako krajané jsme ji přesvědčili, aby nám na pokoj donesla rychlovarnou konev, abychom si mohli vařit čaj, když náš vaříč byl kaput.

Stran bicyklů nám doporučila svého slovenského přítele Richarda, který pracuje v protějším Parkhotelu, kde se dají půjčit kola. Hned po snídani se tam Luboš vydal na výzvědy a vrátil se zářící nadšením. Měli tam celý arzenál, tak si nechal vyhledat dotyčného Richarda, který zažil šok, když na něj Luboš spustil libozvučnou slovenštinou. Dojednal nejlepší kola /ve smyslu, že mezi slepými i jednooký je králem/, Richard je nafouká a připraví a my se zatím sbalíme.

Než jsme si všechno nachystali, bylo 11 hodin. Zkontrolovali jsme si kola, Richard nám ještě předal opravnou sadu, náhradní duši a pumpičku s přáním, ať to nepotřebujeme, a dojednal na recepci možnost vrácení pozdě v noci. Norové s tím problém neměli, prostě až přijedeme, tak kola vrátíme, recepce funguje 24 hodin. Jen nás všichni zrazovali od našeho plánu, prý je to nereálné. Vysvětlili jsme jim, že nemáme jak jinak se ke kaňonu dostat.

Zkásli nás o 300NOKů, z čehož se mi zvedl tlak a Richard nás upozornil, že to co je pro nás šílená cena, je zde jen symbolický poplatek.

Poslechnout místního je cesta do pekel

Richard ještě Lubošovi popsal, kudyma máme jet. Prý se máme vyhnout „Arktické dálnici“ E6 a jet po vedlejších komunikacích. Poslechli jsme ho, ale jeho rada byla kontraproduktivní, jeho instrukce nás navedly po „tour de vidiek Alta“ neboli asi dvacet kilometrů jsme si zajeli při okružní jízdě po okolí Alty. Hodně jsme bloudili, až jsem se nasrala, řekla že kašlu na jeho dobře míněné rady, vytáhla jsem mapu, zorientovala nás a vydali jsme se směrem na E šestku, kde jsme bez větších problémů jeli po cyklostezce zbudované vedle dálnice. Kdybychom ho neposlechli, v pohodě už jsme se mohli blížit ke kaňonu, takto jsme stále trčeli pár kiláků od Alty.

Po asi šesti kilometrech jsem podle ukazatelů správně zavelela odbočit z E šestky na silnici č. 93 vedoucí do Kautokeino.

Bylo znát, že jsme na méně frekventované trase. Zmizela cyklostezka a museli jsme normálně po silnici, kde naštěstí byl minimální provoz. Směřovali jsem na jih, podél řeky Altaelva. Silnice se vinula nahoru dolů, do zad nám svítilo sluníčkou v kombinaci s větrem, takže jsme se pařili i promrzali zároveň.

Po několika kilometrech jsme opět odbočili, tentokrát na soukromou cestu k chatě Gargia. Mýtné se týkalo jen aut, ne pěších a cyklistů, jak je již v Norsku zvykem. Zaplacení spočívalo v tom, že přes silnici byla závora, u její paty krabice s upozorněním, že se má do ní hodit požadovaný obnos, závora ručně zvednout a poté znovu spustit.

Míjeli jsme značky s upozorněním na výskyt sobů a hrozcích srážek s nimi. Brali jsme to na lehkou váhu, nás se to přece netýká.

Udělalí jsme si několikakilometrovou zajíždku k Sorrisniva, kde teoreticky měl pracovat chlapík, jehož jsme stopli jako prvního v Norsku a zavezl nás od Stilly na začátek přechodu přes Finnmarksviddu. K elektrárně jsme ale nedojeli, protože jsme ho /jaká náhoda/ zahlídli jet opačným směrem. Mávali jsme na něj, ale nezastavil.

Pofotili jsme si alespoň nádherné pohledy na začínající kaňon řeky z mostu, když k nám přijela dvojice Norů a vyptávali se nás, zda jsem neviděli po řece plout kluka v kánoji. Prý jejich jedenáctiletý syn chtěl řeku splavit a oni ho měli z mostu vyfotit. Zklamali jsme je, nikoho jsme projet neviděli, ale je to nevydělalo, prý ještě asi nesplul, tak se zastavili, že počkají. My jsme se vrátili zpátky na silnici a pokračovali dále.

Hlad'ák je sfiňa

Překonali jsme čtyři kopečky a najednou jsme prudce začali stoupat. Od hladiny moře z 25 metrů do 525m a to během šesti kilometrů. Poslední čtyři kilometry se už u mě začala projevovat hypoglykemie, a nyní to gradovalo. Sice jsme měli s sebou sbalené sladkosti právě pro takové případy, ale já byla zuby nehty rozhodnutá dojet až na chatu. Toužila jsem se najíst v opravdové horské chatě. Těšila jsem se na atmosféru plnou turistů a dobrodruhů.

Na pokraji sil a téměř před zhroucením jsem kopec zdolala. Luboš zavyl nadšením, ukázal se nám již nádherný kaňon, tak opřed kolo o kleč a začal šplhat ze skal dolů srázem, aby vše lépe natočil. Já jsem se vyčerpaně opřela o svodidla na silnici a přála si umřít. Hučelo mi v uších, viděla jsem neostře a mlhavě, bušilo mě srdce a měla jsem svalový třes. Kdyby mi někdo změřil cukr v krvi, měla bych hladinu nula nula nic. Přesto jsem si odmítla vzít musli a radši riskovala, že se vysekám na kole. Blbec.

Když se Luboš vyřádl, začalo mu být divné, proč nefotím. Vysvětlila jsem mu, co mi je, a on mi logicky položil otázku, kterou si nyní kladu i já. Proč si proboha nevezmu to sladké?

Nějak jsem se zmátořila, dokonce i zvěčněna jsem byla, a naštěstí cesta vedla z kopce. Po pár kilometrech jsme konečně v 16 hodin dojeli k chatě. Moje záchrana!

Jak chutná sobí ragú

Před chatou jsme zamkli kola a připadali jsme si u toho jako největší trolti, když jsme věděli, že v Norsku se nic nezamyká. Ale česká ostražitost a nedůvěřivost zafungovala. S sebou jsme si vzali všechny věci a vešli jsme dovnitř. K našemu zklamání nás přivítala liduprázdná chata. Trochu nejistě jsme přes verandu a dlouhou chodbu vkračeli až do jídelny, kde byl velký jídelní stůl tak pro třicet lidí. Postávali jsme a dumali, co dál, když vešla sympatická Norka a divila se, proč se neposadíme.

Učinili jsme tak a ona donesla na stůl dřevěnou fugurku soba táhnoucího sáňky s kožešinkou. Asi aby se nám lépe čekalo na jídlo. Já už měla takový hlad, že moc nechybělo a spořádala bych tu sošku. Ona obřadně začala líčit dnešní nabídku. K dispozici bylo pouze jediné jídlo, něco na způsob sobího ragú. Přesný název jsem nepochytila, a ona nám nadšeně vyjmenovala, jak se to jídlo připravuje, prý se sobí maso nakládá na 7 hodin s několika druhy zeleniny a kořením. Já na ni vytřešila oči a zděšeně jsem se zeptala, zda jako budu muset těch 7 hodin čekat, než se najím. Ona na mě soustrasně pohlédla a odpověděla, že ne, samozřejmě sob je již marinovaný a naložený a ragú je již navařeno, tedy musíme počkat než nám ho ohřeje. Snažila jsem se ji přesvědčit, že ho klidně spořádám i studené, ale to již byla pryč. Zřejmě ale vytušila můj hlad a donesla nám velký tác s různými druhy chleba, máslo, pomazánku a nůž. Rázem mi bylo líp. Spráskala jsem veškerý chleba, protože Luboš řekl, že nemá chuť.

Po asi půl hodině čekání jsme se dočkali. Před nás byl postaven velký hrnec s naběračkou. Hned jsme se pustili do jídla a bylo to skvelé. Výborné měkoučké sobí masko, zeleninka, konzistence něco mezi polévkou a omáčkou. Hladově jsme si přidávali a přidávali, až jsme spořádali celý hrnec, což Norku udivilo, prý toho bylo pět litrů. To možná bylo, ale už není.

Vizitka České republiky

Po ukojení základních lidských potřeb jsem se vydala na obhlídku chaty. Byly zde pokoje s možností ubytování, dole v suterénu sociální zařízení se sprchami a WC. Posledně jmenovaného jsem hned využila a pak jsem nás zapsala do návštěvní knihy.

U recepcce jsem zaplatila za jídlo 300NOKů a pídila se po informacích ke kaňonu. Nafasovala jsem kreslenou mapu, kde byly zaznačeny dvě trasy – kratší 8km a delší 14km. Rozcestí prý najdeme po 2km. Ale k začátku obou tras musíme ještě do kopce 4km po velmi špatné, ale s opatrností sjízdné cestě. Sama za sebe nám doporučila kratší variantu s ohledem na naše sandálky, u té delší se prý hodně šplhá po skalách. Poděkovala jsem za ochotu. Za mapu si nic nepočítala, ačkoliv měla vyvěšený ceník, že stojí 10NOKů, zrovna tak si nic nepočítala za čaj, který jsme vypili – byl uvařený v termoskách a volně k dispozici. Když jsem ji na to upozornila, odvětila, že je to OK. Prý je to úcta k nám, kteří sem dojeli vlastními silami. Když jsme jí navíc řekli, že až z Alty, tak jen obdivně hvízdla. Rázem jsme v jejích očích stoupli. Ona s despektem mluvila o Norech a jejich lenosti, prý se až sem dovezou autem, ty další 4km taky a pak se pešky dohrabou 8km ke kaňonu a mají z toho trauma. Hrdě jsme propagovali ČR a turisty odtud. Prostě jsme byli takoví věrozvěsti ukazující, že jsme národ trekařů. A taky poutivě platících lidí.

Útěk do civilizace po laponsku

Z chaty jsme vyráželi po 17.té hodině. Příjemně napapkaní, v dobré náladě, jsme začali po traktorové cestě šlapat do kopce. Cesta byla opravdu velmi špatná, na trekovém kole na hranici sjízdnosti. Ale pořád lepší, než ty kola tlačit.

Najednou jsme před sebou uslyšeli hluk. Taktak jsme stihli uhnout na stranu – řítily se proti nám dvě čtyřkolky plné Laponců i s dětmi. Vypadali, že jedou za zábavou, což jsem jim přála, spíše jsme byli zvědaví, jak si takové sobotní povyražení představují. Jak jsme pak zjistili, skončili jen u chaty

Gargia, kde si asi dali věču, možná i něco ostřejšího a s dobrým pocitem se vrátili ke svým sobům. Že nedojeli do Alty, tam by měli rozsáhlejší možnosti. Ale asi i tohle pro ně bylo vrcholem vypadnutí z divočiny.

Moskyto´s air force aneb komáři útočí

Stoupali jsme stále výš a výš, až jsme se dostali na začátek náhorní plošiny Finnmarksviddy. Což znamenalo zejména všudypřítomné bažiny s líhništěm komárů. Bylo to příšerné, vzduch před námi najednou zčernal a my si je vybírali z očí a uší a nadávali. Honem jsme vytáhli repelent a světe div se, on zafungoval. Sice ty potvory sedaly na nenatřené místa a bodaly o sto šest, ale dalo se tomu předejít totálním potřením. Jinými slovy, ani kousek kůže nesměl zůstat nepokrytý repelentem, navíc tu vrstvu bylo nutné neustále obnovovat, nejpozději po půl hodině.

Po strastiplných čtyřech kilometrech jsme spatřili tyč s přivázanou papírovou cedulí a nápisem Canyon. Z toho jsme pochopili, že tady začíná ta pěší trasa. Cesta totiž pokračovala dál, podle mapy přecházela přes Finnmarksviddu a ústila na silnici č.93. Její smysl jsme ale nepochopili, nevedla přes žádné osady. Zřejmě to byla nějaká historická stezka, případně sobařská.

Bylo tu zbudované něco jako parkoviště /v podstatě jen umetený vykolíkováný čtverec, zbavený větších šutrů a bez bažin/ a u jednoho z ukazatelů jsme zamkli kola. Stálo tu jediné auto, ve kterém seděla stařenka. Asi zbytek rodiny trajdá u kaňonu.

Široké pláně Finnmarksviddy

Cesta stoupala stále výš, ale rapidně ubylo stromové a keřové vegetace, zmizela tundra a najednou jsme stáli na samotném úpatí náhorní plošiny Finnmarksvidda. Byl to úchvaný pohled, protože jsme ty stovky kilometrů bažin, tundry a jezer měli jako na dlani. Stáli jsme na severním ohraničení a

kochali se tou nádherou. V dáli se lesklo ohromné jezero, které jsme identifikovali jako Iešjávri, které jsme tři dny obcházeli bažinatým terénem. Celá Finnmarksvidda byla ohraničena vysokými horami se zasněženými vrcholky. Až nyní jsme si ale uvědomili její rozsáhlost. Několik stovek kilometrů široký nepravidelný čtverec, s neprostupnými bažinami, tajgou a pouštními dunami – joj, tam bychom mohli při ztracení se bloudit ještě nyní.

útulná chata
Gargia

Moje blbé nápady

Díky nádherným scenériím, které se kolem nás otvíraly, jsme ani neřešili, že se terén změnil. Všude byly bažiny a přes ty jsme museli přecházet. A jaké jsme na to měli obutí? Přeci sandálky. Moc pěkně se nám šlo, čvachvali jsme si to bahýnkem a během pár minut jsem měli tou odpornou hmotou nasáklé ponožky. Holt tohle jsme nepromysleli. Jenže jet na kole v pohorách by nešlo. Sandálky jsme sice měli pevné, turistické, ale bylo to houby platné v okamžicích, kdy jsme se po kolena propadali do bažin.

Po asi dvou kilometrech jsme opravu narazili na rozcestí, jak nám říkala obsluha v chatě Gargia. Jenže oni mluvili o dvou cestách a zde jich bylo asi šest. Věděli jsme jenom, že máme jít doleva. Pamětlivi situace z přechodu Finnmarksviddy, kdy lépe zřetelná je stezka sobařská a hůře naopak turistická, drželi jsme se tohoto pravidla a téměř neznatelnou pěšinou jsme traverzovali úpatím kopce, přes skály a sněhová pole. Zejména zde jsme ztráceli cestu a měli jsme problémy s dalším postupem. Naštěstí pro nás se náhle v protisměru vynořila dvojice mladých lidí a nad naším obutím si začali klepat na čelo. Vydali jsem se směrem, odkud přišli, překonali jsme jeden potok /byli jsme už beztak špinaví a mokří z bažin, tak jsme to prostě přehupkali na druhou stranu/ a naštěstí se zde objevil spoře vyšlapaný chodníček.

Bylo zima a naše promáčené ponožky nás nepříjemně chladily na chodidla. Vydržet se to ale dalo, naštěstí jsem měla zakoupené nějaké speciální merinové, hřející i vlhké.

Co je Grand Canyon proti Alta kaňonu

Dosáhli jsme nejvyššího místa a záhy jsme stáli u nádherného vodopádu, proudícího z protějších skal. Již odsud se nám otevíralo hluboké údolní a strmé skalní stěny, ohraničující tento nádherný kaňon. Řeku jsme zatím jen slyšeli, ale podle hluku musela být pěkně mohutná. Bohužel jsme sem dorazili pozdě, za nepříznivých fotografických podmínek, navíc moje zrcadlovka trůnila v Altě na pokoji. Zde s sebou jsem měla jen malý záložní foták, tak jsem alespoň v rámci možností fotila tu nádheru.

K našemu údivu k lepším výhledům jsme museli sestupovat, protože všude kolem nás byla tundra, která bránila ve výhledu. Čím níže jsme scházeli po prudkém svahu, tím více se znázorňovala řeka, zařezávající se do hlubokého kaňonu.

Sice jsme nikdy nebyli v Grand Canyonu, ale oba jsme se shodli, že proti této scénérii je to nic. Svah měl čím dál větší sklon, až jsme se dál báli pokračovat. Navíc díky husté tundře bychom možná už lepší pohled nezískali. Nevadí. Byla jsem pevně rozhodnutá, že po návratu si koupím pohled kaňonu, když už jsem ho nemohla pořádně vyfotit. /Když jsem do práce donesla album s fotkami, tak sestřička jako moji nejkrásnější fotku označila právě zakoupený pohled/.

Kaňon Sautso-Alta

Výstavba hydroelektrárny na řece Altaelva našťastí nijak nezasáhla nejmalebnější úsek, kdy se řeka dere 400m hlubokým kaňonem Sautso, největším v severní Evropě.

Altaelva je řeka v severním Norsku, ve správní řeky Finnmark. Je dlouhá 229km. Povodí řeky je 8963 km². Pramení v horské oblasti Finnmarksvidda, odkud teče na sever, kde se poblíž města Alta vlévá do Altafjordu na rozhraní Barentsova a Norského moře v Severním ledovém oceánu.

Altaelva je známá jako nejlepší lososová řeka v Norsku. V roce 1979 se na řece začala stavět vodní elektrárna. Tato stavba vyvolala obavy místních obyvatel o zachování přítomnosti lososů v řece a se stala předmětem vleklého sporu za občanská práva Sámu. Následovaly dlouhé měsíce nenásilných

protestů na jejichž konci byl založen parlament Sámů, který rozhoduje o jejich záležitostech. Elektrárna byla nakonec přesto postavena, na přítomnost lososů v řece neměla žádný vliv.

Jak se s námi nebavili Poláci

Nastala nejmíň příjemná část každé akce, a to návrat. A co je horší než návrat? Přeci návrat po stejné trase. Zatímco při cestě sem jsme stále měli před očima otevírající se kaňon, nyní jsme ho měli v zádech.

Bažiny jsme přebrodili jako staří mazáci /ono to totiž vzhledem ke stavu našich bot bylo stejně jedno/ a kolem 21 hodiny jsme se dostali k našim stále ještě zamčeným kolům. Drobný zádrhel vznikl v tom, že Luboš vyvolal paniku, že ztratil klíč. Prohledal si všechny kapsy, batoh, ale nenašel ho. Nechala jsem ho chvílku vydusit a pak jsem mu oznámila, že zapomněl, že klíč přeci uložil ke mně jakožto zodpovědné osobě. Ten kámen, který mu spadl ze srdce, museli slyšet dopadnout až v Altě.

Zničeho nic se u nás zjevil velký jeep, vystoupil mladý kluk a anglicky se nás ptal, jak se dostane ke kaňonu. Protože jsme si všimli polské SPZ na autě, tak jsme na něj promluvili česky, ale nechytal se a ani anglicky nebyl ochoten se s námi bavit o čemkoliv soukromém, tj.odkud jedou, co mají za sebou, co v plánu.

Postupně přijelo dalších 7 podobných aut, v každé po dvojici Poláků. Žádný z nich se s námi nehodlal bavit. Pokrčili jsme rameny a vyjeli. Jen jsme se ještě ohlídlí, a ti magoři jeli ke kaňonu auty! Debilové! Vjel do nás vztek, ale nic jsme nenadělali.

Nasednutím na kola začalo peklo. Kola sice byla osazena brzdami podstatně kvalitnějšími, než zapůjčené vehikly v Karasjoku, ale na zdejší sjezd to rozhodně nestačilo. Následující čtyři kilometry jsme sjížděli hodinu prakticky krokem. Měla jsem šílené křeče v rukou od brždění, chvílemi jsem musela zastavovat a ruce protřepávat, měla jsem je prakticky necitelné.

Někde uprostřed jsme ještě potkali onu laponskou rodinku, co si vyjela vyhodit z kopýtka do chaty Gargia. Vraceli se zpět do osady.

„Dobrý den, máte trochu vody? Mám takový hlad, že bych u Vás přespal“

Kolem 22 hodiny jsme konečně posledními serpentiniami sjeli k chatě Gargia. Doufali jsme, že ještě bude otevřená, zoufale nám docházel čaj v pitných vacích a neměli jsme možnost kde doplnit, nepočítali-li jsme bažiny.

Chata se tvářila jako otevřená a vevnitř se svítilo. Vpadli jsme dovnitř a šileně jsme vyděsili chlápka, který si do jídelny donesl televizi a koukal na ni s nohama na stole. Představil se jako obsluha, ale zklamal nás, kuchyně již byla zavřená. Nevadí, Luboš by ukecal i díru do hlavy, takže rozpoutal následující rozhovor:

„Dobrý den, mohl byste nám prosím dát trochu vody?“

„Ano“

„A když už nám budete dávat vodu, mohl byste nám ji dát ve formě čaje?“

„Ano, v jídelně ještě zbyly termosky s čajem, tak si nalijte do hrnku“

„No a když už byste nám dával čaj, mohl byste nám ho uvařit tak tři litry do speciálního pitného vaku?“

Chvilka ticha, chlapík přemýšlí. Pak kývne.

„No a když už půjdete do kuchyně vařit čaj, mohl byste nám dát kousek chleba?“

„Ano, nějaký chleba se najde.“

„No a když už nám budete dávat chleba, mohl byste i s kouskem másla?“

Tentokrát bylo ticho delší. Chlapík beze slova odkráčel.

Zůstali jsme zaražení a přemýšleli, zda máme vypadnout, nebo počkat a co asi tak dělá. Nalili jsme si alespon vychladlý čaj a popíjeli.

Po půl hodině příjemný Nor přišel a nesl ohromný tác, na něm tři druhy chleba, máslo, pomazánku, losos, kaviár, sýr, paštiku a oschlý salám. Omlouval se, že nic jiného nesehnal, jsou to zbytky, co se neprodalo a nesnědlo dnes.

Hladově jsme se na to vrhli a on se starostlivě zeptal, zda nám to bude stačit. Přitakali jsme a on se vydal ještě vařit pro nás ty tři litry čaje. Luboš to pak nalil do camelbagu.

Zašla jsem pak za ním k recepci a zeptala se ho, co jsme dlužní. Řekl si o 100NOKů, což byla i částka, kterou jsem byla ochotná mu dobrovolně dát. Vzal si peníze a šel příjem zanést do pokladny, ani ho nenapadlo si to strčit do vlastní kapsy.

Jak se v Norsku načerno chytají ryby

Pojedli jsme a já měla chut si lehnout na sem a prospat se. Chtíc nechtíc jsme se ale potřebovali vrátit do Alty, navíc to u mě byla jen chvilková únava v návaznosti na jídlo. Chlapík se s námi rozloučil, my nasedli na kola a už jsme statečně šlapali z kopce, do kopce, z kopce, do kopce. Míjeli jsme most, na kterém byly značky zakazující rybolov. Nyní o půlnoci tam bylo plno rybářů a vyděšeně nás sledovali, zejména moje manévry s foťákem, protože jsem měla tendence vyfotit si záři slunečních paprsků na hladině. Další a další rybáři příjížděli a každý po našem spatření vypadal, že uviděl ducha. Raději jsme naskočili na kola a pokračovali dál.

Pozor, sob!

Když jsem jela z prudkého kopce, najednou jsem slyšela nějaký zvuk zprava, kde byla tajga, a než mi došlo, co je původcem, vlítl mi před kolo sob. Tak tak jsem to ubrdila, kolo jsem zastavila milimetry od něj. Zírali jsme si do očí, on udiveně mrkal, pak potřepal hlavou a zmizel. Do toho jsem slyšela křičet Luboše, ať se hlavně nehýbu, že to natočí. Když jsem mu nešťastně řekla, že sob

je fuč, seřval mě, proč jsem ho nezadržela. Jak, to mi neřekl. Asi si představoval, že ho chytanu za ouška, případně obejmu kolem krku. Luboš ještě chvíli frflal a já měla chuť uškrtit oba. Jeho i soba.

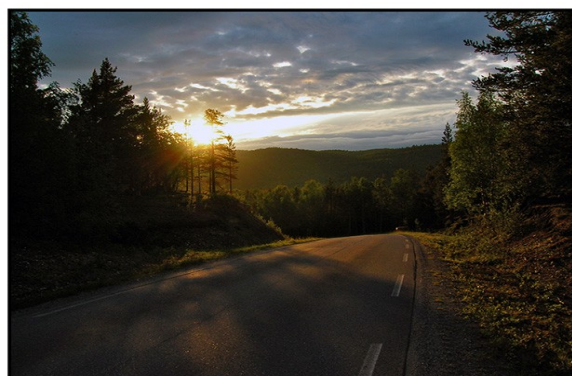
Den 21., neděle 4.7.

Severní slunce

Následujících 35km jsme směřovali na sever a do očí nám svítilo půlnoční slunce. Byla to úchvatná scenerie a již poněkolkáté jsem se mlátila do hlavy, že zrcadlovka zůstala na pokoji. To by byly fotky!

Před půl jednou v noci jsme se blížili k Altě. Pár kilometrů před ní se mi naskytl tak neuvěřitelný pohled, že jsem zařvala, sjela ke krajnici, opřela kolo a šla fotit. Slunce přímo na severu „lízlo“ horizont, jako oranžová koule svítilo proti černočerné obloze a na hladině řeky vytvářelo nádherný odlesk jednotlivých vln.

Luboš mě za to sprdnul /podotýkám, že právem/, že každý řidič za mnou jede oslněn paprsky nízce položeného slunce a nevidí mě, co provádím. Měl pravdu. Pak už jsme si to hlídali, cesta byla opravdu nebezpečná, sami jsme nic neviděli, jak jsme byli oslepeni. Naštěstí po pár kilometrech to skončilo, protože jsme se vnořili do lesa.

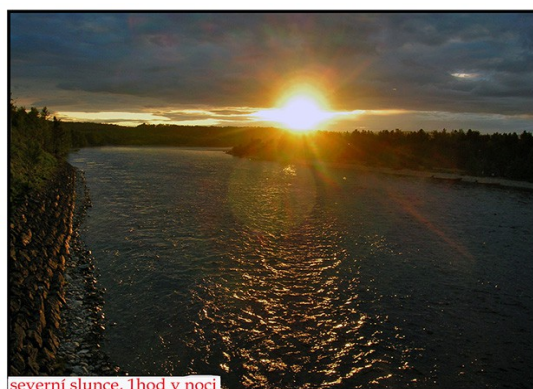
Nordkapp 239km

Začali jsme se dohadovat, jak pojedeme těch posledních 6km. Já měla jasnou představu, zorientovala jsem si mapu a zavelela. Luboš začal protestovat, jeho orientační smysl mu tvrdil, že Alta je jiným směrem. Mě můj orientační smysl neříkal nic, žádný nemám.

Přesto jsem si prosadila svou, věděla jsem, že určitě mám pravdu. Luboš se podvolil, i když celou cestu jsem slyšela, jak si pod vousy brblá, že jedeme pryč od Alty.

Najednou jsme spatřili ukazatel Nordkapp 239km. Zastavili jsme a Luboš mi začal vyčítat, že měl pravdu on, že jsme se nyní vzdálili od Alty, protože jsme jeli směrem od ní díky špatnému odbočení. Já vytáhla mapu, zakroutila hlavou a nasadila sebejistý tón: „Jedeme správně do Alty“. Luboš vypukl v huronský smích. Aspoň že tak, tím pádem mi nehrozí, že mě uškrtí, až přijde na jeho slova. Jenže podle mapy hustota obcí byla minimální, nejbližší se nacházela po 86km. Ale to bychom snad tou dobou tušili, že jedeme špatně.

Dalších pár kiláků jsme jeli pustou, neobydlenou oblastí a Luboš občas vykřikl, kde vidím město. Najednou jsme se ocitli přímo v něm. Ještě o metr zpět byla tundra a najednou Alta. Nikdy jsem neviděla civilizaci tak ráda.

Jak mě považovali za soba

Zbýlý úsek již byla hračka i přesto, že jsem na chodníku rozložila mapu a dumala, jak se dostaneme k hotelu. Jenom jsem si na to vybrala přímo úsek u přechodu pro chodce. Zvedla jsem zrak a spatřila jsem tři auta na každé straně, spořádaně čekali u přechodu co udělám, zda zůstanu na své straně, nebo převedu kolo přes přechod. Chtěla jsem jim udělat radost, tak jsem přešla na druhou stranu a za mnou Luboš. Medila jsem si radostí, jak jsou ohleduplní zdejší řidiči k cyklistům, ale zchladil mě Luboš: „Ne, oni zastavili úplně stejně, jako kdyby se jim tam motal sob. Ty jsi tam pobíhala s kolem v jedné ruce, s mapou v druhé, tak netuší, co uděláš a raději zastavili.“

Rekapitulace aneb $66,9 + 8,3 = 75,2$

Bylo 0,50 když jsme přijeli do centra, vrátili kola, čímž jsme si vysloužili obdivné pohledy od recepčního, a totálně vyčerpaní zamířili k našemu hotelu. Tam nám moc nevěřili, že fakt u nich bydlíme, museli jsme ukazovat doklady, vlastně poprvé za celý pobyt. Ale moc se jim nedivím,

vypadali jsme odpovídajícím způsobem na to, co máme za sebou. 66,9 km na kolech, 8,2 km pěšky, celkové převýšení 1238m /z toho většinu na kolech/.

Zvládli jsme jen základní hygienu a trochu jsme odbahnili sandále, ponožky jsem pohodili na zem do koupelny, už jsme neměli sílu je práť. Vytuhli jsme dříve, než jsme dopadli do postele.

Pozůstatky bažin

Budík v 8 ráno byl zatím nejhorší za celý pobyt. Vstáváme celí rozlámaní a zjišťujeme, že včera /nebo spíše dneska/ vyprané věci neuschly. Na snídani se tedy já musím vydat v zakoupeném tričku z Hammerfestu, Luboš statečně obléká mokré.

Při vstupu do koupelny nás udeřil do nosu neuvěřitelný smrad. To ponožky, nasáklé hmotou z bažin, které jsme už nezvládli vyprat, vydávaly v teple odporný odér. Hned jsme svou chybu napravili, napřed jsem je oškrábali a pak v umyvadle zamočili v mýdlovém roztoku na tu dobu, co jsme snídali.

Po návratu ze snídane jsme sebou práskli na postel a pár hodin si ještě pospali. Když jsme se probudili, bylo poledne. Sbalili jsme se a vypadli úderem dvanácté hodiny.

Nesnesitelné horko 22°C

Vylezli jsme před hotel a rázem jsem měla dojem, že jsem dostala pár facek. Venku bylo horko! Venku bylo nesnesitelné horko! Venku bylo 22°C! Panebože, dosud jsme se pohybovali kolem nuly, 5°C, max. do 10°C a nyní taková prudká změna, oteplení o více než 15°C. Můj vnitřní termostat se s tím nemohl srovnat a začala jsem rovnou na ulici kolabovat. Musela jsem se ještě před hotelem posadit na obrubník, nemohla jsem dýchat a točila se mi hlava. Nakonec jsem se nějak zvetila a mohli jsme pokračovat.

Před hotelem se nacházel ukazatel, na němž bylo Praha 2272km. Tedy v podstatě hned za rohem. Cesta do muzea nám trvala dvě hodiny a vedla podél pobřeží Altafjordu, který byl z protilehké strany ohraničen strmými, zasněženými horami.

Těch šest kilometrů v příšerném parnu bylo opravdu utrpením, a zpestřovaly mi to přicházející smsky od sestry, že doma udeřily čtyřicítka. Teda dalších dvacet stupňů nahoru! To nepřežiju, a o totéž mě ujišťovala i moje rodina. Pokud nezvládám těch zdejších 22°C, jak se adaptuju na parna u nás?

Díky okolnostem bych raději jela busem, ale zrovna v neděli nic nejezdilo.

Konečně jsme dorazili do muzea, kde moje kroky zamířily do bufetu. Potřebovala jsem vodu a doplnit minerály. Koupila jsem si minerálku /poprvé a naposled v Norsku/ a kávu na zlepšení tlaku. Pak jsem se ještě rozhodla něco pojist a usoudila jsem, že si zasloužím odškodnění, tak jsem si zašla pro levnou bulku s lososem. Když to uviděl Luboš, dostal chuť též na nějakou mňamku, tak si šel pro lososovou polévku za 60NOKů. Začal mi pít moje kafe, tak jsem si skočila pro další. Jak u blbých.

socha, znázorňující hornickou historii Alty a okolí

Jak si pravěcí Laponci představovali těhotnou losici

Minerálka a občerstvení mi trochu pomohly vybalancovat si tlak, tak jsem šla zakoupit vstupenky a vydali jsem se na externí expozici muzea. Byly zde dva okruhy, kratší a delší, tak jsem se rozhodli absolvovat oba a nelitovali jsme. Kráčeli jsme po dřevěných lávkách kolem skalních maleb, znázorňujících různé výlevy ze života pravěkých Laponců. Evidentně již měli jakés takés znalosti z anatomie, protože dvě těhotné losice měly znázorněné nenarozené losata v břiše.

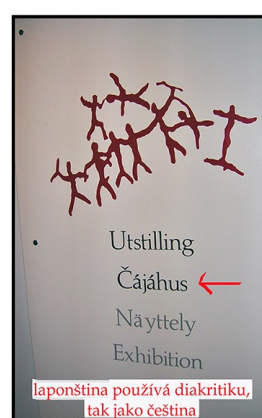
Oba okruhy nám trvaly skoro dvě hodiny a moc se nám líbily. Návrat do muzea nám vyšel tak akorát s prvními kapkami deště, jen co jsme zapadli dovnitř, spustil se prudký liják s černou oblohou.

Interní expozice nás až tak nenadchla. Poctivě přiznávám, že u mě to bylo způsobeno hlavně tím, že jsem se stále ještě necítila tak úplně dobře, takže zatímco dosud vždy čekával Luboš na mě, nyní jsem se posadila do jedné místnosti na židli já a čekala, až si Luboš projde expozice zabývající se laponskou kulturou, vojenskou historií Finnmarku, altskou hydroelektrárnou a zkoumáním fascinující aurory borealis – polární záře.

Muzeum ještě bylo otevřeno, zavíralo v 21 hodin, já si opět potřebovala koupit minerálku, tak jsem na jistotu zamířila do bufetu, ale ten již byl zavřený. Tím pádem jsem byla odkázána jen na teplý čaj ve vaku.

Muzeum jsme opouštěli v 18hodin.

Na útesech, které jsou součástí Světového dědictví UNESCO, je kolem 5000 skalních rytin z pozdní doby kamenné, tj. z doby před 6000 až 2000 lety. Hladina moře po poslední době ledové postupně klesala, takže rytiny vznikaly stále níž. Zachycují loveské výjevy, symboly plodnosti, medvědy, losy, soby a skupiny lodí. Výtvar zvyrazňuje červeno-béžový nátěr /předpokládá se, že takové byly originální barvy/.

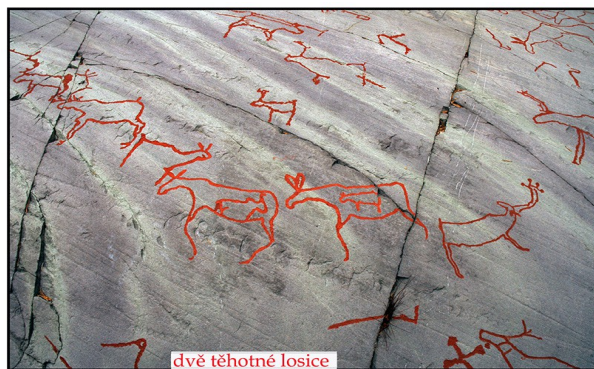
Jak jsme nenakoupili proviant ani dárky

Po našem odchodu z muzea začalo zase pršet. Ale pořád to bylo lepší, než to horko na cestě sem. Snažili jsme se sehnat otevřený obchod s potravinami, ale marně, je neděle a vše je zavřeno, i benzinky. Zítra jsme odlítali brzo ráno, chtěli jsme si nakoupit nějaké jídlo a vodu na cestu, ale nezadařilo se. Nesehnali jsme ani prodejnu suvenýrů, abychom pořídili dárky domů.

Neměli jsme ani co večeret, tak Luboš navrhuje najíst se v restarauci. Což byl taky problém, jediná otevřená byla v Rica hotelu, tak jsme tam hned zamířili a ani jsme se nezašli převléct a složit na pokoj. Klasická večere se zde nepodávala, jen formou švédského stolu za jednotný poplatek. Luboš si dal jen polévku a brambory, jenže pak nevydržel pohled na zákusky a donesl si jich plný talíř s

následným repete. Já si dala lososa s výborným chlebíkem a másličkem. Platili jsme 375NOKů /nechápu, vždyť tato suma je nedělitelná dvěma/.

U recepcce jsme ještě domlouvali taxíka na letiště, prý nejdříve to lze v 6,30. Snad to bude stačit, odlet byl plánován na 7,50.

Finální balení

Na pokoj jsme dorazili celí uondaní. Luboš se natáhnul na postel a okamžitě usnul. Já se potichu pustila do balení. Ke mně jsem dala oba spacáky a veškeré oblečení, kvůli úspoře místa bez lodních vaků, ty byly volně v batohu. Lubošovi jsem dovnitř dala zbytek, tj. stan, obě karimatky, lékárničku, vaření /tedy to, co zbylo, vaříč byl dávno v koši/ a sandálky. Příručně mi zůstaly všechny věci pro J+J, tedy bodýnko pro Juniora a souprava pro Julíka, moje CD s laponskou muzikou, zakoupené trika, bundy, moje SS, foťák a dokladovka. Než se Luboš probudil, bylo vše sbaleno. Ten se hned hnul po svých sandálkách, že i kdyby měl pohory tahat v zubech, tak v nich nepocestuje.

Den 22., pondělí 5.7.

V Altě ještě mají zimní čas

Jelikož se Luboš aktivně nepodílel na balení, dostal za úkol nastavit budík na televizi. Můj mobil byl v tomto ohledu velmi nespolehlivý, potřebovali jsme ještě pojistku. Lubošovi se to ale stále nedařilo, nakonec zjistil, že na televizi byl nastavený ještě zimní čas. Po opravení již vše fungovalo. Byla jedna hodina po půlnoci /opět/, když jsme šli spát s vědomím, že za necelé čtyři hodiny vstáváme. Před spaním se mi hlavou honily různé nepříjemné myšlenky. Naštěstí díky extrémní únavě jsem usnula téměř okamžitě, ale pár minut na přemýšlení jsem měla. Jednak jsem se bála návratu do veder, panujících tou dobou v ČR. Jestliže nezvládám 22°C, jak přežiju teplotu o dvacet stupňů vyšší? Pak jsem ještě dumala nad tím, že poněkolkáté jdeme spát tak pozdě a jsme extrémně vyčerpaní. Normální člověk si přeci na dovolené odpočine, ne?

Jak nás na letišti nemohli odbavit do Prahy

Měla jsem pocit, že spím jen pár vteřin, když nás probudil budík v 5 ráno. Celí rozlámaní jsme neochotně vstali, dobalili zbytek věcí včetně spacích trik a hygieny a s batohy se vydali na snídani. Mysleli jsme, že v restauraci budeme sami. Omyl, s námi tam pobývalo asi pět rozespálých rodin, všichni s kufry odloženými u zdi, kam jsme položili i naše zavazadla a bundy.

Poměrně rychle jsme se nasnídali, neměli jsme hlad a navíc jsme se nechtěli před letem moc nacpat. Protože jsme byli hotovi dříve, než nastal čas, na který byl domluven taxík, šli jsme zkusmo do recepce sondovat, zda by pro nás mohl přijet už v 6,20. Prý to není problém, recepční se akorát divil, co tak brzo hodláme na letišti dělat.

Měl pravdu. Taxík nás za necelou čtvrt hodinku hodil na letiště, zaplatili jsme mu hotovými penězi, ne kartou, a vydali se do prázdné, ale naštěstí přístupné haly. Ostraha se na nás dívala velmi udiveně.

Na záchodku v hale jsme si provedli základní očistu /v hotelu jsme nechtěli z důvodu úspory času/ a poté nám nezbývalo než čekat, až se začnou trousit lidi a otevřou odbavovací přepážku. Ve stejný čas odtud startovaly tři letadla do šesti destinací /prostě klasika, s jedním mezipřistáním/ a my se u sympatické Norky pokusili o odbavení až do Prahy, abychom v Oslo nemuseli opouštět bezcelní zónu. Ale ať se snažila, jak se snažila, nedařilo se jí to. Moc se nám za to omlouvala. Ale nám to

nevadilo, než aby naše zavazadla a potažmo i nás poslala na opačný konec Evropy, to si radši v Oslo vše uděláme sami. Jen to bude znamenat mít na krku 6 hodin všechny batohy.

Při průchodu celní kontrolou mi pískaly pohory, musela jsem je sundat a podat chuděře ženské z ostrahy, která byla nucena je štítivě vzít do rukou a projíždět ručním rentgenem /nebo co to bylo za přístroj/. Jejím výrazu jsem se nedivila, na botech bylo znát, čím si prošly, zbytek bažin zejména vevnitř vydával nezapomenutelný odér. To Luboš si preventivně boty sundal ještě před kontrolou a poslal na normální rentgen, takže se vyhnul tomuto incidentu. U mě pak následovala osobní prohlídka, kterou ta ženská velmi odbyla, pamětliva toho, že pokud mi tak smrděly boty, určitě zbytek není o moc lepší. Měla jsem chuť jí říct, ať to udělá pořádně, ale nevypadala na to, že v 7 ráno má smysl pro humor.

Jak jsme vyžrali nad aerolinkami

Podle čísel míst na letenkách jsem tušila, že poprvé v naší letecké historii nebudeme u okýnka. Nevadí. Byla to pravda, sedadlo vedle nás sice bylo neobsazeno, ale my tušili proč. Dotyčný si nastoupí za půl hodiny při mezipřistání v Tromso. Úplně stejně to bylo vlevo od nás, kdy sedadlo u okýnka zůsalo volné, tak dvojice mlad'ochů vedle nás si přisedla k výhledu a velice se pak divili, že je letuška vyhazuje, když tam přece nikdo nesedí.

Zatímco při letu sem jsme jídlo nedostali, jen vodu, nyní jsme nafasovali snídani a to hned dvakrát, hned po odletu z Alty a po mezipřistání v Tromso. Norové, letící evidentně do práce do Osla, si jídlo brali jen tehdy, pokud ho hned snědli. Jenže my hlad neměli, tak jsme si oboje svačiny strčili do batůžku. Sice se na nás díval divně chlápek, co přistoupil v Tromso /a to netušil, že už jednu bagetu máme/, ale nikdo nám nic neřekl a my v tom nic závadného neviděli, přeci to nekradem, jen necháváme na jindy.

V Oslu jsme vystoupili po 2,5 hodině letu, opustili bezcelní zónu a šli k pásům pro zavazadla. Obtěžkáni batohy jsme si pak našli klidný koutek v příletové hale, protože do mezinárodních odletů nás nemohli pustit, dokud se obřích batohů nezbavíme. Trochu mě to mrzelo, obchodů zde bylo jen pár, doufala jsem, že utratíme zbylé NOKy a nakoupíme rodině a kamarádům Glogg. Tahle na to budeme mít jen málo času. Snad se vše zadaří.

Zbývajících několik hodin jsme trávili dospáváním spánkového deficitu na nepohodlných židličkách, které jsou určeny k sezení, ale ne dlouhodobému a už vůbec ne ke spaní. Jenomže my se báli roztáhnout karimatky a lehnout si na ně, což by bylo pohodlnější.

Čekáním nám vyhládlo a zde jsme byli rádi za sponzoring od aerolinek, vytáhli jsme nafasovanou sváču a pojedli.

Jak jsme neviděli nakládat naše batohy do letadla

Vypůjčili jsme si vozík, na něj naložili naše batohy a takto jsme objížděli dvě patra haly. Po třech týdnech putování opuštěným severem nám tento barák přišel neskutečně velký a i lidí bylo tak nějak víc, než jsme byli zvyklí potkávat.

Obcházel jsem automaty k odbavení, ale ani jeden z nich neumožňoval navolit ČSA, což by mohl být problém, protože prakticky nikdo nešel k přepážce, ale každý se sám odbavil u automatu.

Evidentně se nepočítalo s tím, že někdo to bude chtít klasicky. Zkusili jsme si vystát dlouhou frontu u jediného otevřeného okýnka, a to Air Berlin, ale moc nám nepomohli. Jen nám poradili čekat, což jsme stejně dělali.

Necelou hodinu před odletem konečně zprovoznili jednu přepážku, kam se nahrnuly stovky lidí. Naštěstí to ale rychle odsejvalo, ani naše batohy nevážili. Druhý velký štrůdl byl u kontroly, kde jsem již preventivně boty poslala do rentgenu po vzoru Luboše.

Na nákup v obchodech nám zbývalo asi 20 minut. Všude byla jen elektronika a hadry, jídlo nebo suvenýry jsme nemohli najít, až jsme objevili zastrčený malý krámeček se sympatickou Norkou, která nám k našemu zklamání sdělila, že Glogg nevede. Doporučila nám ale ten skvělý norský tmavý sýr, který nám tak chutnal na chatě Gargia, tak jsme ho koupili jako vítané. Zbytek peněz jsme pak utratili za sušenou tresku, nějakou vodu do letadla, sušenky a oplatky.

K letadlu nás vezl autobus, přitom bylo vzdáleno tak dvacet metrů. Jaký rozdíl proti Altě, kde nám ráno ukázali asi 200 metrů vzdálené letadlo a vyzvali nás, ať si tam dojdeme.

V letadle jsme seděli u okýnka a měli jsme tu čest sledovat, jak nakládají zavazadla. Naše tam nebyla! Docela jsme zpanikařili, protože jsme měli možnost sledovat celou nakládku a těžko jsme se mohli utěšovat tím, že batohy už v letadle jsou. Jediné štěstí bylo, že v nich nemáme nic, co bychom životně nutně potřebovali nyní.

V letadle jsme opět nafasovali jídlo, které jsme pojedli již nyní, přeci jenom už byl večer.

Po přistání v Praze jsme se s mrazením v zádech hnali k pásu č. 22, kde běžely zavazadla z Osla. Naše tam nebyly. Pídili jsme se po nich, protože pás posléze začal chrlit zavazadla tuším z Milána. Nakonec po více než hodině jsme se dočkali. /prý se někdy stane, že se některé, zvláště nadměrné zavazadlo nenaloží a letí pozdějším, případně dřívějším letadlem nebo s jinou společností/.

Chalupáři

Všechny vlaky do Brna byly fuč, s čímž jsme počítali, a proto jsme měli zamluvený hotel Krystal. Zkusmo jsme jim volali o taxíka, ale odkázali nás na použití letištního taxi, čemuž jsme se bránili s ohledem na jejich pověst, ale neměli jsme nyní jinou možnost, než si jednoho z nich vzít k odvozu. S chlapíkem jsme se tedy dopředu dohodli na ceně, že přes 250Kč to nebude. No, nakonec na taxametr natočil 276, ale kvůli 26 korunám mi nestálo za to se dohadovat.

V Praze naštěstí bylo jen 26°C, ne čtyřicítka, které panovaly dosud. I počasí nám přeje. Dokonce mírně poprchalo, což nám hrálo do karet.

Ubytovali jsme se, osprchovali a pustili si TV, kde vysílali jeden díl z Chalupářů. Po tom, co jsme měli za sebou, to byl tak intelektuálně odpovídající pořad.

Ráno jsme nemuseli nikam spěchat, bylo ještě volno a tedy celkem jedno, kdy dorazíme domů.

Celkem jsme se už na návrat do pracovního procesu i těšili, což bylo dobře.

Malá poznámka závěrem

Při cestě domů vlakem následující den jsem v kapse bundy našla elektronický klíč z hotelu v Hammerfestu, který jsem zapomněla odevzdat díky tomu, jak nás vytočili s placením. Vracet ho nyní nemělo smysl, podle Luboše už dávno vyrobili karty nové a zámek elektronicky předělali, prý je to pro ně otázka deseti vteřin. Ty karty nám tedy zůstaly na památku.

Vracíme se na začátek, aneb kam příští rok?

Zkusmo jsem navrhla Lubošovi naprosto šílený nápad. Zimní Finsko na sněžnicích. Místo aby mě poslal na psychiatrii, zalíbilo se mu to natolik, že pořídil expediční saně, které bude tahat. Tedy náš plán na další dovolenou byl jasný. Jen jsem mu zdůraznila jeho mánií při sběru kamínků z cest a problém, že nyní budou pokryty několika metry sněhu. Nezaskočilo ho to. Prý si nějaký kámen lopatou vyhrabe, i kdyby u toho měl strávit celý den. Tož tak.